

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

JOHANNIS MESSENI
S C O N D I A
ILLUSTRATA,

Seu
CHRONOLOGIA DE REBUS SUECIÆ

Potiffimùm ;

Deindè Regnorum etiam adjacentium,
in quantum illius conducit cognitioni ;

Tàm Ecclesiasticis quàm Politicis,

ab Anno M DXX. ad MDLX. CHRISTI
gestis.

T O M U S V .

STOCKHOLMIÆ,

Typis OLAVI ENÆI, ANNO CHRISTI M. DCCL.

SERENISSIMO ET POTENTISSIMO
MONARCHÆ,
D. GUSTAVO ADOLPHO,
Sueciæ, Gothiæ, ac Vandalia Regi, Magno
Finlandiæ Principi, Duci Esthoniæ, Careliæque,
& Domino Ingermanniæ,
felicitem.

Uoties ausa Regis GUSTAVI
incliti avi Tui, REX SERENISSIME, mecum
considero, toties incredibili defixus stupore, ceu mente
paulisper alienâ herere soleo. Nam quis rem penitus
introspectans, magis quàm admirabilem, sine tanta
potest affectiōne sibi præsens consistere? Videlicet quòd ille modicâ prædi-
tus opulentiâ, & nullâ instructus potentiâ, etsi tamen regiâ oriundus
esset prosapiâ, fuerit ausus se opulentissimo ac potentissimo Monarchæ,
Christierno regi opponere? Qui Caesaris esset sororius? Omnibus Germa-
niæ, velut & Angliæ, Scotiæ, Galliæque Principibus cognatus, aut con-
fœderatus? Qui Daniæ, Sueciæ & Norvegiæ, pro arbitrio dominaretur?
Qui tantum inde posset exercitum producere, quantum etiâ Regum vel
Imperatorum potentissimus meritò formidaret? Qui præterea suo firmasset
præsidio omnes Sueciæ munitiones? potentiores regni Præsules & Proce-
res, à quibus rerum studioso novarum aliqua forent subsidia expectanda,
obtruncasset? reliquas itâ exanimasset & exarmasset, ut vix ipsi vel
plebejorum ullus hiscere auderet, multò minus arma in Tyrannum pro
patria capescere!

Verum enimvero parvulus ille David, audacter immanem hujusmo-
di Goliatum aggreditur, & victoriâ potitus, non modò sceptrum Sueciæ,
Tyranno ereptum Christierno, sibimet acquisivit: Sed etiam Friderico Hol-
satiæ Duci primum, deindè hujus filio Christiano, maximas tulit suppetias
in auferenda eidem simul Daniæ & Norvegiæ. Nec porro minùs admi-
rabile est, quod ipsemet interea domi cum Optimatibus & Primatibus Sue-
ciæ, dogma mordicus Catholicum propugnans, & Lutheranismum aver-
santi.

santibus, sit ausus tumultuari! Quippe ut sapius ille met cum horrore postmodum commemoravit, quam periculosa sua fuerit Majestati, dissensio contentioque cum Dalecarlis; cum Montanis; cum Westrogothis; cum Smalandis, & Sueonum Gothorumque reliquis, nemo vel mediocriter in Historia istius versatus, tempestates non animadvertit. Nihilominus tam presentibus non consideratis discriminibus, impavidus pergebat, hoc animatus consilio Poëta: Audaces fortuna juvat, timidosque repellit.

Non autem ea solum quintus operum Tomus meorum, luculenter gesta commemorat; Verum simul Historiam Friderici ac Christiani, Danis Norvegisque interea temporis dominantium, recenset Politicam, & pariter Ecclesiasticam Scandia; Quomodo nimirum prisca in Suecia, Dania & Norvegia religionis, cum Evangelica contigerit permutatio. Quocirca cum isti Scandia Reges, MAJESTATIS TUÆ fuerint Majores, scilicet GUSTAVUS, MAJESTATIS TUÆ avus, non invenio sanè cui jure hunc Chronologia Tomum potiore, quam MAJESTATI TUÆ dedicem; Sicut propterea, nec existimo quicquam MAJESTATI TUÆ gratius inscribi vel offerri posse, quam illi, qui sunt de rebus Majorum olim gestis, Commentarii. Unde opus non magnoperè MAJESTATI TUÆ commendo, nè videar quodammodo dubitare de observantia MAJESTATIS TUÆ erga suos Majores; Inmò eadem fretus ego, libri author, benevolentia, non me alià indigere apud MAJESTATEM TUAM commendatione indubius confido, hisce MAJESTATEM TUAM divina providentiæ & clementiæ ex animo committens. Ex Cajanaburgo, Calendis Augusti, Anno MDC XXIV.

S^x. R^x. MAJESTATIS TUÆ

Observantissimus & fidelissimus
Servitor,

JOHANNES MESSENIUS.

PROGRAMMA.

Scipio quanta suæ Romanus commoda genti,
Hostili fuso sæpe cruore, tulit;

Tanta Gothis, Suecisque suis Scondanius heros

GUSTAVUS, dictus Scipio & indè bonus,

Nam Patriæ gentem Dani sub pondere pressam

Oppressamque levat, nec grave reddit onus;

Firmat & erectam tot fortibus undique fulcris,

Ut timeat casus nulla pericla magis,

Scilicet excelsam, generoso & robore prolem

Liquerat, hac nunquid Patria nixa ruet?

Firma pedamentis per Seclum constitit istis,

Tempestatas nocuit Danica nulla Gothis;

Nec nocitura genus retinet dùm Suecia prudens

Scipiadam, hostilis turbo nec alter iis.

Inclyta Gustaidum soboles subsiste perennis:

Sors tecum Patriæ fausta, perennis erit.

CHRONOLOGIÆ SCANDIANÆ TOMUS QUINTUS.

ANno M DXXI. post abitum
Gustavi, parochiæ in Dalecarlia Morensis
incolæ, tyrannidem Christierni immanissimam ex a-
liorum quoque sermonibus cognoscentes, & suis me-
tuentes similiter cervicibus, nunciis quantocyus
emissis, Gustavum revocarunt. Cui protinus in Gubernatorem de-
lecto, ipsi & Dalecarlorum reliqui eodem metu perculsi, suas spon-
dent opes & opem, sanguinemque parati simul impendere patriæ vin-
dicationi.

Deinde horum bellaciores ad novum confluunt turmatim Pole-
marcham, ac isto per regnum divulgato rumore, multi proscrip-
torum, mandato Regis, iniquissimo, ex latebris ad exoptatissimam Gu-
stavi militiam convolant certatim. Alii vero conjurati Regis osores
domi remanentes, prompto liberalique animo nervum belli submini-
strant, & ausa Gustavi heroica Deo fortunanda jugiter commendant.
Etenim divinâ humanaque indiguit magnoperè Gustavus ope, contra
potentem adeo monarcham totius Scandiæ; Cæsaris sororium; omnium
in Germania principum agnatum, cognatum & affinem; Hispano,
Gallo, Anglo, Scoto atque Polono fœderatum, pugnaturus; nec mi-
nus quam pusillus David, monstro Amorrhæorum congressurus. Quem
ideo Christiernus horum non ignarus tumultuum, velut Davidem Go-
liatus principio contempsit imprudenter, confidens suo in arcibus Sue-
ticis præsidio solo ipsum facile prostratum iri, & modicas serò copias
per Severinum Norby submittens, cui maris custodiam demandasset.

Hoc autem Sueonum quorundam favore Gustavus animatus, &
proprio fervore instigatus, jamque M. armatis stipatus, tantorum ho-
stium profligationi se felicibus auspiciis viriliter accingit. Et inprimis
finitimos aggressus Cuprimontanos, XXVIII. Januarii, regium apud il-
los captivat præfectum; mercibus spoliat Danos ibi negotiantes; cen-
sus levat, & hoc perfunctus militiae novæ tirocinio, in Dalecarliam ovans
rebeat.

Nec multo post tempore, potentior ad Cuprimontanos regressus,
ipso ad spondendam sibi obedientiam non invitos permovit, qui ex-
tem-

templò borealium populis regionum eandem per literas suaserunt. Sed non satis idoneum nactus illic responsum, eò Gustavus cum modica equitum turma proficiscitur, atque Helsingos, Gestricos, Medelpadios Angermannosque, suis præfens non difficulter reddidit votis obsequentes, tributa sibi modo soluturos, & deinceps militem quoque suppeditaturos. Alios tamen ibi propter Dani tyrannidem delitescens non paucos, illosque eximios consequitur commilitones.

Et interim Archiepiscopus cum aliis Christierni fautoribus, Dalecarlos à rebellionē dehortatus, exhibetur, indeque hostis exacerbatus, arma parat in rebelles. Ac ipsi reditum inprimis Gustavo in Dalecarliam prohibiturus, viam illuc deducentem grandi obsidet exercitu. Quem propterea invadens Gustavi vicarius, cruentam de illo victoriam reportat, securumque reduci accessum comparat gubernatori.

Is proinde ad sua reversus castra incolumis, unum expedit centurionum, Vermelandis, Nericiis & Vefmannis subjectionem persuasurum; qui partâ abusus victoriâ, ab hostibus bellum tacitè instaurantibus Cœpungæ profligatur. Cujus inscius cladis Gustavus, postridie bellum Christierno per literas denunciat, æquissimas hujus causas publicat, & cum V. millibus armatorum Arosiam versus properat. Quem illuc adventantem hostis effusus audacter excipiens, in fugam avertitur XXV. Aprilis, & mox se colligens denuò pellitur in acropolin, hincque flammam jaculatur in civitatem, quibus non modica ipsius portio cum tecto Ecclesiæ cathedralis conflagravit, per Gustavianos tandem urbis dominos extinctis.

Gubernator autem profecuturus victoriam, arcem sibi vendicat expugnandam, auxilio Dalecarlorum, aliis exploratæ fortitudinis commilitonibus, Oerebrogiæ, Upsaliæ, Nycopiæ atque Stegeburgi committens impugnationem. Verum primores hostium Arosiensium rebus suis diffisi, castro probe munito, Stocholmiam profugiunt; à quibus Regni Primas instigatus Gustavus, arctoum velut suæ diocesis populum, Gubernatori novo faventem, ad Christierni revocaturus obedientiam, in Helsingiam navigat, ibique frustra laborat.

Porro Lubecenses cum reliquis Vandalicæ municipibus, Dano propter non servata pacta nuper conventa, vehementer offensi, hanc Sueticam in ipsum rebellionem lubentes cognoscunt, & prohibita per illum cum Sueonibus commercia, intrepidi repetunt. Unde Tyrannus ipsis magnoperè succensens, rigido vetat edicto, aliquas ex Dania merces, Vandalorum emporiis transmittendas. Et Anglos Scotosquè illis hostes objecturus, piraticâ Britannos classe, sub mentito civium Vandalicorum nomine, fraudulenter infestat. Ast sibimet peculiare occidentalium nationum, sub littoribus Daniæ crebrò naufragantium, procuraturus favores, statuta naufragis mirè patrocinantia, æstatis initio promulgat.

Modicè tamen his lucratur notæ improbitatis Princeps fraudibus apud alienigenas, & minus longè apud indigenas, perfidiam illius detestantes, ac propter decretum, mercium prohibens exportationem, indignantes. Equidem Norvegis tyrannide nimiam oppressis, dudum evasit detestabilis, quorum Archipræsulem quoque, virum multis conspicuum virtutibus, Ericum Valchendorpium, quod ipsum hortatu Caroli Cæsaris, illicitæ cum Divicha libidinis admonuisset intermittendæ, tanta per lustrum persecutione laniavit, ut in Flandriam hac æstate migraverit exulatum.

Interea temporis Centuriones Gustavi arcium sibi commissæ non indormiunt expugnationi, & Archiepiscopus Upsaliam periculo liberaturus,

rus, cohortibus illuc ab hoste destinatis, suo mandat stratego Benedicto Biuggio, tempestivè occurrere, quarum ille victor inprimis extitit, & deinceps Enecopiæ victus, refugium captat Upsaliæ. Ubi miles ipsi congregiendiens Gustavianus, superior evadit, & Biuggius lethali accepto vulnere, Stocholmiam festinat, in qua protinus animam exhalat: Atque Præsul tantam suorum inaudiens cladem, illuc mæstissimus ex Helsingia remeat.

Sed alter Gustavus suorum victoriâ exhilaratus, Upsaliam Junio mense cum mediocri proficiscitur exercitu Arosiensi, Lamberto Matthiæ commissâ obsidione. Et Archipræsulem tantâ clade perculsum ad suas non difficulter partes modò pertractum iri confidens, suasu Patrum Upsalensium, ipsi amicissimè perscripsit; sceleris spondet admissi condonationem; Stechii restorationem, & liberalissimam immunitatis Ecclesiasticæ confirmationem amplificationemque, si causâ Dani sceleratissimâ modò desertâ, in patriæ vellet unâ secum fideliter conspirare vindicationem.

Saluberrimum fuit hoc consilium, quod tamen desipiens ille despiciatus, pedibus literas protrivit, & cum grandibus Danorum copiis mox Stocholmiâ clanculum exivit, Gustavum insperatò aggressurus. Qui nihil mali ab illo expectans, secure moratur interim Upsaliæ, & tandem immensas adventare hostium copias prospectans, se delusum comperit, nemusque ad proximum se festinanter cum suis recipit cohortibus. Quem mandato Antistitis, frenuus miles Stephanus Henrici cum turma equitum insecutus, ipsum ferme oppressisset, nisi mavortiâ commilitonum fortitudine, tanto ereptus periculo, ad invia sylvarum pervenisset. Atque illac Præsulem cum Danicis agminibus Stocholmiam cognoscens rediturum, plurimo quanto cyus ex Uplandia populo illuc convocato, perfidum decrevit hostem excipere. Verum de paratis ille admonitus insidiis, aliud ingreditur iter, quo tamen Gustavus ipsum persecutus, tantam illius edit stragem, ut sextus quisque vix Stocholmiam miles cum Archipræsule redierit. Quam usque victor insequens, ipsam ex monte Brunconis acriter impugnat. Hinc Gustavus intra extraque regnum literis quaquaversum destinatis, suæ progressum successumque militiæ pro patria susceptæ, luculentius significat, ad subsidium ferendum, foedusque in hostes communes pangendum invitat; Et præcipue legatis ad Lubecenses expeditis, ab illis pro veteri amicitia suppetias flagitat.

Ab hostibus vero identidem erumpentibus, sub Stocholmia Gubernator nimium fatigatus, maleque tractatus, indè castra movet ad pontem Rotensem, & neque illic securior, utpote crebrò a Danis infestatus, cogitur Stocholmensi aliquandiu superfedere obsidione, de armis & copiis sibi pluribus interim provisurus, atque subcenturionum per regnum emissorum exploraturus fortunam. Quâ profecto usus prosperrimâ est illorum unus, Arvidus Vestrogothus, cum Ostrogothi authore illo, fidelitatem Gustavo præstiterint, Stegeburgum hoc tempore gnaviter impugnant; & suis illic præfidiariis Christiernus opem laturus, militem commeatumque operâ Severini Norby, submittit, quem inde redeuntem aggressus Arvidus, in turpem conjicit fugam.

Tanto Gustavi successu magnoperè Christiernus affligebatur, & sibi persuadens cruciatu matris permotum iri ad deponendum arma, secumque transigendum, illius aviam, materteram, & Ceciliam parentem, binasque sorores, Emerentiam atque Meretam, hætenus Stocholmiæ detentas, in Daniam cum aliis cæsorum Procerum viduis, curat perducen-

das. Pro quibus licet plurimum deprecaretur Regina pietissima; tamen Cecilia, cui propter filium præcipue Tyrannus fuerat infensus, cum filibus in tetrum detruditur Hafniæ carcerem, ipsiusque squalore, mortis horrore, quotidie intentata, atque ingenti mœrore, juxta vulgi sententiam, moritur, filiaque, ac in cœmeterio Ecclesiæ parochialis, cum iis sepelitur. Quamvis prudentiores hujus rei æstimatores, violento ipsas mortis genere sublatas, Gustavi luentes rebellionem, arbitrentur.

Sed heroides reliquæ Calenburgum expeditæ, cruciatibus quoque non caruerunt, quarum oculis quotidiana obversaretur mortis imago; siquidem telâ, filo contextâ levidenti, ad ipsas crebrò projectâ, sibi culeos indè juberentur parare, quibus inclusæ, mox essent submergendæ. Gustavus verò plus patriæ, quàm parenti se obstrictum prudenter existimans, hac quidem commovetur tyrannide; non tamen permovetur. Undè Christiernus spe delusus, & graviter confusus, quod propter illam, & præsertim lanienam Stocholmensem, in toto male audiret orbe Christiano, ac Romæ potissimum ob eadem Episcoporum, illuc nuncio transmissò, contumaciter Pontifici insultat; decies centena aureorum millia, ex Scandia per Arciboldum eò perlata, ipsi falso exprobrat, hæc pervicaciter respiciens. Et demum nulli se culpæ obnoxium demonstraturus, flagitat ut legatum Gregorius in Daniam expediret, cædis causam perpetratæ illic examinatum. Indè permotus ille, velut etiam querela Johannis Gothi, Brundusio Romam festinantis, vehementerque nomine Sueonum adversus Tyrannum protestantis, sub anni hujus exitum, in Daniam ablegat Franciscum de Potentia.

Medio temporis intervallo, Danus simul apud Cæsarem se excusaturus affinem, in Suecos & Lubecenses opem impetraturus, Holfatosque sibi ac successoribus obsequentiores ad subsidium in necessitate ferendum, redditurus, mensè Julio in Belgium, ubi constitutus fuit Imperator, navigat; Et primum delatus Amsterodamum, illic offendit Ericum Valchendorpium Norvegiæ Primatem, quem falso accusatum spoliata omni thesauro Ecclesiæ Nidrosiensis, captivasset, atque trucidasset, nisi Tyranno Senatus urbis obstitisset, & Præful ipsemet ad Pontificem Cæsaremque appellasset. Cui Rex suæ conscius iniquitatis, noluit consentire appellationi, affirmans domi causam imprimis discutiendam. Quod etiam Antistes insons non averfatus forum, trajecto deinceps mari, Proceribus Daniae significat in illo se paratum comparere, modo judicem ibi haberet competentem, & securam obtineret fidem publicam. Ast his non impetratis, Romam adiit, in qua mœroris copiâ & rerum inopiâ periit. Cæterum in absentia Christierni, Lubecenses missis ad Reginam oratoribus, postulant ex vigore contractus, securam cum Sueonibus negotiationem, quæ responsum ad mariti distulit reversionem.

Is Cæsari congressus, quod bello implicaretur Gallico, nihil suppeticarum ab illo impetrat, præter commissionem Episcopo factam Raseburgensi, super lite Danos & Lubecenses inter componenda, & delegationem desideratæ facultatis principibus impostero Holfatiæ, nomine Imperii, per se atque successores, investituram conferendi, à Lubecensium præfule illis hæctenus collatam.

Obtendit vero Christiernus, sibi & aliis Holfatiæ legitimis hæredibus multo esse dedecori, hanc dignitatem à persona capeßere inferiori, velut etiam Lubecensem Episcopum, non impetrata hujus potestatis confirmatione à novo Imperatore, illâ de facto privatam prærogativâ. His Cæsar persuasus, suo hortatur diplomate Fridericum Holfatiæ Ducem, ejusque successores, ad capeßendum hoc beneficium à Christierno, & succedenti-

dentibus in throno Daniae Regibus, ac illos, prout hujus collatores muneris, observandum.

Quâ Regis fraude Lübecenses nomine sui Antistitis nova contra Danum indignatione permoti, Gustavo per Stephanum Sassium DC. destinant in auxilium equites, aut connivent ipsos illic comparanti. Quos Gubernator percommodè nactus, mense Julio, Stocholmensem instaurat obsidionem, & Stegeholmensem in Thiustia quantocyus accelerat, dolens Stephanum Castelholmio non potitum, quod navigando in Sueciam frustra impugnavit. Nec minus de salario tantis copiis numerando sollicitus Gustavus, Vasteni comitia indicit, ibi cum Ordinibus hac super re deliberaturus. Quocirca in Ostrogothiam descendit, & visitato gratulatur Arvido victoriam de Severino reportatam, moxque advocatus ad ipsum Braschius, qui delitescens in Munchabodio, postea Norsholm appellato, ferebatur subsidium ex Dania præstolari; suspicionem à se derivat, consilium, auxiliumque Gustavo præstat, ac Vastenum simul festinat.

Illic ex toto Gothorum regno congregati Ordines XXIV. Augusti, gratulantur successum Gustavo, ad pergendum feliciter in patriæ vindicatione illum hortantes, opes & opem regiaque insignia pollicentur, atque porrectis sub dio manibus, ipsi in Gubernatorem concorditer accepto, jurant fidelitatem. Quam Gothis vicissim promittit, & privilegia Ecclesiasticis Politicisque suo roborat diplomate, ac lubens suscipit eò simul venientes XXX. regni viros nobilissimos, à regio Calmarniæ exercitu profugos, & cum ipsis turmam equitum Sueticorum insignem. Deinde levat ex Gothia census; Lechensem in Vestrogothia munitionem per accolas obsidet, & Slaghecio eripit, Neolosiam ac Elsburgum invadit operâ fautorum.

Per Gustavi vero absentiam nacti occasionem, Theodoricus Slaghecius, & Gregorius Holstius, regio Arosiæ præsidio advehunt commeatum, Lamberto nequicquam ibi reluctante. Qui proinde hostem in Colesundio reducem, triduanâ per Laurentium Petrium excepit tam acri pugnâ, ut ductores plerique occumberent illic Danorum. De quo latatur successu Gustavus, in Uplandiam reversus, & Finlandiam hostibus pariter erepturus, mense Septembri, strenuos aliquot eò viros ablegat, ut indigenis convocatis, propugnacula regionis expugnent.

Quo tempore miles Stocholmiæ regius, Christiernum ex Belgio reversum inaudiens, ternos de suis expedit Centurionibus salaria petitorios, deque injustitia Theodorici questuros coram Rege, quos ille Abramstorpium comprehensos, ad lucernam mandat nocturnam cum famulis decollari. Sacellanum quoque conjugis, virum integerrimum, suspicans ab ipso Cæsarem fieri certiorum, de suo cum Elizabetha convictu in Flandria exprobrato, ex Dania relegat. Quod indigne ferens Carolus, fororium ad ipsius hortatur restitutionem per literas, illasque quod Maximilianus uxoris fervitor attulisset, regio mandato fuit trucidatus.

Postea multum cogit militem, illo Sueciam recuperaturus, quo in negotio Borenholmiam sibi admodum oportunam considerans, à M. Georgio Scorborgio, Lundensium Præsule, Hafniam vocato, illam flagitat coronæ restituendam, monstratque prisca ipsi literas, quas Pater contra Birgerum antea produxisset. Sed Antistes illud suo contrarium juramento Ecclesiæ præstito affirmat, & tyrannidem formidans Regis, cathedraque potius quam vitâ, vel conscientiae integritate malens carere, insulam resignat, & monasticen Hafniæ Franciscanam se amplexurum simulat. Reliquos mox Lundensis Ecclesiæ Patres, de Borenholmia compellat tradenda, & præcisè abnuentes trudit in carceres, insulamque violenter occupat, & capti-

vos de custodia relaxat; Verum Archiepiscopus clanculum elapsus Romam, de Christierni queritur violentia.

In Suecia Gustavus Stocholmiæ totus expugnationi intentus, tribus illam Octobri mense impugnat castris eminus positis, ob crebras hostium incursiones, quibus omnem terrâ marique præripere commeatum frustra conatur, necessariâ destitutus classe. Itaque Gustavus Upsalensis, Beldenchius Stregnensis, & Slaghecius Scarensis, si Diis placet, Episcopi, suis metuentes capitibus, præsubitâ Daniam petunt fugâ. Sed Archiepiscopi eò adventum ægro tulit Christiernus animo, quod ab ipso in Suecia remanente, tantum expectaret subsidii, quantum avus olim à Joanne Benedicti consequebatur. Theodoricum verò ad suos velut natum & formatum impios mores, Lundensibus pro Archipræsule obtrusit, ab illo propter Borenholmiam, Ahusiumque, Ecclesiæ sublata non se molestatum iri certò confidens.

Hoc demum ad finem properante anno, Christina regis Johannis vidua, mulier plurimis ornata virtutibus, impiam filii dubio procul detestans vitam, piam cum morte commutat vitam, & Ottoniæ habitu tumulatur monastico. Nascitur etiam Christierno nunc filia, aviam nomine referens, quæ postmodum Mediolanensi ac Lotharingo successivè nupta fuit Principibus. Præterea indigenas Bergensis in Norvegia civitatis, mechanici alienigenæ, sub mercatorum illic Vandalicorum degentes protectione, crudeliter spoliarunt.

Atqui mense Novembri, Abogiam Gustaviani arctâ ligant obsidione, per Arvidum illius Præsulem insigniter adjuti, quorum in Suecia commilitones XVIII. Decembris, arcem deditam occupant Stegebursensem, & deditiois ignarum protinus eò tendentem cum novo præsidio commeatuque Severinum Norbygium, profligant, DC. hostium desideratis. Quando Stegeholmense in Thiustia expugnatum quoque fuerat castrum, & XXIV. Decembris Nycopense dedit Henricus Ranzovius, Marte compulsus Gustaviano. Quo certior factus die Petrus Fredagius de hostium Stocholmensium in sua castra eruptione, insigni delusit illos stratagemate. Tunc etiam Abogiâ erumpens feliciter Thomas Regis Castellanus, Gustavianis clade illatâ, viros quosdam nobiles abducit captivos, quos extemplo suspendit pro mœnibus, terrorem reliquis adversariorum incussurus.

Denique in castris Gustavi Sueticis, quod miles æream stanneamque subindè monetam accepisset solutionem, tumultuatur, & fraus Gubernatori exprobat, qui habito Sudecopiæ hujus rei scrutinio, quendam compræhendit ac suspendit Danum, qui secretò in caverna montis suburbani, multa cudisset millia falsæ monetæ.

Anno MDXXII. ineunte, migravit de vita Stocholmiæ Otto Arosiensium Episcopus, ubi hætenus latuisset à Gustavi securus persecutione. Sed Gripsholmiæ apud Carthusianos mortuus Jacobus, Upsalensium quondam Antistes, quinquennio per Gubernatorem Ecclesiasticâ privatur sepulcrâ, quod Danis frequentem tulisset opem adversus Suantonem & utrumque olim Stenonem.

Atque hoc constitutus tempore Legatus Gregorii X. Franciscus de Potentia Hafniæ, in cædem inquit Episcoporum Sueticorum, cujus Tyrannus culpam à semet remoturus, totam suavioribus tribuit Beldenchio & Slaghecio. Illum proinde captivum in Borenholmiam relegatum ibi submersisset, nisi Pontificiam formidasset indignationem: Et hunc Lundia vocatum, Hafnensi sistit iudicio, ubi de præfato accusatus scelere, damnatusque, XXIV. Januarii flammis consumitur. Nec istos tantâ plexu-

plexuisset pœnâ viros sibi obsequentiſſimos fideliffimosque, ſi Franciſcus ſuo approbaſſet calculo, prout Cornelius Scepperus in Apologia refert Chriſtierni, cœdem Episcopis Sueciæ irrogatam. Quamquam hæc frivola Tyranni excuſatio, non magis illi profuerit quam Pilati tergiverſatio, quo cum promeritas nunc luit dubio procul pœnas Chriſtiernus.

Quandoquidem tanto Sueonum ſanguine hætenus profuſo non adhuc ſatiatus, hujus anni principio ſuis per rigidas mandaverit literas Capitaneis in Sueonia & Finlandia, ut quotquot Suecos nanciſcerentur patritios, fautores oſoresque, ſimul omnes trucidarent. Quod illi laniones, vel potius latrones, ſcleratum impigrè mandatum executi, non paucos regni Optimates paſſim maſſaſſent. Laniftæ tamen Abogenſis crudeles evaſit manus, Ericus Flemmingus, qui acerrimo in Guſtavianos ſimulato odio, veniam impetrat Danicas in illos ducendi cohortes, & Sueonibus appropinquans, armis in Danos ſequentes converſis, ipſos acriter impugnat. Hinc Thomas rabie correptus, poſtridie Antonium Ericium, & Stenonem Finlandiæ legiferum, in arce capitis afficit ſupplicio. Quâ magis tyrannide Guſtavi ſectatores exacerbati, Danis neque parcendum ducunt, & XXX. Januarii, deditam ab illis Aroſienſium munitionem atque Oerebrogenſem, demoliuntur. Quam aliis quoque arcibus inferunt cladem occupatis, eodem quo Ingelbertus olim ducti conſilio, nè his amplius hoſtes in patriæ nidificarent detrimentum. Verum paucis poſt diebus captum Tœnelſiogum Episcopi caſtrum Stregnenſis, vetuit Guſtavi demoliri, ſua in illo armamenta ſecuræ tradens cuſtodix. Qui his potitus arcibus, Petrum à Valſtad expedit Calmarniam impugnatum, ſubſidio Smalandorum adhibito, ubi per hoſtes repulſus obvius, in oportuniſſimum differt tempus obſidionem.

Sic Calmarniâ liberatâ, Severinus Norbygius Regis mandato Stocholmiam navigat, Danis opem & illic tempeſtivam laturus, quos deſperationi proximos conſolatur, de rebus abundè proviſos neceſſariis, ac ipſos ſimul obſidione liberaturus, cum iis trinam facit eruptionem in totidem Gubernatoris caſtra, victorque remeat octiduo ante Paſcha, Suecis hinc diffugientibus, & impugnationem aliquandiu deferentibus.

Indè autem velificat Norbygius Abogiam verſus, cujus adventu territus urbis præſul Arvidus, & multi de Clero Proceribusque, navi feſtitanter conſenſâ, proram Sueciæ obvertunt, & huic appropinquantes, ſub Oeregrundia fluctibus, præ dolor, obruuntur. Interea Abogiam delatus Severinus, arci ſuppeditat commeatum, hoſtem fugat & urbem cremat, Caſtellanoque mandat Thomæ ut victualia ex tota congreget Finlandia, & illa Stocholmenſibus jam obſidione liberis quantocyus adferat. Hanc ſuorum Guſtavi Upſaliæ commorans reſcivit profligationem, & Stocholmenſibus hujusmodi ex Oceano ſubſidium adempturus, ſuum expedit Lubeſcam Secretarium, Sivardum ab Hollen, claſſem milite inſtructam pro juſtis impetratum ſtipendiis, & cives de fœdere in Danos ſecum pangendo ſollicitatum. Ipſemet vero domi novo ex Dalecarlis ac populis regni arctois conſtrato exercitu, obſidionem reſtaurat Stocholmenſem.

Ad Eccleſiaſtica deinde animum convertens pauliſper negotia, vacantiſſimis IV. regni Cathedris, totidem nominat Candidatos, ſuffragiis Cleri adhibitis. Etenim Upſaleniſi Eccleſiæ præſicitur M. Canutus, Guſtavi Archigrammatæus; Stregnenſi M. Magnus Sommerus; Scarenſi M. Magnus Haraldus; & Aroſienſi Petrus Jacobi, Stenonis quondam Cancellarius, quos ſuis protinus litteris Romam perſcriptis, Gregorio commendat in officio confirmandos, benevolumque reſponſum ab illo Gubernator impetrat. Et quandoquidem prius reſciviſſet ipſum ac principes Germaniæ

perperam à Christierno infirmatos de Sueonum rebellionē, Pontificem hoc simul tempore, orbisque Christiani primores luculenter per literas instruit, de causis suscepti contra Danum belli æquissimis, & plerosque illorum infestos reddit Christierno propterea.

Verum tamen ille nec Dei neque hominū ducens rationem, quoslibet floccipendit adversarios, & patrum Holfatosque sibi præterea oppositurus, Friderico ad colloquium vocato, Imperatoris monstrat commissionem, ac contumaciter urget executionem, novæque susceptionem investituræ. Atque Proceres Holfatiæ vehementer obnitentes, ad obedientiam quodam compulsurus terrore, furcam pro illorum diversorio mandat erigendam, & tamen consensum ab ipsis nequaquam impetrat. Aliis quoque de causis fuit Christierno infensus antea Fridericus, nimirum, quod licet hæres esset Norvegiæ, nihil tamen inde reditus sibi permetteret, ut neque aliquem ex Dania concederet Ducatum sibi velut Regis filio pro consuetudine veteri competentem. Quod insuper administratæ à patre suo Holfatiæ, rationes nollet facere, nec illa centum millia aureorum persolvere, quæ Friderico promissa essent in divisione provinciarum. Ac plures à tyranno expectans Fridericus injurias, Lubecenses illi pariter infestos in subsidium advocare decrevit, ipsisque mox fœderatis, pollicetur quod nullas Regi laturus foret ex Holfatia in illos suppetias, spectator belli & neutrius auxiliator futurus.

Ad illud vero permovit Lubecenses gerendum Christiernus, investis ipsos onerans in Dania vectigalibus; inde prohibens mercium Vandalicis fieri emporiis adportationem; Sueticam ipsis vetans nullo jure negotiationem, ac illam propter naves mercibus onustas, crebro iis auferens, damnisque ita mercatores intolerabilibus afficiens. Et quamvis Cæsar à Dano fraudulenter informatus, litem vetuisset armis prosequi, antequam à Commissariis esset discussa, nuper deputatis sub mûlcta bis mille aureorum talentorum; Nihilominus quoniam Christiernus aliquot negotiatorum navigiis occupatis, illud primus esset transgressus, arma censent licite sibi in Tyrannum arripienda.

Itaque non postulatis solum Gustavi libenter respondent Lubecenses, ipsi X. inprimis actuarias, & deinde VII, viris, armis & comœatu refertissimas, pro justis destinantes salariis, sed æstatis initio XXX navium classe ipsimet Oceanum ingressi, Borenholmiam & Hammarshusium, illius occupant propugnaculum, indeque liberant Joannem Beldenachium, de ipsis alias bene promeritum; ideoque multa passus esset infortunia. His autem novis apprimè recreatus Sueciæ Gubernator, & porro advenientibus plurimum animatus copiis, partem illarum ad Stocholmiæ dirigit impugnationem, & reliquis Arvido Vestrogotho commissis, jubet Calmarniam acriter impetere; Postea nuptos de plebecula exauctorat, domum ad agrorum culturam remissos, solis innuptis autoratis, militiæque pro stipendio secum reservatis, sicque feliciter multo cæpit illi cadere belli alea, & prosperior Sueonibus res procedere.

Tanta Gustavo navalia ignorans Thomas Abogenfis Castellanus advenisse subsidia, securumque sibi fore putans transitum Stocholmiæ, Julio mense cum imperato comœatu, ex Finlandia affatim collecto, illam versus navigat, quem obviam in maris faucibus captivat classis Suetica, illique cum victualibus in castra perducto nostratium, exprobrat tyrannidem Gubernator, vitamque laqueo mandat eripiendam.

Christiernus tot cinctus hostibus, statuit cum Holfatis & Vandalorum mercatoribus concordiam inire, ut commodius rebelles sibi compe-

sceret

sceret deinceps Sueones. Quamobrem initio Augusti, arbitris Brandenburgensi, Megapolensi & Stetinensi principibus, Raceburgensique Episcopo, Borsholmii patruo his reconciliatur conditionibus: Inprimis, quod illo non fruiturus esset privilegio à Cæsare nuper impetrato; nullas ab Holfatis suppetias flagitaturus contra Lubecenses; & reliquos controversiæ articulos horum iudicio principum, feriis Pentecostes proximis submissurus omninò decidendos. Deinde cum Lubecensibus agitur de pace, comparere nolentibus; à Rege decretum Cæsaris violatum contententibus, & inceptum bellum alacriter cuntinuantibus, Helsingoraeque inflammata, Hafniæ imminentibus. Cui laturus auxilium Christiernus, ex Holfatia festinat in Selandiam, X. hominum millibus in via congregatis, quos post hostis abitum remisit domum, & cum Ordinibus de Suetico Vandalicoque deliberaturus bello; intolerabilem impositurus illis contributionem; Borsholmensemque insinuaturus transactionem, illis mandat edicto publicato, Calenburgi ad XXVI. Novembris diem comparere.

Verum anni hujus primordio, Scanensibus obtrusit Antistitem, Johannem Vesalium Clivensem, sibi à secretis, qui II. Februarii Lundiam ingreditur, quam ubi XIV. mensibus rexisset, ad profugum secessit Christiernum. Illius antecessor M. Theodoricus, natione fuit Vestphalus, & professione chirurgus, artemque exercuit illam diu in Latio ac Belgio, qui Daniam inde petens, promotione Sibritæ ad summos in aula Christierni transcendit honores, atque demum Scarensen & Lundensem obtinuit Cathedras versutissimus sceleratissimusque ille nebulo, ac dignum flagitiis sustinuit supplicium consultor iniquissimus.

Condidit & isto anno Danus quasdam constitutiones, minus æquas Ordinibus visas, inter alia decernens multa, ut regni Archiepiscopus, XX. solum stipatus incederet servitoribus; & quilibet Episcoporum X. vel XII. haberet stipatores; ac nè quis filium litteris traderet imbuendum, nisi per fortunas liceret proprias illum sustentare; qui exteris non aditurus esset Academiis, antequam primâ Philosophiæ laureâ foret Hafniæ redimitus.

Gustavus multò æquioribus intentus negotiis, mense Octobri, Stocholmiam ex propinquo quaternis longè vehementius solito impugnat castris, & Novembri Severinus obsessis opitulaturus, V. navium classe urbem versus festinat. Cui obvians animosè Gustavus, illum sociosque cecidisset, si Germanus fideliter miles adstitisset, cujus perfidiâ hostis securum petit reditum. Unde Stocholmenses sperato destituti auxilio, nec aliud veris ante primordia expectantes, urbis arcisque deditio sub certis consentiunt legibus; Quibus à Gustavo non admissis, se defensionem accingunt, obmuniunt, & imbellem eiciunt multitudinem. Grandi tamen postmodum inopiâ rerum premuntur, ideoque civium non pauci clam inde profugiunt ad castra Gubernatoris, quorum multi primas captando latebras in cœnobio suburbano, ab Antistita Danis favente produntur, & reducti ligneis ferris crudelissime puniuntur.

Quidam cum literis in Daniam missi, opem imploratum, etiam se perfugos simulantes, proditi captique, horrendas luunt pœnas, & hostis sua delusus spe, gravissimas tota hyeme sustinet ærumnas. Ast Christiernus citra admonitionem fat memor Stocholmensium, propter domesticas non valet turbas illis pro tempore aliquod ferrè subsidium. Etenim Dani Calenburgum vocati, non comparent, & suam excusant absentiam vento adversante, brumaque flagellante nimis, quod regiæ non essent ignari voluntatis. Hinc Christiernus excandescens, alia indicit comitia, XXV. Februarii Viburgi celebranda, in quibus tali Danos lanienâ, quali Suecos

ante biennium Srocholmiæ, ad suæ obsequendum iniquæ voluntati, decrevico n bellendos.

Anno MDXXIII. Præsules & Proceres Jutiæ, hanc metuentes tyrannidem, inaudientesque binos à Christierno Viburgum lictores, satellitum habitu indutos, adductum iri, atque catenas strangulandis idoneas hominibus, Viburgum frequentes præveniunt, & conspiratione initâ, XX. Januarii, omnem Tyranno renunciant per litteras obedientiam; scilicet in quibus æquissimas sui facti causas enumerant, & ipsum ea lege susceptum pro rege, ut si pactis non staret conventis, liceret Ordinibus citra crimen aliquod læsæ majestatis illum repudiare, luculenter demonstrant; severo pariter edicto promulgato, quoslibet Jutiæ borealis incolas, ad suscipienda quantocytus arma in Tyrannum cum milite adventantem peregrino, cædemque plurimorum meditantem, provocant. Qui mandato promptè auscultantes, frequentes convolant, & Senatus provinciæ voti hac ex parte compos factus, Daniæ totius Norvegiæque Ordines litteris invitat minacibus eandem ad rebellionem. Sed blandis Friderico Holfatiæ principi perscriptis, ipsum ad thronum invitant occupandum, unaque defendendum.

Christiernus porrò Jutorum nactus decretum, expavescit, & protinus missis ad Consiliarios Legatis, obsecrat, nè causâ non auditâ, tam contumaciter secum procederent; se judicio neutralium, & potissimum Cæsaris submittit; emendationem promittit; necem infontibus illatam agnoscit; veniam poscit à Deo hominibusque, Romæ expiationem se impetraturum, & sacris opes locis plurimas collaturum, atque sponsores obfidesque Ordinibus daturum, nequicquam spondet. Nam Optimates se nullum agnoscere principum externorum pro judice perhibent, & promissis ejus fallacibus nullam amplius fidem se tribuere posse asseverant. Quo consternatus magis responso, ex Jutiâ remeat in Fioniam, & ipsius inhabitatores, sicut etiam Sielandos atque Scanos, novo sibi fidelitatis obstringit juramento. Illeque simul & conjux Isabella, expeditis ad cognatos, agnatos & affines, epistolis, suum lamentantur infortunium; de Jutis queruntur, & hortantur ut ipsos suis impellant literis ad obedientiam legitimo Regi præstandam.

Princeps Fridericus interim oblatae Jutorum postulationi XXVIII. Januarii non ægrè consentit, Christierno infensus propter impetratum à Cæsare nuper privilegium, & contractum Borsholmensem, auro promisso nec dum numerato, executioni non mandatum, aliasque Tyranni molitiones. Proinde bellum ipsi denunciat, Jutos sub protectionem acceptat, cohortes aliquot illorum defensionem Ripam destinat, & fœdus cum Lubecensibus XV. Februarii pangit in hostem, datis acceptisque promissis de auxilio terra marique vicissim ferendo. Quod Lubecenses eâ fanciunt cautelâ, ut non sint obligati Danis in Sueones amicos ullâ ratione opitulari. Quibus tamen amicè suasuri essent admissionem Friderici; non tamen unâ compulsuri abnuentes, vel subsidio illos defraudaturi.

Gustavus ideò Danorum haud subveritus machinationem, & illorum dissensione, Christiernique per ipsos proscriptione confortatus, non Sueciæ solum maturat subactionem, sed Vichiam quoque Norvegiæ provinciam subditurus Gothiæ, velut pignus illius verustissimum, mensè Februario, per magnanimum virum Laurentium Siggonis illuc cum exercitu destinatum, hanc occupat, suoque firmat præsidio Carlsborgum regionis propugnaculum. Qui mandato postea Gubernatoris, inde Hallandiam & Scaniam versus festinat, quas ad Gothiam legitimâ pertinentes etiam

tiam jurisdictione subjugasset, nisi largâ retardatus eluvione, victrices domum copias reducere fuisset pro tempore compulsus.

Interea post abitum ex Jutia Christierni, Fridericus illuc accessit, & sub finem Martii, ab Ordinibus Viburgi concorditer fuit Rex salutatus, quibus insignia dedit privilegia, veteribus confirmatis, constitutiones Tyranni abrogat; Borenholmiam, Ahusium, & Cathedram Fionensium Clero restituit; furcas palosque à Christierno passim erectos dejicit; insontium cadavera sepelit, ac reliquis Danorum Norvegis Suecisque de sua perscribit electione, ipsos ad eandem hortans sibi præstandam. Sed à plurimis illorum, & præsertim Sueonibus, fuit reprobatus, Danorum jugo cervices amplius suas haudquaquam onerandas seriò contestantibus. Juti tamen australes & Fionenses juramenti nuper præstiti Christierno immemores, ad partes secedunt Friderici, exercitu illius prægrandi à Lubecensibus & Holfatis ad ipsum destinato perterriti.

Ipsamet etiam Christiernus conspiratione Jutorum, Holfatorum & Lubecensium, Sueonumque rebellionem exanimatus, paulisper furores illorum declinare, in Belgium secedendo, consultum duxerat. Itaque Hafniam & Malmogiam, primarias regni civitates, suo conservaturus redditui, necessario illas firmat præsidio; thesaurum Daniæ congestum XVIII. navium classi, uxoremque liberos & amicos imponit, quos inter Sibruta, pro Scondia throno, Consul munus Amsterodamensis illi delira promittens, & XX. Aprilis ex portu solvit Hafniensi, multa jactatus tempestate, antequam pertingeret in Flandriam. Illic susceptus benigne à Maria conjugis amita, de suo perscribit infortunio ad Imperatorem, in Hispania morantem, qui mox prohibet Friderico sub pœnis delatum acceptare gubernaculum Daniæ, & civibus vetat Lubecensibus illi auxiliari, donec controversia ad forum devoluta Spirense, ibi esset ventilata & determinata.

Lubens profectò Carolus armis sororium protinus restituisse extorem, nisi aliis intricatus bellis, & potissimum religionis in Germania diffidio, nequaquam valuisset. Brandenburgus autem & Saxo, Megapolensisque, amicam conati suadere transactionem, & nonnulli hoc de negotio per sequens habiti biennium inter partes frustra conventus. Verum Christiernus Marte potius, quam arte, Scondiam malens recuperare, hoc anno in Angliam profectus, ab Henrico mutuam poscit belli nervum, Islandiam in pignus deferens, opeque illic non impetratâ, Brandenburgensem sollicitat Electorem, & alios Germaniæ principes, à quibus quoque nonnihil subsidii consequitur.

Cæterum Severinus Norbygius, fugâ Christierni auditâ, de Suetici continuatione belli desperat, Calmarnensique defensione. Quamobrem hinc copias in Gothlandiam traducit & Calmarniæ mandat conservationem LX. solum præfidiariis, qui nimium ab hoste pressi, deberent cives occidere; urbem & arcem opibus spoliatas incendere, atque divitiis onusti in Gothlandiam profugere. Fridericus etiam cognoscens ex Dania Christiernum navigasse, Hafnienses octiduo secundum Paschæ sollennia, hortatur ad deditioem, & repulsam passus, X. Junii obsidet civitatem. Profugit porrò cum rege Johannes Vesalius Lundensium antistes, & M. Acho Sparre, priori fretus electione, vacuam occupat Cathedram; Tamen confirmationem, Romæ non impetrat à Georgio Scorborgio impeditus, quam iste, consecrationemque à Clemente VII. fuit assecutus, non Ecclesiæ possessionem, à Friderico collatam Achoni. Unde Scorborgius Coloniæ de honesto provivus beneficio, ibi religiosè confenuit, vitamque finiit. At qui Vesalius, promotione Cæsaris & Christierni, Episcopam deinceps adeptus fuit Constantiensem. Johannem verò Beldenachium, hoc regni tumultu

tu captivant Ranzovii, propter cædem Ottonis Porsfeldii, quondam Episcopi culpâ patratam, extorquentes variis ab illo cruciatibus bina aureorum millia, Friderico connivente. Ipsi tamen liberatus spondet fidelitatem, & Fionensem recipit diœcesin, quâ sexennio fuisset privatus. Nidrosiensis demum Ecclesia, hæctenus post abitum, & obitum Valchendorpii, præfule orbata, nunc Olaus Engelberti nanciscitur primatem.

Abogensis in Finlandia præful fuit aliquandiu post Arvidi mortem Johannes Westrogothus, & illo per Gustavum remoto, M. Ericus Decanus Lincopenfis illâ potitur hoc tempore Cathedrâ. Ita VII. Ecclesiis regni Suetici Cathedralibus de pastoribus fuit provisum, qui sedulam licet operam navarent, nè in suas inveheretur diœceses D. Martini Lutheri sententia; tamen Stocholmiam, Sudercopiam & Calmarniam, tenui quodam hæctenus rivulo fuerat derivata, idque per negotiatores exoticos, qui libros simul Lutheranos cum mercibus invexerant, & militem peregrinum, sicut etiam studiosos indigenas Vitebergâ reversos.

Illorum verò antesignanus fuit M. Olaus Petri Neritianus, qui ordinatus Stregnesiæ Diaconus, Vitebergam proficiscitur, ubi Lutherum aliquandiu tam sedulo auscultavit, ut MDXVIII. supremâ Philosophiæ laureâ sit donatus, indeque reverius, Canonicus Stregnesis, & præfulis evaserit Matthiæ archigrammataus. A cujus obitu nactus per absentiam Beldenchii oportunitatem, in illa politiæ utriusque perturbatione, occæpit se amicis Stregnesiæ clanculum prodere; ipsis Vitebergensium assertiones detegere; scripturæ aliquot sacre paginas, suo accommodas proposito, iisdem prælegere; codicesque Lutheri volvendos concedere. Sed præcipuè Laurentium Andreæ illic Archidiaconum, conatus est M. Olaus huic causæ addictum reddere, illumque auditorem, fautorem & defensorem adeptus, hanc audacius controversiam incipit adversariis movere, ac in schola docere Stregnesi, quam Laurentii patrocinio fuerat consecutus.

Immò & facultatem nactus, palam in Ecclesia Stregnesium concionandi, sensim ex suggesto sequentes imprimis sparfit articulos: I. Annam Christi aviam fuisse, non potest è sacra probari scriptura. II. Nulli monachorum mendicare permissum est, juxta illud: omnino indigens, & mendicus non erit inter vos. III. Sancti non sunt invocandi, cum prohibeat Deus per Hieremiam ponere fiduciam in homine. IV. Officium prædicationis in Ecclesia est excellentius, quàm celebrationis. V. Confraternitates, velut non fundatæ in sacris literis, sunt explodendæ. VI. Peccata Deo soli, non homini, confitenda. VII. Nemo hanc Evangelii doctrinam Suecis, ante ipsum usque puram annunciavit.

His respondit mox assertionibus, Doctor Nicolaus Stregnesiæ Decanus luculenter, & M. Olaus nihilominus per se discipulosque tantoperè illas cum reliquo Lutheri dogmate defendit, ut hæc ad Gubernatoris perveniret aures corrixatio, qui concionibus partium auditis, dubius hæsit. Verum ab illo consultus hac super controversia M. Laurentius Andreæ, ipse nuper factus Cancellarius, totam Lutheri causam dogmaque Gustavo manifestat, & quantas nonnulli Germaniæ Principes illud amplexi, ex suo corraferint Clero divitias, huic minus necessarias, demonstrat.

Non tamen his omninò persuasus fuit Gubernator Laurentii sermonibus, antequam ex Germania petitam nactus esset informationem copiosiorum, illaque probè intellectâ, secretus hujus fautor negotii & promotor aliquandiu extitit, donec adversariis prævaleret. Quorum acerrimus fuit Johannes Braschius Ostrogothiæ Antistes, qui alios regni Episcopos fuit dum inauguratos, præter Wexionensem, continuo hortatus ad ponendum Lutheri sequacibus obstaculum, veteremque conservandam religionem.

Attamen indies capit incrementum M. Olai molitio, quod relatione Johannis Gothi, sui quondam in Academia Lovaniensi auditoris, aliorumque sermone, Papa Hadrianus VI. cognoscens, ad pontificatum nuper sublimatus, illum in Sueciam destinat Nuncium, hanc sementem extirpatum, & causam Gustavi Archipræsulis, casorumque Antistitum, liquido exploratum. Quocirca XI. Martii, Legatum suis literis Braschio fideliter commendat, eidemque propter navatam hactenus Ecclesiæ Catholicæ operam, magnopere gratulatur, hortaturque ad pergendum in novi dogmatis extirpatione.

Hinc nequaquam M. Olaus cum pusillo territus grege, æmulis audacter se opponit, quorum postremus non fuerat quidam Claudius Huit, Dominicanus Calmarnæ Monachus, & Catholicæ vehementissimus defensor religionis, cujus nomine Braschius ipsi nunc etiam atque etiam gratulans, præfatos M. Olai articulos scriptumque Lovaniensis & Coloniensis Academiarum, adversus Lutherum illi destinat.

Nec solum literatis se chartis vicissim impetunt Catholici hoc anno in Suecia & Lutherani; sed etiam dentatis ac famosis adeo, quod levis illa hactenus velitatio, ad publicum modo bellum procederet, quo patria non minus quam politico aliquandiu vehementer flagravit. In quo tandem Olaus prælio, regia plurimum adjutus potestate, victoriam consequi fertur, sibi que cognomentum Phasæ deinceps usurpat, quod se ductore, velut Moyse olim Judæi, de pontificia transisse Sueones Ægypto; & lampadem pro insignibus acceptat flagrantem, quod de choro se vigilantium esse virginum, non fatuarum dormitantium, Evangelique lucernam sub medio tot seculis absconditam, in publicum se conspectum produxisse asseveraret.

Calmarnenses, interea temporis, de impio Severini mandato edocti, occulto in castra Suecorum nuncio expedito, pridie Pentecostes, significant quartâ exinde nocte portam se borealem illis patefacturos. Hinc nostrates exhilarati, tempore noctis condito, ad occidentalem & australem simulanturbis portas invasionem, atque per septentrionalem intromissi, præfidiarios captivant superatos, arcemque impugnant, octiduo post deditam. Victores deinde citra moram Oelandos adorti, ad obedientiam illos Suecorum non difficulter revocant, & Borholmium recuperant. Postea vehementius Elsburgum oppugnatur, & Junio mense occupatur.

Itaque Proceres regni, thronum nemini jure potiori quam Gustavo, propter vindicatam de hostium manibus patriam hactenus totam prope modum, competere animadvertentes, illi suadent Ordinum Stregnesiæ convectionem. Illic verò primum ex Ecclesiasticis & politicis optimatibus, Senatus regni per tyrannidem Christierni exhaustus, restauratur, ac nova inde imponitur argenti contributio, moxque exigitur, Lubecensium solutioni applicanda. Deinde Gubernatori concordibus omnium suffragiis XVII. Junii regia confertur autoritas, ac præstito utrinque fidelitatis juramento, sub Stocholmiam Rex perducitur novus, & cum hoste super urbis agitur deditio.

Is rerum laborans omnium penuriâ, & nulla expectans à Rege subsidia profugo, urbem arcemque non Gustavo, sed Lubecensium ibi primoribus illa pandit astutiâ XXI. Junii, quod ipsos velut Friderico foederatos confideret, illi Regiam Sueciæ potius quam Gustavo tradituros. Verum Danos, insidiosa fefellit opinio, cum Lubecenses protinus Stocholmiam regi Gustavo assignaverint, quam eques post biduum ex suburbio ingressus australi, ab incolis promerito excipitur honore.

Quando Lubecenses & Gedanenses, quorum opera Gustavus in maritima Stocholmiæ fuisset usus impugnatione, pro exhibitis poscunt subsidiis LX. marcarum millia; solutioni tamen concedere dilationem parati, dummodo vetera ipsis privilegia confirmare, & nova quædam donare, Princeps non gravaretur. Itaque cum ille Senatusque haud nunc essent solvendo, mercatorum pro tempore voluntati, municipiis regni licet admodum perniciosæ, consensum præbere coguntur. Inter alias non parvi momenti prærogativas, Lubecensibus & Gedanensibus sociisque, immunitatem à quibuslibet in Suecia vectigalibus concedunt pendendis; illis solam in regno permittunt negotiationem, aliarum mercatoribus gentium exclusis; Et in IV. primariis Sueciæ maritimis emporiis, Stocholmiæ nimirum, Sudercopiæ, Calmarniæ, ac Abogiæ, non cum incolis modo, sed etiam accolis, Clero, Nobilibus, & agricolis, mercandi faciunt potestatem. Quarum impetratio libertatum, ut fuit violenta, ita usurpatio illarum non potuit esse diuturna.

His proinde creditoribus sic contentis modo redditis, quamvis Rex Gustavus, aliis ex Germaniacohortibus simul exautorandis, sine nova clero imponenda contributione, potuisset stipendia persolvere, tamen cum sciret ipsum, Ecclesias atque cœnobia multo abundare thesauro, & præsertim sacrâ magni pretii suppellectile; ærarium verò regni ferme vacuum existere, ex quo crebris identidem patriæ necessitatibus foret nihilominus succurrendum, simulque tantam Præfulum suspectam haberet opulentiam & potentiam, velut suo inimicam voto, de fidei permutatione introducenda, hoc, præcedenti ac sequentibus annis, immensis Clerum, Sueciæque emunxit Ecclesias opibus, sub prætextu militi potissimum, & Lubecensibus solvendi, extortis, solutione promissâ; Verum ad Græcas numeranda Calendas.

Quem Clerus dolum subolfaciens, Regi magnopere succenset, & præcipue Braschius, qui plus aliis emunctus, vehementer contra regem Gustavum insurgit, reliquos instigans Episcopos, & Regem coram legato Pontificis Johanne Gotho, regnum nuper ingressò, avaritiæ hæreseosque accusans. Sed Petrus Arosiensium Præful adeò excanduit, ut litteris ad Montanos & Dalecarlos perscriptis, uberrimam rebellionis in regem Gustavum jaceret sementem, fædisque afficeret convitiis.

Verum enimvero hujusmodi princeps non magnopere curans molitiones, peregrinum solutione contentum dimisit militem, bellaciores ex illo viros solum in Suecia retinens, quos indigenis conjunctos expedit in Blechingiam, ad Sueones veteri quodam jure spectantem, armis recuperaturos. Illam tenuit subactam rex Gustavus biennio; & tamen à Friderico Hafniæ impugnante, amicissimis obsecratus litteris, ad ferendum Borenholmiæ recuperationi auxilium, XVII. suppeditat actuarias milite instructissimas, quarum ope Danus insulâ ferme potitur. Quas tali cum victoria sub autumnum reversas domum, & navibus epibatisque plurimum auctas, circa XXX. Septembris in Finlandiam ablegat, à quibus Chnusto, Episcopi castrum, protinus fuit expugnatum, & deinde Abogia, Viburgum, Tavastahusium, Rasburgumque, cum reliquis provinciæ arcibus, Christiæni præsidariis eripiuntur. Quamobrem de secura regionis possessione rex Gustavus jam sollicitus, solumque veritus Moschum, nuncio ad ipsum expedito, conventum impetrat de pace constituenda propediem celebrandum.

Fridericus verò Daniæ intentus viriliter subactioni, Scanos ad obedientiam pertraxit, exceptis Malmogensibus, quos mensibus aliquot obsidet, & interim operâ Vincentii Lunge, ac Nicolai Lycke, Norvegis persuas-

persuasit subjectionem, quam Bergæ V. Augusti die, litteris Senatus regni confirmat, veteribus fruiturus legibus & privilegiis. Sed Olaus Galle Procerum unus, jugum detrectans Danorum, in Sueciam profugit, Gustavo potius thronum fortassis, quam Friderico, annuens.

Atqui Christiernus utrumque Patruo erepturus, ingentes cogit in Germania copias, quibus Fridericus occursum, Hafnienti demandata obsidione Christiano filio, LXXX. hominum millia producit ad limitem, ibique hoste non comparente, illa dimisit. Nam Tyrannus suum animadvertens exercitum non nisi acceptis stipendiis, hosticum invadere paratum, tantoque belli nervo carens, ab illo clanculum se subducit, qui actutum quoque dilapsus, Christiernum execratur.

Sequenti etiam octennio pecuniis destitutus, bello superfedit, & Imperatori animus ipsum juvandi defuit, postquam illum justissimis de causis, propter tyrannidem, Scondiæ solio exturbatum cognovisset, hominemque videret esse inconstantem, utpote qui Catholicum se in Belgio, & Lutheranium in Saxonia profiteretur. Illi tamen, uxori ac liberis de honesta providit sustentatione, hisque præceptorem assignavit Cornelium Agrippam, quavis conspicuum eruditione virum.

Severinus interim Norbygius Christierno fidelissimus perstitit, qui totam regii culpam infortunii, Lubecensibus, Suecos, Danos & Holsatos velut permoventibus ad rebellandum, ac promoventibus, imputans, ipsis piraticâ gravissimum hac æstate damnum intulit, in Gotlandia refugio identidem captato, mercibusque illuc immensis deportatis. Illorum verò motus querelis Fridericus, frustra ipsum ab hujusmodi dehortatur prædationibus. Ideoque Lubecenses, misso in Sueciam Legato, Gustavum invitant ad pellendum ex insula Sueticæ jurisdictionis tantum prædonem, & ipsam regno iterum subjiciendum, ac prætendenti bellis se exhaustum, ære oppressum alieno, præcipue quidem apud ipsosmet Lubecenses, & periculum esse, nè Gotlandiam repetens, totam amitteret Sueciam, aut saltem Danos quodpiam sibi jus vendicantes in Gotlandiam, ad bellum Suecis inferendum ita provocaret, respondent, solutionis dilationem annis non paucis se concedere paratos; Si Danis insula deinceps esset restituenda, ipsos impensas in hoc factas bellum, dimidias refutores, & reliquas se compensaturos. Immò si filiam posceret Friderici Gustavus uxorem, ipsi, velut genero exoptatissimo, cunctam Dania, si quæ esset, jurisdictionem in Gothlandiam, dotis nomine, lubens assignaret.

His Suecus rationibus & promissionibus inclinatus, desiderio Lubecensium obtemperat, ac inprimis Severinum amicè permoturus ad resignationem insulæ, XVIII. Octobris, familiaribus illum literis sub fide publica, obsidibus insuper acceptis, ad colloquendum secum invitat, & præcise abnuenti, bellum parat vere proximo inferendum.

Sed, mense priori, Rex Gustavus literas nactus Arosiensis Episcopi ad exteros perscriptas, & à regiis interceptas præfectis, ad ipsum festinat Arosiam, accusat palam criminis in majestatem regiam admitti, convictumque privat officio & beneficio, atque simul M. Canutum illic Præpositum sceleris velut complicem. Hanc tulit ægerrimè Clerus Sueciæ depositionem, cujus querimoniis, & potissimum Braschii, Johannes Gothus impulsus, Regem admonet, nè avitam defereret religionem, Lutheranis faveret, Ecclesiam exhauriret, opibus pietate majorum donatam, & concepto subscriberet diplomatis tenori, prohibendo Sueonibus sub vitæ ac bonorum amissione, Lutheri doctrinam amplecti, vel libros in regnum invehere, aut legere per eundem conscriptos.

A Rege autem adeptus responsum negotio competens, & tempori fer-

serviens, M. Olaum ac sectatores in iudicium vocatos, hac etiã super re multis compellat verbis; dogma vetat illud spargere, libellosque conscribere famofos, & ad gremium mandat ut se reciperent Ecclesiã. Braschius tamen hac in causa Legato fuit zelosior, non discretior, qui propter nimiam erga Evangelicos conniventiam illi quodammodo succensuit, respondenti, se vulnus Ecclesiã cognovisse, ac posse commodius extra patriam illi cataplasmata præbere, ex qua modo abiturus esset, & illam anno sequenti repetiturus, vel effecturus, ut totum religionis patrocini-um Braschio committeretur, suadens interim à convitiis abstinendum, quod illa plus obessent quam prodescent, idemque promitterent adversarii, Luthero etiã impostero tantopere non patrocinatori.

Nihilominus apud Gothum Braschius instat, urgens M. Olaum complicesque, vel hæreseos omninò absolvendos aut damnandos, & in quavis constituendos diœcesi censors ac inquisitores religionis, perscribensque XVIII. Julii ad ipsum de fidei negotiis simul Pontificem. Vastenensium vero cœnobitarum peculiarem gerens curam, post biduum illis libellum destinat contra Lutherum in Germania editum, simulque assertions M. Olai, de ipsis censuram desiderans monachorum, iisdem propediem Regis Anglici librum destinaturus.

Verum Legatus in procinctu ad abitum constitutus mense Octobri, cœpit causam diligentius examinare Gustavi Archipræsulis, Mathiæque ac Vincentii Episcoporum cœdem ponderare, atque illum fontem depræhensum, tali pronunciat officio indignum, ipsos comperiens infontes, nefarii Christiernum homicidii accusat. Rex proinde alium Upsalensibus antistitem provisorius, & Johannem illo reputans munere dignum, jam abiturientem, vocatis Upsaliã Canonicis Stocholmiam, XXIII. Novembris, in Archiepiscopum procurat eligendum. Qui triennium quodam usus Vincentio Gadeni Chorepiscopo, & frater Electi Primatis, M. Olaus, Lincopensium & Stregnensium Præpositus, mox Romam missus, Clementem VII, qui Adriano nuper defuncto successisset, de negotiis in Suecia expeditis informatum, iratrique confirmationem impetratum.

Denique Gustavus cum Ordinibus ardua quædam regni negotia deliberaturus, illos congregavit mense Octobri, quando ipsos de bello Gotlandis inferendo consuluit, & Braschio de violata immunitate Ecclesiastica protestanti, ut eum sibi Rex placaret, ab illoque novum pro expeditione Gotlandica subsidium impetraret, omnia confirmat privilegia, ipso cum possessionibus ac servitoribus sub regiam suscepto protectionem.

Postea vero Sudercopiam quoque Ordines fuerant vocati mense Decembri, & horum illic consensu æquissimas typis promulgat causas Gustavus, exturbati ex throno Suetico Christierni. Quod ipsum antea fecerant Dani & Lubecenses, hisque respondit antigrammatibus Cornelius Scepperus Berolini anno sequenti iussu Tyranni, in hujus frivolum multa comminiscens excusationem paradoxa.

Sudercopia Sueones ad comitia properant Vastenensia, in quibus multiformiter fuit disputatum de statu Reipublicæ utriusque, & vitiosum Christierni numisma abrogatum. Sed hoc tempore Hafnienses & Malmogenses in Dania promissum non obtinentes subsidium à Christierno, nec diutius obsidionem sustinere valentes, in fine hujus anni, Roschildiã cum adversariis congressi sunt, ibique sufficienti accepta cautione, de offensarum condonatione atque privilegiorum roboratione, promittunt se festo Epiphaniæ civitates dedituros. Fridericus ita regno potitus universo, Clementem VII, Anglum, & Gallum Cæsaris hostem de injusta Christierni prius informatos causa, suas ad partes conatur illos pertrahere.

Anno M. D. XXIV. Illi, alique orbis Christiani quidam principes, fecus multo hac super controversia per Christiernum instructi, nimirum Clemens VII, Carolus V, Ferdinandus Bohemæ, Henricus VIII Angliæ, Reges, Ferdinandus Archidux Austriæ, Margareta Burgundiæ domina, Fridericus Saxonæ, Joachimus Brandenburgensis, & Henricus Megapolensis, Duces, æquos se partibus arbitros offerunt, ac diem locumque colloquio idoneos, poscunt assignandos. Itaque Fridericus hac de re cum Rege Sueonum prius deliberandum sentiens necessarium, Februario mense, illum perhumaniter invitat secum alicubi collocuturum. Quem ipse non abnuit congressum, & suis domi rebus provisorius, ex suoque de Moschovia nuncio jam reverso, cognoscens illius principem à pace non alienum statuenda, Legatos ad eum destinat, & aliquot inducias annorum impetrat.

Sed Ecclesiasticis invigilans Braschius negotiis, XXIV. Februarii, Ecclesiam cœmeteriumque expiat Alvastrensia, cæde Abbatis contaminata. Quod ipsum obiit deinceps munus in cœnobio Nydalenfi, submerso Johannem Arvido Abbati subrogatum pariter inaugurans. Atque inaudiens M. Laurentium Andree, nuper literis hortatum suis Vastenenfes Cœnobitas ad lectionem Lutheri, secundum illud: *Omnia probate, quod bonum est tenere.* Multis ille rationibus illud Monachis disuadet, quos simul consolatur & ad constantiam hortatur, queriturque aliis protinus literis, Doctori Nicolao Stregnensium Decano propterea, sicut etiam de nimio Lutheranismi progressu, hujusque se arbitratum esse in regno inhibitam fuisse promulgationem, affirmat.

Neque his contentus, affixo per diœcesin mandato, prohibet incolis, & potissimum Sudercopensibus, sub damnationis æternæ comminatione, nè libros inferrent, emerent aut legerent, Lutheri, & contrarium facientes, plecterent atque multarent, donec in generali esset concilio dogma illud ventilatum; *Hæc scribo, inquit, Vobis, ut cum omnes coram Deo iudice comparuerimus, nullam habeatis excusationem.* Verum prius Regem his de rebus compellavit Braschius, asserens inprimis suæ thesaurum Ecclesiæ, tot contributionibus adeo exhaustum, ut pro Gotlandiæ recuperatione, ad suam spectantis Episcopam, postulatum non posset ferre subsidium; Et obsecrans, nè Lutheranis se præberet asylum; sed illorum libros prohiberet Sueonibus legendos, donec Oecumenici sententiam concilii de ipsis perciperet, ita Dei amorem, & apud Christianos honorem principes, amplissimum consecutus foret.

Similiter ad Johannem perscripsit Archipræsulem, illum monens, ut suâ usûs auctoritate, hos tempestive opprimeret novatores religionis, *alias sero medicinam parandam, cum mala per longas invaluerint moras.*

De his etiam certiore facit Doctorem Petrum Magni, nominatum cathedræ Arosiensis Episcopum, Romæ agentem, affirmans operæ precium esse, ut regi Gustavo quantocyus Pontifex de hoc, & toto religionis scriberet negotio, constitueretque hæreticæ pravitate diœcesi qualibet inquisitores. Tandem resciens Vastenenfium quosdam cœnobitarum, existimare in hac causa Regi nonnihil gratificandum suffragandumque, datis illuc literis, negat in fidei negotio simulandum, siquidem dicat Salvator: *Qui non colligit mecum, dispergit; Et, qui negat me coram hominibus, negabo illum coram patre meo. Ac, nolite illos timere, qui corpus occidere possunt, animam verò in gehennam mittere nequeunt.* Indulgentias autem XL. dierum, Sunderbogensibus concessit, sportulam si fideliter liberaliterque monachalem solverent Novevallenfium Abbati, cœnobium restauraturo.

Quid porrò reliqui Sueonum Episcopi, cum Archiepiscopo, in hac egerint

gerint religionis controversia, non multum deprehendo. Ast in Dania comperio Antistites, conjunctis viribus, se Lutheri conatibus opposuisse, idemque inferiores factitasse Prælatos; quorum Eschillus Andvorschogensium Abbas, intelligens M. Johannem Thausonium, ex concione triduo ante Pascha coram Monachis habita, Luthero patrocinari, extemplò illum destinat Viburgum ad aliud ejusdem ordinis cœnobium, ubi quadriennio Concionatorem Professoreque egit, abstiniensque ab invectivis, non proditur.

Atqui Sueciæ Rex à suo parum dimovetur proposito, Johannis Braschii propter molitiones; Attamen nè cæteri regni Præsules inauguratione donati, collatis auxiliis & consiliis, unanimiter sibi resisterent, ipsorum remoratur confirmationem, consecrationemque.

Interim verò suam promoturus intentionem, fideique innovationem, & Præsules humiliaturus, viros doctrinâ insignes, Vitebergâ reversos, passim intrudit Ecclesiastes, quorum primarium M. Michaëlem, deputat parochum Stocholmensibus, & vocatum Stregnesiâ M. Olaum veris initio, iisdem Syndicum, Doctoremque pariter Lutheranismi, novo ipsi fabricato in Ecclesia urbis primaria suggesto, constituit; Ex quo in Catholicos, quòd M. Olaus inveheretur minus discretè, plebecula veteri adhuc addictior religioni, zeloque & furore accensa, eum vocat per convicium ex corbe Olaum, lapidibusque certatim projectis, indè aliquoties profligat. Nec Rex his pro tempore advocatus à proposito, Monachos ac præsertim Dominicanos suis passim adversari quoque votis non ignorans, ut hanc ipsis tolleret occasionem, suæ addictos causæ illis Priores deputat. Ideoque Nicolaus Andrea præficitur Arosiensibus, indè Roberto Norvego, propinquos ad tumultum Montanos, ob religionis immutationem, commovente, proscripso.

Sed generalem totius Ordinis visitatorem facit Martinum Schytte, Sigtunensium Priorem, genere nobilem, & fautorem Lutheri probabilem, edicto mandans publico, intra XXIV. Junii diem, omnes Dominicanæ professionis alienigenas, regno excedere. Braschio similiter respondet, protestans se Lutheri haud posse libros jure explodere, cum à legitimis nec damnati adhuc forent iudicibus, & adversum illos scripti peregrè inferrentur codices; Ideoque si æquam de hac lite sententiam vellent Sueones proferre, utrosque oporteret habere assertores. Deindè refugium se Lutheranis ex officio præbere, velut suis subditis, donec alicujus essent erroris aut facinoris convicti, quandò etiam suo non defuturus esset muneri.

His belligerans Rex Gustavus modis cum Braschio, aliud parat bellum in Visbyenses, novisque à Clero Sueonum in hanc expeditionem subsidiis extortis. A Vastenensium quidem Antistita, suafu Johannis Gothi simul permota, argenteum S. Catharinæ loculum, ex illo monetam signaturus, obtinet, fabricatum è CCCXL. argenti libris, & CLX. aureis Ungaricis magnificè incrustatum, indubiam spondens, & nullam rependens solutionem.

Rebus proindè quibuslibet huic necessariis profectioi dispositis, per hyemem, VIII. Maji die, infesta petit classe Gotlandiam Bernhardus à Møllen, hujus deputatus Polemarcha militiae. Merebat is antea sub Christierno stipendia, & Stegeburgensis fuit Castellanus, castroque per regem Gustavum subacto, ad ipsius concessit militiam. A quo in regni adoptatus Senatam, conjugem nanciscitur Margaretam prænobili ortam Sueciæ profapiâ, insignemque regi Gustavo navat aliquandiu operam. Qui delatus XIX. Maji in Gotlandiam, haud difficulter insulam ad Suecorum revocat

vocat obedientiam, & urbem arcemque gnaviter bimestri temporis spacio impugnat, à Severino & commilitonibus non minùs fortiter defensas.

Tamen Norbygius se diu Sueonum potentia nequaquam posse obistere considerans, & fera expectans à Christierno subsidia, Danis per literas secreto, suadentibus Visbygium protectioni submitendum Friderici, obtemperat, missoque in Daniam nuncio cum literis vicissim. XIII. Junii, hac illud conditione assignat Danorum potestati, quòd ipsum nihilominùs ille retineret, ac suis Fridericus armis hostem ex insula submoveret.

Quamobrem Danus, Gotlandiâ Severino, velut suo jam vasallo, permiffa, Sueones illic Marte non audens impetere, quòd multis foret aliàs hostibus exposurus, operâ Lubecensium obtinet Regis Gustavi denuò, assensum de conventu Malmogiæ, Calendis Septembris, Suecos & Danos inter hac super controversia, aliisque, in sua, Gustavique præsentia, celebrando. Quod per Regem protinus cognoscens Norbygius, Bernhardo ad colloquium vocato, suavit interim propterea oppugnatione supersedendum, induciasque ita nactus citra Gustavi voluntatem, & utilitatem, Bernhardum ceu veterem congerronem, atque commilitonem, non difficulter à Sueco penitus alienavit, exercitu Suetico indignante, ac Bernhardi perfidiam meritò detestante.

Nec vero quorundam absimilis est sententia, arbitrantium, Severinum Christinæ matrimonium, & Sueciæ gubernaculum affectasse, illud, quoad Nicolaus Sture adolesceret, moderaturus, hucque non Bernhardum modò, Christinæ patrueli junctum connubio; sed etiam Sueonum plurimos, Regi Gustavo, propter religionis immutationem oppidò infestos, conspirasse, ideoque Bernhardum tam facile Visbycensem deseruisse oppugnationem.

Rex Gustavus horum ignarus omnium, studiosè conquirat documenta, jurisdictionem Sueonum in Gotlandiam, Vichiam & Blechingiam, asserentia, sibi pro Malmogensi necessaria colloquio. Quando literis obsecratus Laurentii Compegii, à Clemente VII. ad Norenbergensia destinati comitia, ut Francisco de Potentia Episcopam conferret Scarensem, illi fortassis à Christierno antea promissam, quòd infidelius eadem discussisset Stocholmensem, XXII. Maji, respondet, Gothos cum incomparabili suo expertos detrimento, Slaghecium peregrinum Antistitem, alium non desiderare alienigenam; quandoquidem idoneos haberet quoque indigenas.

Quo etiam tempore amicitia & militia delectatus Regis Gustavi Comes illustris, Johannes ab Hogia, Jodoci filius senioris, ad ipsius se contulit aulam, multo fortunæ beneficio. Verum suam Fridericus hoc tempore maturat inaugurationem, ab æmulis se difficiliter ita throno exturbandum confidens, postquam regis Daniæ foret insignibus decoratus, & illam VII. Augusti, Hafniæ celebrans, à Gustavo Sueonum profugo Archipræsule, impositum capessit diadema. Idque has fecit ob causas, quòd Dania consecratum non haberet Primatem; vel quòd hujusmodi honoris in peregrinum collatione, ipsum & contribules in Sueonia potentes, sibi regnum tacite ambienti, propensos reddere cogitaret. Hac verò Danus festivitatem, privilegia Ordinibus ex more confirmavit; quod simul beneficium, Vandalicis præstitit mercatoribus, quibus cum etiam renovat fœdus in Christiernum & fautores, illosque adhibet sequestros inter se atque Regem Gustavum, cum quibus propterea, & Daniæ Proceribus, hinc Malmogiam secedens.

Illuc pariter Rex Gustavus ex condicto abiturus, Jenecopiæ cum regni sui Ordinibus, de actione cum Danis instituenda prius deliberat, & obsidi-

bus acceptis, Malmogiam festinat. In absentia verò illius, quidam Anabaptistæ per Oceanum delati Stocholmiam, gratiâ negotiandi, suum incolis dogma pestiferum annunciare hac cœperunt occasione, multosque de plebecula nacti auditores & fautores, istorum auxilio quasdam occupant Ecclesias; conciones in ipsis quotidie frequentant; sutores, laniones, factores, cerdones, aliosque auscultant mæchanicos, ex Johannis Apocalypsi perorantes, & hoc sibi munus promiscuè vendicantes. Deinde absolutâ concione, velut æstro, aut potius diabolo perciti, factò tumultu, ornatum invadunt Ecclesiasticum; diripiunt; organa musica comminuunt; imagines revellunt; profcindunt; deturpant; & mutilata in foro plateisque exponunt, deridenda atque conspuenda. Nec ullus Catholicorum his se opponere lymphatis audet hominibus; quibus etiâ Lutherani principio connivent, hâc sedatâ tempestate, arbitantes tranquillius expeditiusque suas molitiones processuras, & spe deinceps suâ frustrati, has reprimere furias nequicquam conantur.

Queis ad populum regni, pristinæ addictum religioni furoribus divulgatis, tales Evangelicis imputat; Regem de his inculcat; adversus ipsum conjurat; & civilis passim belli non obscurum emicat incendium. Undè Petrus Jacobi, & M. Canutus, suam vindicandi depositionem nacti oportunitatem, fretique potentiâ fortassis Severini ac sectatorum, cum non paucis profugiunt complicitibus in Dalecarliam. Quorum unus fuit Consul Stocholmensium, & hujus tumultus nomine, Regem Gustavum summo perè illic traducunt, ac Lutheranos reddunt maximè odiosos, plebemque ad rebellandum impellunt, idoneos habituram antesignanos.

Tam periculosum Sueciæ statum, Rex Gustavus Malmogiæ constitutus, ignorat, & cum Danis acriter de vinculo trium regnorum, sicut & Gotlandia, Blechingia, Vichiaque, decertat, firmissimis probans rationibus, ex historia Scondiæ petitis, illud cum Sueonum detrimento, & Danorum grandi emolumento, viguisse; hos dominos, illos servos extitisse; hos inopes, illos divites sub isto evasisse; Ideoque Danos tantopere hujusmodi semper affectasse fœdus, & Sueones illud recusasse, quo tandem, immanis Christierni tyrannis hos liberasset. Postea demonstrat nullo Danos jure Gotlandiam possidere, antiquissimam Sueciæ insulam, & fraudulenter à Valdemaro, Christiernoque occupatam, ab his, atque Margareta, Erico, Christophero, Johanne, & Christierno II. dolosè retentam, licet antequam sceptro essent potiti Sueonum, illius essent polliciti restitutionem. Tertio, priscis ostendit Rex Gustavus documentis, non Blechingiam solum; aut etiam Sconiam, Lystriam, Huetiam, & Hallandiam, ad Suecos, emptionis jure, spectare. Demùm evincit, positam Sueonibus Vichiam olim pignori à Norvegis, pro XVIII. millibus occlusarum cassidum, & citra illarum solutionem, pignus illegitimè à Danis repeti. Atque cum responsio non facistaceret Danorum, nec illi nostris acquiescerent rationibus, controversia de Gotlandia, Blechingia, & Vichia, judicio submittitur à partibus VI. Vandalicarum urbium, scilicet Lubecensium, Gedanensium, Hamburgensium, Rostochensium, Vismariensium, & Lunenburgensium; A quibus, XIV. secundum Pentecosten anni sequentis die foret discutienda Lubecæ, ac decidenda.

Interim Gotlandiam Danus retineret, si nunc Calendis Septembris Visburgum adhuc in potestate esset ipse; sin minus, Gotlandiam victor Suecus possideret, Vichiamque, & Dano Lubecæ responderet; Qui Blechingiam mox adeptus, suum quoque jus Lubecæ comprobaret. His firmiter conclusis, fœdus pangunt Sueci, Dani & Vandalici mercatores, in Christiernum velut hostem communem; pactum ineunt, de profu-
gis

gis non fovendis, & captivis protinus liberandis. Quocirca hujus vigore, Sigridis, avia materna; Christina, Regis Gustavi matertera, cum liberis, aliique plures Sueonum de carceribus evadunt in patriam Danicis. Quam simul repetit Gustavus, jurans se pedem non amplius extra illam, cum tanto periculo elaturum, & servans quoad vixerat juramentum.

Ad ipsam verò regressus, cognoscit eam domesticis flagrare tumultibus, ob religionis novationem; crebram argenti de Ecclesiis contributionem; & nuperam Stocholmiæ debacchationem; hancque imprimis plexurus, illius authores, Melchiorem Rynch, atque Knipperum Dollingium, cum sectatoribus primariis, conjicit in carceres, qui tumultum sanguine mox lissent, nisi precio & precibus quorundam liberati, & relegati ex regno fuissent. Propter similes tamen furores, Monasterii apud Vestphalos deinceps promeritum adiverunt supplicium. Concionatores etiam vocatos Rex Evangelicos, graviter arguit, quod hujusmodi non abstiterint actutum bacchantibus, & Johannes Archiepiscopus, quem in Dania cum principe reor prius abfuisse, accitos ante proscriptionem Arrianos, in multa hominum frequentia, erroris conviciat, furoris repræhendit, contumacesque confundit. Sed post regis Gustavi reditum, comitia quoque Vasteni habita, in quibus Rex Ordinibus contractum exponit Malmogensem, initio Octobris, & Bernhardus à Möllen ex nuncio cognoscens statum Danico per eundem Sueticas ex Gotlandia remisit domum copias, Calmarniamque remeat ille perduellis, quam cum Borcholmio gubernabat, vocatusque sapius à Rege, Visburgo Suecos potitos frustra arbitrante, non ausus fuit comparere, Nicolaum Sture cum matre reversum, Calmarniæ interim retinens, ut Sueones sibi haberet obsequentiores adversus Regem Gustavum, & alios cum Severino dolos nectens,

Nam priores, de occupando Sueciæ gubernaculo, non processuras, ob foedus Suecorum cum Danis ac Vandalis, machinationes, illi probe animadvertentes, & Danos, vigore pactorum alteri Gotlandiam tradere decrevisse comperientes, ad Christierni secedere partes, sibi consultius existimarunt, ideoque classem per brumæ tempus appararunt. Et rescientes, sub anni hujus exitum, Hamburgi colloquium de Christierni habendum restitutione, magis in proposito animantur. Verum spe sua frustrantur; quandoquidem conventus ille multorum legatis Principum frequens, absque commodo solutus fuerit Tyranni, partem Scondiæ, ac Holsatiæ flagitantis, & conditiones recusantis Danorum. Qui non ipsum, sed Johannem filium, à Friderici morte Regem se paratos designare, & annuatim Elizabethæ Reginae, aliquot numerare millia aureorum, ex bonis vitalitiis obvenerunt, declararunt, ut nullis interea bellis à Christierno & fautoribus molestarentur.

Quos tamen hostes Fridericus modicè formidat, armis confederatorum animosus, & securam Norvegiæ possessionem sibi provisurus, XXIV. Novembris, propositos ab incolis confirmat articulos, sanctè promittens, quod privilegia Ecclesiasticis & Politicis olim concessa, non violaturus; illis dogma Lutheri nec obtrusurus; hujus studiosos, vitæ ac bonorum amissione plexurus; nullius Romam causæ permissurus devolutionem, priusquam domi esset in foro examinata Ecclesiastico; Non se vivo flagitaturus filii electionem, neque hæredem se scripturum unquam Norvegiæ, cum thronus illius velut Daniæ, imposterum electitius esset censendus; regno Hetlandiam, Orchadasque sine Ordinum consensu oppignoratas Scotis, restitutus; hisque si non stare pactis, crimen rebellantibus non impacturus læsæ majestatis. Paucos tamen horum Fridericus observavit, velut sequens Historia manifestat.

Porro diem circiter XVII. Augusti, Senatus Norvegiæ, visâ Leonis X, Friderici Regis, & Archipræsulis Erici, confirmatione, spontaneaue populi nunc impudenter reluctantis promissione, olim factâ, Episcopo adjudicant Hammarensi, decimarum quadrantem ex Hedelandia & Hedemarchia obvenientium, pro basilicæ illic sustentatione. Sed Julio solvens mense Johannes Mule, Aslogensium Antistes, ex Norvegia, regiam iturus ad coronationem, tempestate interiit, & Johannes Ref orbam adiit Cathedram.

Anno MDXXXV. Elizabetha uxor Christierni integerrima, XIX. Januarii die, instabili valedixit mundo Gandavi, ubi & tumulo condita, quem Cornelius Scepperus insigni decoravit Epitaphio. Sed XIII. Januarii, Johannes Comes ab Hogia, Margaretam Joachimi Brahe, à Christierno cæsi viduam, & Gustavi regis germanam, duxit in matrimonium, nuptiis Stocholmiæ celebratis, deque illa suscepit Johannem, Monasterii factum deinceps Episcopum, & Jodocum, Hogiæ comitem. Priori autem prænobili marito genuit Margareta Petrum Brahe, quem suum Ericus rex velut ametinum, Comitem à Visingsburgo postea creavit, illoque perillustres nati Comites, Magnus & Abrahamus Brahe. Finitis autem germanæ nuptiis, amicitius vocat Stockholmiæ Gustavus Bernhardum à Mollen, & ab illo tandem comparente, flagitat Calmarniam, resignatamque occupaturus, detento secum Bernhardo, expedit eò novum Castellatum. Verum cognoscens præfidiarios arcem non dedituros, ante Bernhardi liberationem, ipsum remisit Calmarniam. Qui castrum accedere permissus, suis spondet custodibus, quòd intra V. horarum spacium, ad illos in urbem cum Nicolao Sture esset reversurus, acropolimque traditurus. Atqui arcem ingressus, occulto in Oelandiam nuncio expedito, IV. inde pedum Germanicorum vexilla ibi hybernantium advocat; illis se obfirmat, & noctu hospitium regii præfecti acriter oppugnat. Qui tamen periculo ereptus, ad Regem properat, ipsique perfidiam Bernhardi enarrat. Quae de causa Gustavus, prout etiam propter colloquium imminens Lubecense, atque rebellionem Dalecarlorum, Ordinibus Arosiæ ad Calendas præcipit Majas comparere.

Atque Rex Gustavus armis adoriri Bernhardum statuens, in istud poscit bellum omnes Ecclesiæ decimas ab Episcopis, & suis pro equis pabulum à regni flagitat cœnobiis. Vatinianum ideo Cleri, plebeculæque incurrens odium, quæ si aptum fuisset naeta ductorem, non minus in Suecia edidisset tumultus, quam vulgus hoc anno quoddam Germaniæ furens excitavit. Quas non metuens patriæ turbas Evangelicus Stocholmensium Pastor, primis illic sacris Sueticè operatur, & M. Olaus Petri, perlecto D. Martini libro, contra calibatam scripto nuper Clericorum, cognitoque illius connubio, Andreaeque Caroloostadii, Vitebergensis Archidiaconi, uxorem & ipse principio duxit anni hujus, palam in Ecclesia Stocholmiæ illi copulatus. Hoc autem matrimonio regni Præsules, & potissimum Braschius, magnoperè offensus, Archiepiscopum hortatur Johannem, ad vindictam de novo nupto sumendam, brachio etiam seculari adhibito; Quoniam ausus illud facinus in occidentali attentare Ecclesia, quod ne in orientali quidem tali modo concederetur, utque malo huic tempestive oblisteret, antequam latius propagaretur.

Aliis Braschius compellat Regem litteris, asserens ob populi tumultum, non illi consultam decimas accipere Ecclesiasticas, ac minime decens, regios tradere equos cœnobitis, non stabulo, sed templo mancipatis, alendos; ut neque privilegiis Cleri conveniens, quæ simul ille approbavisset, suoque firmavisset sigillo Vasteni & Stregnesiæ. Nihilominus

minus tamen ea hactenus magis transgressus esset, quam ullus Regum Sueticorum, hujusmodi Clero imponens frequenter onera, cujusmodi nè Christiernus quidem Tyrannus injungere præsumpsisset. Postea urget Braschius, mutuati solutionem argenti, & præsertim oculos auratos, Vasteni Lincopiæque acceptos, reposcit. Sicut etiam in thalamum prolixè invehitur M. Olai, cum scandalo plurimorum in regia palam civitate celebratum; Ideoque ipsum sponsum potius execratum & excommunicatum esse, quam consecratum.

His igitur plurimum exacerbatus literis Rex Gustavus, V. ante Pascha die, Braschio acerbè respondet, affirmans cœnobia, Clerumque universum, Coronæ opibus ditatum, & fundis donatum amplissimis, vicissim obligatum ad ferenda Reipublicæ necessitatibus, hinc potissimum enervatæ, subsidia. In absentia verò sua, M. Olai celebrasse matrimonium, & super illo compellatum, provocasse ad testimonia scripturæ sacræ, repudiatis hominum traditionibus, quibus adversariorum nitetur cælibatus, idque an valeat probare, se Braschio, examinandum committere. Hoc tamen sibi mirum dicit videri, quod Braschius anathemate feriat Olai matrimonium, non crebras suorum Sacerdotum scortationes, & cum presbyterio in Germania passim concederetur matrimonium, de illo in Sueonia quoque certi propediem aliquid esse statuendum.

Nec minus hoc Episcopus responso ad indignationem provocatus, in vigilia Paschæ publicato inhibet edicto, nè ullus suæ diœcesis incola, doctus sive indoctus, de Lutherano præsumeret dogmatè, palam, seu clam differere, asseverans illud mellitum esse venenum, quod homini non advertenti tacitè influeret, & ipsum inficeret, hujusque oves sibi commissas, discriminis se admonuisse propterea, nè pereuntium damnatio pastori imputaretur.

Neque literis contentus hoc de negotio promulgatis, ipsemet diœcesin paragravit universam; idem inculcat, hujusque per Epistolam admonet Gotlandos, ex Oelandia destinatum, ac ut sacrum, more pristino, Lincopiæ chrisma peterent, seriò ipsos hortatur. Hinc verò reversus, M. Olai nanciscitur apologiam sibi oblatam, de qua Regi mox perscribens, asserit verbis illam, non rationibus constare, temporeque oportuno refutandam.

Fuit autem M. Olaus cum collegis versione nunc intentus Novi Testamenti, translationem sequens D. Lutheri verbotim, & Rex Gustavus mentem hac in re Catholicorum exploraturus, Archipræsuli idem commendat negotium, per suos maturandum Doctores, his utens rationibus: Omnis fermè natio, præter Sueticam, etiam Danica, Novo fruitur Testamento in vernacula. Deinde modernus id flagitat Ecclesiæ status, innumeris expositis opinionibus, quas idiotæ non facile discernent, sine sacrarum literarum intelligentia. Immò Sacerdotum permulti, Latini sermonis parum gnari, & vernaculâ hactenus interpretatione destituti, perperam vulgò Scripturam Divinam exponerent; Quæ pabulum hujusmodi ovium esset salutare, idque nisi fideliter illi præberent, & talia deducerent ad pascua, veri non forent pastores censendi.

His etsi aliquandiu instantiis Præsul vehementer reluctaretur; tamen indignatione compulsus regiâ, mandato obtemperavit, & inter Patres Cathedralium Ecclesiarum, Monachorumque Ordines, ita Novum distribuit Testamentum, Suetico donandum idiomate, antequam VIII. Septembris diem, finem operi imponendum, quando Upsaliæ ratio translationis esset reddenda.

Upsalensibus itaque assignat Evangelium S. Matthæi, cum Paulina

ad

ad Romanos Epistola: Lincopentibus, Evangelium S. Marci, & utramque ad Corinthios Epistolam: Scarenfibus, Evangelium Lucae, cum Epistola Galatis perscripta: Stregnensibus, Evangelium S. Johannis, Epistolamque Pauli ad Ephesios: Arosiensibus, Acta Apostolorum: Abogensibus, Epistolas ad Thessalonicenses & Thimoteum exaratas: Monachis B. Dominici. S. Pauli ad Titum & Hebræos missas Epistolas: Monachis S. Francisci, SS. Judæ ac Jacobi Epistolas: Vastenenfibus, Epistolam SS. Petri & Johannis: Carthusianis denique, Apocalypsin deputat S. Johannis.

Fridericus etiam D. Martini Lutheri doctrinam toti sensim Daniæ obtrufurus, illius hoc anno permisit in Jutiæ australis & Holfatiæ Ducatibus propagationem, defendendamque suscepit adversus Episcoporum potentiam. Nihilominus tamen à fautoribus M. Georgii Scorborgii extorris, rogatus, apud Clementem VII, ipsius adjuvat promotionem contra M. Achonem Sparre, & quendam Cardinalium, qui commendæ loco, ut vocant, sibi collatam asseruisset Lundensem Episcopam. Sed mense Aprili, tristissimus adfertur nuncius Friderico, & lætissimus Christierno, de captivato per Cæsarem Rege Gallorum, indeque certam concipiens spem Tyrannus, se victoris auxilio sæpius promisso, Scondiæ restitutum iri, hujus incolas literis invitat ad pristinam obedientiam; trophæum affinis insinuat; opem sibi ferendam ab illo exaggerat; se regnis exturbarum, quod plebeculam adversus Proceres defenderet, dolose affirmat; Severinum Norby, Bernhardum à Møellen, aliosque sibi fidos, ad suæ patrocinandam causæ instigat, & veniam spondet omnibus rebellionis, qui opem Norbygio præstitissent, ipsique suo nomine jurassent.

Hinc Bernhardus persuasus, Calmarniam firmissimo munit præsidio, & cum uxore divitiisque in Germaniam abit, de Sueciæ cum Christierno impugnatione deliberaturus, ad suosque Calmarniam brevi reversurus. Interim verò socius factionis Severinus, Daniam occupaturus, Sconiam invadit principio veris, & totam subjugat, præter Malmogiam ac Helsingburgum, quæ, multis accolarum millibus sub signa vocatis, obsidet.

Proindè Fridericus de tanto admonitus periculo, Segebergæ, cum Vandalicis super illo consultat negotiatoribus, & promisso ab ipsis accepto, quod auxiliaria velent arma quantocyus adferre, suas intereâ copias in Sconiam expedivit. Quæ, suppetiis non expectatis, hostem Lundiæ invadunt, & multa de illo millia cædunt, tantamque suorum cladem Severinus Helsingburgensi deditus expugnationi, rescians, Lanscronam cum residuo confugit milite, ubi per regium obsidetur exercitum.

Illi proindè commilitonum unus, Otto Stigonius, opem laturus, cum VIII. Sconorum millibus tacitus adproperat, deque horum adventu copiæ Regis admonitæ, illis obviant, & profligant, populusque vitâ donatus, novam promittit fidelitatem. Quam socia classis in fretum delata cognoscens victoriam, suamque illic minus opem rata necessariam, contendit in Blechingiam, & ibi navibus Severini quibusdam incendio consumptis, Gotlandiæ proras obvertit, quam protinus subjugat, & Visburgum impugnat, validiori quàm existimaverat præsidio munitum. Huic autem navales non poterant copiæ Norbygii, Oceanum infestantes, obsistere impugnationi, nec potens illa piratarum colluvies, quæ mandato Christierni, & Mariæ in Flandria gubernatricis, Scondios atque mercatores infestabat Vandalicos, Claudio Cniphofvio ductore, Bergensibus præcipue negotiatoribus pernicioso. Adversus quem, aliosque Rex Gustavus hostes,

tes, à fœderatis de auxilio sollicitatus ferendo, super eo consulit Ordines nunc Arosiæ congregatos, & horum assensu opem se laturum promittit.

Hoc etiam conventu bellum pro Calmarniæ decernitur recuperatione, & XVII. Maji, Archipræsul cum sororio Regis, Johanne ab Hogia Comite, hinc Lubecum expeditur Legatus, qui Arosiâ cum rege Gustavo Upsaliam rediit, ubi sua in præsentia Uplandos eò vocatos, conatur ille tumultuantes, propter veteris immutationem religionis, placare. Quibus nonnihil pacatis, Rex securior Calmarniam versus proficiscitur armatus, & Legatus Stocholmiam abiit, undè literis hortatur Braschium, ad maturandam Bibliorum translationem, atque XI. Junii, Lubecum indè navigat. Sed vento dum ille adverso, hostilibusque remoratur in viâ excursionibus, Dani condicito illic die comparentes, Suecis ibi non inventis, de suo testimonium adventu accipiunt, subitoque redeunt, ipsos Lubecensibus ad expectandum paulisper nequicquam hortantibus.

Eodem quo Arosiæ Gustavus tempore, comitia Hafniæ celebrat quoque Fridericus, ubi Ecclesiastici & Politici, prædia in regno possidentes, ex suis pollicentur redditibus triennem, pro avertendis Christierni molitionibus, contributionem. Alia tamen potior fuit præsentis causa conventus, nimirum, ut Optimates hic congregati, Fridericum in Norvegiam comitarentur, illic, XXIV. Junii, regis decorandum insignibus. Verum quòd Norvegi, Vichiæ, Orchardum, & Hetlandiæ restitutionem urgerent, inaugurationi omninò præmittendam, præfata intermittitur profectio.

Hactenus Lanscronæ Severinus acriter impugnatus, cognoscit suos in Visburgo etiam à Lubecensibus graviter premi, & neque hic neque illic subsidii à Christierno promissi, ullam affulgere spem conspiciens, XXIX. Junii, cum adversariis ita transigit, quòd Lanscronam & Visburgum mox dediturus esset; pristinâ Friderici gratiâ fruiturus; damno Scondiis, Vandaliæque civibus illato, non satisfactorius; atque Solsburgum cum subjecta ditione superstes possessurus, & ipsius militi, residua Danus salaria pensurus. His autem obsignatis, panditur Lanscrona, & Visburgum, Gotlandiaque traditur postmodum Lubecensibus, indè quadriennales percepturis proventus, in sumptuum compensationem bellicorum.

Quam Danis tamen post biennium resignant, & Borenholmiam illius vice acceptant, L. annis possidendam, interimque Lundenses hac privati insulâ, Varbergensem usurpaturi ditionem feruntur, ac ipsam minime assequuntur, quòd pauco post tempore, immutatâ per Daniam religione, hæc, omnisque Cleri possessio, ad regium fiscum fuerit devoluta. Verum ad Gotlandiam quòd attinet, ideò Lubecensibus Dani tantisper illam permittunt, ut conjunctis secum viribus, juris in ipsam Suetici remorarentur executionem.

De hac paratus insula disceptare Gothus, usque Julium vento detinetur contrario in faucibus Stocholmensibus, quando ex illis solvens, Calmarniam depellitur, ubi Regem paulisper allocutus, aurasque nactus secundas, Oceanum repetit, in quo multum jactatus, & à piratis infestatus, Rostochiumque tandem delatus, indè per terram pergit Lubecum, quam, XVIII. Julii, ingressus, magnifice suscipitur. Postridie vero datis ad Fridericum literis, se Lubecum advenisse insinuat, ut Malmogensi satisfaceret decreto, ratione Gotlandiæ, Vichiæ ac Blechingiæ, & quòd Oceanus tempestatibus, prædonibusque fuerit infestus, ad constitutum non comparere diem potuisse, obsecrans, ut suos remitteret Legatos; qui non admissâ per Lubecenses, & reliquos causarum arbitros,

protestatione, Lubeco abiissent. Deindè coram expectante Danorum, & Johannis Comitis adventum, comparent Archiepiscopo, XXI. Julii, Legatus Cæsaris, ac Hollandorum Orator, poscentes, ut Sueciæ Imperatoris Rex securam permitteret subditis negotiationem.

Quam illorum esse petitionem Lubecenses suspicantur, & illos, non se præsentibus, auditos indignantur, quos cum adversariis, ad Comitis reijcit Archipræsul adventum, simulque Pomeranos & Prutenos, debita Sundensibus nomina, & naves Regiomontanis ablatas, postulantes.

Fridericus interea, nactis Archipræsulis Suetici literas, consulto differt responsum, quòd suæ diffidens causæ, congressum formidaret illic Suecorum, & demum II. Augusti respondet, Proceres huic negotio deputatos, sibi non adesse, & quamprimum vocati accederent, se Lubecum ipsos remissurum promittens; ast nunquam mittens.

Itaque cum VIII. Augusti, Comes advenisset, diu expectatus, & nescio quibus alibi rebus occupatus, ille, Gothusque, Sueonum Commissarii, præsentibus impellunt arbitros utrinque deputatos, ut Danum Malmogensis admonerent decreti, ac Legatos suaderent remittendos; Qui hortantibus licet obtemperarent, tamen frustra laborarunt, & Sueones re prorsus infectâ, remearunt. Exindè, Dani Lubecenses à Suecis aversuri, & illos suis partibus inclinaturi, Gotlandiam, ut præfatus sum, ipsis dolose permiserunt. Atqui Vichiam Rex Gustavus aliquot merito retinuit annis, & Blechingiæ populus, Sueciæ potius quam Daniæ malens subesse, vetus cum Vermelandis renovat fœdus, Suecosque legitimos agnoscit dominos.

Cæterum Braschius, absente Rege, Suecos Gothosque ad conservationem defensionemque avitæ hortatur religionis, & IX. Augusti, queritur in literis Upsaliam Doctori Petro Galle perscriptis, de Archiepiscopo Bibhorum translationi consentiente, cum non ignoraret incrementa hinc doctrinam Lutheri sumpturam, & propterea Christum Ecclesiæ Doctores reliquisse, ut ipsi sacras explicarent populo scripturas, non stolidam hinc nacta occasionem plebecula, de illis perperam disputaret.

Verum de Jubilæo, universis Scandiæ incolis à Clemente VII. nuper concessio, Sueonum quoslibet admonuit. Nec Braschius ægre tumultus in regno passim subortos adversus Lutheranos, auscultat, quos in Dalecarlia D. Petrus Jacobi, & M. Canutus, præsertim commoverunt, apud Jacobum Morensium latentes Paltorem, illasque Gustavus turbas sedaturus, illuc proficiscitur initio brumæ, cujus formidantes adventum profugi, cum hospite, & aliis non paucis abeunt sociis in Norvegiam, perhumaniter suscepti hospitio, velut religionis causâ extorres, ab Olao regni Primate, qui Petro inluper Decanatum contulit Nidrosiensem. Is Fridericum, ut ipsi Gustavum, propter religionis innovationem, tacito persequebatur odio, & Christiernum pari cum hospitibus amore, quod Luthero ipsum adversari, perperam sibi persuaderet, simulque Fridericum detestaretur, propter intolerabilem de Norvegia levatam hoc anno contributionem.

Mense Octobri, Kniphovius archipirata Christierni devictus, capitur ab Hamburgensibus, & capite plectitur; Dum Georgius Mynterus, illius vitricus, cum multo expeditus auro à matre captivi, ad redimendam illi vitam, consulto in via nimium moraretur. Qui proindè Malmogiam reversus, illam condidit ex hac pecunia insignem eleemosynam, quæ pauperibus quotidie ibi fuit hætenus impartita.

Nec Kniphovii commilitonis sui tanto Norbygius infortunio emendatus, quòd secum in deditioe Visburgensi foret inclementius actum, & Lanscronensi, de salariis suo militi numerandis decreto, non satisfactum, no-

vis invigilat molitionibus in Blechingia; Sueonesque sibi attracturus, ru-
morem spargit de promisso sibi à Christina Stenonis vidua connubio.
Hinc matertera Gustavus indignatus, merito illud suspectum habet ma-
trimonium, & ipsa suspicionem à se derivatura, quendam literis obse-
crat amicum in Dania, ut Severinum hortaretur ad supersedendum hu-
jusmodi sermonibus, confitens se donis scriptisque illum invisisse, pro-
pter multa sibi beneficia in captivitate exhibita; non matrimonium cum
ipso aliquod contrahendum, deque illo nè quidem somniasse unquam, mul-
to minus cogitasse, vel approbasse.

Quando Christianus Friderici regis filius, citra parentis consensum,
Magni Ducis Saxoniae filiam duxit Dorotheam, & sororem Christiani,
Albertus Ordinis Magister Prutenici, connubio sibi junxit, assumpto Du-
cis vocabulo. Nihilominus per literas postulavit Christiernus à Senatu
Gedanensium, subsidia in Fridericum Alberti focerum, in quibus more
crochodyli patratam deflet tyrannidem, seque in alium longè virum, post-
quam novo illustratus esset Evangelii lumine, per D. Lutherum accenso,
transmutatum, illudque Gedani copiosos nunc spargere radios, se oppi-
dò lætari, incolisque plurimum gratulari, asseverans, astuta velut vul-
pecula; & Catholicum, se Norvegis per alteram declarans epistolam.

Gustavus autem Sueciae Rex, Calmarniam hætenus gnæviter impu-
gnavit, & illam grandi suorum clade recuperavit, indeque victor cru-
entus Stocholmiam reversus, quantus per D. Petrum Jacobi, ac M. Ca-
nutum, in regno esset tumultus commotus, dolenter intelligit. Proin-
dè literis exoptulat cum Archipræsule ac Senatu Norvegiae, profugos in
præjudicium foventibus contractus Malmogensis, illosque ut remitterent,
obsecrat. Quod ipsum Norvegis mandat Fridericus, per Gustavum hoc
super negotio informatus.

Hujus etiam civilis culpam tumultus, non modicam Evangelicis
adhærere Gustavus concionatoribus animadvertens, quòd illorum qui-
dam suo imprudentius fungerentur munere, bonis prorsus operibus da-
mnatis, fidem solam commendarent; cœlicolas omni prorsus honore
privarent; & in Pontificem, Episcoposque, nimium fulminarent; plebecu-
lam magis ita offendentes, quàm erudientes, illis convocatis, legitimum
præscribit docendi modum. Et ipsorum adversariis ora simul occlusu-
rus, sollennem promulgat disputationem, Upsaliae inter Doctorem Pe-
trum Galle, atque M. Olavum Petri, habendam, de controversis utrinque
articulis, nimirum justificatione hominis; operum meritis bonorum; li-
bero arbitrio; humanis traditionibus; Sacramentis Ecclesiae; Sacrifi-
cio pro defunctis; Missa privata; cultu sanctorum; Purgatorio; Ex-
communicatione; Indulgentiis, & peregrinatione votiva.

De his verò acriter illi decertarunt, XXVI. Decembris in præsentia
Regis & Archiepiscopi, hominumque aliorum multa frequentia; Palma
tamen, ut ferunt, M. Olavo data à Gustavo, quòd solas Scripturae Sacrae,
non sanctorum Patrum, admitteret probationes. Hic denique reor ver-
sionem Novi Testamenti examinatum, & Lutheranorum à Rege appro-
batam, non Catholicorum.

Anno MDXXVI. ineunte, celebrata sunt Vasteni Comitia, in
quibus Comes & Archipræsul suæ successum legationis exponunt,
Ordinibus Regni non parùm demirantibus, quòd Lubecenses con-
troversiae Suecos & Danos inter de Gotlandia constituti arbitri,
illam invaserint occupaverintque insulam. Hic etiam legitimum se
probavit Gustavus hæredem fundi Griphisholmensis, in illoque, citra
liberum parentis sui consensum, à Stenone seniore, Pacimarianum esse
fun-

fundatum cœnobium, ignorans à suo contribule Canuto Jonæ, anno MCDIV. sub Coronam esse venditum.

Itaque Carthusiani hoc super negotio compellati, deque Regis jure informati, illi fundum VI. secundum Pascha die, resignant, & oblarum à Gustavo monasterium pro habitatione Juletanum recusant, litem de ipso moturos sibi Cistertientes non ignorantes, ac potius residuum vitæ in privatis amicorum ædibus transfigere cupientes. Horum verò propter expulsiōem, & quòd ex cœnobio deserto, aliisque quatuor propinquis, in vicinam translatis insulam, castrum fabricaverit Rex Gripsholmense, gravissimum vulgi odium Gustavus incurrebat.

Succensebant insuper plurimi Sueonum Regi, quòd Stenonis agnati conjugisque in Gripsholmense conditorum monasterio corpora, tumulis eruta, in vilissimo accolarum facello collocaverit.

Quandò cœnobii propter demolitionem, & Johannis Gothi intercessionem, funus Jacobi Archiepiscopi, quòd illic quadriennio stetit inhumatum, mandat Gustavus sepulchro tradere; cui propterea die IV. Februarii, Upsaliæ fuit illatum.

Istas secundum exequias intercessor & successor Johannes, se borealium accinxit regionum visitationi, suo in hac satisfaciens officio, per quendam Vincentium Præsulem Gadenfium vagabundum, & modum prætereà docens populos arctos coquendi salis, quòd crebrâ illius laborarent inopiâ, impensasque ahenorum comparationi liberaliter conferens. Verum quòd nitido apparatu, frequentique nimium comitatu stipatus incederet Gothus, & præsertim, quòd plebeculæ redderet passim exosam D. Lutheri doctrinam, multam Regis contraxit indignationem.

Interea Norvegiæ Archipræsul Olaus, Senatusque Gustavi & Friderici, literis compulsi ad remittendum profugos nonnullis antè Pascha septimanis, Sueco perscribunt, Petrum & Canutum in foro patriæ se defendere paratos, acceptâ imprimis cautione de securo aditu redituque, & quòd judices habituri essent competentes. Quam proinde mox Gustavus suo atque VII. Procerum roboratam sigillis, lubens destinavit, X. Augusti diem adversariis dicens.

Aliis verò Dani literis Præsules & Proceres Norvegiæ provocati ad celebrandam veris initio Bergæ Coronationem, illam suadent prorogandam, obrendentes loci incommoditatem, temporis brevitatem, Christierni molitiones regnum invadere machinantis; Ast intelligentes Vichiam Orchadasque nec dum restitutas esse, & Fridericum aliis pactorum articulis neque adhuc respondisse, quos inter, quòd Lutheri foret sectatores proscipurus.

Et Vichiam quidem Suecus contra Danos Norvegosque omninò defendere cogitans, Olufsborgum illius præsidium firmiter hoc tempore obmunit; Velut etiam Danorum amicitiam, throno Sueciæ inhiantium, multis de causis suspectam habens, omnibus suis partibus sedulo invigilat. Præcipuè tamen formidans, nè occulti in patria hostes, cum Friderico vel Christierno colludant, aut Norbygio, seu potius Bernardo à Mœllen, gratificaturi, Nicolaum Sture in arenam protruderent, huicque positurus obstaculum machinationi, Nicolaum XIII. annorum puerum, & suum consobrinum, sibi constituit servitorem. Id consuluit Regi Magnus Vestrogothiæ Antistes, factionum non ignarus, simulque suadens, ut materam Gustavus Christinam, solito magis veneraretur. Sed quòd Nicolaus in regniis protinus esset obsequiis mortuus, & Upsaliæ hujus initio æstatis sepultus, Gustavo adversarii novam facessunt molestiam, quorum nonnulli ipsum accusant homicidii, reliqui alium loco Nicolai velut fuga elapsi,

caſum promulgantes, Nicolaumque clamitant ſuperſtitem, & ſimilem ipſi juvenem ſubornant, in graviffimum patriæ detrimentum, prout actutum commemorabo.

Hactenus M. Georgius Scorborgius exulans, iſtâ tandem hyeme impetratâ confirmatione, conſecratione, ac quorundam Principum civitatumque Vandalicarum commendatione, ad Fridericum, ut ſe cathedræ reſtitueret, principio Maji Lubecum ex Italia pervenit, ibi præſtolans Dani reſponſum, commendatitiis ad ipſum literis deſtinatis. Verùm quòd competitor M. Achatius, Scorborgium Lundenſi obtruſum Eccleſiæ à Chriſtierno, affirmaret, ſe prius legitime deſignatum probaret, & Regi III. aureorum milliâ numerarèt, illam obtinet à Friderico Senatuque ſententiam menſe Auguſto, quòd cathedrâ fruiturus eſſet, donec probaret contrarium adverſarius coram regio tribunali, idque ſi demonſtraret, inſulam habiturus eſſet Sconia, ac expoſitum Achatio aurum reſuſurus, quam hic aliàs poſſeſſurus, nec ideò Romanas paſſurus eſſet cenſuras. Iſto Scorborgius reſponſo conſuſus, ſeceſſit deinceps Coloniam, ubi chorepiſcopi nanciſcitur officium, & canonici mediocre beneficium.

Reliqui Danorum Præſules, quendam nacti libellum, Chriſtierni patrocinantem cauſæ, Novumque Teſtamentum Daniçè verſum, & Antverpiæ impreſſum antigramma quoddam, operâ D. Pauli Eliæ confectum, publicant, in quo Chriſtierni naturam graphicè depingunt, & verſionem opinionibus Lutheri vitiatam, contendunt.

Sueciæ autem Primas Johannes Gothus, ex viſitatione Upſaliam reſerſus, Regi perſcripſit, quòd boreales regni populi pro illius Deum fideliter obſecrarent incolumitate, & constantiaque in religione avita, quem ſimul hortatus eſt ad conjugem ſibi poſcendam Poloni filiam, exiſtimans ità non difficulter Guſtavum, ſuaſu Sigismundi Catholici, ad deſerendas Lutheri partes permotum iri.

Proindè reſpondit Princeps, ſimplicem ignorare plebeculam, quid coelitus peteret, & accerſitum arguit Præſulem, quòd illam rectius non erudiret, poſthabitâ campanarum, cæmiteriorum, & Eccleſiarum conſecratione; lapidum truncorumque benedictione, quibus ſolum fuiſſet intentus hæc viſitatione, non Evangeliæ prædicationi.

Deindè reſciens ipſum, alioſque vacantium Eccleſiarum candidatos Episcopos, ſuam meditari hunc inaugurationem, ut potentiores ità facti, Lutheranos penitus exterminarent, illos jubet prius ſollicitos eſſe, de ſolvendis regni nominibus; impediendis hoſtium molitionibus; ac præfertim Chriſtierni, qui novo propediem conventu, Lubecæ inſtituendo, ſuam promoturus eſſet reſtitutionem. Ideoque cum Dani Eccleſiaſtici & Politici, tantum discriminis averſuri, inſignem ſuo promiſſent Regi contributionem, & idem capitibus Sueonum impenderet periculum, grandia poſtulat ab illis ſubſidia. Et cum provocarent ad immunitatem, privilegiaque Eccleſiæ olim & nuper conceſſa, occurrit Guſtavus, libro informatum D. Lutheri, ante biennium publicato, de bonis Cleri conſiſcendis, aſſeverans, Regibus pro conditione temporum, illa mutare ſine piaculo eſſe conceſſum. Atque de hoc diſceptaturus negotio, cum Upſalenſibus Academicis, & tumultum populi hæc de cauſa furentis, prohibiturus, formidinemque æmulis injecturus, cum multis armatorum millibus, XVIII Maji, comparet in frequentiffimis Upſalenſium nundinis.

Ac imprimis cum populo, in ſuburbana congregato planicie, colloquens, queritur de otioſa, inutili, nimiaque Sacerdotum & Monachorum in regno multitudine, quæ ſolum fruges eſſet conſumere nata, illo-

rumque conventus ac proventus, in magis proficuos Reipublicæ, usus se paratum conyertere demonstrat.

Atqui reclamante contumaciter universâ illic ex tota Uplandia præfente plebeculâ, nec cohortes armatas formidante, orationem à feriis ad jocos pro tempore ludosque convertit; Etenim comitem honorando Archiepiscopum, placaturus itâ multitudinem, habitò suboffensam sermone, vel magnificentiam ejus visurus, aut opulentiam exhausturus, sibi magnoperè suspectam, in reditu civitatem versus, fertò illum prægrandi ex floribus contexto, illâ decoravit intentione, ut se magnifico exciperet, aulicosque frequentissimos convivio.

Quocircâ honorem & morem haud recusans Gothus, lautissimum, splendidissimumque Regi, & sectatoribus, post dies aliquot exhibuit symposium. Quo Regem sibi magis offensum quàm propensum reddidit, quòd æquè sublimi resideret è regione folio; quòd argenteâ suppellectile regiam superaret; quòd pocillatorem, præscissorem, & prægustatorem, sibi peculiare adhiberet; ac præbibendo istâ uteretur loquendi formulâ: *Nostra gratia vestra propinat.* Adeòque fuit Præful illo exhaustus epulo, ut nihil amplius poculenti aut esculenti in cellarario vel promptuario superesset, seròque suam lamentaretur inopiam, & regias detestaretur harpyas, has quadam ex malitia sibi sumptus extorquentes, deque illa glorientes. Postèa Gustavus aliud Johanni, & Assessoribus, Professoribusque convivium exhibiturus, cum ipsis per M. Olausum aliquot diebus concertat de privilegiis quondam Ecclesiæ concessis, quæ licet acerrimè Doctor Petrus Galle imprimis, ac deinde M. Georgius Upsalensis Præpositus, Regisque ametinus, propugnarent, asseverantes, citra gravissimam Dei offensionem, illi non licitum esse diplomata Majorum, & testamenta immutare, vel munera Divino collata obsequio, revocare. Tamen cum solis ferme conciliorum, & SS. Patrum, non Scripturæ Sacræ testimoniis, quæ potissimum à Rege petebantur, suam defenderent assertionem; Demum ab adversariis concluditur, privilegia Ecclesiæ impostèrum regio futura in arbitrio, indeque cum ulceratis utrinque animis disceditur.

Interim promotione Imperatoris, & aliorum Principum quorundam, conventus inchoatur Lubecæ, feriis Pentecostes, quo consensit Rex Fridericus, ut Johannes Christierni filius, sibi mortuo, in Danorum succederet throno, intereaque millia quotannis aliquot perciperet aureorum à Danis numeranda; hac tamen conditione, quòd Daniâ & Norvegiâ contentus, Friderici hæredibus integrum permetteret Ducatum Holsatiæ ac Jutiæ australis; æquius quàm pater incolas regeret; illum in Scondiâ non admitteret unquam; nec Scondios, vel cives Vandalorum, propter rebellionem patri motam, plecteret; sed quaslibet Danis, Suecis, Norvegis, & Lubecensibus, horumque fociis, offensas condonaret.

Maluit autem Danus his potiùs subscribere pactis, quàm in assidua belli à Christierni fautoribus inferendi formidine atque discrimine, non sine continua regni afflictione, versari. Illi tamen non fidentes transactioni, Optimates Daniæ, trientem proventuum suorum Regi pollicentur, ipsum percepturo, donec firmior præfenti esset tragœdiæ imposita catastrophe. Ipsemet etiam Fridericus, non multam tribuens his fidem pactis, vetera in hostes renovat fœdera cum Scoto & Gallo; Quòdque hic nuper libertati restitutus, quendam inivisset cum Cæsare contractum, Scondiis, Italis, & Germaniæ Principibus suspectum, ipsum Clemens VII, Anglus, Danus, Veneti, aliique Imperatoris adversarii, rescindere conantur, atque Regi Francisco, horum persuasione bellum Carolo Cæsari molienti, promittit copias Fridericus auxiliares, & anno sequenti eas submittit.

Lubecensibus quoque, propter navatam sibi operam contra hostes nuperam, satisfactorum, retributionem contumaciter flagitantibus, in colloquio Segebergæ cum ipsis habito, Boreholmiam illis assignat, annis L. possidendam, & Gotlandiam recuperat. Querentes deinde negotiatores Vandalorum, de Severino, novâ Oceanum piraticâ infestante, & refugium in Blechingia identidem captante, placaturus, ipsum seriò ab illa dehortatur, & nihil lucratur. Hanc proinde ob contumaciam, quòdque nollet comitari filiam, ad sponsum Prussiæ Ducem mense Junio expeditam, rex Fridericus graviter Norbygio succensuit; ipsi tamen connivebat, quòd Suecos frequenter incurfaret, & subsidium in illos à Bernhardo præstolaretur, cumque domesticis simul Gustavi hostibus conspiraret.

De qua Suecus fraude cum Dano protestatur, inculpans etiam Olaum Norvegiæ Primatem, quòd literis nunciisque ad Gothum nuper destinatis, discordiam in regno Sueciæ conaretur seminare.

Quibus aliâ occursurus pariter viâ molitionibus, in comitiis Arosiæ Julio mense celebratis, hostiles manifestat insidias; ipsas personas exprobrat suspectis; & opem postulat ab Ordinibus, solutioni nominum, Lubecensibus restantium, necessariam. Et cum optimum solvendi quibusdam videretur adminiculum, si campanæ in multis per regnum Ecclesiis superfluæ, in partem cederent solutionis, Antistitesque adhuc satis opulenti, denuò contribuerent, utroque approbato per Cleri oses consilio, campanæ frequentes convehuntur; Lubecam quædam mittuntur; ex residuis belli machinæ funduntur, & reliqua ab Episcopis subsidia colliguntur, nimirum ab Upsalensi, 4000; Lincopeni, 2500; Scarenfi, 2000; Stregnensi, totidem; Arosiensi, 1000; Wexionensi, 500; ac Abogenfi, 3000. marcarum Stocholmensium.

Fridericus interim querulas Gustavi nactus literas, se vehementer excusat, & Severinum inculpât, asserens, ipsum flagitasse licentiam Suecos terrâ marique impugnandi, & hanc illi denegatam, fœdus propter Malmogense, seque vigore hujus, paratum affirmans ad ferendum Gustavo adversus hostes subsidium, obsecransque novum alicubi de Vichia colloquium, quòd illam Norvegi pertinaciter reposcerent.

His verò Suecus responsurus, cognoscit Severinum maritimos Finlandiæ incolas populari, & navales contra ipsum copias expedit, à quibus ille, aut vento pulsus adverso sub Narviam, à Moschisque captus, Mosquam abducitur; Atque post biennium, Caroli Cæsaris intercessione liberatus, ipsius sequitur militiam, & in Florentina cæditur obsidione, anno MDXXX. cœnobioque, ut reor, illic Brigittino, sepelitur.

Archipræsul etiam Norvegiæ, ut se Gustavo excularet, M. Canutum ablegat in Sueciam, Petro Jacobi, propter vehementem retento infirmitatem. Perveniens autem ille Stocholmiam, IX Augusti die, Senatoribus regni, & urbis, præsentatur judicandus; examinatur; ab ipsomet Rege, accusatur prodicionis, ac propriis convictus literis, morti adjudicatur; frustra que protestatur, sibi publicam non servatam fidem, nec à iudicibus se competentibus judicatum esse. Nam licet Upsalensis, Lincopenis, Scarenfis & Stregnensis, adfuerint Episcopi; tamen iudicium hic recusabant munus suæ contrarium professioni religionique obtendentes, morti hominem adjudicare.

Rex Gustavus verò Petrum huc similiter allecturus, simulat pro tempore, se non alienum à donanda Canuto vita, illum custodiæ mandat Patrum Upsalensium, & novis Petrum huc invitat literis; quibus ille, aliisque fretus, XXII. Septembris, Nidrosiâ Sueciam versus festinat. Ipsemet interim regni Archiepiscopus, quòd Regi vehementer offensus, propter Lutherani propagationem dogmatis, illi foris domique struere insidias perhiberetur,

in cœnobio Stocholmiæ insulano, & quidam Upsalensium canonici, velut factionis consortes, in monasterio Dominicanorum, illosque inter fuisse creditur, D. Joannes Echius, Ingölstadiensis Professor, captivantur. Ac licet Gothum suaderent æmuli culeo submergendum; tamen sanguinario illorum consilio spreto, Rex Gustavus restitutum libertati, legatum destinat ipsum, brumæ initio, Poloniam versus, sibi filiam Sigismundi regis postulatam conjugem; nec ullo donat viatico. Quod proinde Archipræful cumulaturus, ex navi datis ad Clerum Roslagiæ literis, ab illo subsidium postulat, impetratque liberalissimum, & Dantiscum navigat, nec unquam in patriam re-
meat.

Haftenus Suetica Novi Testamenti versio, sub prelo sudans Stocholmiæ typographico, XV. Augusti, prodiit consummata, pristino Sacræ Scripturæ contextui plurimum difformis. Sed translationem Catholicorum Gothus, operâ Doctoris Petri Benedicti, veteri quodam adjutus forsitan exemplari, per M. Matthiam, rogatu S. Birgittæ, olim Sueticæ exarato, Dantisci maturavit.

Verum ex Suecia Joannes abiturus, Ecclesiæ tutorem protectoremque Upsalensis, constituit Braschium, quæ interno viduata esset præfule, & gravibus jactata per sequens quadriennium tempestatibus.

Post Archiepiscopi verò abitum, Upsaliam Petrus Jacobi advenerat; Undè cum M. Canuto, & altero quodam sacerdote, Petro Matthiæ appellato, ejusdem factionis accusato, Stocholmiam perducuntur, hocque ludibrii processu inducuntur.

Petrus quidem Jacobi, velut reus affectati aut perturbati regiminis, coronâ insignitus stramineâ, gladio accinctus fuit ligneo semirupto; & M. Canutus, infulâ redimitus corticeâ, tanquam honoris avidus Episcopalis, amiculo sacro admodum obsoleto fuerat indutus, strigosisque retrorsum insidentes equis, civitatem ingrediuntur, ante poneque plurimis stipati larvatis, ex populo ad spectaculum effuso sciscitantibus, ubinam esset Rex Gustavus, quem hic novus rex vellet conventum & peremptum. Itâ per omnes vecti plateas, ad palum sistuntur publicum, & à carnifice illis propinante, perinde ac hospite suscipiuntur; ac tandem in squalidos carceres compinguntur.

Hac de causa, prout etiam ob Archiepiscopi eliminationem; novæ religionis promulgationem; campanarum profanationem, ablationemque; suppellectilis expilationem Ecclesiasticæ; monasterii demolitionem Grips-holmensis; crebram monialium constuprationem; harum, & monachorum transfugia, conjugiaque; velut quoque, propter ingentem in regno annonæ caritatem, quam plebecula cælitus propter facinora immissam esse præfata existimavit, vehementissimo regnum tumultu intumescit, quod Rex Gustavus, socio M. Olao perlustrans, hanc tanquam alter Eolus aliquantulum sedavit tempestatem. Et illam à Clero identidem commoveri Catholico haud ignorans, ipsumque, non nisi publicâ convictum disputatione, ab hujusmodi destitutum esse turbis sibi persuadens, veterem ad illam Clerum invitat, & theses promulgat X comprehensas articulis, quorum sequentes primarii: An revelationibus in Sacra non fundatis Scriptura, fides esset adhibenda? Num vita monastica, vel purgatorium, in illa haberent ali-quod patrociniū? Et an quisquam haberet potestatem altaris Sacramen-tum secus quàm Christus instituendi?

Sed frumentariam sublevaturus simul inopiam, ex Livonia multum annonæ procurat invehendum, nec tamen ora obloquentium obturat, & Braschium horum præcipuum intelligens Gustavus, quod Sueticæ translatis, ac ex typographia publicatis Sudercopenſi Ediētis Cæsaris, Georgiique in
Misnia

Misnia principis, adversus Lutheranos in Germania, non mediocres his ciêrêr passim tumultus, cœnobitisque illa Vastenenfibus ad mensam prælegi curaret, XIII. Novembris, illi Rex usu interdicit calcographiæ, & hujusmodi spargere libellos, ceu largum seditionis fomitem, severe inhihet, ad convincendosque erroris, & sic plectendos quoq; novos concionatores, illum sedulo invitat.

Braschius verò haud inops consilii, prohibito Sudercopensis usu typographiæ, ex Hafniensi suos publicat tractatus, & Regi, quoad disputationem cum Lutheranis, respondet, nec sibi, nec de suo ullum esse dubium presbyterio, de fide pristina, ut illud nova indigeret discussione, illustrationeque. Temerarium quoque, vel potius nefarium esse scelus, illam in dubium vocare doctrinam, quæ tot floruisse seculis intaminata; tot martyrum sanguine esset obfignata; tot SS. patrum testimonio roborata; & tot per orbem conciliis approbata. Ideòque Regem Gustavum, ad hujus defensionem hortatur, & nè laicos ad functiones Ecclesiæ non vocatos, munia pateretur sacra obire, flagitat, mercedem à Deo, laudemque ab hominibus, copiosas ità consequuturum.

Has porrò nactus ille literas, secundis Episcopum invitat ad concertationem cum Evangelicis ineundam concionatoribus. Quam suis protinus recusat Braschius, asserens Lutheri dogma, plurimis olim damnatum conciliis, haud opus esse novis ventilare disputationibus, quæ in præjudicium cederent totius antiquitatis.

Demum XI. Decembris, in epistola queritur, D. Petro Benedicti destinata, quòd avitæ negotia religionis fusque deque ferrerentur in Suecia; nulla privilegiorum vel sigillorum haberetur ratio; præcipites ruerent plurimi ad libertatem novi Evangelii; in foro esset gladius, domi mors, & tandem cum Regis cor in manu versaretur Omnipotentis, quod solus de Saulo ipse posset, quando placeret, Paulum efficere. Post XIII. verò dies, Episcopum, & Decanum, Stregnenses, M. Georgium Præpositum, D. Petrum Galle, atque D. Ericum Geting, Canonicos Upsalenses, consolatur; ad constantiam hortatur; illorumque necessitati se haud defuturum pollicens; afflictionem Ecclesiæ Suecanæ, inaugurationi Antistitum prorogata esse imputandam, protestatur, & successum Scarenfis Episcopi Romæ illis insinuat, utque crebrò de suo facerent statu se certiozem, obsecrat.

A reliquis intereà Regis Gustavi adversariis, mortuo perfimilis Nicolao Sture, juvenis sollicitè inquiritur, & Joannes quidam nomine, natus parente agricola, sed in aulis nobilium educatus, deprehenditur, producit, inque Dalecarliam perducitur. Illic, quandoquidem Nicolao esset simillimus, & formæ præstantiâ, sermonisque facundiâ esset conspicuus, velut angelus cœlo lapsus, à plurimis suscipitur Dalecarlorum, Stenonis progeniem summopere diligentibus, & Regem Gustavum, religionis ergò permutatæ, contemnentibus.

Quocirca incolis in concionem vocatis, suam manifestat intentionem; ob fidelem parenti navatam illos commendat operam; sibi, velut filio, ut subsidia quoque ferrent, orat, illaque adversus Gustavum, qui thronum non contentus nullo sibi jure abstulisse, vitam simul eripere fuisset nefariè molitus. Atqui structas sibi insidias divinitus omninò evasisse, ut ipsos, patriamque liberaret universam, à Gustavi tyrannide, qui hæreticam illis doctrinam obtrudere, veterem proscribere, conaretur; ideoque Sacerdotes captivavisset infontes; regni Archipræsulem exterminavisset; cœnobia occupasset; Ecclesias solo adæquasset; jejunia violasset; & laudabilem vestiendi morem abrogavisset. Nec difficile illius fore profligationem ostendit, si patriæ nollent Dalecarli deesse, cum potissimos regni Optimates & Primates suis addictos haberet partibus, populumque

regni univèrsùm, atque indubium ex Norvegia quoque prætolaretur auxiliùm. His Dalecarlorum aliquot parochiæ sermonibus seductæ, opes & opem supposititio spondent Nicolao, ac nonnullos corporis illi custodes, quos inter miles quidam fuerat insignis, Petrus Gröem, seruator quondam Stenonis, & inventor, succentor, actor & choragus hujus fabulæ, à regis delectus osoribus. Hic diu moratus in Norvegia, suo suavit Nicolao illuc profectiõnem, certum Archiepiscopi subsidium habituro, indèque cum Sueonum quibusdam consilia communicaturo; sed ante horum reversionem, nullam Dalecarli seditionem vel rebellionem Gustavo moturi essent, à qua tamen sibi non temperantes, Regi produnt factionem.

Anno MDXXVII. Prænobilis heros, Thuro Joannis, supremus regni Senator inter Politicos, ex latifundio suo Lindholmensi, Xenodochium hujusmodi fundaturus, cujusmodi esset illud de Saxia, Romanum, veniam gratiamque à Clemente VII. postulat; sicut etiam cum filius Johannes cognatam ducturus esset Christinam, Stenonis viduam, licentiã indigeret Pontificis, illam pariter obsecrat, & votorum compos evadit. Ex hoc autem propagati connubio, Comites ab Haga & Bogesund; sed ex priori Christinæ matrimonio, Vestervicensès procreati sunt Comites.

Cæterum XXII. Januarii, Braschius D. Petro Galle animum Regis manifestans, de provinciali celebranda propediem synodo, in qua, disputatione Catholicos & Lutheranos inter habitã, præsens religionis controversia esset decidenda, multis declarat verbis, quomodo hujusmodi concertatio, licita, vel illicita foret, quando periculosa, vel fructuosa censeretur. Non tamen regiæ oblectandum esse voluntati, verum animosè disputandum, indubiamque expectandum esse victoriam; siquidem illius ageretur causa Ecclesiæ, adversus quam portæ haud forent infernales prævalituræ. Id solum esse optandum, ut Doctor cum Doctore, miles cum milite, & Rex cum Rege, congrederentur; cumque Anglorum Rex modò in arena cum hostibus versaretur, ipsum sibi Rex Gustavus exposceret antagonistam. Demum Enchiridion Johannis Echii nuper publicatum, inque Sueoniam allatum, se D. Petro de-
 anare memorat, non quòd inermem existimaret illum, ast ut cognosceret, quibus Echius instructus armis, ipsum prius prostravisset Lutherum.

De his factus Rex certior, II. Februarii, Braschium factionis accusat, qui post VI. indè diem respondens, asserit se Upsalensibus aliud non scripsisse, quàm suum requireret officium, deceretque honestum patriæ virum, ad idem quoque Regem obstrictum esse, nomine obligationis, Ordinibus regni traditæ; Et illum animæ, famæque melius consulturum, si Lutheranam non amplecteretur doctrinam, priusquam in Oecumenico illa foret concilio ventilata, approbata vel damnata; Regiæ deinceps prudentiæ considerandum relinquit, quàm esset conveniens in Speciali velle synodo Sueciæ, illud dogma examinare, quod toties in generali orbis Christiani concilio fuisset damnatum? Vetuit insuper Rex Gustavus, nè quidquam Episcopus typis submitteret Hafniensibus, nisi prius à se foret lustratum & approbatum; ut etiam restitueret hierothecam, in cænobio acceptam Chronobecen-
 si, monuit.

Post biduum verò Braschius, ad Thuronem Joannis perscripsit, affirmans de præsentis rerum statu Sueticarum, lubens quidem se velle ipsum consulere, sed nequaquam audere, solum petere se iudicium Thuronis de his, quos illi destinaret, articulis, proxima examinandis disputatione, ac decrevisse, prisicæ majorum adhærere fidei, novo Lutheri dogmate penitus repudiato,

Quibus Gustavus, pro tempore, Braschii connivens molitionibus, suo nihilominus satisfacit desiderio, M. Laurentii Andreae, sui Cancellarii, & M. Olai

Olai Petri, suasionibus obtemperans, horumque consilio Upsaliam ad nundinas profectus Disanas, secum illuc vinctum perducit, Petrum Jacobi, quem illic pars Suetici ac Stocholmici Senatus, morti adjudicat, eamque protinus subiit, XVII. Februarii gladio cæsus, & celsiore ad austrum sub Upsalia clivo rotis impositus. Indè tamen post octiduum acceptus, mandato Regis, in cœnobio ibidem tumulatur Franciscanorum.

Succensuit autem Rex Gustavus plurimum Arosiensi & Stregnensi Episcopis, quòd huic adesse nolissent iudicio, nec sententiam mortis in reum proferre, qui ad vicinum secedentes conclave, protestationem Regi contrariam confecerunt, & clanculum subscripserunt. Hinc, velut etiam, quòd Petrus ob defensam diceretur avitam passus religionem, atque tempore supplicii, tres in cœlo visi fuissent soles, plus ille mortuus, quàm vivus, commovit in Suecia tumultus, pariterque M. Canutus, qui XXI. Februarii sub Stocholmia simili affectus fuit supplicio, dissectus, ac in furcas coniectus. Enimverò fama hujus rei quantocyus regnum pervagata, incolas vehementer contra Regem inflammavit, & potissimum Dalecarlos; Qui contemptâ sui Nicolai inhibitione, arma corripunt; Stenonis se filium nactos divulgant, illi thronum, Gustavo exturbato, deferendum affirmant; & reliquos Sueonum ad hanc militiam seriò invitant, seque primarios Ecclesiasticorum ac Politicorum habituros jactant commilitones.

Gustavus itaque rebellionis obviaturus. literis nunciisque ad seditiosos quaquaversum destinatis, evidentibus demonstrare conatur rationibus, verum Stenonis filium Nicolaum, anno mortuum superiori: hisque multi Dalecarlorum persuasi, fictitium deserunt Nicolaum; illius sectatores impetunt, & tandem inducias cum ipsis menstruas fanciunt. Sed indictum Sudercopiæ conventum, pro religionis statuenda illic concordia, intermittere cogitur Rex Gustavus; ubi quidam duntaxat Procerum congregati, Dalecarlis significant, repertitio illi Nicolao nihil omninò subsidii ab ullo Summatum expectandum, quòd regi Gustavo essent adhæsuri, sanguinemque, si foret opus, pro illo fusuri, rebelles ad eandem hortando fidelitatem, & mendacia Nicolai manifestando.

Is autem hætenus in Norvegia moratus, illius Senatum similibus pertraxit figmentis ad suum obsequium, ipsis Vichiam se restitutum promittens, si auxiliis illorum Sueciâ potiretur; hocque dolo mediocres indè copias adipiscens, quibus Norvegi essent salaria persolventuri.

Proindè reor mandante, aut dissimulante Rege Friderico, has Gustavi hostibus latas in Norvegia esse suppetias, quòd non Vichiæ solum, ast Sueciæ inhiaret clam universæ, & Regi Gustavo bellis civilibus implicato, vel sublato, se voti non ægrè compotem fore speraret; hancque roborat suspicionem, quòd Norvegos hujus nomine subsidii à Rege Gustavo accusatos, non mulcasset. Præterea illi arctius sibi hunc Nicolaum devincturi, prænobilem ipsi virginem illic desponsant, à cujus matre, præter alia magni valoris munera, prælargâ donatur auri catenâ, ceu arrhabone connubii. Quâ sponsus ornatus, & CCC, armatis stipatus Dalecarliam repetit, regiosque impetit, & spem throni haud dubiam concipit.

Hic personatus Nicolaus, præcipuè minatur Stocholmensibus, idque propter susceptam D. Lutheri professionem, quas illi minas contemnentes, veteris exercitia religionis sensim ibi extirpant, & XXVII. ante Pascha die, senatus-consulto est decretum, ut cum grandis ille S. Georgii colossus, nimium occuparet spacii in Ecclesia S. Nicolai, ad januam collocaretur australem. Verum VI. ante Pentecosten die, in Senatu sta-

tuitur, ut Evangelica impofterum prædicatio, velut hætenus, ibidem floreret, & concionatores omninò facris Sueticè operarentur, ac interdum latinè, tribus duntaxat Senatoribus, miſſæ vernaculæ nequicquam oblu-ctantibus. Interea temporis, Clemens VII. propter fœdus cum Gallo i-ctum, à Cæſare impugnatur, & VI. Maji captus, in octavum detinetur menſem, Luthero, fautoribusque, illi haudquaquam compatiens. Quo- rum unus Sueonum Rex, hincque commodam naçtus occaſionem, opu- lentum regni Clerum in ordinem redigendi, rebellemque compeſcendi, Comitia indicit, Aroſiæ, XX. Junii, hanc ob cauſam, & Dalecarlorum celebranda tumultum.

Immò non hac ſolùm tumultuatur provinciâ; ſed qualibet regni di- tione nova iterum gliscit ſeditio; eaque propter Lutheranæ introductio- nem religionis; Miſſæ apud Stocholmenſes Sueticæ celebrationem; ver- naculas in illa cantiones; militares in cœnobiis ſtationes; monaſteriorum defolationes; novarum & incifarum veſtium uſurpationes; annona car- ritatem; minutiorem non eſſe ſignatam pecuniam; & inſuetas, crebras, nimiasque contributiones.

His autem reſpondet Rex Guſtavus populi gravaminibus, publicato per regnum diplomate, & illo ſimul Clerum, cujus noſceret inſtinctu, has ſi- bi motas eſſe turbas, plebeculæ inviſum redditurus, ſuis commemorat literis, ſe non hæreticam, verùm Apoſtolicam promovere doctrinam; Ideoque Clerum, novam ſibi affingere religionem, quòd aſſereret, ini- quum eſſe, ut agricola piſcem vel avem ſibi capiens in ſuſtentationem, à parochio mox pecuniis mulctaretur; quod mandaret, ut clericus, in po- liticis reſponderet laico judiciis; ob mutuas non eſſet magis hic quam il- le percuſſiones, diris vovendus, & anathemati ſubjiciendus; velut, etiam ut plebanus non arceret debitorem ſuum à Sacramenti perceptione, quo- ad debitum perſolveret; ſed in foro illud ex legum præſcripto exigeret; Ut neque Præſules forent amplius hæredes ſacerdotum, inſtatò morien- tium cum maxima conſanguineorum injuria; nec fundos retinerent, Co- ronæ fraudulenter ſubtractos, cum propterea Rex, ob illius inopiam fre- quentioribus quàm eſſet equum, populum cogeret exactionibus oner- rare. Denique in horum comprobationem, ſubjungit Imperatorem, pro- pter hujusmodi arrogantiam ſui Cleri, etiam ipſum nuper Romanum Pontificem, in vincula conjeciſſe.

Quibus Rex prætextibus, Cleri plurimum cauſam prægravabat, & ſuam roborabat, modumque parabat ſecuriorem, ad ſpoliandum opu- lentiâ potentiaque in proximis Aroſiæ comitiis Antiftites.

Quamobrem congregatis illic Ordinibus, primum abſentes illuc li- teris invitat blandiſſimis Dalecarlos, & nuncios eò deſtinat. Deinde Proceres regni politicos, hætenus Cleri partibus ſtudentes, ad ſuas per- tracturus, in convivio XX. Junii Ordinibus regaliter exhibito, Senato- ribus, aliisque regni Optimatibus, primum a ſolio regio tribuit ſedendi gradum; ſecundum verò Episcopis, qui proximum à regibus multo tempore habuiſſent; tertium Nobilibus; quartum Clero reliquo; quin- tum civibus; & ſextum deputat locum agricolis.

Ex qua ſedium immutatione, ſtatus quoque ſui, & religionis, dimi- nutionem variationemque Præſules non obſcure proſpicientes, poſtridiè cum præſenti hoc ſuper negotio in Eccleſia S. Egidii, januis occluſis, de- liberant Clero, & conſectæ ſubſcribunt proteſtationi, ſanctè ſponden- tes univerſi, quòd ſpontè Regis voluntati non eſſent obſecuturi, nec fundos Eccleſiæ ipſi permiſſuri, multò minus avitam deſerturi religio- nem

nem, hæcque sub cippo templi abscondita obligatio, & post annos reperta XV, Regi Gustavo præsentatur.

Is autem hujus modo ignarus conspirationis, Ordines præfato die congregatos, in cœnobio ibi Dominicanorum accedens, sequentia ipsis puncta discutienda & decidenda proponit: Inprimis, quomodo crebros populi, ac præsertim Dalecarlorum sedare liceret tumultus, quos attentata religionis immutatio, potissimum commovisset? Deinde, cum regie conditio dignitatis adeo esset tenuis, ut suus in throno antecessor Steno, non plus quam D. in bello milites, de Coronæ posset alere proventibus, illaque proflueret inde penuria, quod priores Sueciæ Gothiæque Reges, perperam à Clero persuasi, plus æquo de prædiis Reipub. illi atque Ecclesiæ olim donavissent. Atque hinc regni Antistites, eo potentiæ & opulentiæ evasissent, ut Regibus essent ipsis locupletiores; illis non raro se opponerent, cum maximo patriæ detrimento; fortissimas sibi arces conderent; obsessi diu illic se defenderent; ac thronum Daniae Regibus sæpenumero proderent. Inferior etiam regni Clerus, nimis abundans redditibus, immodico indulgeret passim luxui, nec suo satisfaceret officio, cum plurimarum periculo animarum. Præsertim verò Ecclesiarum Patres cathedralium, & cœnobia, annuis de redditibus viventes, prædictâ distraherentur abundantia, illaque potissimum de causa, quod pleaque monasteria, pro LX, vel XL. olim personis fundata, & dotata, non pauca illorum hodie à VI. vel VIII. duntaxat incolerentur personis; pristinos tamen levantibus redditus, indeque turpiter luxuriantibus. Equestrem simul regni Ordinem hanc quoque propter causam, tantoperè exhaustum esse commemorat, ut ab inopi opem regni principe, identidem flagitare cogeretur, & ruinæ proximum, nisi auxiliaris quantocyus ipsi manus porrigeretur.

Quamobrem poscebat Rex Gustavus, ut Præsules, Clerusque Regni universus, de necessaria provisi sustentatione superfluos restituerent Coronæ proventus, & quæ adversus Caroli regis inquisitionem, ab anno MCDLIV. donata Ecclesiasticis essent prædia, ad legitimos redirent hæredes, quorum majores, cum suæ injuria progeniei, penuriaque, illa Clero, vel Ecclesiis quondam legassent. Et hoc quidem Rex Gustavus eâ fecit intentione, ut patritii Sueonum, in prædæ admitti partem, ipsos sibi obsequentiores fidelioresque redderet. Sed plebeculam huic simul additam causæ facturum, spondebat, ubi Clerus aliquantulum esset emunctus, non toties ipsam contributionibus esse exhaustam. Neque his princeps contentus, arces ab Episcopis exigit; multas per ipsos hætenus levatas, postulat; appellationes Romam, & confirmationes inde petiti consuetas, abrogandas, velut regno perniciosas, desiderat; Ecclesias Stocholmiæ suburbanas, ceu hostium latibula, cupit diruendas, & priurias Cleri prærogativas, censet antiquandas, penitusque proscribendas. Indè laicorum sibi animos magnopere devinciens, ac præsertim Stocholmensem, qui alias propter fidei innovationem, quam illi essent amplexati, Regi Gustavo erant addictissimi, aliosque civitatum incolas ipsi propensos reddiderunt.

Oratione finitâ, poscenti responsum regi Gustavo, non minus prolixo respondet sermone Braschius Ostrogothiæ Antistes, totius Cleri nomine, asseverans, quæ à religiosis essent majoribus divino assignata obsequio, à minoribus sine horrenda numinis indignatione, nullatenus posse revocari, aut abalienari. Præterea regni Clerum ita dependere ab arbitrio summi Pontificis, ut citra ipsius permissionem in hujusmodi non liceret illi quicquam attentare negotiis! Quæ adeo displicuit Principi responsio, præsertim cum simul à reliquis approbaretur

baretur Ordinibus Ecclesiasticis & Politicis, ut cum indignatione assurgens, se regio abdicaret officio, ac solutionem pro hæreditariis in regno fundis, impensisque in patriæ vindicationem ex tyrannorum potestate factis, flagitaret; his acceptis ex Suecia migraturus, nec unquam rediturus esset. Et sic reversus in arcem, quatrimum in ea moratur, & cum peritioribus rerum militarium familiariter conversatur, meditando fortassis rebelles armis ad obsequendum suæ voluntati compellere, quorum formido non mediocriter Ordines perturbavit. Excepto tamen viro magnanimo Thurone Joannis, aulæ magistro regiæ, qui his minimè perterritus, nec quòd conjugem haberet Regis amitam, remoratus, se acerrimum Cleri præbuit defensorem, & vesperi hospitium repetens, præeunti mandat fervitori, iracundo tympanum sono pulsare, ipsemetque subsequens cum fremitu submurmurat, sibi nequaquam Lutheri dogma obtrusum iri.

Per sequens deinde biduum Ordines congressi, discordibus consultarunt sententiis, donec Cancellarius ex parte regiæ, M. Laurentius; & adversaria, M. Magnus, Sudermannia Præsul, copioso persuasissent sermone Ordinibus concordiam, affirmantes securiorem Sueonibus hic non esse viam, quam regiæ obtemperare voluntati. Magnus quoque Bruntonius, Procerum non postremus, Thuroni sevocato, pericula insinuat impendentia, asserens prudentis non esse viri, non velle tempori servire. Indeque Thuro superatus, salutaria monenti consentit; ingeminans tamen, nisi Gustavus resipisceret, sibi haud defuturam deinceps occasionem illum deponendi. Stocholmenses denique, suam protestantes civitatem ad manus Regis Gustavi septennio conservandam, regiones vehementer quoque perculerunt adversarios. Itaque de propositis Ordines jam firmè concordantes articulis, sola remoratur religionis dissensio. De qua propterea, XXIII. Junii, Doctor Petrus Galle, Upsalensium Archidiaconus, cum M. Olao Stocholmensium Syndico, & Ecclesiaste, causam propugnante Evangelicorum, acriter disceptavit, donec illud nox dirimeret prælium.

Postero autem die, qui divo fuit præcursori sacer, Rex Gustavus jam Ordines suis inclinatos votis intelligens, & ab illis quàm humillimè sæpius vocatus, ad ipsos descendit, animosque Præsulum inprimis exploraturus, à Magno Stregnensium Episcopo, arcem poscit Tonnelisiegensem, & à Magno Scarensium Antistite, Lechensem, nec ægrè admodum illas obtinet. Deinde Braschius, ad Munchabodensem Regi permittendam, sollicitatus, orat ut sibi permetteretur superstiti, & non solum repulsam passus, castrumque ipso invito occupatum, ac satellitium illius regio protinus adscriptum servitio; verum & ipsemet, datis sponsoribus, novam Principi fidelitatem spondere compellitur, & cum ipso reliqui Præsules ad subscribendum constitutionibus Arosiensibus, adiguntur.

His porrò fuit decretum, præter articulos commemoratos, ut in scholis sacra prælegerentur biblia; Episcopi, Ecclesias idoneis conferrent sacerdotibus; sed canonica nemini largirentur beneficia, Regis absque consensu; distinctæ citra necessitatem parochiæ, ita essent ordinandæ, ut binæ in unam converterentur; Laicus percutiens Clericum, non foret magis imposterum anathemati subjectus, quàm adversarius, reusque multaretur, ex legum præscripto civilium; Defuncti bona sacerdotis, legitimi caperent hæredes, non Episcopus; Sponsus, ante nuptias imprægnans sponsam, non more plecteretur hætenus usitato, nisi eam repudiaret; Clericus, in causa profana forum adiret politicum cum adversario, in aliis, Ecclesiasticum; Monachis liceret mendicantibus, bis solum in anno regnum

regnum, pro colligenda eleemosyna pervagari, nec ultra V. abessent septimanis; nec plebeculæ faces adderent seditionis, prout illi, scholaresque, facere consuevissent, multâ insuper aliâ ipsam vanitate imbuentes; Denique purum toto Sueonum regno prædicaretur Evangelium.

Ità voto satisfactum regio, quòd sororius regis Gustavi, Johannes Comes ab Hoya, primus regni Senator; M. Laurentius Andreae; M. Olaus Petri; & Stocholmenses sedulo, promoverunt; hisque ideò liberaliter confirmavit Rex privilegia, XXVIII. Junii. Ac Ordinibus indè domum reversis, per suos quaquaversum nuncios in regno expeditos, ex Cœnobiis & Ecclesiis literas corradit, quibus fundi Clero essent donati, modoque illa duntaxat prædia suo, & Reipublicæ deputat fisco, quæ post MCDLIV. cessissent annum Clero.

Verùm temporis procursum, reliquos hujus fundos, penè innumeros, cum bonis Ecclesiarum & cœnobiorum mobilibus, suæ fecit jurisdictionis. Hinc tot regiae sunt familiæ prædia modò hæreditaria. Hinc tantus, quem liberis Rex Gustavus reliquit, fuerat thesaurus. Hinc demum insignis belli nervus, quem Ericus contra Danum; & Johannes contra Moschum, cum maximo patriæ emolumento ornamentoque insumpserunt. Quidam verò Procerum, arbitrati minùs æquam hujusmodi prædarum fuisse divisionem, Regi Gustavo illam propter crebrò insidiabantur, nec aliquo successu lætabantur.

Quare Fridericus Danorum Rex, licet Regem Gustavum throno lubens Suetico exturbasset; tamen prudentiam ipsius tantam admiratus opulentiamque, maluit ille, & Rex Christianus filius, amicitiam cum Sueco institutam colere, quàm bellum gerere. Proindè intelligens Norvegos Rex Fridericus, non sibi diadema, nisi Vichiâ prius restitutâ, collaturos esse, per legatum in Sueciam expeditum, amicum Regis Gustavi postulat hac super provincia colloquium, Calendis Augusti, propè regnorum limites instituendum. Sed Rex Gustavus, quòd turbis foret impeditus domesticis, Danum vicissim obsecrat, ut illud in sequentem differret annum. Quo contentus ille responso, & animoso, lucrosoque Regis Suetici exemplo invitatus, in celebratis Ottoniæ XV. Augusti Comitibus, quædam solum fundamenta jecit pro ejusmodi propediem in Dania, cujusmodi nuper in Suecia, reformatione fabricanda, nec porrò ausus pro tempore ob Episcoporum potentiam quidquam attentare. Ibi siquidem libera concessit Evangelicis in Dania fidei exercitia cum Catholicis, donec in Oecumenico hæc controversia decideretur Concilio, & quid acceptandum vel reprobandum concluderetur. Interea quoque Præsules à suis designati Assessores, à Rege, non Pontifice impetraturi essent confirmationem Romano. Licitum pariter esse cœnobitis impostero, volentibus, matrimonia contrahere, suo Rex promulgat edicto.

Quamobrem brevi tempore quædam desolata penitus sunt monasteria, & concionatores Evangelici ex latebris progressi, non paucos Danorum lucrabantur. Audaciorum verò hac in re solito Regem Fridericum nunc reddidit summi Pontificis captivitas, & nihilominus regni Antistites se Principi opposcentes, secus juramento ipsum inaugurali pollicitum esse vociferantur. Quos ille aliquantulum placaturus, spondet Clerum in foro solum Ecclesiastico, suis responsurum adversariis, & priscis fruiturum proventibus, donec processu illi juridico repeterentur.

His Episcopi non fidentes promissis, & successum indignabundo ferentes animo Evangelicorum, ut illorum conatibus tempestivè obviarent, celeberrimos Germaniæ Doctores, Cochlæum & Ecchium Ingolstadio in Daniam allicere conantur. Sed spe suâ frustrantur, & horum unus Johannes

hannes, Fioniaë præful, ipfemet novo occurfurus dogmati, civibus illud Affenfibus diffuadere laborat, proteftans, fe ad Lutheri conceffurum partes, fi concionator illorum, Chriftiernus Scrochius, fibi demonftrare poffet aliquos Sacræ Scripturæ articulos, in Ecclefia Catholica laicis diu fuiffe occultatos, & affirmans, ipfum Catholicis impofuiffe, hortansque Affenfes, nè avitam defererent religionem. Lago etiam, Rofchildenfiùm Epifcopus, & Hafniensis Academiaë Cancellarius, mandat Profefforibus, nè ullum in Theologicis admitterent prælectionibus difcipulum, quem non constantem fore in Catholica noferent religione, quod auditorum non pauci eam deferuiffent. Ac in omnibus quidem Daniaë civitatibus, Lutherus florefcit; fed tamen Malmogiaë potiffimum, ubi dilapfis Monachis, cœnobium S. Spiritus, in prætorium convertitur; & Minorum habitatio, in nofocomium. Princeps Chriftianus interim Regis filius, paterno invitatus exemplo, in Holfatia & Dithmerfia non feignorem dat operam doctrinaë veteris innovationi, hac in re utens D. Eberhardo Magdeburgenfi. Nec rebus indormiens Rex Fridericus politicis, ab Ordinibus, in conventu Ottonienfi, obtinet confirmationem fubfidii, adverfus Chriftiernum & fautores, hætenus biennio dilati, ac legatis in Galliam transmiſſis, vetus cum rege Francifco in hoſtes reſtaurat fœdus.

Rex Guſtavus in Sueonia ſtatutum exequens pedetentim Aroſienſe, ſuburbana Stocholmiæ templa, cœnobiumque S. Claraë, ſolo adæquat, & XV. Auguſti, moniales indè migrant ad infulanum S. Franciſci monaſterium, quòd profugientibus ex illo monachis, erat habitatore fortaffis vacuum.

Propter hujusmodi verò decreti executionem, & religionis immutationem, cognofcens Rex Dalecarlos denuò, procul dubio ab Epifcopis ad ſeditionem provocatos arma reſumpſiſſe, ſuoque Nicolao auxilia promiſiſſe, Chriſtinam impellit materteram, ad ſcribendum illis Aroſiâ, & demonſtrandum, non eſſe ſuum filium hunc Nicolaum. Atqui cum ipſos nullam his fidem literis tribuere cognofceret, inſignem contra rebelles direxit exercitum; quo cum inducias pacti, ſpondent Regi obedientiam, dummodo his ſubſcriberet primum conditionibus: Rebellionem ſi cõdonaret; ſecurum Nicolao abitum ex regno permetteret; quòd ſibi Lutheri non obtrudendum dogma promitteret; ſi verficolare habitu nec ſe, nec ſuos ſervitores impoſterum uſuros ſponderet; Et ſi veſcentes die Veneris carnibus, conſentiret exurendos. Sed primis ſolum duabus, impetrant conſenſum; & nihilominus armis depositis, domum redeunt. Nicolaus autem paucis ſtipatus, Norvegiam repetit, & inde Roſtochium proficiſcitur, ut extorris ſe Chriſtierni conjungeret ſectatoribus.

Secretarius tamen Nicolai, Laurentius Sigfridi, præbyter Stocholmenſis, in Novembri, Stocholmiæ gladio cæſus, rotis imponitur. Sequentis porrò menſis die IV, M. Laurentius Cancellarius, & M. Olaus, urbis Secretarius, mandato Regis cœnobium ingreſſi Dominicanorum Stocholmenſium, cimeliarchium perluftrant, & monachis egreſſionem ſuadent. Quocirca poſtridiè Petrus Oxonius, Prior; Laurentius & Engerus, Lectores, coram Senatu urbis queſti de ſua inopia, proteſtantur ſe diutiùs in monaſterio degere poſſe, cum proventus eſſent ipſis ſubtracti, & plerique civium eleemoſynam ſibi denegarent; veniamque propterea orant egrediendi, quam non ægrè obtinent. Igitur M. Laurentius atque M. Olaus, cum Regis quæſtore protinus monaſterium intrantes, precioſiora indè cimelia deportant in caſtrum, ac reliqua inter monachos diſtribuunt abiturientes. Nec multo poſt tempore, cœnobium ſolo fuit adæqua-

æquatum; nobiliora illius rudera in ædificium arcis translata, & area in hortum Regis commutata, in qua deinceps Rex Johannes III. splendidissimæ posuit fundamenta Ecclesiæ, ad fastigium non perductæ.

Verum Johannes Gothus, Upsalensium Archipræsul, isto degens anno in Polonia, cum Rege Sigismundo agit de Hedvige filia Regi Gustavo impetranda, & tandem consentit Polonus, C. millia aureorum dotis nomine cum ipsa daturus, sponsamque huc missurus, dummodo sponsus Lutherano nuncium dogmati vellet remittere, & pristinam Catholicis permittere religionem. Quod Rex Gustavus præcisè recusans, virginem non impetrat; & cum Rex Sigismundus de pervetusta Regum Sueticorum profapia esset oriundus, utpote aviam habens maternam, Valdemari Regis Suetici trineptem, ipsi legatus, aliique postea extorres Præsules ac Proceres, diadema patriæ frequenter obtulerunt, quod ille propter nimiam regnorum distantiam recusavit.

Rex Gustavus interim hujusmodi non formidans machinationes, pacatis, ut dictum est, Dalecarlis, Uplandisque, inferiores regni provincias oberrat; cœnobiorum & Ecclesiarum archiva cathedralium perlustrat; diplomata, proventuumque catalogos congregat, & non mediocriter ærascit; ac denique sub anni terminum, Lincopiam in reditu perveniens, splendidissimo per urbis Antistitem Johannem Braschium excipitur convivio, & plurimum exhilaratus, rogatusque ab Episcopo, ut se fidejussione nuper Arosiæ imposita, dignaretur absolvere, obsequitur. Itaque uni satisfactum suo desiderio Præsul lætatus, ut alteri pariter responderet Princeps de secura ex regno migratione, præterdit se paratum æstate proximâ apud Gotlandos, ex more veteri Ecclesiasticam obire visitationem, ut simul indaget ibi passim documenta, jurisdictionem Sueonum adstruentia in Gotlandiam. Quod ideò promptius Rex approbavit consilium, & insulæ Governatori Braschium nomine visitationis sedulo commendavit, Stocholmiamque ex Gothia reversus, suam promulgavit coronationem, principio anni sequentis celebrandam, hætenus prorogatam, donec Episcopos regni exarmasset, & tumultus sedasset, nec diutius differendam esse, quod potentes haberet regni competitores, ac vehementes osos.

Anno MDXXVIII. Princeps Gustavus, suæ inaugurationi, Præsulum quorundam ratus consecrationem esse præmittendam, Magnum Scarensem, Magnum Stregnensem, & Martinum Abogenssem, Sregnesiæ, V. Januarii, per Arosiensem procurat Antistitem Petrum sollenniter invitandos. Nec prius M. Laurentius Andreae, illud cui negotium Rex commisisset, Petrum huc permovere poterat, quam candidati literis spondissent, quòd sibi confirmationem Romæ impetraturi essent, & Petri essent illic excusationem facturi, citra licentiam Pontificiam consecrantis. Postea Upsaliam illi, Ordinesque reliqui, cum principe candidato festinarunt, & pridie inaugurationis, illi ab Ordinibus sciscitanti, quid causæ foret, quòd plebecula toties, ac præsertim Dalecarli se præberent rebelles? Responsum est à Statibus: si necessaria cœnobitis præberetur sustentatio; nec impunè de monasteriis profugere sinerentur. Velut etiam, si esus carniū die Veneris & Sabbatho, nemini per regnum indulgeretur, Principem certò fideles ac morigeros habiturum esse universos regni incolas. Verum his contemptis, ut reor, Gustavus, XII. Februarii, quâ par fuit dignitate ac sollennitate inauguratus, sequentes Sueciæ Optimates, de patria bellè promeritos, Equestri decoravit honore, nempe Laurentium Siggonis, Marscalcum, Birgerum Nicolai, Ericum Flemming, Johannem Thuronis, Magnum Bruntonis, Nicolaum Olai

Olai, Thuronem Erici, Canutum Andreae, Magnum Johannis, Benedictum Nicolai, & Petrum Hardium.

Deinde conviviis & spectaculis dies aliquot impenduntur, illisque transactis, versus ad feria Rex Gustavus negotia, de bello Dalecarlis iterum tumultuantibus inferendo, cum Ordinibus deliberat, quod concorditer fuit approbatum. Itaque Sueones Gothique Februario mense Arosiam vocati, certatim illic convolant armati, & XIV. illorum millibus Rex stipatus, Dalecarliam versus properat, præmissis hortans rebelles nuncio, ut sibi in parochia occurrerent Thunensium, ad pugnandum armati, aut veniam parati obsecrandum, aliis ipsos domi ferro flammaque mulcandos. Qui propterea huic velut salubriori obtemperantes mandato, inermes ibi comparent, illorumque protinus ex agmine frequentissimo, seditionis authores productos, gladio submittit feriendos, & alios domum remittit trepidantes, ac obedientiam sanctè pollicentes.

Hinc verò in Helsingiam profectus, boreales ibi similiter occurrentes populos, hæcenus quoque propter religionis innovationem minus obediens, rebellionis graviter accusat, & pecuniâ solum primarios illorum mulctat, victorque Stocholmiam remeat; illic comprehensum tenuit Petrum Grym, quo adversarii in tumultibus usi essent Dalecarlicis, ceu milite bellacissimo, & viro prudentissimo, illumque propterea securi obtuncavit. Braschius autem hujusmodi territus exemplis, mense Julio, suis in navem opibus congestis, in Gotlandiam velificat, & Wisbyensibus ac litoralibus duntaxat Ecclesiis paulisper visitatis, inde navigat Dantiscum, consultatum dubio procul cum Johanne Archiepiscopo illic commorante, aliisque propter fidem exulantibus de Polono in regem constituendo. Ac proinde non difficulter à Sigismundo principe securam ibi diversandi obtinuit facultatem.

Sed ineunte primum ætate, Arosienses deserunt cœnobium monachi, suasu Prioris Nicolai Andreae, quem Rex Gustavus Decanum illic Episcopo deputasset, & sociis quasdam ruri commendat Ecclesias, qui ductis uxoribus, magno fuerunt Regi adjumento, aliique monasteriorum desertores, in propaganda per regnum Evangelicorum doctrina.

Similiurn quoque industriâ idem fuit dogma per Daniam profeminatum, quorum unus Oderflebiensem nactus hoc anno Ecclesiam, quod acriter in Romanum inveheretur Archiflaminem, quem auscultatum Lubeco etiam plebecula confluit; sed proprium Lubecenses concionatorem sunt Evangelicum adepti, MDXXX. Alter verò profugorum in Daniam monachorum, M. Johannes Thausonius, qui clanculum hæcenus doctrinam Lutheri Viborgensibus annuntiavit, jam decreto factus audacior Ottoniensi, propalam cœpit eandem promulgare. Itaque Prior ipsum de cœnobio exturbavit, quem cives sibi parochum constituunt, & armati audiunt; irruptionemque Georgii Præfulis aversuri, qui concionibus Johanni interdixisset, ductis per plateas catenis, aditum illi præcludunt. Vicissim quoque Antistes, infanientis timens populi furorem, Episcopium firmiter undique obmunivit. Quem intelligens Rex tumultum, pacem imperat partibus, donec eò veniret ipsemet, & M. Johanni facultatem interea concionandi permittit.

In Norvegia similiter religionis concedit Fridericus libertatem, & publicas modò Bergæ Evangelici cœperunt habere conciones, cum ingenti, non indigenarum, sed advenarum concursu, quorum etiam Danus flagitatione potissimum impulsus, his annuit exercitiis, haud sine proprio incommodo; Quandoquidem Norvegi mordicis adhuc veteri adherentes religioni, eapropter Regi, & filio deinceps vehementer rebellarint.

Fridericus tamen, XV. Junii, Episcopo confirmat Hammarenfi, sportulas ex agricolis levare solitas; & Stychoni Borglamensium in Dania Præfuli, firmam Episcopæ suis promittit literis possessionem, approbatis simul privilegiis. Denique Lundensis & Ottoniensis Episcopi, Rege arbitro, in gratiam cum suis redeunt adversariis, quibus cum periculofam diu habuissent discordiam.

Ipsemet quoque Fridericus, suum timens inimicum regem Christiernum, & inaudiens ipsum, legato in Scotiam nuper transmissio, auxilium in Danos postulasse, suos quoque illuc destinat Proceres, invitatque Jacobum, suâ genitum sorore, ad pristinum fœdus renovandum, & assensum impetrat. Nec illâ contentus fœderatione, novam cum Lantgravio, ac Saxonum Principe, instituit, ipsis contra hostes, M. pedites, & CC. equites, subsidio missurus, tantasque ab illis in necessitate copias vicissim habiturus esset auxiliares.

Quamobrem pauco deinceps post tempore, Saxo & Lantgravius, Montginum, Herbipolensem, & Bambergensem, impugnaturi Episcopos, promissum flagitant à Dano subsidium, & Julio mense, illis pecuniam pro tanto in Germania exercitu conducendo, transmisit. Siquidem Rex Fridericus, ab Episcopis regni, hanc ligam in Catholicæ vergentem fidei detrimentum, ægerrimo ferentibus animo, admonitus, nè militares ex Dania copias expediret alienigenis subsidio, cum illud contra regni esset privilegia, & patria forsitan ipsa indigeret illis; Quandoquidem discordia super Vichia, nec dum foret cum Sueonibus composita. Salubria porro suadentibus obtemperans Rex, prædictum confœderatis submittit aurum, non exercitum, & litem cum Sueco transacturus, colloquium super illa Ludosiæ obtinet. In quo tamen ea non potuit componi, in aliud prorogata tempus, ab externis decidenda sequestris. Nè autem sine omni profus fructu transfret hic conventus, XVII. Augusti die, fœdus quoque pangunt Dani & Sueones, sibi mutua laturo auxilia in Christiernum terrâ marique, quod Rex Fridericus, XII. Octobris, suis pactum literis approbavit, & Regis Gustavi salvum etiam conductum sorori, per Daniam ituræ sub brumam in Germaniam, in negotio sui connubii, assignavit.

Post abitum Ludosiæ Commissariorum Danicorum, Rex Gustavus cum suo remanens Senatu, & fortè animadvertens, quosdam in illo sibi minus fideles, novum à Consiliariis juramentum, super stricto præstitum gladio, acceptat. Deindè à profanis ad sacra conversus, monachos illic expellit, ad alia sui ordinis cœnobia migrantes, & horum convertit diversorium, in nosocomium.

Braschius autem hoc tempore Dantiscum delatus IX. Septembris, Regi Gustavo perscribit, excusans suum ex regno abitum, affirmansque, se tempestatibus ad litora dispulsum esse Pomeraniæ, ac inde Gedanum navigasse, ut illic ope medicorum, pristina restitueretur valetudini, quâ recuperatâ, in patriam esset rediturus, interea suam commendans Regi Ecclesiam. Atqui modico post tempore, aliis cum eodem expostulat literis, de injuria suâ, totique Sueonum Ecclesiæ, in comitiis irrogata Arrosiensibus, protervè flagitans prædiorum, & castri Munchabodensis restitutionem.

Verùm Braschii absentia, & Regis assistentia, M. Olaus Petri redditus animosior, libellos Sueticè publicat aliquot, ex operibus D. Martini Lutheri compilatos, quorum primo, XIV. Augusti divulgato, de legitimo sacramentorum usu, ex præceptoris disputat sententia; ut etiam de sacrificio missæ, Purgatorio, & canonicis beneficiis. Altero probat, conjugium sacerdotibus esse licitum, Episcopos, & regni Clerum, ad illud

sedulo exhortans. Tertio libello, XIII. Novembris edito, vitam acriter perstringit monasticam, ad illius sectatores, amicam denique instituens parænesin. Quarto, XVIII. Decembris, in lucem prodeunte, de verbo Dei, & traditionibus differit humanis. Interim quoque illius symmista, M. Laurentius Andreæ, exiguum promulgat tractatum, de fide, ac bonis operibus. Quæ profectò opuscula, incendio Vestrogothiæ, sub finem anni currentis, gliscenti, & principio sequentis, flagranti, largum simul præbuerunt fomentum.

Anno MDXXIX, Præsules, & quidam Daniæ Proceres, Catholicæ amantes religionis, considerantesque, Rege Friderico vivo, D. Lutheri non extirpatum iri doctrinam in Dania, nec secundum illius obitum, si princeps Christianus illius primogenitus, ad regni promoveretur gubernaculum, quòd hic non minus esset Luthero addictus, quàm pater Fridericus. Propterea principem Johannem, Regis filium minorennem, consensu parentis in Daniam vocatum, inque fide educatum pristina, ad solium deinceps regium subvehere decreverunt, & XIII. Januarii, eâ ipsum intentione in Daniam acciverunt, reliquis Ordinibus inconsultis. Quam Rex Fridericus non animadvertens astutiam, & intelligens in conventu Spiræ imperiali, libera Europæis permessa esse religionis exercitia Lutherana, ad Concilium usque Oecumenicum, novo per sua regna edito publicato, quibuslibet Daniæ ac Norvegiæ inhabitatoribus, potestatem illud amplexandi dogma facit amplissimam, vocatumque Viburgo M. Johannem Taufonium, Hafnensibus assignat parochum, qui tempore autumnus, Danicas orfus cantiones, in Ecclesia urbis primaria cantillare, non citra vulgi applausum.

Hac etiam gavisi libertate Malmogenses, qualibet ex sua proscribunt urbe fidei veteris exercitia, horumque fautores, & Evangelicos in quavis constituunt Ecclesia concionatores, gymnasioque simul apparato, IV. in ipso Theologiæ ordinant Professores, de annuis liberaliter provisos salariis, nempe Olaum Chrysostrimum; Claudium Victorem; Andream quendam; & Franciscum Veremundum; plerosque Monachos, horumque ex officina prodierunt literaria, protomytæ Scanorum Lutherani. Quam Rex cognoscens innovationem, non modò illam gratulatur Malmogensibus; sed rogatus, bona quævis, mobilia & immobilia, prioris Ecclesiæ, illis largitur.

Verum enimvero, XXIX. Aprilis, Lago, Roschildensium Catholicus Antistes, ex vivorum numero decessit, illique Joachimus Ronnovius, illâ successit conditione, quòd Regi fidelis, nec doctrinæ rebellis Evangelicæ, esset futurus, & pro collatione, confirmationeque, juxta decreti vigorem Ottoniensis, Regi Friderico VI. aureorum millia numeraturus foret. Quibus tamen haud stetit candidatus promissis cum Lutheranis, quoad vixerat, acerrimum se præbuerit adversarium, prout sequens testabitur historia. Is etiam Regis spretâ confirmatione, aliam à M. Georgio Scorborgio, Lundensium Primate, apud Lubecenses modò exulante, simulque inaugurationem, postulat, hujusmodi Romæ non audens poscere beneficia, quòd statuto terreretur Ottoniano. Atqui Scorborgius, XXVIII. Julii, respondens, hæc suæ non esse potestatis, consulit ut ea Romæ impetret, protestando simul contra decretum illic præfatum, obsecratque, ut Joachimi promotione, Lundensi restitueretur cathedræ. Joannes quoque Beldenachius, Ottoniensium Episcopus, propter religionis in patria mutationem, dioccesin Canuto Gyllensternio assignat, acceptis ab illo VI. aureorum millibus, D. insuper quoad viveret annuatim habiturus, migratque Lubecum, ubi reliquum vitæ traduxit.

Novis autem dogmatibus, se potissimum in Dania opposuit vir doctissimus Paulus Eliæ, Carmelita Helsingorensis, qui cives integro dehortatus libro Randerfenses, à religione Lutheri suscipienda, quem ipsi palo ignominiae affixerunt, & M. Olaus Petri, nactus in Suecia illius apographum, conatur illud refutare. Sed Randerfenses facti libello paulò magis obstinati, binas in urbe sua demoliuntur Ecclesias, & fundos ipsis subjectos, Regis cum facultate, nosocomio attribuunt. Idem metuens Offo, Arhusiensium Episcopus, ne contingeret excidium cœnobio Prædicatorum, illud pro se ac hæredibus, à Rege Friderico impetravit.

Rex Gustavus interim in Suecia suis exoptulat literis cum Braschio, fugam ipsi exprobrans, & quòd alia sibi Lincopiæ foret pollicitus; nimirum quòd fidelissimus regno permansurus esset, ac in Gotlandia inquisiturus documenta, quibus illam Sueones insulam ad se spectare deinceps probarent. Ac ne amplius ullam haberet quærendi occasionem, transmissâ illi fide publicâ, peremptoriè citat in Sueciam ante Pentecosten, in iudicio hic compariturum; liberè contra adversarios processurum; jure fruiturum, & si causâ non caderet, citra periculum regno abiturum. Simul etiam Gedanenses hac super re faciens certiores, & patriâ illum non expulsum protestans, qui præscripto nisi compareret tempore, Lincopensis alium habitura esset sponsum Ecclesia, decreto haud obluçantem Arosiensi. Has verò priusquam Johannes Braschius consequeretur literas, Regi perscripsit iterum longè acerbius, ipsum ad deserendam Lutheri sententiam, non secus ac ignominiosam & perniciosam, exhortans; à qua persuasus, nullo diriperet jure bona Ecclesiæ, illique graviter exprobrans, quòd nuper Lincopenses denuò expilasset thesauros, & se paratum contendens coram iudice competenti respondere, atque si deliquit ipse, non lueret Ecclesia, ut propter maritum uxor non plecteretur; Quanquam se nullius obnoxium culpæ agnosceret, multò minus auctorem tumultus Dalecarlici; nihilominus tamen sibi innoxio imputati. Demum admonet Regem juramenti, quod in electione præstitisset, cujus vigore ad defendendam Sueciæ Ecclesiam, non diripiendam, sub formidine damnationis æternæ, obligaretur.

Sed hujusmodi velut ex pelvi tonitruis, Rex Gustavus nequaquam perterritus, ad abolendam veterem omnino in Sueonia religionem, animum convertit. Quare, ad Februarii Calendas, Oerebrogiæ primarium regni Clerum convocat, ubi in concilio provinciali, M. Laurentio Regis Cancellario præsidente, quælibet fermè Catholicorum dogmata sunt abrogata; et Evangelicorum subrogata, totoque postmodum regno sensim propagata, Catholicis nequicquam indignantibus, & aliquandiu obluçantibus. Vigore autem hujus statuti, ad quamlibet regni Ecclesiam cathedrali, Professor Theologiæ protinus destinatur Evangelicus, & qui Scaram fuerat ablegatus, dum Scholam ibi primum ingrederetur, S. Matthæi expositurus Evangelium, instinctu Episcopi, & Optimatum Vestrogothicorum, difficulter inde vivus elabatur. Præfati namque domini, hujusmodi priscae religionis offensi innovatione, in dogmatis extirpationem Lutherani, & Regis eliminationem, hoc tempore conjurarunt, Clerum regni universum, suis addictum partibus non ignorantes. Ac reliquis Sueonum defectionem simul à Gustavo persuasuri, sequentes contra ipsum promulgant articulos: Primus quòd hæresin patriæ obtrusisset; II. suum prævaricatus foret juramentum, quòd Ecclesiam, Clerumque veteribus spoliavisset privilegiis, & dignitate: III. Episcopos suis expulisset diocesibus in exilium; IV. quòd templa cœobiaque expilasset, cœobitisque ejectis, solo illa æquasset: V. quòd personis monasticis, voto ca-

stitatis Deo obstrictis, permisisset connubia, in præjudicium totius antiquitatis: VI. quòd corrupto missæ contextu, Sueticè Regis mandato passim celebraretur: VII. numerum & usum Sacramentorum omnium, mutilavisset, ac depravavisset: VIII. quòd consuetam Sacerdotum inaugurationem; auricularem confessionem; chrismatis unctionem; & sanctorum abrogavisset invocationem: IX. quòd denique jejuniorum antiquavisset observationem. Ideò ipsum throno exturbandum, & dogma novum abolendum esse censuerunt.

Inprimis autem Thuro Joannis, reliquorum antesignanus, suis in Uplandia filiis hoc de negotio clam perscripsit, hortans ipsos ad movendum Regi Gustavo his de causis bellum, populo Uplandiæ & Norlandiæ ad sua castra pertracto. Sed bini horum, Johannes & Laurentius, regni Senatores, magis Regem quàm parentem reveriti, occlusas tradunt illi literas, obsecrantque, nè scelus sibi imputarent paternum, spondendo, se fidos Regi Gustavo ad mortem permansuros. Secus verò M. Georgius Upsalensium Præpositus, horum frater, persuasus, belli nervum corradit; militem conducit, & irruptionem subverens Reginum, ad sylvas secedit, ubi frustra illum compellant Regis nuncii ad canendum receptui, qui magis hinc exacerbatus, Roslagiam cum suo pervagatur exercitu; incolas contra Regem Gustavum instigans; memoratos publicans articulos; & captos Lutheranae fidei sectatores, vehementer excrucians. Hoc autem filii successu animatus Thuro, aliis invitat Dalecarlos literis, ad hanc pro Catholica religione militiam, & tertiis Smalandi ab illo provocati, bellum amplectuntur.

Nec tamen adhuc Evangelici rebelles subveriti Catholicos, XX. ante Pascha die, monachos permoverunt Arbogenses, ut projectis cucullis, cœnobio valedicerent, ac civibus Ecclesiam permetterent. Proinde hujusmodi rumoribus Smalandi magis inflammati, VI. secundum Paschæ sollennia die, arma corripunt; quatuor Regis præfectos occidunt; & sororem ejusdem ex Germania reducem, illic capiunt, Jenecopiæque custodiunt. Deinde post biduum frequentiores congressi, omnem Regi Gustavo, præfatas ob causas, renunciant obedientiam, & missis ad Ostrogothos literis, ad sua illos vexilla invitant, flammam cædesque iisdem minando, nisi intra sequens octiduum obtemperarent. Ac nè insperatis opprimerentur incursionibus hostium, sub nemus Holvegianum fortissimas collocarunt excubias. Quod ipsum Vestrogothi per sylvam fecerunt Thivegianam, & novas Uplandis scripserunt literas, quas callidissimus Regis explorator interceptit. Aliæ similiter omnes ferme rebellium Epistolæ, ad manus pervenerunt regias, quarum multas ipsi prodidit Nicolaus Arvidi, Consul Jenecopensium, fautor Regis Gustavi occultus, ignoransque Thuro sua Gustavo prodita consilia, plebeculam Vestrogothiæ in planicie jubet comparere Larvensi, prope Calendas Maji, intereaque consensu reliquorum commilitonum, Magnum Bruntonis, virum corporis elegantia & sermonis eloquentia conspicuum, non magnoperè oblectantem, designat regem.

Hinc non modicâ Rex Gustavus formidine percussus, & subveritus, nè quando Gothos invaderet rebelles, à tergo se Sueones impeterent, arte potius quàm marte, seditiosos ad obedientiam statuit revocandos. Quare hos inprimis à rebellionem aversurus, ipsemet XX. Aprilis, eos, & quadriduo post Consilarii, suis ad fidelitatem hortantur literis, ac nè perverso Gothorum exemplo se paterentur seduci, admonent, memorantes quantam patriæ calamitatem, tumultus identidem attulissent domesticis, & omnem in religione innovationem, cum ipsorum esse consensu

fenſu inſtitutam, conſiderantes. Illis verò arma omninò erepturus Rex, Commiſſarios cum plena ſuo nomine litem tranſigendi poteſtate, ad eosdem ablegat; qui rebelles non auſi convenire, nonnullos ex qualibet Oſtrogothorum urbe cives, ſibi vicarios ſubſtituunt. Qui velut amici confidentius proſecti, XXIV. Aprilis, cum Jenecopenſibus & Smalandis colloquuntur, ab hisque ad Veſtrogothiæ Optimates dimiſſi, ipſos poſtridie in villa conveniunt Broddetorpenſi. Hi tamen priùs Veſtrogothorum exploraturi animos, condicto poſt dies quinque loco comparent, cum Larvenſem accedunt conventum. Et illic cognoſcentes plebeculam Regis Guſtavi partibus addictam, Broddetorpium redeunt, populo domum remiſſo, & his promittunt conditionibus novam Regi ſubjectionem: Inprimis, ut rebellionis promiſſâ amneſtiâ, Smalandis & Veſtrogothis hanc prorſus condonaret Rex factionem: Deindè, ut regia ſoror libertati reſtitueretur, ac deſpectus ipſi irrogatus, non plecteretur: Denique, ut veteres & laudabiles Eccleſiæ conſuetudines Suecanæ, & fides, fervarentur inviolatæ, hæreſisque omnis abrogaretur. Cum his autem internuncii articulis ad Regem Guſtavum reverſi, illorum huiusmodi obtinent, III. Maji die, confirmationem, cujuſmodi in Veſtrogothiam expedita, non placeret rebellium primipilis, idquè propterea, quòd decretum vellet Rex Aroſianum omnino illibatam.

Quocirca Magnus Veſtrogothiæ præſul, & Thuro Joannis, huic prorſus diffidentes transactioni, cum ſuo raptim congeſto in ſinum theſauro, profugiunt in Daniam, ubi ſecuram non illibenter ſunt naſti manſionem, quòd illorum, & fautorum in Sueonia remanentium ſubſidio Dani, non Vichia ſolum, aſt throno etiam Suetico, ſe reſtitutum iri conſiderent. Illaque ſimul ſpe, Guſtavum Trollium, ibi hætenùs contra ſanciones foverunt Malmogenses, & traſonica illis verba Thuronis potiſſimum placuerunt, ſæpiùs gloriantis, quòd tribus armatorum millibus, Regi Guſtavo ſceptrum poſſet extorquere, propter ſuppeticas in patria, citra dubium, ſibi ferendas. Qui prætereâ, ſicariis & incendiariis in Veſtrogothiam deſtinatis, clades regiis fautoribus crebrò intulit, indeque Rex Guſtavius laceſſitus, Danum hortatur, nè huiusmodi foveret illic perduelles, in præjudicium pacti Malmogiani, & rogatus, ut patriæ, ac gratiæ eorundem reſtituere dignaretur, abnuit.

Regnum porrò Sueciæ, non difficulter Rex Fridericus obtinuiffet, ſi Catholicam non deſeruiſſet fidem, cum incolæ, propter Lutheri dogma, Regem Guſtavum præcipuè deteſtarentur.

Sed Scarenſium Antifites, Magnus, quàmprimùm Daniam attigit, protinus XVIII. Maij, Halmſtadio ſuam remiſit in patriam excuſationem, quâ ſimul proteſtaretur adverſus ſtatutum Aroſienſe, contendens Regem, contra divinum humanumque jus, & proprium juramentum, à ſe, ac reliquis Sueonum Episcopis, illius violenter extorſiſſe ſubſcriptionem, modoque in libertate conſtitutus, provocans ad Romani Pontificis & Imperatoris, immò Dei etiam tribunal æquiſſimum.

Georgius verò Upſalenſium Præpoſitus, ignorans hoc cardine ſortem volvi paternam, cum ſuo interim pergit exercitu in Helſingiam, ubi proſpero inprimis Marte uſus, nimis poſteâ contrarium experiebatur. Siquidem à Noraleniſis parochiæ proſligatus incolis, captivatusq; Stocholmiam perducitur, ubi poſtquam in alterum fuiſſet annum detentus, à Rege amitino, libertati, gratiæ, ac hæredio reſtituitur. Verùm Magnus Bruntonis; Nicolaus Olai; atq; Thuro Erici; patriam exilio præferentes, nec ſuas Regi Guſtavo proditas eſſe literas confidentes, non profugerunt, & culpâ rebellionis omni conjectâ in extorres, miſſisq;

ad Regem literis, suam in Ordinum conventu probare innocentiam se paratos asseruerunt, & ad comitia Stregnesiæ, hunc propter tumultum, XVII. Junii inchoata, sub fide publica audacter discesserunt.

Illic in confessu Ordinum comparentes, suam justitiæ, non clementiæ, submiserunt causam, & propriis mox literis convicti, vitâ, bonisq; judicantur privandi; ac simul absentes, Magnus Episcopus, & Thuro Joannis. Ideoq; præsentis Stocholmiam perducti, Magnus Bruntonis, & Nicolaus Olai, gladio feriuntur, inque cœnobio sepeliuntur insulano; Atqui Thuro Erici, multo vitam auro redemerat. His præterea comitiis, Rex Gustavus probè animadvertens, statuta Arosiensia, tam crebris præbere tumultibus occasionem, illorum varias promulgat causas, in historia anni MDXXVII. productas, illisq; Senatus regni persuasus, novo eas roborat constitutiones diplomate. Deindè reliquis Ordinibus nihilominus flagitantibus, nè sibi doctrina Lutheri obtruderetur; sed regno proscriberetur, & vita non proculcaretur monastica, subdolè Rex consenserat, ita simplicem pro tempore mitigaturus plebeculam.

Profugorum verò animatus persuasione Rex Fridericus, expeditis in Sueciam, XVII. Junii, legatis, contumaciter à Rege Gustavo Vichiam reposcit, & simul L. millia florenorum, quæ vigore contractus Malmogensis ideò persolvere teneretur, quòd MDXXV. sui tempestivè non comparuissent Lubecæ Commissarii. Sed cum Suecus, in Vichiæ negotio, se firmis excusaret rationibus, & demonstraret, statuti Malmogensis ipsos esse Danos prævaricatores, quòd personato illi Nicolao suppetias ex Norvegia permisissent, & conjuratos foverent Sueonum hostes; Gustavum Trollium; Magnum; & Thuronem; cum sectatoribus. Ac demùm se ad bellum & pacem æquè paratum insinuaret, mitiores legati evaserunt, & cum hujusmodi responso, Daniam repetiverunt.

Interea Rex Fridericus, filium transmisit principem Christianum in Norvegiam, ut ab incolis, velut princeps regni hæreditarius, rex designaretur. Verum Olaus Nidrosiensium Præsul, Norvegiam probans esse regnum electitium, & quem Dania regem inprimis acceptasset, Norvegos, si idoneus esset, non repudiaturos affirmans, votis pro tempore principis non satisfacit, quem aliàs, ceu Lutheranae studiosum religionis, Archiepiscopus non magnoperè dilexit; ut neque Regem Gustavum, propter eandem plerique Sueonum, qui horum subveritusque odium, Smalandis & Vestrogothis, poscentibus veniam rebellionis, jure pactorum, prudenter ac clementer iterùm indulgit. Quam pariter impetrat gratiam, Axelius Possè, chrysendeton magni precii, & perelegantes aliquot equos, Regi donans. Quando Scarense simul præbyterium, condonationem quoque nactum, regio impulsu, suum per literas objurgat Episcopum, quòd Ecclesiam deseruisset; legitimo se principi opposuisset; & causam humani sanguinis effusi præbuisset; eaque propter, crimine perduellionis accusatum, & à Senatu regni, fuisse nuper Stregnesiæ condemnatum, exaggerat.

His porrò Magnus Helsingburgo respondens, XXI. Octobris, asserit se, propter impetrandam ex urbe confirmationem, & invalescentem in regno hæresin, veterum exemplo patrum, exilio patriam commutasse, nec Regis, vel aliorum hominum affectasse, sed Lutherani solum dogmatis extirpationem, se machinatum ex officio. Et cum eadem ipsis cura incumberet in sua absentia, viduam commendat illis Ecclesiam, monens, ut eum timerent, qui animæ, non qui corporis

ris duntaxat, potestatem haberet, & opem suo gregi propediem ferendam spondens, contemnensque sententiam Stregnensem, velut à legitimis haud prolatam arbitris, provocat ad sedem Apostolicam, & concilium orbis generale, modico post tempore inchoandum.

Illo temporis intervallo, Rex Gustavus Lincopiæ constitutus, præbyterio nuperæ etiam seditionis suspecto, novâ fidelitatis acceptâ obligatione, condonat, quod propterea Regis instinctu, XXVIII. Augusti, multò acerbius suo perscripsit Antistiti, Braschio, ipsi fugam exprobrans, & vehementer accusans, propter discordiam, quæ Stenoni cum Archiepiscopo quondam intercessisset, atque rebellionem Dalecarlorum, Vestrogothorum, & Smalandorum, simulque invitans ad respondendum criminibus objectis, in foro Sueonum; sin minus, se omnem illi obedientiam renunciaturum. In aliis verò literis, cum Senatu Lincopenfes exostulant Gedanensi, quòd contra pristinam cum Sueonum gente amicitiam, seditiosum ibi foveret Præsulem, sub fide publica, qui crebrò literis indè clanculum huc directis, perniciosos in regno moveret tumultus. Itaque Gedanenses, XXV. Octobris, se excusant, mandato Regis Polonici asseverantes, Episcopum illic securam obtinuisse mansionem, & obsecrantes, nè pervetus ideò cum ipsis amicitia interrumpetur.

Quo etiam die, Præsul suo pariter respondens presbyterio, affirmat, cum adeò impudenter illud mentiretur, illi Evangelium Lutheri, omnem penitus mentem, conscientiam, & verecundiam, ademisse; Quandoquidem ipsi, & toti foret exploratum patriæ, quantum ille laboravisset, ut Governatorem Archipræsuli reconciliaret. Quod verò ad præfatam attineret rebellionem plebeculæ; Siquidem propter fidei defensionem Catholicæ fuisset commota, illius auctorem potius laudandum, quam vituperandum esse. Causam verò suæ apud Gedanenses moræ, testatur invaletudinem esse, quâ curatâ, patriam repeteret, nisi bonis esset omnibus Ecclesia per Regem spoliata, & cum iudices ibi competentes non agnosceret, ad curiam appellat Romanam, conciliumque universale; Paratus insuper suam Regi, & Ordinibus Poloniae, causam submittere judicandam. Ideoque nullo presbyterium jure obedientiam sibi renunciassè, Deumque perfidiæ vindicem certò hujus futurum. Interea ipsemet etiam de Sueonibus vindictam sumpturus, binas in ipsos expedit per Oceanum myoparones, quarum una capitur sub Gotlandia, & classarii Lubecum perducti, morte afficiebantur.

Lincopiâ porrò Vastenum Rex profectus, Martino urbis Consuli, rebellium Vestrogothorum complici, condonat scelus, M. denariorum marcis, & prædiis duobus ab illo acceptis. Nec ulli Sueonum Gothorumvè, Rex Gustavus citra multam ignovit, non modicas hinc cumulans divitias. Quibus mense Julio, calix accessit aureus, XIII. librarum & aliquot unciarum, ab Ingeburge quondam, pro mariti Ducis Erici anima, Ecclesiæ donatus Upsalensi, ac modò per Regem indè ablati, inque Reipublicæ emolumentum fortè translatus. Quando autem Rex Gustavus fuit Vasteni constitutus, nosocomio donavit, Vastensium bona quælibet, fundos & agros, monasterii apud Scheningenses Dominici. Et Jenecopiam indè progressus, Matthiæ, Franciscanorum ibi Quardiano, cœnobii bona permisit, veniamque impertivit stipem corrogandi vicatim; illâ tamen conditione, ut puram Evangelicorum doctrinam in nosocomio prædicaret Jenecopensi.

Verùm monasteria proventibus gaudentia, suis assignavit vasallis, census indè præscriptos soluturis, & anachoretas residuos sustentaturis.

Hâc itaque lege, confequitur Alvaftrenfè Nicolaus Svenonis cœnobium; Juletense, Olaus Arvidi; Nydalenfè, Trullius fcriba. Porrò, Abbas Varnhemensium, fuos ipfemet reditus cupiens levare, Regi quotannis centum marcas tremiffium, & LXXII. butyri libras, fuerat penfurus. Antiftita verò Gudhemens, tantundem butyri. Scheningenfis; & Rifebergens; totidem marcas denariorum, numeraturæ. Vretenfis, CCC. per annum dabat ex fuo, & Afchebyceni, monasteriis. Plures multò Vaftenenfis; & minus Varfrubergens.

Suos quoque Epifcopi proventus, annuâ redemerunt aliquandiu penfione. Siquidem Lincopenfis, III. marcarum millia Danicarum, & CXLIV. butyri libras; Scarenfis, MC marcas Danicas, Regi quotannis erant daturi. Sed hujus per diœcefin Clerus, M. marcas, & CC. tauros. Abo-genfis, DCC. marcas tremiffium, & CCLXXXVIII. libras butyri. Nec reliqui Sueonum Præfules ab hujusmodi fuere cenfibus immunes, donec illorum, cœnobiorumque prædia, regni fifco penitus subderentur.

In Septembri autem menfe, ablegatus fuit à Rege Friderico in Sueciam, M. Jesperus Brochmannus, Secretarius, ut Vichiam denuò re-pofceret, & ipfâ obtentâ, remitteret regi Guftavo, illa L. aureorum millia, qui juffus Regem & Senatum, XIV. Octobris, Arbogiæ convenire, illic comparet. Et non fatis benignum nactus refponfum, aliam proponit commiffionem, flagitans, ut colloquium inter Scandianorum Proceres, hac fuper controverfia, reliquisque, Varbergi XXIX Julii haberetur, & XVIII. Octobris, Rex Guftavus petitioni adftipulatur. Cæterum huic perneceffaria conventui monimenta, fuborto in arce Stocholmenfium incendio, nunc plurima conflagarunt; novâ etiam morborum flammâ, totum Sueciæ regnum modò cœperat aduri, nimirum lue illâ peftiferâ, fudore Anglico nuncupatâ, quâ Scandianorum permulti perierunt, Deo nova scelera, novo genere pœnarum mulctante.

Jam denique Legatus in Daniam reverfus, acerrimas regis Guftavi querelas, de refugio exulibus illic permiffio, manifeftat regi Friderico. Proindeque Trollius, Magnus & Thuro, juffi ex Dania migrare, postulato, & non impetrato, Lubecæ fecuro morandi hofpicio, ad principem fe contulerunt Megapolenfem; Quem ex profapia Regum Sueticorum genus ducentem, ad fceptrum Regi Guftavo extorquendum, prout olim Magno feciffet Albertus, libenter impuliffent. Quorum voto ille, aut Danus, obtemperaffent, nifi Chriftiernum, auxilio Imperatoris ad thronos Scandiae aspirantem, formidaffent. Quâ fimul formidine Rex Guftavus, à Gotlandiæ terrebatur recuperatione, Daniæque & Norvegiæ impugnatione.

Anno MDXXX. Senatus indulfit Lubecenfis, IX. Januarii, concionatoribus Evangelicis, ut fua in binis haberent illic Ecclefiis exercitia religionis. In Dania etiam, Francifcani Hafnienfes, prohibiti victum amplius pofcere hoftiatim, qui ab incolis Luthero jam addictis, nec illis porrigeretur; & rerum ideò compulfi penuriâ, XXV. Aprilis, fuum tradunt Senatui monasterium, cum omni aurea & argentea templi fupellectile, quod Lutheranis ceffit deinceps concionatoribus. Hac quoque de caufa, & propter majorem vivendi licentiam, fua deferuerunt claustra, Monachi Horfenfes; Faborgenfes; Affenfes; & Lanscronenfes; illorumque diverforia, fundi, & fupellex, præfatis à Rege donantur civitatibus.

Hujusmodi porrò fidei Lutheranæ incrementis, Præful Rofchildenfis, ut in fua poneret diœcefi obftaculum efficacius, denuò poſcit confirmationem, & inaugurationem, à M. Georgio Scorborgio, & paffus iterum repulfam, nè omninò muneri diutiùs fuo deeffet, quendam vagabundum Gronlandiæ

Iandæ Episcopum, Vincentium, quo Upsalensis & Abogensis usi fuissent hæcenus Antistites in Suecia, tribus ante Pentecosten septimanis, obtinuit Chorepiscopum. Atque hinc intelligens Rex Fridericus, & regni Senatus, Præsulem diffidere politicæ confirmationi, ac Romanam pertimescere indignationem, XXIV Junii, & XXII Julii, novis ipsum animant literis, spondendo, neminem illi Episcopam, vel reditus erepturum, opemque promittendo fidelissimam, & protestando, se, juxta vigorem decreti Ottoniensis, non amplius jugum admissuros Romanum. Presbyterium quoque Roschildense, suo pollicetur Antistiti subsidium; salvâ tamen autoritate summi Pontificis.

Verum his non acquiescens Joachimus Ronnovius, ac reliqui Præsules regni, veterisque fautores religionis, quod permissu Regis, in patria, & Ducatu, nimios caperet progressus dogma Lutheri, & pristina interiret passim doctrina, cœnobique desolarentur, Regem Fridericum seriò admonent jurisjurandi in coronatione præstiti, quo sanctè fuisset pollicitus, se Catholicæ defensore Ecclesiæ, non osorem futurum. Is proinde respondens, illam se intellexisse Ecclesiam, quæ firmioribus verbi divini testimoniis, ceu fundamento niteretur tutissimo; & Evangelicos palmam in hoc prælio adversariis certò prærepturos confidens, disputationem isto super negotio Præsulibus obtulit. Quam ipsi lubenter admittentes, spondent ad partes se antagonistarum concessuros, si validioribus illi suam probarent causam, rationum momentis, ex sacro potissimum codice, juxta sententiam Sanctorum Patrum intellecto, productis, missoque protinus Coloniam nuncio, doctissimos inde viros, quos inter primarius fuit disertissimus ille Stegephyrius, in Daniam advocant. Quibus indigenas adjungunt, eruditione illustriores; Paulum Eliæ; Christiernum Mus; Georgium Sampsing; Johannem Fionium; & Asserum Lundensem.

De hujusmodi etiam Lutherani conflictu tempestivè admoniti, ipsum non recusant, armaque comparant, & partes Hafniam vocatæ, VIII. Septembris, illic comparent. Inprimis verò Catholici XXVII. paradoxa proponunt, à Lutheranis passim ex suggesto promulgata. Quibus respondit vicissim scripto, M. Johannes Taufonius, Evangelicorum primipilus. Ab hac demum velitatione, in arenam descensuris, suboritur controversia, de supremo litis judice, & quo sermone, vernaculo an latino, esset disceptandum? Cum verò Catholici, Romanum Archiflaminem, aut generale concilium, agnoscerent duntaxat arbitrum; latineque contenderent disputandum. At Evangelici, Sacram Scripturam, Regem, & reliquos auditorum, adhibendos censerent judices, Daniceque digladiandum ideò cuperent, ut adversarii subsidio defraudarentur advenarum, conflictus intermitteretur; utrisque sua permittitur religio, donec in universali orbis concilio, ad quod appellaverunt Catholici, veritas demonstraretur. Sed Lutherani, XII. Regi Friderico articulis oblatis, desidiæ ac invidiæ accusant Catholicos, quòd suo minùs satisfacerent officio, & diligentiores nollent admittere vicarios.

His autem, aliisque Lutheranorum objectionibus, publicato deinceps libro Antistites, per Paulum Eliæ, admodum copiosè responderunt, simul protestantes, quòd nuper sibi fuisset disputandum in acropoli, loco minùs securo, coram Rege Senatuque, parti adversæ plus æquo addictis, & rudi plebecula; sicut etiam inter cohortes armatas. Ronnovius præterea, Catholicum præsentat Regi Friderico modum, quo suam decrevisset reformare diœcesin, & quandò responsum frustra præstolatur, adfertur confessio Evangelicorum, Imperatori, Augustæ Vin-

delicorum porrecta; juxta cujus formam, fidei postmodum reformatio sensim in Dania fabricatur. Mox verò M. Johannes Taufonius, sibi vendicat potestatem, per diœcesin ordinandi Roschildensem, sacerdotes; indeque Ronnövius vehementer exacerbatus, cum unus concionatorum hujusmodi, ad ipsum quadam vice accessisset, & interrogatus ab illo, de sua initiatione, respondisset, se à Johanne Taufonio, ad ministerium esse vocatum, consecratumque; ipsum verberibus contusum, & gelida perfusum, detrudit in carcerem. Nec multo post tempore, alter ejusdem professionis minister, ab eodem non minus disputando exagitatus, provocat ad concilium, quem interrogat Episcopus, quis in illo futurus esset arbiter, morionè Hassiæ, inquit, an scurra Holsatiæ? Lantgravium, & Christianum, intelligens? Simili etiã contemptu, reliqui Danorum præfules, frequenter sunt principibus oblocuti Lutheranis, & illorum fautoribus, qui multam præbuit causam infortunio, quod ipsis post sexennium contigerat.

Verùm Rex Gustavus, de nominibus adhuc residuis, Senatui Lubecensium solvendis, admodum sollicitus, habitâ cum regni Consiliariis, Upsaliæ hoc super negotio, maturâ deliberatione, illorum denique consensu, XX Maji, illorum solutioni debitorum, maximam in regni civitatibus campanarum deputavit. Plebeculam verò propterea tumultuantem, & magnoperè admirantem, quò devenirent tot factæ hætenus contributiones, totque divitiarum ex regni Ecclesiis cumulationes! Quandoquidem Lubecensibus inde non esset satisfactum? Petrus Arosiensium Præsul, & Decanus Upsalensium, ipsos placaturi, literis per suas diœceses promulgatis, Regem excusare conantur. Qui tamen ipsos ideò graviter objurgavit, asserens se rationem populo acceptorum, & expensorum, reddere non obligatum, illosque non sibi fidos existimans, Petro assignat inspectorem eum Nicolaum, qui nuper ex monacho, Arosiæ Decanus evasisset. Atque fidelem sibi ad cathedram promoturus Upsalensem, Episcopo adhuc destitutam, in præfato Upsaliæ conventu, Martino Abogensium præfule, illam contulit, quam ipse recusavit. Sed Lincoponsem, D. Johannes Præpositus; Scarensem, M. Sveno Lector; & Wexionensem, Jonas Canonicus, non recusarunt. Indignatus etiam Rex Scarensem Dominicanis, quòd proscriptum fovissent clam Torchillum monachum, delatori mandat M. Svenoni Episcopo, ut cœnobio desolato, monachos destinaret Sigtoniam. Quorum unum, Johannem Nicolai, Lutherano faventem dogmati, parochum Stocholmensibus constituit. Quod subverens infortunium, Antistita Nodendalensis, suo inferendum similiter monasterio, insigni Regem donat chrysendeto, & tantum de prædiis recuperat ablatis, quantum sustentationi seniorum, in utroque sufficeret conventu.

Atqui Franciscanorum Enecopiæ domicilium, à profugis desertum monachis, diversorium Rex assignat leprosis; ubi deinceps tamen nitriaria fuit instituta officina, terraque Ecclesiæ & cœmeterii effossa, in pulverem conversa fuit tormentarium. Clerus denique Stregnensis Episcopæ, ut liberaretur à statione militari nimium onerosa, Regi quotannis CD. marcas tremissium lubens numeravit.

Jam colloquium instabat Varbergense, quò, exeunte Julio, Proceres Scandiæ advenientes, decernunt, quòd Vichiâ Sueones adhuc per annum essent fruituri, & postea Norvegiæ illam resignaturi, nec illa L. millia aureorum Danis soluturi.

Rostochii verò commorans hoc tempore suppositivus ille Nicolaus Sture, & cum aliis Sueonum exulibus Regi Gustavo insidians, ibique à

regio deprehensus Secretario, Volfgango, in iudicium pertrahitur; criminis in patriam commissi, accusatur; nec tamen ideò, sed furti cujusdam olim perpetrati convictus, illic decollatur. Ast Sueonum reliqui, in Megapolensi diversantes ditone, & præsertim Trollius; Magnus; & Thuro; inaudientesque Christierno, copias auxiliares à Cæsare, aliique imperii principibus, in rebelles promissas Scondios, ad ipsum festinant in Belgium, & jurant fidelitatem. Quocirca illius mandato, variis in Scondiam literis, mense Decembri, expeditis, quosdam Sueonum, Danorum & Noricorum, ad Christierni militiam conantur pertrahere; subsidium illi promissum exaggerantes; pietatem & probitatem illius summoperè collaudantes, hortantesque, ut ipsum susciperent adventantem, ac suam manifestarent Gustavo Archiepiscopo voluntatem, Sternbergæ in Megapolia responsum expectanti.

Anno MDXXXI. Illud æquo diutius prorogari considerans, XXV. Januarii, novis Sternbergæ literis, eodem super negotio, agnatos in Dania, cognatos, affines & amicos, compellavit. Atqui Christiernus, relatione cognoscens demum Archipræfulis, nihil prorsus inde subsidii expectandum, operâ Caroli Cæsaris, impetravit Hamburgi colloquium, circa veris initium inter suos, & regis Friderici Commissarios. In quo, cum votis suis neque responderetur, bello Scondios impetere decrevit. Gustavus autem Sueciæ Rex, hujus ignarus molitionis, se turbis implicuit domesticis.

Siquidem prætendens, ære campano prioris anni, Lubecensibus nec dum esse satisfactum, celebratis, VI. Januarii, Oerebrogiæ comitiis, ex qualibet rurali per regnum Ecclesia, campanam, maximæ proximam, ab Ordinibus flagitat, difficulter assentientibus. Quo etiam impetravit conventu, à Rege Antistita Wretensis, ut ipsamet impostèrùm proventibus frueretur cænobii consuetis, illi, LX. marcas tremissium, quotannis pensura. Illicque simul, XXVII. Januarii, fuerat conclusum, ut Franciscanorum Stocholmiæ claustrum, commutaretur in nosocomium; ubi nihilominus moniales commoraturæ forent Clarenses, quoad viverent.

Post abitum verò Statuum, regii quaquaversum in regno discurrunt officiales, campanas extorquent; quarum loco, verbera passim obtinent, & potissimum apud Dalecarlos. His etenim querentibus de campanarum hujusmodi spoliatione ac profanatione, illud suaserat Magnus Nicolai, aliique metallicorum viri primarii, qui literis dubio procul extorrium, de Christierni adventu facti certiores, Regem Gustavum non magno-perè formidandum censuerunt. Immò tantum animi hinc Dalecarlis accrevit, ut nonnulli horum, perlatas Arosiam suas campanas, illas Rege inspectante reveherent, & ipsum scommatibus impeterent, temporiserientem, ac furentibus modo conniventem, propter Christierni machinationes, sibi nuper manifestatas.

Audaciâ porrò Dalecarlorum nonnulli Sueonum alii provocati, suas quoque violenter repetunt referuntque campanas, & huic tempestivè periculo Rex Gustavus obviam iturus, blandissimis rebelles compellat literis, ac XII. illorum de quovis invitat territorio Arosiam. Sed ibi comparentes, XXV. Martii, cum ipso, de hujusmodi graviter expostulant sacrilegiis; innovatione religionis; & missæ vulgaris celebratione; atque inde domum remeant cum indignatione, quos à rebellione dehortantur Helsingi, his postquam Rex, quòd campanas promptius tradidissent, CCC. de annuis censibus marcas relaxasset.

Nec minas Helsingorum Dalecarli formidantes, sparsis per regnum literis, XII. jubent viros de qualibet provincia, secum Arbogiæ Calendis

Majs comparere, ibi de Rege Gustavo unâ consultaturos deponendo, & Christierno fortassis subrogando. Hunc itaque timens merito Rex conventum, & ab illo plebeculam avocare cupiens, ipsam cum reliquis Ordinibus convocat Upsaliam, illic, XVIII. Maji confluentem. Quò etiam Rex Gustavus grandi stipatus exercitu, panopliâque indutus prærutilâ, proficiscitur, & cum frequentissima populi multitudine colloquitur, causas illi proponens, quas propter, campanis indigeret; ac nihilominus contumacem deprehendens plebeculam, ipsi cædem minatur, à qua, procumbens in genua, veniamque petens, & spondens obedientiam, Procerum intercessione, liberatur.

Itaque promissis Sueones confidens Rex adhæsiuros, ad quaslibet indè provincias, sua transmisit diplomata, quibus incolas fidelitatis admonuit, & necessitatis, in qua versaretur Respublica, propter nomina Lubecensibus adhuc solvenda, obsecransque ut idcirco benevolè campanas permitterent, ac demonstrans illis, profugorum Sueonum literas, ad Danos perscriptas, quas sibi destinasset rex Fridericus, & hortans, nè rebellibus adhærerent, qui ab exilibus seducti, Christiernum tyrannum in patriam reducere machinarentur.

Interea Dalecarli, frequentes & frementes Arbogiæ congregantur, ab armis haud imparati, cumque reliquos Sueonum frustra illic præstolati essent aliquandiu, domum turmatim relabuntur. Quos intelligens Rex Gustavus, arma his deponere conditionibus paratos, si non pluribus, quam ipsi præscriberent, se limites eorum promitteret transiturum, & conterraneum illis assignaret præfectum. Illâ denegatâ, hanc iis confirmavit, vindictamque in tertium prorogavit annum.

Haftenus autem Regi Gustavo fuit à secretis, M. Henricus Sleidorm, & ipsius quoque adolescentis, in artibus liberalibus præceptor, cui nunc laboribus defatigato, M. Olaum Petri, alterâ post Pentecosten septimanâ, subrogat, ac merito confert Henrico, Canonicum Upsaliæ & Stregnesiæ beneficium; indè tamen, velut alii Regis beneficiarii Ecclesiastici, vigore decreti Arosiensis, census annuatim daturo. Beneficium quoque Rex Gustavus se præbuit Ingeburgi, suæ amitæ, & Thuronis profugi legitimæ conjugii, quòd ipsam post mariti fugam in vinculis detentam, modò libertate donasset, inque Scogensium cœnobio virginum, degere permisisset.

Benevolum similiter animum exhibuit Johanni, Eschilstunensium Priori monachorum, ipsum Luthero suffragantem, Vingacherensibus constituens parochum. Hujusmodi proinde apostasiis, & Evangelicorum successibus, plebecula plurimum offensa, suos ad scholas mittere filios recusavit, ut neque scholaribus consuetas largiri voluit aliquandiu sportulas, asserens, hæretico illos dogmate in ludis imbui literariis, gymnasiisque, non virtutum esse amplius seminaria, sed vitiorum plantaria, contendens. Verum his populi oculis, Rex Gustavus nihil motus, aliis Sueonum tumultibus jam sedatis, nuptiarum molitur celebrationem, illaque cum requireret Archipræsulis officium, convocato regni Clero, ad XXIV. Junii diem, Stocholmiæ, mandat Primatem eligere. Quocirca, IV. nominatis candidatis, nimirum, M. Magno, Stregnensium Episcopo; M. Laurentio Andreae; Doctore Johanne, Upsalensium Decano; & M. Laurentio, ibidem ludimagistro, vota feruntur, colliguntur, pluraque ideò nactus competitor ultimus, quòd electores Lutherani essent plures quam Catholici, ac ejusdem ipsemet professionis foret, Archisuperintendens salutatur.

Ita electum consequitur Ecclesia Upsalensis Archisuperintendentem. Nominatos quoque habuit Superintendentes, Lincopenis, Scarensis,

atque Wexionensis, non inauguratos. Quos propterea, velut sollemnitati regiarum etiam necessarios nuptiarum, jubet Rex Gustavus, XII. Augusti, suscipere consecrationem, non Archielectum. Tempore autem nuptiis condito jam appropinquante, ornatissimam Rex classem destinat Lubecum, quò sponsa prælustris Catharina, serenissimi Lunenburgensium principis filia, splendido perducta comitatu, longè splendidiori Stocholmiam inde per Oceanum transportatur.

Biduum porro ante nuptiarum sollemnia, M. Laurentius in cœnobio ordinatus suburbano, circa festum D. Michaelis Archangeli, regio impertit connubio sollemniter benedictionem, quam conviviorum & spectaculorum insignium comitatur festivitas. Novæ demùm nuptæ, pro bonis cesserunt vitalitiis, fortissimæ regni munitiones, Calmarnia & Borholmium, cum subjectis ditionibus. Nec Archimystam Rex novum dimisit indonatum; illi siquidem insignes deputaverit proventus, & L. armatos corporis stipatores, potentiam insolentiamque Canonicorum Upsalensium repressuros. Quos, debellatis adversariis, M. Laurentius exautoravit, & loco illorum deinceps totidè bonæ spei scholares sustentavit, quorum operâ postmodum usus in propagatione religionis. Sed primarios in hoc negotio habuit M. Laurentius collegas; M. Olaum, fratrem; M. Bothvidum; Gunnarum, Canonicos Lincopenses; M. Michaëlem Agricola; M. Canutum, Abogenses; & M. Petrum Löstadium. Tandem Rex Gustavus visâ singulari Archipræfulis solertiâ, ut ipsum non peculiari solum amicitia, ast etiam quadam sibi affinitate arctius devinciret, cognatam illi suam desponsavit, ex quo Laurentius susceptas conjugio filias, suis in cathedra successoribus, M. Laurentio Gotho, & M. Abrahamo, dederat uxores.

Quando his Rex Gustavus invigilat, Christiernus in ipsum, & Regem Fridericum, sedulo bellum apparat, cognoscensque Norvegiæ Præsules ac plebeculam sibi addictos, illuc Trollium ablegat, qui per in via sylvarum, non citra maximum vitæ periculum, XVI. Julii, ad Episcopum inprimis Hammarensem pervenit. Ab illo autem perbenignè susceptus, Christiernum magnoperè deprædicat; ipsius constantiam in religione Catholica, falso collaudat; & quòd in alium longè principem, justitiæ clementiæque amantissimum, jam esset transmutatus, commemorat. Ideoque tantâ Christierni conversione, Cæsarem, & alios Imperii Principes commotos, Scondiæ ipsum thronis restituere decrevisse, seque, ut Norvegos hæc de re commonefaceret, & subsidia Regi suo posceret, advenisse asseverat.

His persuasus sermonibus Antistes, suo, & reliquorum nomine Præsulum, in comitiis pro tempore Hafniensibus morantium, Christierno pollicetur subsidium, ab Ecclesiis regni colligendum, & deinceps illi transmittendum, hoc super promisso scribens ad Regem literas, XX. Julii; quibus simul Gustavum Trollium, ob navatam fideliter huic negotio diligentiam, illi plurimum commendat. Sed legatus, cognito aliorum reditu Antistitum, Hammariâ festinat occultus Nidrosiam, ubi cum Archiepiscopo & Episcopis regni congressus, sub sponsione solutionis, plurima Ecclesiarum cimentia, & non paucas à præsulibus naves, armis, comœatu militeque instructissimas, impetrat, ac Christierno quantocyus in Brabantiam destinat. Quibus ille suppetiis confortatus, mediocrem quoque belli nervum ab Imperatore, & quibusdam Hollandiæ civitatibus, obtinet, classemque XXX. navium, ac X. millia classiariorum.

De hoc autem bellico hostium apparatu, Danus certior factus, illum Sueco, & Vandalicis insinuat urbibus, ab ipsis ceu fœderatis

ratis, opem implorans, contra hostem communem. Itaque Rex Gustavus, Venere paulisper intermissâ, Martis repetit familiaritatem, & arma citus expedit. Lubecenses quoque, accepto à Danis promisso, de excludendis ex mari Baltico Hollandis, propter lata Christierno subsidia, copias destinant Hafniam auxiliares. Nec adversarios tamen Christiernus formidans, XXVI. Octobris, cum suo ex Hollandia velificat exercitu Norvegiam versus, quam, amissis in Oceano X. navigiis, V. Novembris attigit, & post quadrimum, publicatis per regnum literis, suum incolis significat adventum, gratiam sibi obtemperantibus; ast indignationem recusantibus, annuncians, ipsosque ad comitia, XXIX. Novembris, Aslogiæ celebranda, convocans, & tributa regi Friderico pendere illis omninò denegans.

Quo simul die rex Christiernus, Gustavum Trollium Nidrosiæ hæcenus delitescens, Olaumque regni Primatem, advocat, & Trollius cum non modico Aslogiæ comparens novo subsidio, inde protinus Dalecarlis & Nylosensibus, hortatu Regis perscripsit, adventum denuncians ipsius, atque hos instigans ad prodendam regi Christierno munitionem; & illos provocans ad rebellandum regi Gustavo, velut religionis, Ecclesiasticæque libertatis, oppressori ac transgressori. Intelligens deinde Tyrannus, cives quoque Vandalicos sibi infestos, XV. Novembris, suum ipsis manifestat successum, & obsecrat, nè Danis ferant auxilium, ita consuetis in Scandia fruituros privilegiis.

Interea confluerant Ordines Aslogiæ, qui regi, XXIX. Novembris, novam spondent obedientiam, & regi Friderico eandem renunciant, literis simul Danos hortando, ad recipiendum pariter regem Christiernum. Postridiè autem Johannem Christierni filium, parenti successorem in throno Norvegiæ declarant, & contributionem, pro solutione peregrini militis, approbant, arciumque expugnationem, Danis inde profligatis. Quamobrem Achershufium & Bohufium, potissimæ regni munitiones, protinus impugnantur, Vichiaque recuperatur, occupato, ac inflammato Olufsburgo, & præfidiariis Nylosiam profugientibus, quorum capitaneus, Achatius Claudii, occubuit.

Ecclesiastici quoque in Dania, ruptis induciis, canunt denuò classicum; quandoquidem Doctor Paulus Eliæ, Catholicorum polemarcha, indigno ferens animo, tantis missam impeti calumniis à Lutheranis, illius promulgaverit apologiam Hafnensibus dedicatam, quam suo protinus antigrammate, M. Johannes Thausonius, vehementer impugnavit. Hinc etiam plebecula velut æstro percita, ut suum aliquo testaretur facinore odium in missam, instigatore & ductore Ambrosio bibliopego, Consule Hafnensium, XXVII. Decembris, ornatissimum Deiparæ templum invadit; imagines dejicit; confringit; omnemque diripit ornatum altarium; & nisi prætor urbis summam fuisset aram tutatus, ipsi pariter violentas intulisset manus. Quo graviter offensus tumultu Rex Fridericus, basilicam mandat occludi, & quod operâ Joachimi Præfulis fuerit anno Catholicis sequenti referata, tulit admodum molestè. Sed isto numeravit anno Episcopus Regi, III, quæ restabant, aureorum millia, pro collatione & confirmatione diceceseos. Cœnobium denique Prædicatorum Vedelense; Franciscanorum Kœgense, civibus à Rege Friderico donantur; & Arhusiense virginum, regiâ cessit munificentia Offoni, Episcopo civitatis Catholico.

Anno MDXXXII. Invictissimus Imperator Carolus, nuper a sororio rege Christierno, ex Hollandia in Norvegiam proficiscente, plurimum rogatus, ut fœdus conaretur dirimere, quod Vandalici cum rege Friderico mercatores pepigissent; cives illos hac super re compellavit, & aliud non

non impetravit responsum, quam Dano ac Sueco inconsultis, non posse ipsos cum fautoribus regis Christierni aliquam statuere transactionem.

Atqui propter præsens belli incendium, Rex Fridericus Vandalico non contentus fœdere, Smalcaldicum etiam, ad quod priori fuerat anno invitatus, isto acceptat, illi subscribens Lubecæ, XX. Januarii. Postea opem à fœderatis implorat, & quidem expedito ad Regem Gustavum Claudio Bilde, flagitat Vichiaë restitutionem, & pacti Ludosiaë subsidii transmissionem. Itaque Suecus hostem suis infestum quoque limitibus, repulsurus, & socio fœderis opitulaturus, CC. equites & DC. pedites, ductoribus, Laurentio Siggonis Marschalco, atque Severino Kyll, Ludosiam quantocyus ablegat. Ipsemet etiam Rex Fridericus, domesticas interim cogit copias, quarum turmas aliquot destinat actutum Bohufensibus & Achershufensibus subsidio, reliquas ad veris primordia jubens esse paratas,

Itaque Sueci & Dani, conjunctis armis, regem Christiernum sub Bohufio invadere decreverunt, quos ille conspicatus adventantes, fertur dixisse Thuroni Johannis: *Tua seductus persuasione, tam insignes non arbitrabar in Sueonia esse cohortes, & secus nunc experturus sum, meo fortassis summo cum detrimento; sed neque tu impunè laturus fallaciam.* Ideoque post triduum, Thuro manè in plateis fuit inventus Kungellensibus, capite truncatus. Deinde hostem Tyrannus fraude superaturus, trans fluvium malè congelatum, illique minùs exploratum, se ad pugnam simulat paratum, & Sueones in ipsum festinantes, illorum non pauci torrente submerguntur interlabente, ac superstites hostium tormentis impetiti, sternuntur. Major tamen pars nostratium, incolumis Ludosiam remeavit, à quibus flagitans rex Christiernus, securum in Hallandiam & Sconiam, illac transitum cum suo exercitu, Suecis nequaquam nocituro, non impetravit.

Quamobrem peste fameque pressus, copias Aslogiam reduxit, & Rex Fridericus, longè acrius impugnari modò ab illis Achershufium intelligens, in Martio auxiliares destinat suis præfidiariis cohortes, novumque postulat subsidium à Rege Gustavo, promptè mox ex Suecia, cum Carolo Erici viro bellaci, transmissum in Norvegiam, menseque Aprili celebrat Hafniæ Danus comitia, ubi generalis decreta fuit expeditio in Norvegiam cum exercitu. Is proindè conjunctus auxiliari, à Vandalicis negotiatoribus Hafniam transmissò, XVIII. ante Pentecosten die, in Norvegiam properat, illiusque Aslogiam territus appulsu rex Christiernus, castris deserit obsidionem, & in civitate firmat stationem, à XII. Maji, fraudulentis detinens hostem colloquiis, usque Calendas Julias, ac interim frustra circumspiciens elabendi oportunitatem, quòd omnia essent illius navigia per Danos expugnata, & Hafniam destinata.

Post abitum verò utriusque exercitus, Lubecensium Commissarii Hafniæ remanentes, initio Maji, quandam cum Danis formam concinnant fœderis adversum Hollandos, propter lata regi Christierno subsidia, inter Regem Fridericum, & mercatores Vandalorum, postea instituendi. Quæ licet deliberationi solum destinata, nec unquam legitime fuerit ratificata; tamen cum peculiaria quædam contineret privilegia negotiandi, & per Cymbricum navigandi fretum, occidentalibus illic mercatoribus exclusis, civibus impertienda Vandalicis, permagno deinceps tumultui præbuit occasionem. Cæsar autem, & soror Maria, Belgarum Gubernatrix, Ordinesque hâc protinus intellectâ conspiratione, missis in Daniam legatis, mense Junio, se excusarunt, & colloquium

hac de re cum Danis, Suecis, ac Vandalorum institoribus, impetrarunt. Hactenus Claudius Bilde, Castellanus Bohusensis, apud Regem Sueciæ constitutus, XX Maji, restitutionem Vichiæ illâ obtinet conditione, quod Rex Fridericus, XIX. proximo Januarii die, Lubecæ Regi Gustavo non modicam auri summam esset numeraturus. Sed cum per hujus reliquum mensis, Juniumque, Dani & Vandali, cum rege Christierno, sub Aslogia nequicquam de concordia deliberassent, ac ipsum difficulter inde profligandum animadverterent, nisi alius ex Suecia per invia sylvarum alpiumque adveniens clam exercitus, hostem a tergo invaderet, hujusmodi copias a Sueonibus poscunt, citra moram protinus illuc transmissas.

Quando Rex Fridericus, publicatis in Norvegia suis diplomatibus, veniam rebellionis offert incolis, regem Christiernum tempestive deferentibus, ac novam sibi spondentibus obedientiam, neque pauci obtemperant admonitioni. Nec multo post tempore, intelligens suos ibi duces exercitus, arte, non marte, cum rege Christierno, Norvegiam, vel aliquam Daniæ provinciam flagitante, decertare, XIII. Junii, per literas nunciosque, prohibet illis contractum hujusmodi cum ipso inire, & jubet hostem duntaxat ferire. Sed ante horum illuc adventum, rex Christiernus rebus suis diffusus, & suasionibus confusus adversariorum, Calendis Julii, hac se conditione illorum submisit voluntati ac potestati, juramentis, literis, & sigillis, Danorum Vandalicorumque civium, firmissime roborata: Nimirum, quod sibi, sectatoribus, fautoribus, & opitulatores, esset condonandum universis; quidquid hoc gestum bello adversus Regem Fridericum, nec quidem in memoriam revocandum, multo minus vindicandum. Deinde, quod exercitus suus, securum habiturus esset transitum per Daniam, in Germaniam. Demum, quod pariter cum CC. servitoribus liberè Regem Fridericum aditurus, & abiturus; suam cum illo causam securè acturus; & nisi decenter ac sufficienter sibi esset in Dania provisum, in Norvegiam, quæ interim propterea neutri foret adhæsura, sine impedimento remeaturus, aut quò liberet aliò profecturus esset. Atque hæc sponponderant regi Christierno, sectatoribusque, Danorum & Negotiatorum Vandalicorum Commissarii, sub fidei ac honestatis privatione, immò gravissimâ numinis ultione, & æternâ damnatione! Non tamen his omninò confidens promissis rex Christiernus, clam post triduum, hujus diploma contractus, cum literis suæ apud Norvegos designationis, filiique, ad Imperatorem transmisit. Et simulans nihilominus æquum animum, devotè nimium patruo simul perscripsit Regi Friderico, asseveransque se, velut filium prodigum, suum modò revifere patrem, eâ quidem spe, quòd cum uterque novo Evangelii lumine esset Dei gratiâ illustratus, in neutro foret fraus aliqua satanæ deprehendenda; & quòd sibi tot annorum ærumnis apud nationes exteras confecto, jamque reduci, sinum clementiæ esset patefacturus, ac humaniter suscepturus.

Polemarchæ verò Danorum, quorum primarius fuit Canutus Gullensternius, Ottoniensium Episcopus, adventantibus ex Suecia binis diverso itinere cohortibus, prius inde rogatis, denunciant transactum esse cum hoste, orantque, ut ipsius pateret copiis securus per Sueonum ditones transitus in Daniam, & singulares agunt Regi Gustavo gratias, nomine Regis Friderici, pro subsidiis fideliter delatis. His denique consummatis, & Norvegiæ rebus pacatis, IX. Julii, cum rege Christierno Aslogiâ Hafniam versus alacres velificarunt.

Quo etiam die, jam congregatis Hafniæ Commissariis Cæsaris, Friderici, Gustavi, Regum, & civium Vandalicorum, renovatur decretum

anni MDXXIV, Belgis navigatione per fretum permissâ Danicum. Ideoque nec illi, nec Imperator, ullas regi Christierno laturo essent suppetias, & illos plexuri, qui nuperas ipsi tulissent. Navigia quoque hujus, tempore discordiæ, Hollandis aut Vandalicis ablata, cum mercibus restituerentur.

Hoc proinde statutum, à Lubecensibus pariter approbatum, illud penitus subvertit, quod prius adversum Belgas fuerat inchoatum, nulloque ipsum jure Lubecenses deinceps tantoperè urserunt, ut classe Belgas armatâ infestarent. Post XV. porrò diem, rex Christiernus sub Hafniam appulit, quo cum ita transactum esse, suis Rex Fridericus succenset Commissariis, quandoquidem antè contractus obfignationem, secus à nunciis essent admoniti, & nulla ipsos huc impulisset necessitas, sed hostem, qui omnium laboraret rerum inopiâ, ipsâ, velut gladio proprio, mox corruisset, totque auxiliares ex Sueonia cohortes accesserint, ut Christiernum captivare, non modò profligare, licuisset.

Verùm illis ad suam provocantibus instructionem, & simul demonstrantibus, regem Christiernum præfatæ transactionis esse prævaricatorem, quòd contra hujus vigorem, diplomata electionis, sibi & filio à Norvegis tradita, in Regis Friderici perniciem, expedivisset clanculum in Germaniam. Sicut etiam Danis, Suecis, Holfatis, & Vandalorum mercatoribus, inæstimabilia sibi damna per ipsum irrogata, exaggerantibus, ac detinendum, quousque in judicio respondisset, flagitantibus, carceri adjudicatur.

Hujus ignarus consultationis, in classe interim permansit rex Christiernus, & illâ deductus, XXIX. Julii, Sunderburgum Holfatiæ versus, suum auguratur infortunium; âffatim illachrymatur; & dolosam detestatur transactionem; superos inferosque ad plectendum periuros sollicitans.

Illuc autem perlatus, in turri testudineata includitur, cum uno puero, & janua muro firmiter obstructâ, per angustum illi foramen esculenta poculentaque porrigitur, quo XII. annis detentus fuit carcere, ac intereâ temporis fautores illius, publicatis ex typo contractus literis, Danos perfidiæ vehementer accusarunt.

Sed quo tempore rex Christiernus Sunderburgi captivatur, eodem filius Johannes, permagnæ indolis adolescens, Ratisbonæ moritur. Ità nulla calamitas sola! quam, longeque graviorem, nefarius ille tyrannus fuit promeritus, qui, ut nemini fidem datam servasset, sic ipsi meritò non servabatur. Advenerant Hafniam cum ipso inter alios Comites, Gustavus Trollius, Upsalensis; & Magnus, Scarensis, quondam præsules, quos in honesta tenuit aliquandiu Rex Fridericus ibi custodia, & sollicitatus à Sueco, ut captivos in patriam remitteret, illos jubet tacitâ sibi fugâ consulere, præterdens postmodum apud Regem Gustavum, se invito ipsos profugisse. Qui ad Megapolenses iterum profecti Duces, regiâ Sueonum progenie oriundos, perhumaniter suscipiuntur & sustentantur.

Norvegi hoc Christierni infortunio, & fociorum cognito, sibi quoque metunt, ac Regi Friderico novam deferunt obedientiam, modò pristinis liceret frui privilegiis. Itaque mense Octobri, ad conventum Nidrosiæ Ordinum expediti, Trudo Ulftand, & Claudius Bilde, Norvegis exprobrant defectionem, culpam Regi imputantibus, quòd nullum sibi tempestivè submisisset auxilium, a regis Christierni potentia oppressis, ac promittentibus, se regem non electuros in posterum, citra Danorum assensum. Rebelliùm verò antesignani, Archiepiscopus, Hammarensis & Aslogensis Episcopi, argento non modico Regis gratiam redemerunt, licet secus in contractu Danorum cum rege Christierno cautum fuisset.

Quando cœnobia Daniæ habitatoribus evacuata, Horsensē, Nycopen-
se in Falstria, Nesvecensē, Trellebogensē, Istadensē, Halmstaden-
se, ac Visbycensē, civibus à Rege Friderico donantur; Sed Tomerupensē, Ge-
orgio Mynter cessit in feudum, monachis simul provisuro.

Hanc fidei Catholicæ ruinam ægrè videns Achatius, Lundensium
Archipræsul, & non valens subvenire, XXVII. Julii, se abdicavit officio, &
Decanatu contentus, privatam egit vitam, quam etiam anno præsentis
clauserat. Illi subrogatus Torbernus Bilde, confirmationem percipere à
Rege Friderico emit, inauguratione nunquam impetratâ. Porrò Amundus
Olai, Canonicus Bergensis, Episcopam nactus Ferogiensem, Regi mille
marcas, pro collationis beneficio numeravit. Quod ipsum dubio procul
fecit Nicolaus Stygge, cathedram adeptus Borglamsensem. Verùm infu-
las pertæsus, vitamque Johannes Beldenachius, qui varia fortunæ ludibria
fuit expertus, Lubecæ in ultima modò concessit fata.

Anno MDXXXIII. Johannes Gothus, Archielectus Sueciæ, patriâ
quoque religionis ergò extorris, ut concilio generali nuper promulgato
interesset, Ecclesiæque ageret causam præsens Suecanæ, principio hujus
anni, ex Prussia Italiam versus festinavit. Qui Bononiæ Pontificem atque
Cæsarem offendens, utrique religionis in Suecia statum exposuit, Impera-
torque illo cognito, ingemuit, & opem promisit benignam. Deindè suâsu
utriusque Romam profectus, perhumaniter ibi excipitur, & vocatus in
Consistorium, proluxa oratione Sueticæ negotium Ecclesiæ manifestat; ve-
lut etiam nefaria Gustavi Trollii facinora in eandem perpetrata, testimoni-
oque adjutus præsentis Arcimbaldi, ac scripto Patrûm Upsalensium, pa-
triæ Archipræsul designatur, Gustavo deposito, & XXVIII. Julii, in Ec-
clesia S. Angeli, per Alexandrum de Cæsarinis inauguratus, Legatusque se-
dis Romanæ in Sueciam confirmatus, post trimestre Prussiam versus re-
meat, in via liberaliter à Ferdinando Bohemorum, ac Sigismundo Polono-
rum, Regibus, aliisque Principibus, donatus atque tractatus.

In Suecia Rex Gustavus interim ab hostibus liberatus externis, inter-
nos statuit compescere, nimirum incolas Vallium, & Metallicos. Ideoque
mense Januario, ipsos in Tunensibus iterum agris congregatos, rebelli-
onis graviter accusat, & interrogat, an immemores essent spectaculi, quod
eodem ante sexennium loco fuisset exhibitum, ac quamobrem sibi non lice-
ret ipsis inconsultis trajectum excedere Brunebechensem, quareque campa-
nas denegassent, & suos legatos tantoperè pulsassent? Tandem capitanei
rebellium producti, quorum nonnulli protinus horrendas luunt pœnas, &
reliqui, quos inter fuerunt parochi, Lixanus Cuprimontanus, & Vicha-
nus, Magnusque Nicolai, ac Andreas Ranchytensis, Stocholmiam perdu-
cti, annuo detinentur carcere. Alii verò lachrymarum profusione, obse-
ratione, & multâ emendationis subjectionisque promissione, gratiâ & vi-
tâ difficulter donati, domum semianimes festinarunt, nec unquam deinceps
Regi Gustavo rebellarunt.

Rex Fridericus jam obedientes quoque adeptus subditos, & diu haud
se victurum, propter vitæ imbecillitatem, probè animadvertens, obsecrat,
ut filiorum sibi unum vellent Dani postmodum subrogare, & illorum hac
de re literas impetrat. Vandalici autem negotiatores, & præsertim Lube-
censes, conspicati, ac indignati, quòd Hollandi plures solito merces, acco-
lis Baltici maris adveherent, ab illisque eveherent, & illud arbitrati contra
suum in Scandia privilegium; sicut etiam, cum intolerabili veteris lucri
hoc fieri derogatione, protestati, pœnituit ipsos nuperi cum Belgis con-
tractus; ac violenter Hollandos à Baltica submovendos navigatione decre-
verunt, Dano atque Sueco in subsidium adhibitis. Illum proindè hoc su-
per

per negotio inprimis compellant, qui Brabantis, propter opem regi Christiano collatam, adhuc suboffensus, tali se facinori paratum connivere, solum promittit.

Hunc deinde accedentes, sua commemorant privilegia, quibus omnis negotiatio Gallis, Anglis, Scotis & Hollandis prohiberetur, ac solis Vandalorum mercatoribus, in regno Sueciæ permitteretur; detrimenta ab his sibi irrogata exaggerant; & auxilium in ipsos flagitant. Rex Gustavus hujusmodi prærogativam, cum indigenarum esse detrimento, & alienigenarum emolumento, haud ignorans, contractusque cum Belgis, hac super re, non pridem Hafniæ approbati, recordans; inscius tamen conniventiae à Rege Friderico promissæ, votis noluit Lubecensium consentire. Hinc ergo legati ipsorum offensi, à Sueco veterum solutionem nominum, contumaciter exigunt, & cum illo abeunt responso, quod quidquid legitime foret probatum restare, id facile ipsis esse numerandum.

Quocirca, tantam in Suecia repulsam, Lubecenses præter opinionem passi, Regi Gustavo vehementer succensent, palam dictitantes, ut throno illum collocassent; sic ipso non difficulter eum deturbarent, hoc protinus cum Suecis exulibus tacite machinantes, & varia hujus rei adminicula indagantes, mercesque ibi Regis ac Sueonum occupantes.

Primo autem vere, XXIV. navium classem in Oceanum expediunt occiduum, uno consulum Marco Meyero architalasso, & navigationem Belgis per fretum Cymbricum animosè impediunt, illisque ex pacto connivet Danus, atque ut desistant à maris infestatione, fraudulenter admonet.

Quo tempore Rex Fridericus in morbum incidit lethalem, & III. Aprilis die, per ipsum extinctus, Slesvici humatur, his superstibus liberis ex binis conjugibus, principe Christiano, qui ipsi successit in regnis; Dorotheâ, Alberti D. Prussici consorte; Johanne; Adolpho; Friderico; Elizabethâ, Magno inprimis, deinde Ulrico, Megapolensium nuptâ Principibus; Dorotheâ, II. Christopherei uxore Magnipolensis; & Annâ, nubiles ante dies morte sublatâ.

Secundum regias porrò exequias, jubentur regni Ordines Hafniæ, XXIV. Junii, pro novi regis electione, comparere, illoque adveniente tempore, Præsules in frequentia Statuum, inprimis gravi oratione conquesti, de Lutherani dogmatis propagatione; & fidei Catholicæ, quæ tot floruisse seculis in regno, exterminatione; veterum privilegiorum conculcatione; cœnobiorum desolatione; ac Ecclesiarum direptione profanationeque, obsecrantes, ut fides restitueretur avita, & inviolata in posterum servaretur. Quod Rex Fridericus in sua etiam promississet inauguratione; nec tamen pollicitationi stetit.

Itaque senatus consulto, juxta constitutiones Ottonienses, Catholica decernitur fides restituenda, & qui hujus fuisset præcipuus adversarius, M. Johannes Thausonius, in jus vocatus, ideò ab Episcopis plurimum inculcatur, & quod libris publicatis, illam; venerabile sacramentum; ceremonias; ordines monasticos; Antistites; Clerumque, calumniis, imposturis ac convitiis insolenter oneravisset, demonstratur. Illi autem propterea ex præscripto legum plectendo, hac ignoscunt Præsules conditione, Procerum moti intercessione, quod intra mensem ex Sielandia esset migraturus; nullibi Ecclesiastico in Dania munere functurus; libros non promulgaturus; nec Catholicis oblocuturus. Istud quando negotium in domo ventilatur & judicatur Senatoria, plebs pro foribus suum defensione concionatorem, tumultuatur, & cognoscens haud gravius cum ipso actum, sedatur.

Finito religionis negotio, electionis aggrediuntur Ordines, quando principis Christiani legatus prodiens, beneficia commemorat Regis Friderici, Danicæ præstita Reipublicæ, eaque propter, uni filiorum regni promissum esse literis diadema, commonstrat. Optimates verò petitioni consentientes, quisnam ipsorum eligendus, dissentiunt. Siquidem nonnulli Procerum, principi Christiano velut primogenito, & regimini per ætatem idoneo, sua ferrent suffragia. Sed illum Episcopi, sectatoresque, propter dissolutiorem in adolescentia vitam, & ipsius erga doctrinam Lutheri amorem, summoperè averfantes, Johanni secundo-genito, cum adlevisset, sceptrum esse porrigendum, ac interea in fide educandum Catholica, comprobarunt, demumque impetrarunt, prætexendo absentiam Procerum Noricorum; ast intendendo suæ interim causæ corroborationem, ut Regis electio in sequentem prorogaretur annum. Deinde ad alia regni negotia conversi, illa concorditer ordinant, & considerantes quanto patria in periculo versaretur, propter inimicitiam cum domo renovatam Burgundica, legatos in Belgium pro amicitia destinant restauranda, confirmandaque.

Istis interfuit comitiis Lubecensium consul, Georgius Vullenveberus, qui prolixè in confesso Optimatum, de subsidiis à Repub. Lubecensi crebrò Daniæ exhibitis, peroravit; Ideò flagitans, ut Dani beneficiorum memores, conjuncto cum Vandalicis negotiatoribus Marte, Suecum impugnarent, & Hollandos ex mare arcerent Baltico. At gravibus de causis passus repulsam, quas inter, quòd jure gentium libera deberet esse navigatio ac negotiatio, quodque hujusmodi nationum exclusio occidentalium, regno foret admodum perniciosà Danicò, propter vectigalium, quæ hoc contingeret pacto, diminutionem, iracundiâ expanduit; Et tamen animum haud despondens voto potiundi, longè Danis consilium arripuit exitialius. Etenim conspiciens inferiores regni Ordines Lutherò addictos, superioribus apprimè infestos esse, propter dogmatis restitutionem Catholicæ, cum illorum primariis, Ambrosio Hafniensium, & Georgio Myntero Malmogensium, consulibus, occcepit clanculum hoc super negotio consultare, illisque insinuare, non posse oportunius fidem Danis obrudi Lutheranam; Præsules, Proceres, ac nobiles aboleri; gubernaculum Daniæ & Norvegiæ civibus committi, à Regum tyrannide liberatis, quam si Hanseaticæ adscriberentur societati.

Quà ipsi oratione persuasi, consentiunt; fœdus pangunt; suarum se portas urbium, adventantibus Lubecensium copiis, patefacturos promittunt. Quamquam paucis ante diebus, in Senatu regni, cum aliis civitatum Danicarum ad comitia Legatis, omnimodam proceribus fidelitatem sanctè spondissent.

Optimates Daniæ Lutherani, quorum potissimi fuerant Magnus Gæie, Ericus Baner, & Magnus Gyllenstern, indignantes Christiani electionem non processisse, ante finem comitiorum, Catholicis insalutatis, discedunt. Nec horum territi fremitu Præsules, & potiores de Senatu politici remanentes, illam renovant Johannis designationem, quæ Nyburgi, ante quadriennium, fuisset parenti successor appellatus, & principem octennem, Catholicis commendant viris educandum, literisque imbutum, postea coronandum. Quam fratris promotionem junioris, haud lubenter cognoverat princeps Christianus; velut neque illius sectatores, qui præterea Catholicis offensi, ob M. Thausonii proscriptionem, variis impellunt blanditiis Joachimum Ronnovium, ad consentiendum illius revocationi, adeò ut Magnus Gæius filiam Episcopo suam, hanc propter causam, atque ut Præsulem ad castra pertraheret Lutheranam, etiam obtulerit uxorem.

Verum

Verum ille fraudis non ignarus, prænobilem recusavit virginem, & nihilominus propter exulem Thausonium, populi subveritus tumultum, annuit hac lege ipsius restitutioni, ut posthabitis invectivis, calumniis, & factionibus, Hafniæ pacificus concionaretur. Verum alii Danorum Antistites, nec blanditiis nec minis commoti, fretique decreto Hafniensi, non paucos ex suis abegerunt diœcesibus concionatores Evangelicos, qui hinc plebeculæ odium incurrerunt plus quam Vatinianum.

Quo temporis intervallo, legati Danorum in Belgio constituti, XXX. annorum inducias, cum incolis, & domo Burgundica, Danis, Norvegis atque Holfatis, impetrant, ac interim Belgæ per fretum securè navigaturi Danicum, & si propterea Dani à quopiam impugnarentur, ipsis laturi essent subsidium. Quare legatis domum reversis, Ordines huic subscripturi statuto, convocantur Ottoniæ, ad XXI. Septembris diem, ubi decretum ratificant, & alios destinant Proceres in Sueciam, novum cum Rege Gustavo etiam fœdus pacturos, ac vetus renovaturos. Tertius denique Ordinum conventus Danicorum, habitus est Randersburgi, mense Novembri, quo Holfatos firmioribus sibi obstringunt pactis, & plerosque Danorum princeps Christianus, suæ addictiones causæ reddere conatur.

Porrò Lubecenses, modò Danis popter fœdus Belgicum longè acerbius irati, & illâ cum Hafniensibus ac Malmogensibus factione plurimum animati, Daniam Norvegiamque suo decernunt imperio, velut Cyprus Venetis, subjugandas. Atque idem Sueciæ jugum, ut toti dominarentur Scondiæ, machinantes imponere, quosdam civium Stocholmensium, eâdem quâ Hafnienses & Malmogenses arte, suæ reddunt addictos molitioni, qui Rege per fraudem trucidato, regnum meditabantur Lubecensibus prodere. Nec inscii Lubecenses, plurimos Sueonum, magis Stureorum familiæ quam regiæ favere, ut hos sibi quoque conciliarent, illustrem juvenem Svantonem Sture, Stenonis quondam in Suecia Gubernatoris filium, Lunenburgensium Principi, sôcero Regis Gustavi, pro tempore inservientem, Lubecam dolo perducunt. Et cum detento illic septimanas aliquot, conati essent frustra persuadere, ut Regi Gustavo se opponeret, paternamque repeteret dignitatem, Lubecensium subsidio, instinctu Regis in aula Lunenburgensi propediem veneno aliàs tollendus, affectum insigni ignominiâ dimittunt Lunenburgum.

Undè Svanto libello ad Imperatorem supplici transmissio, de tanta sibi à Lubecensibus injuria queritur irrogata. Sed illi nihil inde formidantes discriminis, & non ignorantes Johannem ab Hoijsa Comitem, Regis Gustavi sororium, Finlandiæque Toparcham, Regi esse suboffensum, quod minus æquè hæreditaria prædia divisisset cum sorore Margareta Comitissæ uxore, missio ad illum Hermanno Møller, easdem fermè deferunt illi, quas nuper Svantoni, conditiones promotionesque. Nec ipsas abnuvit Comes, iræ gloriæque cupidior, & proximo se Lubecum anno venturum pollicetur.

Rex Gustavus de hac nè somnians quidem conspiratione, & fidei sedulus medians porrò reformationem, Laurentio Archisuperintendenti confert potestatem, vacantes Evangelicis concionatoribus parœcias concedendi; Sed prohibet nè quicquam in religione amplius se inconsulto innovare præsumeret. Laurentii verò frater M. Olaus, Regis fuit aliquandiu archigrammataus, qui XVIII. Maji, se illo abdicavit officio, ipsique fuit substitutus prænobilis vir Canutus Andrea. Quando Magnus Sudermanniæ Præsul, suos eâ conditione proventus, Ecclesiæque,

que, retinuit, ut Regi quotannis duo marcarum millia numeraret. Verum Abrahamus quidam, ut reditibus fruere cœnobii Scheningensis, tribus promisit equis in bello se militaturum; & Gudmundus Nydalenfis vasallus, aureos XXX. Ungaricos pollicebatur. Hujusmodi Johannes Braschius, in sua diœcesi æruscationes ac innovationes fieri, magnopere indignatus, XXIX. Septembris, Dantisco hortatur Gothos, ut constanter avitæ adhærerent religioni, & Lutheranam respuerent, si æternæ vellent sententiam damnationis evadere. Assèverans se propediem illis coram eadem inculcaturum, ac imputatum sibi perduellionis falso crimen refutaturum, honestè Catholiceque per Dei gratiam, non Luthericè se moriturum.

Atqui post quadriduum suis cum Rege Gustavo exposulat vehementius literis, propter religionis in patria innovationem, & thesauri Ecclesiastici expilationem, ipsi damnationem interminans, nisi rediret ad gremium Ecclesiæ, & huic, Deoque, sublata restitueret talenta. Ipsi Theodoricum præferens Veronensem, Arrianum, quod basilicæ aurum Vaticanæ contulerit, non abstulerit; suggerens vindictam regi Baltazero inflictam, usurpanti solum vasa, per Nebuchodonezerum templo Salomonis ablata. Exponens etiam ipsi quorundam impietatem Cæsarum, calamitatemque, velut Juliani Apostatæ; Ottonis IV; Friderici II; & Henrici IV. Et tandem protestans, se coram postremo mundi iudice, in Regis ac Sueonum infortunio, velle excusatum esse.

Præterea Bernhardus à Møllen, libello ex typographia Lubecensium publicato, non pauca etiam Regi Gustavo imputat crimina, & potissimum illi exprobrat interitum magnifici viri Nicolai Bœetii, memorans, Regis mandato fuisse trucidatum. Sed Birgerus Nicolai filius, suis testatus est literis, parentem à rebellibus occisum colonis, citra Regis culpam, & Bernhardum convicit mendacii. Regem Gustavum verò tot fessum pro Repub. curis, tantisque calumniis oppressum, natus illi XII. Decembris, horâ post meridiem IX. primogenitus Ericus, magnopere consolatur. Cui deinceps prima literarum tradidit rudimenta, M. Georgius Normannus, qui hoc advenerat tempore in Sueciam, à Martino Lutero, & Philippo Melanthe, Regi commendatus.

Anno MDXXXIV. Danorum Legati causam patriæ molitionibus Lubecensium percussæ, fideliter in Suecia promoventes, illius nomine cum Rege Gustavo, eosdem quoque hostes submetuente, pristinum restaurant fœdus, qui II. Februarii, spondet cum DCCC. se Daniæ indigenti subventurum armatis, & vicissim ab illa, Norvegiaque, M. pugnatorum tempore necessitatis habiturus subsidia. Porro querentibus Sueonum patritiis, de prædiis in Dania & Norvegia sub Christierno & Johanne Regibus, olim injustè sibi ablati, in conventum Legati sentiunt, XV. Augusti, his super controversiis Varbergæ frequentandum, & Daniam repetunt. Quorum etiam relatione certior factus Rex Gustavus de Lubecensium machinationibus, illisque propterea graviter infestus, merces ipsorum in regno passim deprehensas subjicit arresto. Et Senatus Daniæ hanc mercium utrobique interceptionem, bello ansam prospiciens præbituram, nec ab illo suam fore patriam immunem considerans, se partibus offert controversiæ sequestrem; Nec amicam Suecus abnuit transactionem. Sed Lubecenses Marte, non hujusmodi arte, litem decidere animatiores, quo non merces solum se recuperaturos ablatas certò confiderent; verum & toto Scandiæ imperio se potituros sentirent. Et quidem tantâ hujus dominiis spe lactabantur, ut hoc ineunte anno, transmissis in Angliam legatis, Henrico Regi Daniam præsentarent

rent emendam, & XX. Joachimicorum millia hac vice ab illo impetrarent, residuum precii, tradito ipsi regno, percepturi. Non tamen audentes, nisi Belgis primum firmiter reconciliati, Scondios impugnare, initio veris, quadrimas cum ipsis Hamburgi pangunt inducias. Postea non ignorantes plebeculam Scondiæ regi Christierno addictam plerumque exstitisse, ut illius amore, & Imperatoris favore, aliorumque Christierni liberationem desiderantium, feliciter proinde cum Optimatibus belligerarent Scondianis; Hanc speciosam obtendunt bello causam.

Quod cum ipsi unâ obsignassent in Norvegia literas contractus cum illo initi, & sub honestatis ac beatitudinis æternæ promissis amissione, securitatem libertatemque regi Christierno; ac ipse nihilominus contra fidem sceleratè violatam, abductus esset in captivitatem, se religione impelli ad illum liberandum. Etsi prius illi suassent, consensissent, & urfissent, regis Christierni captivationem, citra ullum tûm temporis, propter fidei datæ violationem, conscientia remorsum. Verum nihil minus ipsis fuit animo quam quod præ se tulerunt; quandoquidem Lubecenses, regis Christierni, ac omnis in Scondia regiæ profapia, Magnatumque interneccionem atque extirpationem, taciti machinarentur, ut ipsi peninsulâ velut Monarchæ potirentur, & in ea pro arbitrio negotiarentur cum suo emolumento, at summo incolarum detrimento!

Hujus itaque socius conspirationis, Johannes Hojensium Comes, & Finlandensium Gubernator, memor promissi Lubecensibus facti, per literas flagitat à Rege Gustavo affine licentiam, in Germaniam curandæ gratia valetudinis paulisper navigandi. Sed ille factionis habens sororium hujus suspectum, rescripsit, quærendo, quid nuper Viburgi voluisset Hermannus Møellerus Lubecensis, Comitemque in Sueciam, de arduis quibusdam regni negotiis simul deliberaturum, invitando. Qui hinc proditam suspiciens molitionem, arcibus Finlandiæ probè firmatis, mensè Aprili, cum uxore, liberis, divitiisque, Lubecum quantocyus velificavit. Quando, velut & prius, non paucos ex præcipuis fermè Regis Gustavi servitoribus Lubecenses, suâ & Sueonum operâ quorundam, videlicet Gustavi Trolle; Johannis Gothi, Upsalensium Archipræsulum; Johannis Branschii; Magni Haraldii, Lincopiæ & Scaræ quondam Episcoporum; & Bernhardi à Møellen; aliorumque sibi adhærentium, ob Catholicum hinc dogma exulantium, ac dolos ignorantium Lubecanos, ad sua pertraxerunt castra, qualis erat Ascanius à Werle; Wolfgangus; Geilerus Secretarius; Olaus Bremfius, Camerarius; Fridericus quæstor; Andreas monetarius; & Martinus Munchius, castri scriba Stocholmensis; aliique numero plurimi, quorum multi Comitem deinceps Johannem fugâ (cui multas & graves obtenderant causas, in Regis vergentes detestationem) insequerentur.

Quibus omnibus Lubecenses non contenti, Christopherum ab Oldenburgo Comitem, Colonia beneficio fruentem canónico, velut propinquum regis Christierni cognatum, belloque mediocriter versatum, ut subdola ipsorum machinatio minus proderetur, ad hanc quoque invitant militiam. Qui regis liberandi, insignisque stipendii propositi cupidus obtinendi, Lubecum similiter advolat; se mercatoribus ad fidelitatem obligat; & ignarus omninò molitionis, militem sumptu illorum congregat; eorundemque instinctu & fallaci prætextu, missis ad Christianum Holfatiæ Principem literis, Christierni contumaciter flagitat liberationem, velut adversus pacta sigillaque captivati, ac castro Sunderborgensi custodia inhumanæ mancipati.

Atqui responsum deinde nactus, quod Christiernus Danorum Sueonumque, non Holfatorum esset captivus, & cum illis propterea de tali

agendum esse liberatione, XXII. alteris cum Christiano exposulat literis, solenniter protestans, de injusta regis Christierni captivacione, & asseverans pro sui libertate cognati, opes se vitamque profundere paratum, atque bellum Christiano hac de causa, suo, & Vandalicarum nomine urbium, denuncians. Tertiis verò post quadriduum Danos compellat literis, eadem commemorans, & illos dehortans à ferendo Holfatis subsidio, quos extemplò invasit, aliquot ibi expugnans munitiones, in Daniam irrupturus, quamprimum intelligeret ipsam exercitu destitutam, Holfatis transmissò fœderatis.

Siquidem illa fuit Lubecensium molitio, ut Holfatiam imprimis impugnarent, & regem Christiernum libertati restitutum, cogerent suis obtemperare votis, & amplissimum donare in Scandia, exclusis occidentalibus negotiatoribus, solis Vandalorum mercatoribus, privilegium, si horum vellet auxilio sceptris potiri amissis. Sin verò ista modò non succederet machinatio, cum Dani ex fœdere Holfatis potissimas vires & viros regni transmisissent, Daniam illi, revocatis ex Holfatia copiis, infestarent, faciliusque subjugarent, propter exercitus absentiam, & conjurationem cum primariis regni civitatibus, rege insuper destitutam, ac Daniæ Norvegiæque victores, Sueciam demum expugnarent & occuparent.

Cæterum Christianus, hostem ex sua expulsurus provincia, arcesque recuperaturus amissas, frequentissimum cogit militem, & auxiliarem à Danis petit, illoque impetrato, adversariis pergit obviam. Interim Georgius Mynterus, consul Malmogensium, inaudiens Holfatiæ impugnationem, & pacti cum Lubecensibus sanciti probè recordans, IV. Pentecostes feriâ, urbis Castellatum fraudulenter captivat, ac binos de Senatu regni Proceres, filiosque nobilium permultos, scholas Malmogiæ frequentantes, & occupatam solo adæquat civitatis acropolin.

Causam hujus rebellionis, ad Marschalcum regni perscribunt protinus Malmogenfes, asserentes, propter constitutiones Hafniæ adversus Evangelicos nuper promulgatas, & suorum persecutiones concionatorum, proscriptionesque; velut etiâ, quòd arcem Rex Fridericus contra urbis privilegia illic fundavisset, se hanc subvertisse, & arma in religionis defensionem corripuisse. Postea Mynterus Hafniam profectus, illud quoque castrum dolo conatur occupare; verum spe suâ frustratur. In Holfatia Christopherus sperato similiter non potitus successu, audito Christiani adventu, vasa conclamat, & Lubecum remeat; indeque cum XXIII. classe navium, & prægrandi exercitu, in Daniam navigat, XXII. Junii, in Oeresundio jaciens anchoras. Quem Georgius Mynterus subito accedens, gratulatur adventanti; à quo dudum instigati simul incolæ civitatum in Falstria & Lolandia, Comitisque adventu animati, quaslibet harum ditionum occuparunt munitiones; ac religionis prætextu Evangelicæ ipsis prohibitæ, rebellionem excusarunt.

Quo confluebant Ordines regni tempore, ad conventum Hafniensem, designaturi Regem; simulque Norvegi ad illum vocati advolant, quos Comes in vincula conjicit, & classe relictâ, Roschildiam pergit cum exercitu; ubi populus Sielandiæ congregatus, ipsi, nomine Regis Christierni, spondet obedientiam. Quando Comes fideli suo Achati, Gustavo Trollio, Episcopam contulit Roschildensem; quam Ronnovius tamen deinceps recuperat, X. millibus Comiti marcarum numeratis, & cathedra Trollio conceditur Ottoniensis. Diœcesi porrò fuit Joachimus Roschildensi propterea spoliatus, quòd Hafniæ, cum aliis regni Optimatibus ad Comitiam congregatis, delitescens, incolis dissuaderet Comitiam admissioem, à quibus idcirco vitâ etiam fermè orbatus fuisset. Etenim

acceptâ privilegiorum ab illo confirmatione, & Lutherani dogmatis permissione, XVI. Julii, civitatem libentissimo illi pandunt animo, qui post X. exindè diem, acropoli simul potitur, omnique Daniæ apparatu bellico.

Undè Lubecenses de regni amplius non dubitantes subjugatione, literis per Europam publicatis, asseverant, has propter causas æquifimas, se ad illius fuisse compulsos impugnationem. Nempe, quòd rex Christiernus contra pactum foret captus; quòd crebra Danis præstitissent subsidia, & nulla in Hollandos ab illis obtinerent; quòd pervertustis non permetterentur in negotiatione privilegiis gaudere; quòd cum Sueonibus in Lubecenses conspirarent; Denique, quòd Evangelicis à Catholicorum potentia illic oppressis, vellent opitulari.

Comes Christopherus Sielandiâ potitus, Scanos hortatur ad subjectionem, & alienos non comperiens illos à rege Christierno, illuc properat, ac X. Augusti, fidelitatis juramentum ab universis provinciæ inhabitatoribus, sub Lundia congregatis, acceptat, & Malmogiam remeat. Indeque Norvegos literis invitat ad regis Christierni partes, quas non recusarunt, & præsertim Antistites, Regis Friderici filiis suboffensi, quòd adversus pactum forent nuper à parente illorum mulctati; Ac horum quidem unus Johannes, tanto Comitibus successu territus, ex Dania secessit in Holsatiam. Sed comes Christopherus Malmogiâ reversus Hafniam, quosdam expedit famulos in Jutiam piratas, quorum fuit antesignanus Clemens quidam, cognomento Nauclerus; Qui delatus cum sua in Jutiam colluvie, grandes ibi commovet tumultus; plurimos incolarum regi Christierno fidos reddit; & capto Aleburgo, illic se firmavit, refugiumque semper ibi captavit. Christianus interea hostibus ex Holsatia pulsus, cum grandi properat exercitu Lubecam versus, illud in absentia militarium copiarum impugnaturus, & cladem à Lubecensibus Holsatiæ illatam vindicaturus.

Præfules autem & Procères, alique Jutiæ Nobiles, cognitâ Hafnensium ac Malmogensium defectione, IV. Julii, sub Schandersburgo congregati, principem Christianum designant regem, illorumque secuti exemplum Fioniæ Optimates, post V. convolantes diem, Christianum quoque regem salutant, & suo cum Jutorum Legato ad ipsum expedito, electionem candidato insinuant; privilegiorum postulant confirmationem, & promissum impetrant. Quandò Haderslebiæ Fridericum Christiani filium nuper genitum, præfati de sacro susceperant fonte Legati, hisque domum reversis, convocantur Ordines Jutiæ ac Fioniæ sub urbe Horsensium, & comparentem illic principem Christianum, ac privilegia roborantem, circiter XVII. Augusti diem, ipsum concordibus nominant Regem suffragiis. Episcopi tamen huic plurimum inprimis reluctabantur electioni, Catholicorumque reliqui, quòd nollet competitor, Lutheranis addictus, veteris confirmare dogmatis exercitia, & tandem frequentiam potentiâque superati adversariorum, designationi coguntur suffragari.

Hac gavissus promotione princeps Christianus diu exoptatâ, illam protinus Gustavo Sueonum Regi suo congenero significat; auxilium ab illo contra hostem implorat communem, Lubecenses, juxta fœderis tenorem Stocholmensis, orans ut Scaniam & Hallandiam Comiti Christo-phero eriperet, Daniæque restitueret, atque nonnullum pecuniæ flagitat pariter subsidium, istud deinceps soluturus. Similiter Legatis ad Belgii Gubernatricem transmissis, illi suam insinuat electionem, & quomodo Lubecenses, propter Hollandorum per Oeresundium admittam navigationem, Daniam invaserint, manifestat, petitque debitum ex fœdere

dere Gandavenſi ſubſidium, armatam ſcilicet VI. navium claſſem.

Verùm illa Lubecenſium literis ſeducta, clamantium pro rege Chriſtierno in libertatem reſtituendo ſe belligerare cum Danis, opem diſtulit ferre, donec molitionem cognosceret Lubecenſium cum Rege Anglorum, & formidaret nè Henricus domui Burgundicæ infeſtus, Daniâ potiretur. Rex Guſtavus porrò antè Danorum in Sueciam adventum, ſuas expediſerat copias in Finlandiam, quæ in Julio, Viburgum & arcem Novam, aliasque hujus provinciæ munitiones, Comitum præſidio eripuerunt, illudque ad dominum Regis juſſu tranſire permiferunt. Promotione verò & petitione principis Chriſtiani intellectâ, Rex Guſtavus victrices revocat ex Finlandia cohortes, & inſtructiſſimas X. naves in Oceanum adverſus Lubecenſes atque Scanos deſtinat, hos, Sielandosque, ad obedientiam Regi Chriſtiano præſtandam, & Jutos ſimul literis hortatur ad constantiam, ſpondens obtemperantibus adjumentum, ac reluctantiſſimis detrimentum.

Inſignem quoque auri & argenti ſummam fœderatò mutuavit, tantoque Rex Chriſtianus ſubſidio animatus ac roboratus, Lubecenſium obviam expugnat propugnacula, & urbi appropinquat. Quo Conſules nuncio percuſi, Lubecenſes domum ex Dania feſtinant, & Suecus illo recreatus ſucceſſu regis Chriſtiani, multò inſtructiorem ipſi ſubſidio expedit claſſem, quæ onerarias Hafnienſium & Gedanenſium aliquot interceptit.

Hi proinde Sueonibus magnoperè ſuccenſentes, nonnullas ipſorum ex præfata claſſe naves ſub Dantiſcum fortè delatas, invadunt, capiunt, & epibatarum MD. in carceres detrudunt, cum Jvaro Flemmingo horum capitaneo. Qui mortem, interceſſione Johannis Gothi, ex Italia paucis ante menſibus illuc reverſi, difficulter evaſerunt.

Sed non illâ uſus clementiâ domi Rex Guſtavus, erga Magnum Nicolai; Andream Petri; Nobiles montanos; Ingonem Johannis, præfectum; Benedictum, ſcribam Valleniſium; & Evardum, parochum Lixeniſium; aliosque priori captivos anno, utpote, qui principio veris, Stocholmiæ rebellionis, conſpirationis cum rege Chriſtierno, ac perduellionis, ob repetitas campanas, verberatos Regis nuncios, accuſati, atque damnati, horrendo Aroſiæ ſupplicio afficiuntur.

In Octobri autem, graviffima cinxit Lubecum obſidione Rex Chriſtianus, ipſique ſolum XII. aureorum millia Gubernatrix Belgarum ſubmiſit, modò illius magis addicta hoſtibus, quòd ipſorum ope Regem conſideret affinem liberatum iri, & iſtum, vel ejus generos, Fridericum Rheni Palatinum, ac Franciſcum Mediolanenſium principem, qui filias regis Chriſtierni Dorotheam atque Chriſtinam, hoc currente anno duxiſſent, Scandiæ ſceptris potituros, auxilio Cæſaris promiſſo animoſos. Hanc proinde ſubveritus machinationem Rex Guſtavus, omnibus decrevit viribus ferendas regi Chriſtiano tempeſtivè ſuppeticas, ac proinde maritimis domum cohortibus ſub brumam revocatis, terreſtres menſe Octobri tranſmiſit in Hallandiam, quibus Halmſtadium occupatur, & Vardbergum impugnatur, Lagaholmiumque crematur.

Atqui Vardbergum pro tempore haud expugnari poſſe, ob novum à Comite impoſitum nuper præſidium, Sueci conſiderantes, adverſariis inducias uſque feſtum Paſchæ flagitantibus, illas concedunt, & Scaniam verſus abeunt. Comes Chriſtopherus autem provinciam deſenſurus, inſignes illuc expedit cohortes, mandans ut Scanis ſibi conjunctis, hoſti occurrerent. Verùm illæ non tam de regione deſendenda, quàm potiùs diripienda, ſollicitæ, Archiepiſcopum inprimis ſpoliatum in vincula conjiciunt. Quocirca Proceres nobileſque Scaniæ, idem ſibi paratum

tum animadvertentes infortunium, adveniēti Suecorum exercitui se adiungunt, & renunciātā per literas Christophero his de causis obedientiā, eandem nomine regis Christiani, promittunt Sueonum polemarchis, Laurentio Thuronis, atque Laurentio Siggonis, unaque pergunt contra hostes Helsingburgum, anno exeunte.

Quem propter tumultum in Dania, conventus in aliud prorogatur tempus Vardbergenfis. Nec in Scania & Sielandia duntaxat tumultuatur, sed etiam in Fionia, quam Comitis Christophori hoc tempore miles occupavit, ipsumque inde mox Rex Christianus profligavit; Non ex Jutia, ubi colluvies piratarum memorata, crudeliter in autumnō impune grassatur, prædaturque, cui Optimates Jutiæ congressi, trucidantur.

Rex Christianus tandem animadvertens, sibi haud possibile Daniam simul occupare, & Lubecum impugnare, cum Lubecensibus statuit aliquantisper pacisci. Qui eadem compulsi difficultate, & super transactione interrogati, ipsi lubentes consenserunt. Quamobrem Hamburgi fautorum operâ, XVIII. Novembris, inter Regem Christianum & Lubecenses, quoad Holsatiam duntaxat, pax firmata promulgatur. Verum de dominio Daniæ litem armis decisuri, illuc propterea Lubecenses exercitum protinus expediunt, quo hætenus usi essent in urbis defensione, suumque eò longè copiosorem pariter Rex Christianus transmisit. Quando Regi Sueonum de hac perscripsit cum Lubecensibus transactione, ac sua in Daniam expeditione, flagitans plus subsidii pecuniarii, ac multam spondens cum solutione gratitudinem. Deinde Jutiam Rex Christianus cum suis ingressus cohortibus, Aleburgum expugnavit; duo millia agricolarum trucidavit; Clementem seditiosorum antesignanum captivavit, qui postea supplicium subiit promeritum; & Jutiam pacavit; milesque in ea hybernavit, navigiis ad invadendum hostes destitutus.

Existimans interim Rex Christianus, adversarium aliis posse adimniculis permoveri ad controversiæ decissionem, datis & acceptis obfidibus, cum Comite Christophero Coldingæ hoc super negotio frustra colloquitur. Quandoquidem aliis noluerit ille conditionibus cum Rege pacisci, quam ut is utraque contentus esset Jutia cum Holsatia, & regi Christierno Norvegiam, Sielandiam, Scaniam, Fioniam, reliquasque Daniæ insulas ac provincias, assignaret, libertati pristinæ restituito.

Quas Rex Christianus mox recusavit conditiones, velut iniquissimas, & Christopherus re infectâ in Sielandiam remeavit. Qui celebratis extemplo Hafniæ comitiis, violenter ab Ordinibus nervum belli continuandi extorsit, quem non absque maximo vitæ periculo Proceres inprimis contribuere recusarunt, quod ideò Hafnienses & Malmogenses ipsis intulissent, nisi Comitis suasu in tempus cædem oportunius distulissent.

Johannes Gothus, ut præfatus sum, ex Italia reversus hoc anno in Prussiam, Regi Gustavo sæpius perscripsit de sua Romæ promotione, & accepta ibi commissione, ut Sueones ad Catholicæ unionem Ecclesiæ revocaret, se ad redeundum in patriam, huicque satisfaciendum muneri, paratum significans; causam Lutheranorum graviter elevans; & Regem ad pristinæ restitutionem fidei sedulus exhortans; protestansque se hujusmodi operam regno exhibiturum, ut illius Suecia, quàm diu foret Suecia, cum debita gratitudine memor esset futura.

Sed nullo ipsum Rex Gustavus responso fuit dignatus, licet per se-

quens quo moratur Dantisçi triennium, eodem super negotio sæpius illum Archipræful compellaret. Crebris præterea literis interim in Daniã & Norvegiam expeditis, incolas ad Ecclesiæ Romanæ impellit observantiam, atque constantiam. Põtissimam tamen de Sueonibus gerens fiduciam, in gratiam illorum curat operã Petri Benedicti quondam Lincopensis Canonici, sacrum Bibliorum codicem vernaculo donari sermone, adnotatis simul Lutheranæ translationis exorbitationibus.

Suis verò partibus habuit Johannes addictum in Suecia, Doctorem Petrum Magni, Arosiensium Antistitem, qui modò vitam cum morte commutavit. Quorum primarius fuit vicissim in regno adversarius, M. Olaus Petri, qui hoc tempore collatã cum M. Bothvido Lincopensium Canonico operã, Chronicon patriæ concinnavit, & perexiguam laboris mercedem reportavit.

Anno MDXXXV. Illucente, Sueones Sconique Helsingburgo appropinquant, ubi Marcus Meyerus, & Georgius Mynterus, cum aliquot peditum cohortibus delitescens, castrum Tychoni Krabbe dolo eripere meditantur, & XIII. Januarii, illis Sueones congressi, victoriam reportarunt, captoque Meyero, Varbergæ custodiendo, Mynterus profugit Malmogiam. Victores porrò animum Castellani non alienum à Rege Christiano intelligentes, inde Lundiam abeunt; comeatum præripiunt Malmogensibus, & auxiliariis à Rege copiis rogatis, impetratisque, illos, atque Lanscronenses obsident.

Christopherus autem defectione Scanicorum Optimatum, & suorum internecone, vehementer offensus, quotquot in Sielandia & finitimis potuit insulis deprehendere nobiles viros, Malmogiam expedit captivos. Deinde cognoscens illorum nonnullos in Draxholmensi arce refugium captasse, ipsam per Comitem impugnat Hoyensem, & non expugnat; indeque Præful elapsus in Jutiam Roschildensis, Regi Christiano spondet fidelitatem. Quando Rex Gustavus captum inaudiens Meyerum, & quasdam ex illo Lubecensium machinationes cupiens intelligere, ad se perductum frustra interrogat, ac Varbergum destinat, Sed XX. Januarii, extorquet Comes à Sielandis novam contributionem, quo Rex Christianus tempore Fioniam invadens, Christopheri exercitum profligat, & Assenses aliquandiu impugnat. Sed considerans se Daniã nequaquam potiturum, nisi dominium inprimis Baltici maris obtineret, comeatumque Hafnensibus & Malmogensibus præriperet, eodem mense legatos in Sueciam transmittit, hujusmodi petitum auxilium. Quibus cum simul esset mandatum fidem explorare Noricorum, horumque pariter implorare subsidium, divertunt Bohusium, ac inde perscribunt his de rebus Archiepiscopo, literisque Claudio Bille commissis, in Sueciam pergunt. Illic insignis promittitur classis, non architalassus, quem Danus sibi foret provisorus. Scotorum quoque Rex, & Albertus Borussorum princeps, similiter rogati, opem spondent; Non Anglus, vel Belgarum moderatrix, licet hac de re forent etiam sollicitati.

Hactenus Varbergi Marcus Meyerus liberã nimis custodiã detentus, præfidiarium seducit militem; Castellani excludit Trudonem Ulftand; arcem & urbem insigni occupat perfidiã, IX. Martii, & hanc usque in autumnum retinet, interimque Lubecenses habitã cum ipso deliberatione, quòd belli ipsos jam tæderet, offerunt Anglo Hafniam, Malmogiam & Varbergum, bellicos sibi sumptus refusuro. Atqui optatum in Anglia non adepti responsum, Imperatori, & Friderico regis Christierni genero, eadem has munitiones conditione præsentant, quas non recusant.

Sed ille Norvegiam inprimis subjugandam ratus, X. Aprilis, per literas

ras significat incolis, Dorotheam Christierni filiam Palatino nupsisse, & instigat ad permittendum ipsi propterea Norvegiæ thronum, legatosque illuc ordinat.

Talem porrò habuerunt Lubecenses molitionem, cum Stocholmenfibus & Calmarnensibus natione Germanis, qualem cum Hafniensibus ac Malmogensibus. Quam nonnulli Germaniæ principes intelligentes, ipsam Regi Gustavo revelant, & XX. Martii, ipsius proditi authores, captivantur, ac exquisitis deinde suppliciis necantur. Quorum potissimus fuit Andreas Johannius, Regis monetarius, qui, cum III. aureorum Ungaricorum millibus non permetteretur vitam redimere, fertur ex præcellâ Stocholmiæ turri se præcipitem dedisse, collumque fregisse; Nihilominus tamen cum complicibus in palos & rotas postmodum actus fuerat. Quorum nonnulli scrupulo conscientiæ stimulati, M. Olao Petri suo concionatori, multò ante hanc in confessione denudarunt conspirationem, quam & ille M. Laurentio Andreae prodidit, non Regi. Quamobrem uterque postea fuit morti adjudicatus, & ab illa plurimo auro liberatus. Ità hac de factione nostri sentiunt Scriptores, quibus in uno minimè consentio, scilicet, quòd vero existimem similis, Andream quidem monetarium potius à Johanne Braschio, utpotè cujus in matrimonio habuit sororem, religionis ergò Catholicæ in Suecia conservandæ, quam à Lubecensibus ejusdem gratiâ extirpandæ, in Regis necem fuisse instigatum. Sicut etiam in alio, quod certus sciam, voluntario Andream non cecidisse lapsu, sed in carcere illum fuisse enectum, indeque, ubi demortui membra viri glires arrosebant, sub dicto fictoque projectum prætextu.

Die parascheves, Admiralium destinat in Sueciam Rex Christianus, Petrum Schram, qui principio ætatis, cum X. actuariis & IV. onerariis; quarum tamen peculiaris fuit cura Erico Fleming demandata, indè Oceanum ingreditur. In quo Danicam & Prutenicam simul nactus classem, IX. Junii, hostilem aggreditur obviam, à Christophero, & quibusdam Vandaliaæ urbibus emissam, quæ XXVI. navibus constabat; sed adversaria, XXXVII. Quæ propterea victrix evasit, illaque ad Oeresundium profugiente, hæc victoriam prosequitur; mare obvagatur; & non paucas hostium onerarias prædatur, donec à rege Christiano jussa sub Fioniam concedere, Lubecensium prohibitura incursionem, illuc festinaret.

Archipræsul interea Norvegiæ, Danorum acceptis literis, Ordines regni convocat Nidrosiam, festo Sanctissimæ Trinitatis, de Regis electione illic consultaturos. Ast quidam Optimatum eò venire abnuentes, Aslogiæ quadriduo antè sollennia Pentecostes conveniunt, & principem Christianum eligunt, mandato Archiepiscopi contempto. Quibus propterea ille indignatus, & à Cæsarianis de Friderici assumptione compellatus, gravem in Norvegia commovit seditionem.

Comes Christopherus autem ex Fionia regem Christianum profligaturus, illuc copiosum expedit militem, Hojensi & Techlenburgensi Comitibus ipsum deducantibus, qui socio Gustavo Trollio, Ottoniensium nunc Episcopo, XI. Junii, hostibus congressi, superantur; trucidantur; milicium MDCCC. captivantur; atque Trollius graviter sauciatus, Gortorpiam destinatur, ubi mortuus, Slesvici humatur. Sed Comites Ottoniæ sumptibus Regis Christiani tumultantur, quo ille secundum victoriam progressus, à plebecula Fioniæ Rex salutatur, jussuque ipsius classis in Oceano grassatur usque XVII. Julii, quando ejusdem mandato in conspectu Hafniensium jacet anchoras intrepida.

Illud Rex Christianus intelligens, cum terrestribus illuc properat copiis, XXIX. Julii, Hafniam arctissimâ ligans obsidione, simulque Nyco-
piam

piam Falstria, Aleholmium, Calenburgum & Varbergum. Etenim Trudo Ulftandius Regi factus supplex, obtinet bina peditum vexilla & unam equitum alam, hisque suas adjungens, civitatem expugnat Varbergensem, XXIX. Septembris, arcem defendente Meyero in sequentis anni æstatem. Sed in Augusto, ex castris sub Hafnia impresso confutat libello Rex Christianus articulos Lubecensium, quibus anno superiori publicatis, probare nitebantur se justam habere causam Danos impugnandi. Deinde pertransiit ille in Sconiam, ubi XVIII. Augusti, ab incolis hujus provinciæ rex appellatur, & cum Sueticarum copiarum ductoribus hilariter convivatur.

Quo tempore Fridericus Rheni Palatinus ipsi Norvegiam subducere machinatur; siquidem XXVI. hujus mensis die, suis, & Cæsaris ad Archiepiscopum expeditis literis, legatoque Georgio Brixienfium Episcopo, ipsum ad suas partes pertraxerat. Albertus quoque Megapolensium Princeps, quòd veteri Regum Scondicorum oriundus esset prosapiâ, ad Daniæ, Sueciæ ac Norvegiæ aspiravit fastigium. Quem idcirco Lubecenses mense Junio Hafniam induxerant, illi sceptrum, & Christophero pedum Roschildensis Ecclesiæ, assignare cupientes. Unde gravis oritur discordia inter competitores, & tandem componitur, qui post cladem in Fionia acceptam, XIX. Junii, concordantes edictum per Sielandiam promulgant, incolas animantes & hortantes mandantesque, ut sub vitæ ac bonorum amissione, se adventantibus opponerent hostibus, descensum in continentem illis prohibendo; at suis nihil minis proficientes.

Ab isto dum hoste Hafnia Sielandiæ vexatur, Stregnesia Sudermaniæ ab igne vastatur, XV. Junii, quo elegantissima SS. Eschilli & Georgii conflagrarunt facella, non urbis basilica, vel cœnobium Dominicanum, aut Episcopium; quæ nonnullo tamen damno afficiuntur. Propinqua vero civitas Arosiensium fortunatior sibi videtur, quòd Henricum patria Norvegum, ex prædicatorum ordine fugitivum, sit primum nacta Præfulem hoc anno Evangelicum, qui & religionis postea Consiliarius designatur.

Nec minus se felicem reputavit Gustavus Olai Baro Vestrogothiæ, quòd XXII. Julii, filia sibi esset genita Catharina, quam Rex tertiam suo deinceps thalamo uxorem fuit dignatus. Sed Hafnienses ex legato cognoscentes Gubernatricis Belgicæ, sibi opem à Cæsare liberalissimam brevi ferendam, militem, classem, aurumque illis per Fridericum transmissuro, se beatissimos existimabant, & mox infauftissimos, quòd modicas admòdum suppetias inde acciperent.

Itaque rex Christianus has regi Gustavo machinationes Imperatoris, qui utriusque dominium Oceani affectabat, manifestaturus, illi pro auxiliis gratias persolurus, & adversus hostem communem plus subsidii postulaturus, ipsumque consulturus de Præsulibus Daniæ potentiâ & opulentiâ spoliandis, ex Scania cum paucis comitibus in Sueciam festinavit, illud iter Proceribus Daniæ nequicquam dissuadentibus, atque multimoda discrimina suggerentibus.

Stocholmiam porrò Sueciæ regiam, IX. Septembris ingreditur, & permagno suscipitur amore ac honore, ipsoque ex turribus fulminationis & regalis amplexationis tempore, plures in cœlo apparuerunt soles. Deinde convivationibus, confabulationibus, & consultationibus aliquot transiguntur dies, quando rex Christianus insignem denuò belli nervum ibi nactus, Vichiam & Varbergum Sueco in pignus assignavit, ac pro tantis se gratum præbiturus beneficiis, quælibet Sueco prædia, quæ in Hallandia possideret hæreditaria, & hætenus aliquandiu jure nullo carisset,

isset, resignavit, ille simul datis literis, sanctè promittens, se regi Gustavo inconsulto, cum Lubecensibus non transacturum; atqui promisso deinceps non satisfaciens.

Alia quoque plurima, quandoquidem ab hospite flagitaret rex Gustavus, & ille recusaret, sibi que propterea subtimeret, fertur ille pœnituisse hujus in Sueoniam profectionis, ac ipsi Stocholmiâ abituro dixisse Reginam affinem, quòd feliciori uteretur tunc fidere, quam paucis ante diebus, quando secus de ipso deliberaretur; Ideoque regem Christianum indè abitum maturasse.

Verùm hic moranti, suatum à rege Gustavo, memorant Historici Danorum; ut suo invitatus exemplo, Clerum Episcoposque Daniæ Catholicos, nonnihil in ordinem redigeret. Qui similiter insinuant Reginam Catharinam, post Regis Christiani abitum, ob prodita ipsi secreta, tantoperè à marito fuisse pulsata, ut XXIII. Septembris, indè animam exhalaret. Sepulta verò fuit XXXI. Octobris Regina, primum in archiodæo Ecclesiæ Stocholmensium parochialis, indeque post multum temporis Upsaliam translata. Cujus obitum mox suis deplorat Danus literis apud Suecum, oratque ut amicus perseveret, & XVIII. Octobris, generalem ex castris sub Hafnia argenti mutuò accepti destinaret sibi antipocham, ac pluribus indigens navigiis ad prohibendum Lubecensibus accessum, Hafniam apportare commeatum desiderantibus, nuncio in Sueciam expedito, flagitat præterea aliquot biremes, & VIII. quantocyus impetrat.

Verùm hostes tantâ Novembri mense advenit potentiâ, ut violenter penetraret, subsidiaque obsessis adportaret; Qui octimestrem postea obsidionem tolerare haud difficulter potuerant. Classis denique Sueonum, sub Lanscronam IX. Octobris expugnatam, in hyberna concessit, & epibataram ingens multitudo ad Christianum discessit, strenuam ipsi per brumam navans operam in Hafnia Malmogiaeque impugnandis.

Auxilium quoque desiderans Rex Norvegorum, & machinationes formidans Carolinas, legatos illuc expedit, subjectionem incolis persuasuros. Quo Rex Gustavus tempore, cum morbo conflictatur periculoso, & tamen ab illo Dei medicorumque ope liberatur.

Anno MDXXXVI. Legatos Dani constitutos Nidrosiæ, Præsul urbis Olaus, Palatini studiosus, captivat, & unum illorum Vincentium Lunge, genere doctrinaque insignem, quòd anno priori principem Christianum Aslogiæ, paucis Noricorum ad se pertractis, Regem Norvegiæ, citra reliquorum Ordinum designasset assensum, & permissu Regis Frederici dirutis Bergæ quibusdam Ecclesiis, illic sibi magnificam fundasset habitationem, III. Januarii die, illum Christopherus Trunsonius Archiepiscopi mandato trucidat, haud curans quòd Antistes pœnitens decreti, antè eadem illud mandatum revocasset. Deindè Olaus, regni potioribus, quos inter fuit Episcopus Hammarensis, ad partes suas perductis, terrestres ac navales per Norvegiam expedit cohortes, illam Palatino subjugaturus; Quæ à Bergensi Aslogensique repressæ Castellanis, negotio infecto remearunt.

Has verò infecutus Achershufensis præfectus victor Ericus Gyllenstern Danus Nidrosiam, captivos liberat legatos superstites; Archipræsulem frustra impugnat, in propinquo Ecclesiæ castro Stenvicensi munitissimo se viriliter defendentem; & regi Christiano mox literis significat, ipsum, non nisi Episcopis in ordinem redactis, Norvegiâ quietè frui-turum. Non pauci etiam indigenarum Olao cœperunt adversari, quòd Nicolao Lyche Dano, qui demortuæ sororem conjugis imprægnasset, con-niveret, foveret, & præcipuum haberet consiliarium. Ideò & quòd sub-

submetueret Antistes, ne ad Regem Christianum protugeret Nicolais, suasque proderet illi machinationes, fertur ipsum occultè strangulari curasse. Ita luit Nicolaus incestum & cædem Procerum Præsulumque Sueticorum, quam, cum aliis ille Danis, anno MDXX. regi Christierno Tyranno sceleratè persuaferat eisdem irrogandam.

Interim Comes Christopherus, ut sibi Daniæ & Norvegiæ obtingerent sceptrum, occulto ad Burgundiones legato Hafniâ expedito, Christianam regis Christierni filiam, & mortui nuper Principis Mediolanensis viduam, postulat conjugem, auxiliumque in Principem Christianum, promittens tanta Belgis apud Scandios privilegia, quanta desiderarent maxima. Sed neutrum obtinet, quòd Cæsar & domus Burgundica, Friderico alteri genero regis Christierni, suppetias ad occupandos Scandiæ thronos promississent.

Is proinde à Norvegis, Lubecensibus, Hafniensibus & Malmogensibus, de adferendo quantocyus subsidio iterum molestatus, copiosum in Belgio militem congregat, & Imperator invitat Saxonem Lantgraviumque ad ferendum ipsi auxilium, non principi Christiano, qui Daniam injustè affectaret. Verùm illi, quam justam haberet rex Christianus causam affectandi Daniam, & quam princeps Fridericus iniquam, quodque ille cum suis fautoribus in hoc incidisset bellum, propter navigationem per Oeresundium, in gratiam Cæsareæ majestatis permissam Belgis, copiosè demonstrantes, ferre opem principi Friderico recusarunt.

Ipsismet quoque Rex Christianus suis non indormiit negotiis, qui adversarium etiam habens Antistitem Bremensium, quòd Roschildensem à rege Christierno promissam non obtinuisset ille cathedram, ne hostium obrueretur multitudine, cum Bremensi sub initium Februarii transegit Episcopo, infulâ Roschildiæ non gavisuro. Postea terrestrem principis Friderici prohibiturus contra Danos irruptionem, junctis cum Geldriorum principe armis, occidentem invasit Frisiam, & ex occupata firmataque illic munitione excurrrens, crebras provinciæ intulit clades. Maritimam similiter aversurus incursionem, XXV. Martii, Sueticam Danicamque in Oceanum emisit classem hostibus formidabilem; quorum non pauca interceptit protinùs navigia, cum comœatu Hafniensibus destinata, & in iis pariter literas Gubernatricis Burgundicæ, quibus subsidium Hafniæ polliceretur.

Undè Dux Albertus & Comes Christopherus illic obsessi, rebus aliter suis prospecturi, quotquot ibi & Malmogiæ captivos haberent Danorum Optimates, initio Februarii, destinarunt in Megapoliam, ut, si fortassis in hostium devenirent potestatem, cum his permutati, pristinam impetrarent libertatem.

Nihilominùs tamen libellis per Daniam famosis undique sparsis, Proceres Sielandiæ, Fioniæ & Scaniæ, graviter accusant perfidiæ, quòd pactis cum rege Christierno secumque crebrò initis, non stetitissent, sed ad principem Christianum defecissent. Lubecenses quoque, suis in Daniæ sectatoribus nullam vel seram ab Imperatore bellis distento Æthiopicis, aut Friderico Cæsareis eapropter subsidiis destituto, opem intelligentes ferendam, suafu veteris Senatus modò restituti, novo belli auctore deposito, sociarumque impulsu civitatum; prout etiam nervi penuria bellici vehementer compulsi, pacem cum Rege Christiano, Sueonum propter auxilia haud superabili, statuunt inire.

A qua nec ille alienus, quòd Regem Gustavum ad ferenda sibi porrò subsidia minis paratum cognosceret, postulatam vel oblatam acceptat transactionem, suosque Hamburgum destinat Commissarios, ubi XIV. Februarii, pax utrinque concluditur his conditionibus: Lubecenses cum

fociis in Dania Norvegiaque, pristinis gauderent privilegiis; Hostibus regis Christiani nulla ferrent subsidia; Hafniensibus & Malmogensibus suaderent urbium deditioem, XV. millia aureorum à Dano percepturi, si ipsorum suasu intra sesquimestre illa contingeret. Sin verò ipsis obtemperare nollent, indè suas protinus copias revocarent; verum si obedirent, urbes dederent, his inclusi pactis, veniam gratiamque ipsi, & Dux Albertus Comesque Christopherus, rebellionis omnimodam consequerentur.

Hâc fruerentur simul cum Danis & Lubecensibus transactione, potentissimus Sueonum Rex; illustrissimus princeps Borufforum, Albertus; Magister Ordinis Livonici; ac Dithmersi. Quas haberet Suecus controversias cum Lubecensibus; hæredibus Johannis ab Hoya Comititis; & Bernharo à Møellen, ipsas decisioni submitteret regis Christiani, alias nihil subsidii ab ipso contra præfatos habiturus adversarios. Denique Lubecenses Borenholmiâ fruerentur L. annis ultra illud temporis spacium, per quod eam ipsis insulam rex Fridericus quondam assignasset, propter latas ipsi suppetias contra regem Christiernum atque fautores.

Hujus vigore transactionis, protinus in Daniam à Lubecensibus expeditus Bernhardus à Møellen, illam Hafniensibus & Malmogensibus insinuat, atque ut Regi Christiano sese dederent, frustrâ postulat. Ideoque Lubecensium exautorat ibi militem, quem Dux Comesque suscipiunt, ab Imperatore, Friderico, Belgisque subsidium expectantes, prout etiam à Rostochensibus & Vismariensibus, qui propter suam Hafniæ obsessum Principem, pactis nollent modò subscribere Hamburgensibus. Rex Gustavus verò hanc propter transactionem, regi Christiano vehementer succensuit, asseverans contra fœdus & pactum Stocholmense, ipsum cum hoste communi se inconsulto transegisse minus honestè, suasque revocans ex Dania navales & terrestres cohortes.

Quo temporis intervallo Malmogenses permoti Lubecensium suasionem ac defectionem, II. Aprilis die, civitatem Regi Christiano dediderunt, quam ille deinceps ingressus, cognoscit exercitum Sueciæ accinctum reditui, & missis cum ipso legatis ad Regem Gustavum, ob Hamburgensem se excusat transactionem, asserens ob temporis angustiam sibi non licuisse ipsum super illa consulere, tantaque nisi fuisset celeritate cum Lubecensibus transactum, ipsos dubio procùl ad castra defecisse Palatini, & Suecis ac Danis simul multò intolerabiliores ita evasisse.

Huic Suecus excusationi pro tempore simulans se quodammodo acquiescere, non difficili Danorum molitionem investigat conjecturâ, throno adhuc Sueciæ inhiantium, regnumque Vandalicis demum armis concisum invadere machinantium. Hinc Rex Christianus alacrior factus, Malmogiam suo firmat præsidio, restauratâ illic acropoli præter civium voluntatem, & toto impugnat exercitu Hafniam. Nonnullas tamen habuit præterea copias sub Varbergo, quarum robore compulsus Marcus Meyerus, vitæque pactus securitatem, arcem octiduo secundum sollemnia Pentecostes, illis pandidit; Et nihilominus postea comprehensus, sub Helsingburgo supplicium adiit promeritum.

Hafnienses interea foris ab hoste, & intus tantâ propemodùm fame pressi, quantâ olim Hierosolymitani, à proprioque simul milite vexati, quotidie cruciati, spoliati, fauciati, atque plurimi illorum trucidati; nec ullum amplius subsidium à Friderico præstolantes, quem navium inopia in Belgio demoraretur, Regi Christiano spondent urbis deditioem, sub omnium condonatione offensarum; privilegiorum confirmatione; religio-

nis Evangelicæ libera usurpatione; ac Ducis Comitisque secura dimissione. Quibus ille, XXIX. Julii, eâ subscripsit conditione, quòd Proceres Dani in Megapoliam captivi nuper abducti, in patriam quantocyùs remitterentur, & Albertus Christopherusque supplices veniam deprecarentur. Atque his utrinque consummatis & obsignatis, civitate castroque post annuam potitur Rex Christianus obsidionem, ac regno simul universo. Sed hujus initio mensis, scripto intra extraque regnum publicato, famosos hostium confutavit libellos, & perfidiam Christopheri ac tyrannidem luculenter demonstravit, simul quoque suam ad regni thronum legitimam probavit vocationem.

Cæterum principio mensis Augusti, Rex Christianus Hafniam ovans ingreditur, & sexto post die cum regni Consiliariis, Evangelicæ faveantibus religioni, januas intra clausas secreto consultat de Præfulum captivatione, ac fundorum confiscatione Ecclesiasticorum, flagitatque Senatus præsentis assensum, & illo non ægrè impetrato, post octiduum VII. Catholicos Daniæ Antistites, hujus penitus ignaros infortunii, conjicit in vincula. Horum verò IV, nempe Georgius Frisius, Viburgensis; Uffo Bildius Arhusiensis; Ivarus Munchius, Ripensis; & Stygo Krumpe, Borglamensis, Episcopalibus fuerant sacris initiati, Romæque approbati. Ast reliqui solum fuerant designati, videlicet, Joachimus Ronnovius, Roschildensis; Canutus Gyllensternius, Ottoniensis; ac Torbernus Bilde, Lundensis. Quibus accessit Claus Munchius, adjutor à patruo in Ecclesia Ripensium deputatus, successorque in cathedra nominatus.

Captivatis itaque Præfulibus, amplissima illorum bona, mobilia & immobilia, regni fisco adscribuntur inferunturque, ac Rex Christianus coram regni Ordinibus facinus illud excusaturus, ipsos suis convocat literis Hafniam, ad XXIX. Octobris diem. Nec Episcoporum lugebant infortunium Evangelici, & præsertim horum antesignanus Ambrosius Hafnensium consul; cujus repentinus ac miserabilis interitus neque Catholicis fuit magnoperè luctuosus, quem ipsi, & nuperam Hafnensibus calamitatem, justo Dei judicio, propter veteris abjuramentum fidei, contigisse perhibebant.

Verum ante deditionem Hafniæ, Rex Christianus falsò intelligens rumore, Fridericum obsessis propediem cum grandi subsidio affuturum, opem flagitat navalem à Rege Gustavo, qui ætutum suam ablegat classem versus Daniam. Sed in fretum delata Calmarnense, cognoscens Hafniâ Regem Christianum esse potitum, remeat. Rex Gustavus porrò fortunam Regis Christiani habens suspectam, nè fortassè simul Hansaticis, Danicis ac Moscoviticis, impeteretur obruereturque armis, in Russiam legatis expeditis, cum Principe illius LX. annorum pacem firmavit, ac reliquos postea hostes non magnoperè formidans, à bellis ad nuptias animum secundas convertit. Etenim Stocholmiæ, VI. Octobris, cum prænobili virgine Margareta, illustris viri Erici Abrahamsonii, Westrogothici Gubernatoris filia, quâ dignum fuerat sollennitate, matrimonium consummavit. Ex quo deinceps thoro liberos X. illustrissimos suscepit, illorumque progenies serenissima, hac etiam tempestate gubernaculo Sueonum assidet gloriosè. Duxerat autem potius Rex indigenam quam alienigenam, ut hujusmodi affinitate sibi Optimates regni arctius obstringeret. Quanquam isto connubio non paucos illorum magis primùm à semet alienarit, quòd Margaretam Suantoni Sture desponsatam, sibi conjugem acceptaret. Deindè tamen, quam fuerit hoc conjugium soboli proficuum, suo cum emolumento unus liberorum D. Johannes in bello adversus Ericum, alienigenâ fratrem genitum, experiebatur.

His fuit nuptiis captivatus Magnus Sommerus Stregnensium Episcopus, quòd Lutheranæ recusaret amplius suffragari doctrinæ, & post octimestrem carceris squalorem, XXIV. Maji liberatus, in avita consenuit obiitque religione. Ipsi mox subrogatur Evangelicus M. Bothvidus Lincolniensis Canonicus, qui propter liberius quoddam responsum, gravissimam Regis postea incurrebat indignationem. Namque affectanti Regi Gustavo palatium Episcopi lapideum Stregnesiæ, & interroganti, quo sacer codex capitulo Episcopis hujusmodi concederet domicilia? Respondit incautus: Eodem prorsus quo Regis decimarum permetteret Ecclesiasticarum usurpationem. Secundum sollennia verò nuptiarum, legatos ad Comitatus transmissit Hafniensia, in quibus Rex Christianus renovat Danis privilegiorum immunitatumque roborationem; offensas omnibus condonat; Patriciis, ob vastata proximo bello sua domicilia graviter offensis, reconciliat plebeios, & amnestiam promulgat hos inter firmissimam.

Ita Ordinum favore potitus, XXX. Octobris, illis causas Præfulum exponit captivatorum, nimirum, quòd propagationi dogmatis Evangelici ponerent jugiter obstaculum; Quòd regiam prorogantes electionem, bello præberent occasionem, quo hæcenus per triennium patria esset nimium dilacerata. Denique, quòd amplioribus multò illi fruerentur annuis redditibus quam Respublica, Regem, propter inopiam rerum, ad tam crebras ac insuetas plebeculæ contributiones imponendas, quodammodo impellerent. A quibus imposterum liberior esset futura; Evangelio gavisura; & conscientia libertate fruitura, si Antistitem talium nunquam restituendorum depositioni, bonorumque confiscationi, assentiretur.

Ideo promptissima populi nactus suffragia, hujusmodi plebiscitum literis confirmatum impetrat, & paucis post tempore Antistites opibus spoliatos, autoritateque pristina nudatos, libertate donat, cuique præter bona hæreditaria, unum cœnobium proventibus gaudens, assignat in feudum. Quo illi citra religionis jacturam contenti ad mortem usque vixerunt, præter Joachimum Ronnovium, qui Regis factum execratus, & suam liberationem aliorum fore Præfulam restitutionem minatus, octennio variis divexatur carceribus, in quibus anno MDXLIV. Hafniæ constantem & Deo querentem efflavit animam.

Verum Norvegis isto Hafniæ conventu, non Ecclesiastica modò dignitas abrogata fuit, sed etiam Politica; Quandoquidem ipsis Dani aliquot à regnorum fœdere defectiones illic exprobrantes, & non confidentes vicissim iisdem largam à Daniæ Regibus pacta non servantibus conventa, causam deficiendi esse sæpenumerò præbitam, pervetustum illud regnum, & quondam florantissimum potentissimumque, titulo, & proprio spoliatum Senatu, in provinciam Daniæ perpetuò fore subjectam redegerint. Atque redeuntes inde quosdam Norvegiæ Optimates, dolo navibus clanculum perforatis, ut quidam referunt scriptores, submerserint; Quando reor una Johannem Reslogensium periisse Antistitem.

Postea Danus oratores ad Mariam Belgii moderatricem ablegat, huic inducias XXX. annorum, paucis ante annis Daniam Belgiumque inter sanctas, in memoriam revocatos, & illarum impetratos restorationem. Qui promissis, de colloquio utrinque hac super re, propediem Hamburgi instituendo, acceptis, redierunt. Sed Sueonum ad præfata Hafniæ expediti comitia Legati, XXX. Novembris, fœdus restaurant cum Danis super mutuo in hostes ferendo tempore necessitatis subsidio; veteres quaslibet controversias, ad Indos & Garamantas migrare jubentes, præter illam Sueonum in Gothlandiam jurisdictionem, atque prætereuntes jus patriæ in ditionem Jemtiaë Sprengensium.

Ideoque Rex Gustavus his subscribere decretis diu fuit tergiverfatus, ac licet demum illa roboraverit Rex Gustavus, & alia postmodum sæpius; Tamen quædam semper æmulatio, ac animorum tacita in utriusque hæsit pectore inflammatio, quæ sub filiis in lamentabile prorupit incendium, hinc præcipue subortum, quod Sueones Gothlandiam, Scaniam & Hallandiam, Blechingiamque, suo quondam argento comparatas; Ast Dani Sueciam, sibi magno cum fœnore olim conjunctam, taciti affectarent, quibus aliæ deinceps causæ accesserunt. Hinc Thuanus Gallorum affirmat Historicus, simulatam & fucatam hos inter Scandiæ Reges viguisse semper amicitiam.

Anno MDXXXVII. Non immemor Rex Gustavus, quam immorigeros & rebelles se præbuisent Smalandi, seu Gothi australes Sueciæ, per elapsum proxime triennii spacium, quando bellum adversus regis Christierni promotores flagraret, qui dubio procul à profugis instigati Sueonibus, & à Danis animati quibusdam. Velut etiam, ob mutatam exasperati religionem pristinam, nimiumque à regis onerati præfectis, nullam exhiberent regis mandatis obedientiam, armis statuit ipsos perdomare.

Itaque mense Januario, mediocrem illuc transmisit exercitum, cum prænobili viro Holgero Caroli, regionis Nomophylace, & Johanne Thuronis, Sudermannicæ Toparcha. Quorum territi adventu Smalandi, auditâ Regis citatione, ipsos accedunt supplices; suos audiunt excessus patienter; veniam flagitant; obedientiam, & multarum promittunt impositarum solutionem, gratiamque obtinent. Illorum tamen bini, Joñas Andree, & Nicolaus Dachius, magnæ autoritatis agricolæ, graviorum convicti scelerum, ut fertur, quam quod veniâ & vitâ donari mererentur, morti adjudicantur; & illam nihilominus, amicorum intercessione, ac multæ grandis promissione, datis sponsoribus, evaserunt. Quæ cum rigidius ab illis extorqueretur, nec essent solvendo, Smalandos ad triennale Regi Gustavo bellum inferendum postea commoverunt.

Hujus verò Regis soror Margareta, & uxor Johannis ab Hoya Comitiss relicta, post obitum mariti, à fratre in patriam cum liberis revocata, noluit obtemperare. Sed Revaliam concessit, ubi extorris secundo hujus anni mense finem vitæ imposuit, sobole illustri superstite; Ex priori quidem conjugio, Petro Brahe à Visingsburg Comite, & Birgitta consorte Birgeri a Vignes Baronis; Verum ex posteriori, Josepho atque Johanne ab Hoya Comitibus, quorum hic multâ præditus scientiâ & prudentiâ, Osnabrygensis deinceps evasit Antistes.

Porrò in Norvegia rebellio aliquantulum hoc tempore subsedit, quod Archipræiul regni Olaus, promissum non adeptus subsidium à Palatino, arma deposuisset, qui propterea X. ante Pascha die, Regi Christiano per literas eâ spondet conditione obedientiam atque subjectionem, si defectio nis sibi crimen occisionisque vellet condonare, nec dignitate spoliare. Sed repulsam passus, & copiosum ex Dania illuc adventare comperiens exercitum, castrum suo firmavit milite Stenvichianum, & opibus in IV. navium classem congestis, cum sectatoribus navigavit in Belgium, ut Palatinum quantocyus in Norvegiam perduceret, illumque minus ad hanc paratum & animatum deprehendens expeditionem, dolore sensim contabuit, qui anno ipsum sequenti ad sepulchrum, Lyræ, perduxerat.

Danicarum porrò copiarum ductores mox in Norvegiam delati, artem impugnant Stenvicensem, quam festo Christi in cœlum remeantis, deditione occupant, incolasque regni borealis subjugant; captum Hammariæ Præsulem in Daniam transmittunt, ubi quem sortitus exitum ignoro; vete-

veterem proscribunt religionem, Lutherano passim dogmate substituto; Et fundos, aliasque Episcoporum ac Ecclesiarum opes, regio adscribunt fisco. Quando M. Johannes Casius, Nidrosiæ primus ordinatur Archisuperintendens.

Alii Hamburgum interea expediti Proceres Danorum, cum Burgundionibus trimas paciscuntur inducias, prolixiores impetrare haud valentes. Oerebrogiæ in Suecia synodus eodem peragitur tempore, in qua fuerat decretum, ut baptismus Sueticè, non amplius latine, administraretur, & consultatum de ceremoniis, illi; visitationi captivorum ac infirmorum; inhumationi mortuorum; & sponforum benedictioni, adhibendis. Hujus proinde synodi mandato, protinus M. Olaus Petri Enchiridion concinnavit ceremoniarum, & typis publicavit, in quo exorcismum circa baptismum; extremam unctionem; chrisimatis utrobique usurpationem; pro defunctis intercessionem, sed conditionalem; atque elevationem Eucharistiæ, censuit pro tempore quodammodo retinenda. Missale, ut vocant, Sueticum similiter edidit, in cujus proloquio probat sacris operandum in sermone vernaculo, ut populus intelligeret circumstans, & canonem Ecclesiæ Romanæ explodendum, quod sub Gregorio magno, à quodam foret scholastico annis CD. post tempora compilatus Apostolorum.

Verum Johannes Góthus extorris Suecorum Archipræsul, à Paulo III. ad Oecumenicum vocatus concilium Mantuæ celebrandum, illuc Dantisco festinavit, illoque propter Evangelicorum protestationes, & Turcarum excursionem, in tempus prorogato commodius, apud humanissimum Venetorum Patriarcham Quirinum interea pausavit, vicariam ipsi deferens operam in Episcopalibus subinde functionibus obeundis, & Historiam conscribens Suecorum.

Principes verò Protestantium, Lantgravitis & Saxo, propter hujusmodi obstaculum concilio positum, aliaque quæ Imperatori faceffiverant negotia, ipsum formidantes, ad fœdus secum pro religionis defensione pangendum, Scondiæ Reges invitarunt. Atqui Rex Gustavus magis sollicitus de fundis in Dania & Norvegia, ad quosdam Sueonum jure pertinentibus, nunc recuperandis, Regi Christiano frequens hoc super negotio promissum in memoriam revocat, qui colloquio Halmstadii, VIII. Septembris, hac de re controversa instituendo, tandem consenserat.

Postea Rex Christianus sceptris Daniæ ac Norvegiæ considerans se modo pacificè usurum, & nationes habere finitimas sibi amicas, suam promulgat inaugurationem, Hafniæ XII. Augusti peragendam, ac fidei novationem illo tempore ad fastigium perducturus, Johannem Bugenhagium Vitebergæ Superintendentem, in Daniam curat accersendum, ab illo, non aliquo Catholicorum Præfulum, desiderans pariter inaugurari. Quem inde suum lubenter expediens in Daniam Lutherus collegam, de tam laudabili proposito zeloque Regi magnoperè gratulatur, & ipsum impensè hortatur, ne cathedrales regnorum Ecclesias consuetis privaret redditibus, qui artium liberalium forent ornamenta condimenta que, quod summoperè subverendum esset, nè alias ingeniosa Danorum juvenus, premiis hujusmodi subtractis, imposterum amaras studiorum radices hæc orbatas dulcedine, haud dignaretur libare, multò minùs degustare, indeque horrenda scholas & Ecclesiam Daniæ invaderet barbaries.

Interim XII. Augusti dies illuxerat, quo principem Christianum & Dorotheam, Bugenhagius solenniter diademate redimivit, ac regio ille vit balsamo, quod Antistites Catholici illo privati essent munere, frequenter id suggillabant. Indè autem XIV. die Bugenhagius, VII. primis Daniæ Superintendentibus, nempe Francisco Vormundo, Lundensi; Petro Pal-

Palladio, Roschildensi; Georgio Sadalino, Ottoniensi; Matthiæ Langio, Arhusiensi; Jacobo Sconingo, Viborgensi; Joanni Thomesonio, Borglamenti; & Johanni Vandalo, Ripensi, benedictionem impertivit. Quando fidi delatam à Rege infulam Slesvicensem noluit acceptare Bugenhagius, suo Vitebergæ officio contentus. Postea reformationi Hafniensium Academiae, scholarum Ecclesiarumque Danicarum & Norvegicarum, integro insudavit quinquennio. Sed transactâ Regis coronatione, actutum residuis in Dania monachis, cœnobia patriamque deserere mandatur, quorum plerique exilium potius quam dogma Lutheranum amplecti maluerunt.

Ita vaticinio Caroli Cæsaris respondit eventus, quod de principe Christiano præfage olim protulit. Is siquidem in adolescentia, Joachimum Marchionem Brandenburgensem, avunculum, ad Imperatoris aulam comitatus, interfuit concioni, quam Bernardinorum quidam in Cæsaris præsentia habuit, illaque finitâ, dum in genua procumberet monachus, zonam seu chordam, quâ fuerat is præcinctus, per rimam fuggesti fortè propendentem, joco ita firmiter alligavit princeps Christianus, ut concionator absque Comitum nodum resolventis adminiculo, nequiret assurgere. Quocirca querelis illius Cæsar permotus, ludibrii authorem in palatio investigat, & principe Christiano deprehenso, arrisit inquit: *Fortassis cognate monachorum quandoque futurus es ordini testis inenodabilis, ac pestis memorabilis!*

Bughenhagius autem, fidei ac ceremoniarum orditur Hafniæ, velut in regia Daniæ civitate, novationem, ubi dirutis Clementinâ occidentali portæ adjacente, quæ primum fuit urbis templum, & Franciscana, Ecclesiis, Mariana Nicolaitanaque parochiales constituuntur; Et hæc quidem consequitur Pastorem M. Johannem Thausonium, illa M. Georgium Viborgensem. Sed Andreas quidam adipiscitur Ecclesiam S. Spiritus, ubi quotidianam urbis parochi, & in Mariana sacellani, concionem deinceps fuerant habituri.

Rex Christianus etiam D. Lutheri haud contemnendam ratus admonitionem, Academiae, scholis per regnum trivialibus, & Ecclesiarum presbyterio cathedralium, de necessaria providet sustentatione, idque propter causas à Luthero prolatas, & litium in causis matrimonialibus crebro decisionem. Cæterum prænobilis vir Haraldus Huitfeldius, in proloquio hitoriae Ecclesiasticæ, asseverat unum in hoc novationis negotio, per Germaniam & Scandiam malè neglectum fuisse, nimirum, quod harum incolæ Romani obedientiæ Pontificis modò subtracti, aliud sibi caput non elegerint protinus supremum, idque si fecissent, & illud in fidei controversiis consulissent, non tam fœda inter Lutheranos essent Theologos suborta deinceps certamina.

Verum ad comitia redeat calamus Hafniensia, in quorum fine, secundum Hamburgensè decretum, Sueonum & Lubecensium auscultat Rex Christianus velitationes, ac examinat, quo mercatores illi jure à Gustavo Rege XII. millia & CD. poscerent marcas Lubecanas, veteraque repeterent ab eodem privilegia, nec valens penitus controversiam decidere, triennales inter Suecos & Lubecenses concludit demum inducias. Inter Regem Gustavum verò, & Albertum Prussiæ Ducem, Gedanensesque, frustra conatur amicitiam restaurare, quòd Suecus gravibus motus causis, hujus transactionis articulos sibi à Dano missos, approbare modò recusaret.

Hic etiam comparens Ericus Hojensium Comes, nomine liberorum fraternorum, à Rege Gustavo reposcit maternos illorum in Suecia fundos,

dos, & Viburgum Finlandiæ, Neoflottiamque, cum ditionibus subjectis. Cui responsum à legatis Sueonum, mortuo Comiti feudum illud Finlandiæ, hæreditario non concessum fuisse jure, propriaque eum culpâ, hujusmodi & aliis ad conjugem spectantibus privatum bonis; Nihilominus tamen, si ipsius liberi Sueciæ restituti, honestè se vellent gerere, singularem dubio procul Regis avunculi essent clementiam comprobaturi.

His verò transactis judiciis, inde remeant Sueones, per quos rex Christianus apud regem Gustavum fuit questus, quòd Dani nimis gravarentur in Suecia vectigalibus, & Sueci nulla vellent in Norvegia sub Bohufio dependere; quodque prohibitum à rege Gustavo Gothis, merces Hallandiæ urbibus importare; velut etiam hæreditarios quorundam nobilium Danicorum in Sueonia fundos, juxta statutum Malmogense, necdum esse ipsis restitutos,

Principio Septembris, seni Sueticorum Procerum cum totidem Danicis congregati, non paucos quorundam Sueonum in Dania Norvegiaque fundos jure repetunt, & à Danis responso accepto, quòd propter obligationem anno MCDXCIX. Regi Johanni à Suecis datam, & hujus postea transgressionem, sententiamque ideò Calmarniæ MDV. à Senatoribus Daniæ & Norvegiæ in primarios Sueonum prolatam, illos legitime ad fiscum Daniæ devolutos fuisse, ac plerosque hodiernis eorum possessoribus regem Johannem illo tempore vendidisse, hasque ob causas veteribus in Sueonia hæredibus restitui nequaquam posse. Probabant verò Sueci, Regem Johannem, propter pacta conventa ab illo non servata, legitime Suetico privatum fuisse imperio; ac proinde sententiam nullius extitisse valoris Calmarnensem. Præterea, si quidquam ea roboris obtineret, illud totum in transactione sub Stocholmia cum rege Christierno instituta anno MDXX, quando hujusmodi quaslibet condonabat offensas, sibi, parenti & avo, à Suecis quomodolibet illatas; horum prædia apud Danos vel Norvegos sita, actutum restituenda, sanctè literis & juramentis spondebat; ac promissis statim neglectis, infantes Sueonum Optimates bonis vitæque sceleratè privabat, profectò amisisset; Et demùm, si suis mariti fundis propter aliquod essent crimen spoliati, propria horum uxoribus non forent bona simul auferenda, idque tamen cum acciderit, ea sine dubio esse resignanda. His propemodum convicti Dani, lege affirmant militari uxoribus bona simul ablata, quo frivolo Sueones offensi responso, inferunt pari Danos jure suis in Suecia prædiis esse spolios, insignemque hanc esse Danorm erga Suecos ingratitude, quorum tantam in bello nupero forent experti benevolentiam. Quibus illi nonnihil permoti, vel potius Rex Christianus, Nicolao Petri à Kracherum duntaxat, amissos restituit postea fundos, quòd Rex Gustavus pro illo peculiariter intercessisset.

Tempore Hafniensis & Halmstadiensis conventuum, fuerat Rex Gustavus arcis intentus Griphisholmensis novæ foundationi, indeque profectum in Oelandiam, convenit Axelius Brahe Regis Christiani legatus, agens cum eo super certis mutuati suo Regi argenti terminis solvendi, fœnus offerens, & Regem Gustavum sollempniter invitans ad fœdus Smalcaldicum.

Itaque XXVIII. Septembris, ex castro Borcholmensi consentit quadrienni solutionis prorogationi, usuram interea nullam desiderans, & Smalcaldicæ assentit fœderationi, pro religionis defensione, significans à Lan gravio Saxoneque nuper se ad eandem invitatum, & scire cupiens, quibus illi Rex Christianus vellet subscribere conditionibus. Deinde suggerens in literis Dano de concilio Mantuæ propediem celebrando, asse-

rit summoperè necessarium esse, ut protestantes quantocius convenirent de responso adversariis hac super re dando, ac unitis oblectarentur viribus concilii hujus celebrationi. Denique præfatis Regis Christiani occurrit gravaminibus, demonstrans majus Danos in Suecia non solvere vectigal, quam alii alienigenæ mercatores ac indigenæ. Quoad alterum, quando Ludosienes pertransirent negotiatores Bohusium, consueta pensuros vectigalia, sed rarius ibi commeaturos imposterum, propter novæ foundationem Ludosia. Ad tertium & quartum quod attineret, negat se Gothis prohibuisse merces Varbergum & Halmstadium apportare; Verum ipsosmet à negotiatione cum his urbibus alienos, quò illorum incolas bello proximo intensissimos experti essent hostes; simulque asseverat, non minus Suecos quam Danos, de prædiis hæreditariis sibi violenter sublatis conqueri, obsecrans ut finis tandem aliquando huic imponeretur controversiæ, quæ nupero Halmstadii colloquio, propter Danicorum contumaciam Commissariorum, haud potuerit terminari.

Post bimestre verò temporis spacium, transactioni cum Lubecensibus institutæ subscripsit rex Gustavus, & Decembri mense, regi Christiano singulares agit gratias, ob illius studium huic impensum; Nihilominus suspectæ non fidens Dani amicitia, & præsertim, quò non obscura denunciaret passim fama, ipsum Suecis bellum machinari, arma parat quam occultissime. His autem Sueco gnaviter intento, uxor genuit Margareta Johannem Stegeburgi, XXI. Decembris die, post quartam nonnihil horam matutinam, qui deinceps capto fratre Erico, ad thronum Sueciæ Gothiæque transcenderat.

Anno MDXXXVIII. Ille animosus Gothiæ australis agricola, Jonas Andrea, causis impulsus anni prioris initio productis, Regi Gustavo in ista regni provincia occæpit rebellare. Nam quibusdam stipatus commilitonibus, mense Januario, regios illic præfectos trucidavit, & propinquis refugium nemoribus captavit, ibique mandato Regis quæsitus, profugit in Blechingiam. Hinc autem in Februario, aliquot tuorum comitum remisit in Smalandiam, qui Thuronis Trollii à Berquara servitoribus occisis, incolas dittonis invitant ad limitaneum cum Jona colloquium habendum; A quo tamen frequentando, fidei Thuronis operâ fuerunt protinus avocati, & in pristino erga Regem obsequio confirmati.

Interim Caudius Bilde Castellanus Bohusensis, ex finitimis cognoscens Vestrogothis Suecum arma cudere, divulgat ipsum Daniam impugnaturum. Hoc itaque inopino percussus rumore rex Christianus, oblatum à Protestantibus sædus constituit acceptare, & molitiones regis Gustavi exploraturus, nuncio ad ipsum destinato, suam Brunsvicum illi manifestat profectionem, oratque ut in absentia sua Daniam & Norvegiam sibi vellet habere commendas. Sed rex Gustavus hunc exploratorem non oratorem esse liquidò intelligens, ipsum quatuor detinet mensibus, & modò Danum magis suspectum habens, ingentes sub signis fovet interea temporis cohortes.

Rex Christianus proinde non expectato legati reditu, in Martio cum uxore Dorothea, quingentisque equitibus, Brunsvicum properat, ubi XII. ante Pascha die, cum fœderatis Germaniæ Principibus & civitatibus, hujusmodi pangit foedus, novennio perduraturum: Hujus focii mutuis invicem commodis invigilabunt, de incommodis tempestivè admonentes; Conjunctim in Mantuano protestabuntur concilio, citra omnium assensum fœderatorum, nullis ibi articulis subscribendo; Si Rex Christianus mutata religionis nomine, aliamve propter causam, fuerit à quocunque tandem impugnatus, reliqui fœderis focii tribus peditum millibus ipsi per tempus trimestre succurrerent, & XL aureorum millia submitterent, ac tantundem ille subsidii indigentibus laturus esset fœderatis. Nec propter Suecum duntaxat hoc adeò sollicitè Danus

Danus affectaverat fœdus, sed etiam ob Cæsarem, quòd inaudivisset sequestro Pontifice, ipsum Gallo propediem reconciliatum iri.

Brunsvico autem reversus Hamburgum, à civibus velut pater, patruus & avus, princeps illorum appellatur, indeque XI. post Pascha die, suis regi Gustavo insinuat literis, se nuper Brunsvici protestantium esse adscriptum fœderi, & quòd in ipsius gratiam illic effecerit, ut Bernhardo von Mœllen, nec Lubecæ impofterum, neque aliis ei suspectis liceret urbibus commorari, & amplius seditiones machinari.

Ast quàm fuerit hoc verum, hinc non obscure liquet, quòd æstatis primordio, Jonas rebellium in Smalandia antesignanus, Lubecum profectus, ibi cum Erico Hojensium Comite, præfato Bernhardo, Magno Scarensium Episcopo, & aliis ex Suecia proscriptis, civibusque Lubecensibus, de Rege Gustavo consultaverit impugnando. Atque hoc super negotio probè informatus, vestibus, pecuniis & armis donatus, in Blechingiam Jonas remeavit, quod resciscens illius gubernator Axelius Ugrop, ipsum, ut fertur, frustra indagat, qui armis solum amissis, hostium evasit infidias. Rex Gustavus nihilominus verbis fidens regis Christiani, & nihil sibi pro tempore periculi ab illo impendere intelligens, militem exautorat, ac VII. Julii, tabellarium Dani remittit. Quo cum queritur de falsi rumoris authoribus, seque illum propter, quadrimestres in militem grandi suo cum incommodo sumptus impendisse confitetur; Nihil Dano respondente, ac tabellionis remorationem dissimulante, quòd nec dum sibi opportunum foret cum Sueco belligerare.

His, aliisque de causis, Ordinum fuit conventus Ottoniæ modò institutus, in quo nova Ecclesiæ Danicæ ordinantia, per Johannem Bugenhagium hætenus conscripta, promulgatur, & approbatur. Quando etiam Rex Gustavus, celebratis Nycopiæ comitiis, cum Optimatum quibusdam graviter exoptulat, Ecclesiasticos sibi fundos, contra decretum Arosiense, minùs justè arrogantibus, constitutionesque illic propterea nonnullas fabricat. Atque tum temporis, famosus ille simul Belga, Conradus Phy, in Sueciam penetravit, qui Regis postea Cancellarius & Consiliarius infeliciter evaserat.

Interea Johannes Gothus, Perussæ ob Mantuanum hærens concilium, illic ex pervetusto legum Gothicarum volumine, in Bibliotheca Franciscanorum indagato, membranaque bubulà exarato, rogatu viri cujusdam magnifici, unum interpretatur paragraphum, hodiernis Sueonum legibus omninò conformem. Undè aliundeque manifestum evadet, Gothos ex Sueonia, non Belgio, ut somniat quidam Becanus, quondam esse progressos.

Johannes quoque Braschius exul Ostrogothiæ Antistes, ex Prussia modò ad memoratum similiter in Italiam festinans concilium, & usque Lendanense perveniens cœnobium Poloniæ, illic morbo lethali contracto, sub finem Julii è vivis decessit, ac humo ibi requiescit. Singularis ille fuerat patronus cœnobarum Vastensium, quem Rex Gustavus non metuens amplius, hoc anno, ut istud quoque sensim inhabitatoribus evacuaret monasterium, monialium quasdam ad Munchalivense in Norvegia cœnobium, & monachorum nonnullos ad Lapponum jubet pergere conversionem. A residuis verò, propter levatos hujus anni proventus, CCC. marcas percipit tremissium. Non tamen super hoc, verum illo, vehementer Antistita Vastensis cum Rege per literas exoptulat, ac ut suis liceret alumni remanere, fideliter obsecrat. Atqui hujus etiam Ordinis Sijonense in Anglia claustrum, nunc penitus fuit desolatum, & solo forsitan æquatum.

Anno MDXXXIX. Regnum Sueciæ hæcenus electitium, medians Rex Gustavus sibi, filiis, & posteris suis hæreditarium efficere, Oerebrogiæ IV. Januarii, cum regni Consiliariis illo super negotio deliberat, & illorum consensum impetrat. Sed Jonas Smalandus, à regis Christierni sectatoribus instigatus, Gustavum liberosque Sueciæ throno exturbare machinatur. Itaque cum regius præfectus unum illic agricolam, propter divenditos in Dania equos taurosque contra edictum, acceptis ab ipso fidejussoribus, ad respondendum in judicio huic crimini obligasset, is Jonæ instinctu aliis stipatus factiofis, binos Præfecti servitores publicos, in Martio occidit, Smalandorumque plurimi judicia provinciæ armati accedunt; latas ibi sententias contemnunt; minas jactant; tributa denegant; & templa quædam Lutheranum propter dogma expilant.

Nec illustrem virum Gustavum Olai à Torpa, & alios Optimatum illuc cum regiis advenientes literis, magnoperè curant, animati dubio procul fiducia, quam de Palatino propediem affuturo conceperant. Nam Fridericus suis in Suecia, Dania & Norvegia fautoribus tandem laturus subsidium, XXXVI vexilla peditum, classemque non sperendam, in Hollandia sibi comparat. Sed epibatis argento & com meatu necessariis destitutus, peditumque cohortes terrestrem in Danos irruptionem facturam, intelligens ab Hamburgensibus aditu prohibitas, atque totam in armis Jutiam versari. hac cogitur expeditione modò superfedere, Smalandique propterea aliquandiu quievère.

Islandi autem regii præfecti tyrannide non immeritò exacerbati, graviter tumultuantur, & tyranno cum XI servitoribus trucidato, etiã sedantur. Hujus accusatus seditionis Augmundus Scaltholtensium Episcopus. se in foro insulæ magno, innocentem jurejurando probavit, & officio se abdicavit, propter devexam ætatem oculorumque debilitatem.

Nec ipsimet Scondiæ Reges Gustavus & Christianus, multum à tumultu abfue e intestino, hicque, ut Suecum in amicitia contineret, fertur impulisse Lubecenses ad renovandam modò pristinam ipsi per legatum actionem. Prius tamen suo in Sueciam expedito, variis se modis regi Gustavo insinuat, & quantum ipsius causa laboraverit Brunsvici, de nuo commemorat. Quibus Suecus haud placatus, blanditiis per legatum hinc remissum, Danos ingratitude accusat, quòd immemores tot beneficiorum sibi à Suecis exhibitorum, profugos ex Sueonia non ipsimet solùm contra regnorum fœdus humanissimè fovissent; Sed in Prussia etiam apud Albertum Christiani sororium, providissent illis refugium diversoriumque securum. Postea vehementer exaggerat, quomodo militem ipsis ex Suecia missum subsidio, ad sua vexilla seduxissent; com meatum Sueticæ promissum classi, non suppeditavissent; monetam illo bello vilipendissent Sueticam, Danicæ ac Germanicæ æquivalentem; Helsingburgi victoribus Suecis captum tradere noluisse Marcum Meyersum; Et quod rex Christianus cum Lubecensibus atque Imperatore, adversus datam Sueonibus fidem transgisset; aliasque refricat veteris odii cicatrices, ut indè captaret occasionem Danos impugnandi.

Quam rex Christianus molitionem regis Gustavi probè animadvertens, ut illi tempestivè obviaret, seque à criminibus purgaret objectis, novum Calmarniæ inter suos & Sueciæ Commissarios obinet colloquium, in quo per suos gravaminibus respondet regis Gustavi, minùs tamen sufficienter; Ideoque bellum indè formidantes, præsentibus orant Sueciæ Proceres, ut reversi, alium à suo impetrarent Rege conventum, circa regnorum limites postea frequentandum.

Denique in Septembri, Orator Lubecensium M. Sebastianus Ersam, in

in Sueciam instinctu Dani advenerat, quem Rex Gustavus in primis morbo pratenso ipsemet audire noluit. Quamobrem à Senatorum nonnullis auditus, obsecrat, nè summo ageret jure Sueonum Rex cum Lubecensibus, propter bellum Scandia ab illegitimo illorum Senatu, citra reliquorum culpam incolarum nuper illatum; vetera ipsis nomina persolveret; merces arrepto detentas restitueret; pristinam illis negotiandi potestatem concederet; & antiqua roboraret privilegia, sicque spem fore indubiam confederationis inter Sueones ac Lubecenses, & reliquas Vandaliæ civitates, arctissimæ, iisdem gavisuras in Suecia immunitatibus.

Hujusmodi Lubecensium petitioni respondit primum Senatus, & postea Calendis Octobris Rex ipsemet, nimirum, quod Lubecenses ex propria malitia & avaritia, dominandique libidine, bello nuper clificum canendo, semetipsos ideò consuetis in Sueonia privilegiis indignos reddiderint, quæ olim fraudulenter obtinuisserint, & ad refundendum Suecis immensos huic bello sumptus, per triennium impensos, ita se obligaverint, hocque ubi fecerint, Regem ab honestis non alienum deprehenderent pacis conditionibus; Qui & privilegiis illorum subscripturus, citra tamen regni sui detrimentum.

Cum isto nuncius responso, XXVI. Octobris, Lubecum fuit remissus. Quando Rex Gustavus ex intervallo temporis ad Ecclesiastica reversus negotia, talem per Evangelicos regni Superintendentes, curat Ordinantiæ Ecclesiæ Suecicæ promulgari, qualem ferme D. Johannes Bugenhagenius in Dania nuper divulgasset. Convictum quoque adulterii Johannem Stocholmensium concionatorem uxoratum, in vincula conjicit, & ab urbis non paucas simul Ecclesiis divitias corradit, patriæ impensas fortassis defensionis, ac filiarum dotationi, quarum primogenita nascitur VI. Junii Stocholmiæ Catharina. Isto similiter anno prodiit Venetijs tabula Sueciæ Geographica per Olaum Gothum, ibi cum fratre Vicentini exordia concilii præstolantem.

Anno MDXL. In Comitibus Ordinum Sueticorum Oerebrogensibus, judicio sistuntur, Magister Laurentius Andrea Upsalensium Archidiaconus, & M. Olaus Petri Stocholmensium Ecclesiastes, accusatique non manifestatæ in Regem antè quinquennium Stocholmensis conjurationis; temerarii & quandoque nefarii in novationis Ecclesiasticæ negotio, dati sæpenumerò mali consilii; atque consultò falsatæ nequiter Historiæ Suecicæ. Horumque convicti criminum, & aliorum non paucorum, II. Januarii à regni Senatu, in quo unà sedit Laurentius Olai germanus, Upsalensium Archisuperintendens, morti adjudicantur; Quam tamen Regis commiseratione multo auro placati, & amicorum intercessione, præsertimque Stocholmensium, qui aureos expenderant hujus nomine D, postea evaserunt. Officio quoque suo restitutus fuit Olaus; Sed Laurentius Andrea propriis vitam redimens divitiis, ipsius reliquum inops Stregnesiæ transegit & peregit. Sæpiusque antea memoratum propter crimen, idem, & Olaus, vehementer à Rege Gustavo pulsati fuerunt, Catholicis Sueciæ ideò exultantibus; miseros subsannantibus; ac propter mutatam & temeratam ab iis majorum religionem, hanc ipsos justo Dei judicio pœnam incurrisse passim vociferantibus.

Principio etiam hujus anni, quandoquidem trimæ Danos & Belgas inter ad finem properassent induciæ, per suos denuò posci Rex Christianus legatos à Maria Belgii Gubernatrice, in præsentia Caroli Imperatoris, earundem per annos XXX. prorogationem, promittens se Belgarum in Oeresundio naves haud amplius detenturum, & solum annuas

impetrat, colloquiumque his de controversiis intereà Colonia instituentum; Quod tamen partium deinceps consensu, ad Ratisbonensia sequentis anni comitia fuit dilatum. Hujus verò contractus ignarus Lantgravius, XVIII. Januarii, Danum literis hortatur, ut dote filiabus regis Christierni numeratâ, omninò in gratiam cum Palatino viduaque Mediolanensi rediret, quòd hujus prætextu Cæsar illarum avunculus Scandiæ infidiaretur, suam ipsi deferens operam in lite componenda. Quamobrem Rex gratiis illi relatis, quo controversia utrinque volveretur cardine, manifestat, operamque Lantgravii super ea flagitat decidenda. Quando Franciscus Lotharingiæ princeps, amplissimam ex Scandiâ quoque dotem expectans, Christinam sibi matrimonio jungit filiam regis Christierni, quæ Carolum illi enixa, Ducem Lotharingiæ; Rhenatam, Vilhelmo Bavaro; & Dorotheam, Erico Brunsvicensi, desponsatas maritis.

In Aprili, zelosus & bellicosus quidam Ostrogothiæ colonus, Laurentius Jonæ appellatus, à Smalandis fortè, & Suecis exulantibus instigatus, atque ob religionis innovationem, regionumque officialium rigidam plus æquo gubernationem, provocatus, Ostrogothis suadet rebellionem, & non paucis persuadet, illisque cinctus, regi Gustavo renunciat obedientiam; Lutheranos infestat, eorum, ac nobilium quorumlibet machinans interitum, & alterum Hunnorum se exercitum jactat educturum. Sed actutum cum complicibus à Rege captus, & membratim dissectus, rotis imponitur, corvis esca futurus, aliisque terrorem rebellionis suo infortunio & diro spectaculo incussurus. Cunctas verò tumultuandi occasiones Rex in posterum omninò præcisurus, Ludosiæ IX. Aprilis, in qualibet regni provincia, unum deputat ex Optimatibus conservatorem in ea religionis, quibusdam illi Assessoribus vel consultoribus ex Ordine Cleri assignatis; Quos vocat Ordinarios, non Episcopos; Seniores; Inquisitores; & Chorycæos, cum conservatore obligatos florentissimum procurare dogma Evangelicorum; extirpare Catholicorum; causas judicare, velut olim Episcopus, Ecclesiasticorum; Ex his delinquentes multare; Synodos celebrare; In iis gravamina Cleri, sicut articulos religionis, ordinantiamque disputando examinare. Talis autem conservator per Vestrogothiam, fuit illustris vir D. Gustavus Olsonius à Torpa constitutus.

Quo domestico Rex Gustavus tumultu defunctus, & externum formidans, pro belli nervo fortassis gerendi, reliquum auri atque argenti ex Ecclesiis Ostrogothiæ, Sudrogothiæ ac Vestrogothiæ, per Georgium Normannum & M. Henricum religionis Consiliarios, cumulavit. Quo tempore Johannes Gothus in Venetorum commorans Patriarchatu, & Historiam illic Sueonum concinnans, ipsi III. Junii die imposuit colophonem.

Similes porrò doctrinâ viros insignes Rex Gustavus in patria sibi provisurus, Upsalensem instaurat Academiam, quæ hætenus XX. prope modum annis fuisset desolata. Suae etiã familiæ renovat exornatque nonnihil insignia, cui VI. Novembris, altera nascitur filia Catharina.

Verùm Rex Christianus Islandos ad obedientiam reducturus, & dogma illic Lutheri propagaturus, in æstate Christopherum eò Huitfeldium milite stipatum expedit. Qui insulam ingressus, novum fidelitatis juramentum ab incolis extorquet; Lutheranam ipsis fidem inculcat; hujus Ordinantiam promulgat; Evangelicum deputat iis Superintendentem nomine Gisserum, Vitebergæ religione eruditioneque mediocriter imbutum, & Augmundum Præfulem Catholicum, rediens secum in Daniam abduxit captivum. Islandi ergò hujus captivitate ac fidei novitate plurimum offensi, Regi Christiano per Huitfeldium rescribunt, sibi articulos

los fidei innovatos, ceremoniasque nuper esse obtrusas; Sed jure nullo, cum Pontificis foret Romani, non Regis Dani, avitæ inducere variationem doctrinæ.

Posteâ rex Christianus magis sollicitus de rege Gustavo sibi reconciliando, XX Octobris Calmarniam expeditis legatis, spondet se prope diem mutuo datam soluturum pecuniam, videlicet XXX. millia DCCCCXCVII. Thalers, urgetque, ut suam non gravaretur Suecus jurisdictionem in Gotlandiam, & ditionem Jemptiæ Sprengensem, spectatæ fidei arbitris submittere decidendam, ac obtinet tandem illius consensum super colloquio, his de rebus octiduo ante Pentecosten, circa regnorum limites instituendo. Atqui sub hujus anni finem, regi Gustavo mutuum persolvit rex Christianus, pignore, nimirum Varbergo, Bohusio & Vichia, recuperatis.

Anno MDXLI mense Aprili, Oratores regis Christiani, in Ratisbonensibus apparentes comitiis, Regis sui voluntatem insinuant, cum regis Christiæni generis, convenienti uxoribus illorum dote promissâ, transigere cupientis; ut etiam Hollandis, ob detentas in Oeresundio naves, damna compensare volentis, obsecrando, ut vicissim Belgii Gubernatrix, sanctitæ per annos XXX pacis Daniam Belgiumque inter transgressionem satisfaceret, & totidem annorum inducias denuo constitueret. Sed quinque-mestres solum impetrant, quod Cæsar interea, bello cum Turcis composito, sorori liberationem, & Palatini Lotharingique ad thronos Scandiæ moliretur promotionem, ac Catholicæ ibidem restitutionem religionis.

Itaque Danus subverens, nè simul à Cæsare & Rege Gustavo posteâ impugnaretur, cum hoc quantocius statuit sibi transigendum, ac tempore colloquii appropinquante, suis ad illud missis legatis mandat, ut pacem omni procurarent conatu, ipsemetque Malmogiam cum mediocri subsequitur exercitu, & Rex Gustavus post suorum abitum Commissariorum, non minori stipatus navigat Calmarniam. Idque faciunt Reges hoc consilio, ut quisque suis ad Bremsbro in colliminio congregatis, propior adesset. Primo autem congressu, intelligunt non obscure Dani, Suecos ad bellum magis quam pacem animatos, quod affirmarent se nullum super ineunda concordia habere aliud mandatum, quam si Rex Christianus pristinâ cuperet frui amicitia Regis Gustavi, DCCC. millia aureorum, Daniae ab hostibus vindicatæ per ipsum impensa, solveret; Gotlandiam Sueciæ insulam restitueret; suos Sueci fundos in Dania & Norvegia sitos, actutum reciperent; sententia super his Calmarniæ anno MDV. minus æquè prolata, vigore spoliaretur.

Itaque cum his subtristes Malmogiam reversi Danorum legati conditionibus, Regi Christiano significant Suecos sago nontoga indutos, illeque propterea adversariorum dexteris gladium elicitorus, XXX Junii amicissimis Regem Gustavum compellat literis, asserens quoad gravamina, cum Lubecense bellum non minus esset Sueciæ quam Daniae periculosum, Suecum citra spem aliquam sumptus bellici sibi ex Dania persolvendi, ad resistendum hosti communi obligatum quoque fuisse. Deinde Gotlandiæ restitutionem sibi minime licitam affirmat, propter suam patriæ præstitum juramentum, quodque diu admodum illa Daniae auscultaverit; ut neque fundos reddere Suecis prætatos sibi integrum esse, quos moderni possessores emissent, & IV. Regum tempore possedissent. Hanc tamen, Gotlandiæque causam, legitimis submittere arbitris definiendam, non recusare; Et proinde obsecrare, ut alteri XX Julii Procerum colloquio Rotnebygiæ habendo, assentiri non gravaretur.

Illo autem impetrato, suis eò abituris Proceribus inter alia suggerit, illud

illud non incommodum pacis esse adminiculum, ut suo peteretur filio sponsa Regis Gustavi filia, & filio ipsius nata desponderetur Ducis Prusfici Erico. Ubi tamen postea Rotnebygiam esset perventum, & legati Suecum reddere non possent contentum, orabant ut Rex Gustavus his de rebus ipsemet cum Rege Christiano colloqueretur, illoque non recusante, XV. Septembris dies hujusmodi Regum conventui assignatur.

Porro antequam Danus huc proficisceretur, inaudivit Gallum Cæsari denuò infestum esse, propter Ducatum illi denegatum Mediolanensem, & propterea Franciscum à fœdere in hostem pangendo communem, non alienum fore arbitratus, Suecique nimios animos illud simul infracturum ratus, XII. Septembris, suos in Franciam hoc super negotio expedit Oratores.

Ipsamet verò cum Rege Gustavo congressus, post diuturnum colloquium juxta pontem Bremsebro habitum, aliud ab illo fœdus & L. annorum pacem inter Sueciam, Daniam, Norvegiamque, obtinuit. Primariæ hujus contractus fuerunt conditiones, quòd mutuum sibi ferrent in hostes subsidium; Alter sine consensu alterius cum illis haud transigeret; Uterque transactioni includeretur; Veterum controversiarum nè mentio quidem amplius fieret, præter jurisdictionis Regis Gustavi in Gotlandiam, & quam sibi vendicaret Rex Christianus in Sueciam; quæ tamen præfato conquiescerent tempore; Et pacti hujus prævaricator C. millibus aureorum multeretur. Simili propemodum lege, XXIX. Novemb. fœdus cum Francisco decennale jecerat Rex Christianus, proque illius conservatione in Dania continuum habuit ille legatum, inprimis Christopherum Richerium, & postea Carolum Danzæum.

Nec Cæsariani suis indormiunt rebus, quos inter Sueci extorres, crebris in patriam literis transmissis, plebeculam ad rebellandum Regi Gustavo vehementer instigarunt, & præsertim Magnus Scarensium Præsul, qui propè Rostochium in cœnobio delitescens Brigittino, Smalandos ad illius profligationem, & Palatini aut Megapolentis inductionem, continuò stimulavit. Neque Johannes Gothus, licet in Italia moraretur, hujusmodi superfedit molitionibus; Qui propterea Romam à Pontifice amanter accersitus, in Xenodochio de Saxia diversorium consequitur, & aureos XV. menstruos à Collegio Patrum purpuratorum, ac totidem promisit, & nunquam transmittit Archiflamen Romanus; Esculenta tamen & poculenta ex memorato assignavit Xenodochio. Indeque Gothus ob salubriorem migravit auram, in palatium ab Archangelo nuncupatum Michaële; Ast vitam utrobique æquè traducens inopem, & de rerum penuria coram Pontifice frustra sæpenumerò conquerens, pœnitensque suæ in urbem profectionis.

Romam quoque versus annis superioribus, Catholicus Lundensium Præsul Torbernus Bilde, V. aureorum millia pro redimendo illic pallio destinaverat, quæ Augustâ Vindellicorum in Daniam relata, Regi Christiano donavit Presbyterium Lundense. Illumque summoperè execrabatur Gotschovius Rantzou Slesvicensium Antistes, & nihilominus officio non fuit privatus, qui hoc anno morte occumbens, successorem consequitur Evangelicum, Thilemannum Husenum Clivensem. Ripensis etiam Superintendens M. Johannes Vandalus, mundo valedixit, ipsique M. Johannes Thausonius subrogatur. Novus denique Islandorum Superintendens Gisserus, uxore ductâ, idem Clero difficulter Catholico persuasit, ut etiam Lutherani admissionem dogmatis, quod plurimi Islandorum & Gronlandorum, non acceptarunt.

Anno M. DXLII. ineunte, vel priori exeunte, postquam induciæ quin-

quinquemestres effluxissent, Ratisbonæ Danos & Belgas inter constitutæ, partium consensu novus Bremæ conventus hac de controversia habetur. In quo cum Dani XXX. aut XX. vel X. poscerent annorum inducias, & Burgundiones solum annuas concederent, adversarios postmodum invasuri, hasque Dani recusarent, infestis inde animis disceditur. Itaque Rex Christianus hostem æquo contumaciorem, ad justam compulsurus transactionem, in Oeresundio Belgarum detinet navigia; Qui tamen hinc magis laceffit ad bellum, Danorum in Belgio similiter onerarias occupat. Sed Hamburgensibus sequestris, arma utrinque paulisper seponunt, & Calendis Maijs in civitate Transifalaniae Campensi denuo conveniunt. Ubi neque potuit lis componi, quod Dani non cum Belgis solum, aut etiam omnibus Cæsari subjectis nationibus, cuperent simul pacisci, metuentes, nè aliàs post transactionem cum Belgis, ille nihilominus ex reliquis Daniam regionibus suis impugnet; atque Commissariis Burgundicis non suæ illud potestati permissum asserentibus, bellum mox recruduit.

Neque hanc Fridericus Palatinus negligendam ratus occasionem, aliquod Scandia regnum occupandi, cum Danorum, Noricorum & Sueonum quibusdam, suos propter religionem execrantibus Reges, secretas habet molitiones. A quibus antea Nicolaus Dachius, qui Jonæ apud Smalandos Polemarcha subrogaretur, instigatus, totâ hâc hyeme provinciam oberrat; Incolas ad rebellionem sollicitat, exaggerans religionis avitæ mutationem; Cœnobiorum everisionem; Ecclesiarum expilationem; Episcoporum proscriptionem; Missæ abrogationem; Insuetas contributiones; Privilegiorum conculcationem; & regionum officialium inclementiam; Cæsaris & Palatini deprædicat virtutes; sibi ab illis aliisque ferenda propediem subsidia commemorat; ac demùm his Smalandorum impetrat consensum.

Illorum proinde centum stipatus, tempore veris, regio Smalandiæ præfectos trucidavit, & alios Regi Gustavo fideles, horumque opibus onustus, in Blechingiam secessit, spolia divisurus, & Regis investigationi se paulisper subducturus, pluresque sibi attracturus commilitones. Atque cum Dachiani securum in Blechingia Daniæ provincia haberent semper refugium, multique Blechingorum diu impunè Dachii militiam essent sectati, plurimis se Rex Christianus reddidit suspectum tacitæ cum Dachio conspirationis.

Hujus non ignarus etiam Rex Gustavus, dissimulat, & à Gallorum in Dania legato commorante, bellumque suo Regi ab Imperatore inferendum pertimescente, invitatus, fœderis societatem non recusat, quod eundem non minùs formidaret hostem, aliosque internos & externos; potissimum tamen machinatione Palatini, ac rebellionem provocatus Smalandorum, in Junio suos destinat legatos in Galliam, illustrem virum Stenonem Ericium levirum; Conradum Phy Cancellarium; & M. Georgium Normannum, generalem Sueciæ Superintendentem.

Quandò Ferdinandus Bohemiæ Rex, missò in Sueciam Bomgardero, contra Turcas Pannoniam occupantes, petit auxilium, & propter civiles in regno tumultus, litesque Regis cum Cæsare, nullum obtinet. Tum temporis etiam Rex Gustavus Calmarniæ cum Oratoribus Vandalicarum urbium locutus, aliquantulas fortassis paciscitur cum illis inducias.

Verùm XI. Julii, cum Francisco Gallorum Rege hujusmodi pangit fœdus, quod illi subsidium requirenti, primâ vice cum VI. millibus armorum suppetias laturus esset, & secundâ majoribus indigenti, cum XXV. millibus hominum, & L. navium classe; tantundem auxilii vicissim ab illo in necessitate consecuturus. Huic verò includunt fœderationi, Daniæ & Scotiæ Reges, Prussiae ac Geldriae Principes, liberamque inter Suecos & Gallos statuunt negotiationem.

Nicolaus Dachius Smalandiæ agricola, nequaquam istâ perterritus colligatione; ast suâ cum Megapolensi Duce; Senatu Lubecensi; Comite Hojensi; Johanne Gotho, Archipræsule Upsalensi; Magno Scarenfi; Bernhardo à Møllen; Friderico Quæstore; M. Olao Brems; Johanne Bibliopego; & Gautone Norvego, Palatino adhærentibus, filius magis conspiratione, Julio mense, iterum in Austrogothia grassatur, & Regis sectatores populatur, atque cum manubiis non paucis remeat in Blechingiam Daniae provinciam.

Hujus intereâ fautores in Oceano grassantur Burgundiones, qui Claudium Huitfeldium à Rege Christiano expeditum in Norvegiam, ut reliquum argenteæ supellectilis, ibi ex Ecclesiis corraderet, inque Daniam transmitteret, captivant, & arctæ mancipant Enchusii custodiae, anno exindè transacto liberatum. Sed isto Ripæ Johannes Bugenhagius, in Episcopum consecrat Thausonium, ubi præsentibus reliqui Daniae Superintendentes, auctæ subscribunt ordinantiæ.

Posteâ D. Bugenhagius Vitebergam indè navigat, probè nummatus, multis in sinu Baltico tempestatibus jactatus, ad littusque Vandaliæ incolumis tandem delatus, fertur dixisse: *Tu meum Dania habeas Evangelion, ego nummos tuos, Vale.*

Is Vitebergam reversus, D. Johanni Machabæo, natione Scoto, perfectionem similiter in Daniam haud difficulter persuasit, qui Theologiæ Professor in Academia evasit deinceps Hafniensi.

Plerique Islandorum in dioecesi Scaltholteni, abrogatione Missæ, & veterum ceremoniarum, conjugioque sacerdotum quorundam summo perè offensi, iis consuetos abnuunt proventus. Quare Gisserus unus illorum, de immorigeris conquestus apud Regem Christianum, ipsius obtinet diploma, incolis mandans, concionatoribus Evangelicis pristinas conferre sportulas, & regiam comminans vindictam reluctantibus.

Sed in Holensem dioecesin, dogmatis reformationi necdum patuit accessus, vehementer illi oblucente Jonâ Aresonio, Catholico regionis Præsule. In Dania verò ipsa, gravis denuò Viburgi actio instituitur, adversus Canutum Gyllensternium, Ottoniensem quondam Episcopum, quod antedecennium, publicâ fide regem Christiernum in Norvegia donavisset, & deinceps nihilominus captivandum suavisset, ob quod perfidiæ à nationibus passim exteris Dani accusarentur. Verùm hanc Episcopus culpam non difficulter à semet protelavit, affirmans & demonstrans illam regiæ non fuisse contrariam instructioni transactionem, & regem Christiernum pactis non stando, æquissimam suæ causam præbuisse captivati. His non regis Christierni defensoribus, sed Regi Christiano satisfactum est; Qui contemptis hujusmodi oblocutoribus, filium procurat Fridericum ab Ordinibus Daniae hac sibi ætate successorem in throno nominari.

In Augusto autem Danus à Gallo Cæsarem impugnaturo, de auxiliariis ipsi quantocius copiis, fœderis jure transmittendis, sollicitatus, D. illi equites destinavit. Verùm Suecus filii Magni, XXV. Julii die prognati, hoc tempore intentus fuit lustrationi; Smalandorumque, tertio tumultuantium, profligationi.

Etenim, ut hunc paulo exordiar altius tumultum, Dachius X millia Smalandorum sub signis habens, illa Vexionæ XXI. Julii, pro consuetudine militari lustraverat. Quod intelligens Gustavus Olai, archistrategus ibi regius, cum CD. solum armatis statuit hostem illic invadere. Sed cognoscens tantam esse rebellium frequentiam, nec audens propterea illis congregari, cum ipsis inducias paciscitur, exindè ad sollennia Sanctorum omnium, ita duraturas, ut arma interim deponerent; neminem occi-

occiderent ; nullius opes diriperent ; & consueta solverent tributa.

Post abitum Olai, Dachius non fidens induciis, & sciens plurimos Sueonum addictos Suantoni, Stenonis quondam Suetici Gubernatoris filio, Stegeburgensi Castellano, ut plerosque indigenarum ad cœptam pertraheret rebellionem, Regemque Gustavum omninò expelleret, Suantoni per literas significat, Smalandos ipsum pro ductore suo adversus Regem, ac regni moderatore paratos suscipere, dummodò illis vetera confirmare vellet privilegia, ac eam revocare religionem, quam sui velut sanctam coluissent majores, subitumque flagitat responsum.

Atqui repulsam passus, aliis hortatur literis Suecos patriâ extorres, ut Palatino suaderent profectionem huc maturandam, & interea Dachius animum non despondens, mense Augusto, in vitam & bona regionum sectatorum crudeliter desæviit, quos inter Arvidus Trolle, in proprio cœditur hæredio Berquarenfi. Trucidato etiã postea Nydalenfi Præfecto, cœnobium occupavit, ibique multò pluribus Smalandorum ad se convocatis, pleraque relaxat iisdem tributa, ut ipsos haberet sibi obsequentiores. Ubi simul fuit deliberatum & approbatum, ut Ostrogothos Smalandi ad suam pertraherent militiam, illucque idcirco Dachius actutum aliquot expedit cohortes, quarum fuit ductor Magnus Hane.

Is mense Octobri Ostrogothiam ingressus, sua detrectantes castra sequi, ferro flammaque prosequitur, quem rebus suis minùs invigilantem regius miles invadens, non paucis commilitonum cæsis, profligat, Qui tamen residuis stipatus Smalandis, & nonnullis Ostrogothorum, animosè reliquum provinciæ oberrat, donec hoste prævalente, in Smalandiam remeare cogeretur ; quando XXXV. suorum desideravit sociorum.

Interea cognovit Palatinus seditionem Smalandorum, & eorundem petitionem, ac ideò Cæsaris implorat opem sibi multoties promissam, Imperatorisque obtinet literas, XXIII. Octobris, Barcelonæ conscriptas, quibus significat, se Nicolaum Perenotum à Granvella dominum, suum consultorem & oratorem ablegasse, ut quædam magni momenti tractaret negotia cum Sueonibus, obsecrans, ut ipsi fidem haberent, sive illa præsens sive absens, per literas vel nuncium, iis ille insinuaret.

Dachius porrò hanc ignorans Cæsaris legationem, cum hætenùs illi, Palatino, Regi Christiano, & Suantoni, obsequia Smalandorum in Suecia occupanda, detulisset, ac nihil subsidii obtinuisset, timeretque Regis Gustavi potentiam, & suorum insolentiam, mense Novembri, acceptâ fide publicâ, obsidibusque, in Sletteboda Ostrogothiæ cum regiis transigit Commissariis, spondens Regi nomine Smalandorum obedientiam, & census annuos, ac promissum vicissim accipiens, super amplissimi feudi collatione, rebellionisque condonatione.

Hinc regressus Wexioniam, Smalandis ibi congregatis manifestat festo D. Catharinæ transactionem, & plerisque quòd sæpius essent delusi, pacto non fidentibus, mandat pro tributis arma comparare ; manibus erectis sibi fidelitatem jurare ; regium confirmationis diploma expectare ; Si displiceret, bellum renovare ; vetatque interim prædia nobilium spoliare.

Exulantes Sueci nullum vel serum ab Imperatore cum Gallis belligerante, subsidium Smalandis in causa Palatini ferendum considerantes, suadent quidam illorum, & præcipuè Magnus Scarensium Antistes, Alberto Magnipolensium Principi, velut de prisca Sueticorum Regum progenie oriundo, ut ille thronum Sueoniæ affectaret, literasque ad Nicolaum Dachium hac de re quantocius destinaret. Itaque Albertus immemor sui apud Danos infortunii, & se potiori jure, quam vel rex Gustavus, aut rex Christianus, aut Palatinus, vel Suanto, ad Sueticum

aspirare gubernaculum, sub brumæ initium, literis hortatur Dachium, tabellario in Smalandiam missò Johanne Plog, cive Rostochensi, ut se regem salutaret, & belli nervum gerendi non modicum sibi destinaret, illoque impetrato, & milite comparato, se mox ipsi affaturum.

Sed antè hujus adventum tabellionis, XXX. Novembris, subdolè confirmat suo Rex Gustavus diplomate, transactionem Slettebodensem, & Dachium ad se invitat, fide publicâ gavifurum, ut cum ipso coram, super feudi collatione, & commilitonum deliberaret provisione. Nec Dachium fraus latuit, qui etiam secundis invitatus literis, respondit, si vellet se Rex sub honoris regii amissione, ad standum pactis obligare; tum & ipse positis armis, fidus suæ Majestati esset futurus; In Smalandia tamen remansurus, & feudis gavifurus. Simul etiam ad capitaneos regiarum copiarum perscribens, firmiores securitatis literas postulat, & tantum in Smalandia feudum, quantum C. sufficeret equitibus alendis, hostiles in provinciam incursionem Regis nomine prohibiturus. Atque simul confitens totius Smalandiæ se vasallum à Casare constitutum iri, modò Palatini vellet partibus adhærere, asserit se Regi Gustavo malle fidelem persistere, si mediocre conferret beneficium.

In Decembri tabellio ipsum accedens Megapolensis, diu cum illo colloquitur, & hinc Dachius persuasus, suam ac Smalandorum pollicetur operam Alberto, si priscam vellet intemeratam linquere Sueonibus religionem, & plurimum signati secum argenti Smalandis adferre, quos ita mavortios experturus esset viros nec externos desideraturus. Cum isto Johannes responso, & literis Dachii publicis, in quibus ipse Laurentium Johannis se appellat, per Daniam regressus, in ea captivatur atque mactatur, velut hostilis explorator.

Illius verò nesciens infortunium Dachius, & Alberti confidens promissis, rebellionem instaurat; tributa Regi Gustavo solvere prohibet; illa per suos levat præfectos; plurima horum condonat; & arma jubet incolas corripere. Hunc novum Dachii tumultum demirans Germundus Suenonis, regius Calmarniæ Castellanus, ipsum vocat ad colloquium, quod ille armatis mille stipatus intrepidè accessit, deque causâ novæ rebellionis interrogatus, atque à quonam esset ad illam animatus, asseveravit, se fraudibus Regis Gustavi non fidere, & ab Imperatore, vel D. Alberto, sub veris primordia indubium expectare auxilium. Sed tamen à Germundo & comitibus persuasus, ut Regi Gustavo potius obediret, spondet illi subjectionem.

Verum inde digressus, continuat nihilominus rebellionem, & in Oelandiam profectus, prohibet incolis pendere Regi tributa, mercibusque illic direptis Calmarnensium, in Moringiam regressus, expedit Petrum Spennare cum DCCC. armatis ad obsidendum Calmarniam. Quibus occurrens Germundus, ipsos in fugam avertit, XXX. illorum occisis, quorum capita palis imposuit. Postridiè autem Dachius toto urbem exercitu obsederat, & tamen denuò erumpens Germundus, hostes inde profligavit, C. illorum trucidatis.

Rex Christianus denique Smalandicæ spectator factionis, & forsitan instigator, belli nervum comparaturus, defensivè aut offensivè gerendi, in comitiis Hafniæ, VIII. Decembris die, à Nobili Danorum Ordine insolitam extorquet contributionem. Atqui mensè Novembri, generalem exercitus Danici peragens lustrationem, tum mandat Nobilibus, ut pluribus solito stipati servitoribus, hac solum vice militare non gravarentur, suis promittens literis, quòd deinceps neque hoc neque isto vellet illos onere amplius molestare.

Anno MDXLIII. Sunderbogensis Smalandiæ populus à Dachianis infestatus, collatâ illis pecunia, cædes & incendia non patitur. Proindè
Rex

Rex Gustavus nullam amplius superellē spem de rebellium emendatione animadvertens, expedito in Smalandiam exercitu, mandat incolas obtruncare, antequam promissas ex Germania obtinerent suppetias. Qui regio obtemperans mandato, nulli parcat ætati, imbelles, senes, fæminas & pueros interimit. Hincquē Dachiani magis inflammati, frequentiores concurrunt & crebras quotidie clades hosti ex insidiis inferunt, accipiuntque.

Deindē progressus ultrā in provinciam Dachius, regiis prohibitorum copiis transitum, unito illam obsidet exercitu, & adventantes alacriter impetit telis adversarios. Qui victoriam haud tamen incruentam demum retulerunt, Dachio graviter vulnerato, ac reliquo illius agmine fugato, alibique locorum protinus congregato. Victores iter prosequentes, Dachii tribunum capiunt, aliosque V. sectatores, & in foro judicatos Sunderbogensi, illic supplicio afficiunt. Quædam parochiæ ad regios deficient, & post illorum abitum ad Dachium redeunt; Qui ex nupero fuit prælio clam ad chirurgum delatus, istaque hyeme curatus.

Interim Smalandi suo destituti Polémarchâ, ut plurimum favores Sueonum, & sectatores assequerentur, Svantonem Sture, cum nollet sponte, ipsum violenter ad munus illud suscipiendum impellere decreverunt. Itaque cognito regii militis ex Ostrogothia reditu, mense Februario, II. millia & D. Smalandi, ductum sequentes Erici Petri, eandem invadunt, tenduntque Stegeburgum versus.

Svanto arcis Castellanus occurrit adventantibus, & conflictu cum ipsis inito, cognoscit hostium D. occulte prætergressos, ut sibi reditum ad arcem præcluderent, & signis conversis, remeat penetratque difficulter per insidiosas Smalandorum cohortes; Quæ reliquis iterum conjunctæ, tergo fugientis inhærent, & Svantonem in castro obsident. Verum non satis potentiæ se considerantes habere ad impugnandum arcem, & regias cohortes obsessis forsitan subsidio venturas ad profligandum, aliquot pedum turmis emissis, Sudermannos vocant in auxilium. Quarum intelligens Svanto absentiam, & nè frequentiores redirent subverens, binas facit eruptiones in hostem præsentem, & quidem alterâ vice in ipsum primò tormenta explosit plumbeis glandibus onerata, ac deindē irruens, non parvam Smalandis cladem intulit.

Sed interea socium agmen, auxiliariis non impetratis copiis, quod Sudermanni Johannis Thuronii Nycopensium Castellani propediem adventuri, formidarent vindictam, revertitur, & Svantoni reditum denuo prohibere nititur; Jmmò fugâ trepidâ in castrum se quantocius recipientem, equis & tormentis amissis, ita pertinax pugnaque hostis è vestigio insequitur, ut simul propemodum in arcem irruisset.

Postea Svanto rebus suis diffidens, & subsidii Nycopiâ venturi non gnarus; cujus tamen hostis fuerat conscius, cum ipso de menstruis agit induciis, & illas obtinet. Quando Smalandorum Capitaneus, acceptis obsidibus, collocutus cum Svantone, & postulatam nactus gratiam Regis, literasque Castellani, hanc, & securitatem ipsi publicam pollicentes, omnia Dachii consilia detegit, ac populo reditum se persuasurum spondet. Qui propterea consilio Erici protinus dilabitur, & remanentes solum CL. armatos, actutum Johannes Thuronius superveniens, profligat; obsessos liberat; atque visâ Svantos inepistolâ, Ericum destinat Regi captivum.

Isto autem subsidio animatus Svanto, cum ipso Smalandos persequitur, & tormentis equisque recuperatis, Smalandiam ingreditur, ubi vicinas duntaxat parochias ad Regis Gustavi revocat obedientiam. Quæ veniam consecutæ, promittunt rebellionis proditum iri antesignanos; & datam mox fidem deserunt. Cæterum Nicolaus Perenotus, suæ non immemor instructionis, cum ipsemet Smalandos accedere non posset, No-

rimbergâ V. Martii die, Cæsaris ad illos & suas ablegat literas cum binis tabellionibus, significans Smalandis intentionem Imperatoris, de promovendo regis Christierni genero Friderico ad solium Sueciæ regium, & gratulans ipsis rebellionem Regi Gustavo, velut illegitimo illorum domino, hortansque ad Palatini electionem, responso postulato.

Propriis simul literis hoc super negotio Smalandos compellat competitor, eadem ipsis inculcans; rebellionem condonans motam; Gustavi causam vehementer elevans; illius regimen exagitans; Ecclesiastica & politica ipsis privilegia promittens roboranda; vetus ipsis dogma fidei permittendum jurans; Et quam primum suæ consentirent electioni, opem illis à Cæsare liberalem asseverans, submittebat. Admonet insuper nuncios cum his expeditis literis, ut hac de re consulere Albertum & Henricum Principes Megapolensium; Christopherum Comitem Oldenburghensem; Bremensem ac Scarensem Episcopos; Magistrum crucigerorum in Livonia; Lubecenses; Gedanenses; & alias Vandalia civitates; atque exules Sueciæ, M. Olavum Brems; Fridericum Quæstorem; & Johannem Bibliopegum, horumque consilium & auxilium flagitando.

Sed præfati suam omnes denegant Palatino operam, præter Megapolenses & Suecos exulantes; præsertimque illam abnuunt urbes Vandalia, asserentes cum Rege Gustavo se inducias nuper pepigisse, ipsisque exactis, pacem inituras cum illo stabilem. Ipsi tamen Cæsari, velut imperio subjectæ, si Scandiam vellet interea impugnare, opem ferre haud renuentes.

Hæc in Germania contigerunt; In Suecia autem, IX. ejusdem mensis die, mortem oppetiit M. Georgius Thuronius, quondam Upsalensis Ecclesiæ Præpositus, qui annis XV. à sua de vinculis liberatione, privatam egerat hætenus vitam in hæredio Biornö, publicam recusans functionem, nè dogma cogeretur amplecti Lutheranum.

Quo similiter zelo motus Doctor Johannes Magni Ostrogothorum Antistes, & suafu impulsus M. Thoreri, Evangelicos acerrimè impugnantis, cathedram resignat spontè Lincopensem, ipsamque mandato Regis M. Claudius Huit aliquandiu occupavit. Is antea fuit monachus professione Dominicanus & natione Danus, neque minùs quam M. Thorerus, Lutheranis adversatus Calmarnia, Lutheroque ipsi congressurus, in habitu Vitebergam monastico, paucos ante annos proficiscebatur, ubi post aliquot privata & publica colloquia à Luthero superatus, cucillum abjicit, Sueciam repetit, atque ut religione, sic & matrimonio, par fieret D. Martino, Ingeburgem de contubernio virginum Seheningensium, duxerat uxorem. De quorum unica prole, illaque mirabili, quoddam in Archivo regni fragmentum, nonnulla commemorat paradoxa; Quodque Claudius cathedræ Lincopensis vicarius, indè Sudercopiam translatus, illic parochus evaserit, & demùm ibi mortem obierit. Sed M. Olavus Petri, Evangelicorum in Suecia parastates, regia defunctus indignatione, circa Paschæ sollennitatem, suggesto restituitur Stocholmensi.

Hætenus Nicolaus Dachius ex vulnere, ut dixi, curatus, ut Ostrogothos omninò haberet commilitones, mense Aprili, ad ipsos expedit virum audacem & pugnacem, nomine Petrum Schegge, plurimis comitatum Smalandis, qui primum in villa profligatus Vigtenensi, & postmodùm sub nemore Holvegenfi, re infectâ, festinat ad Dachium. Dux Albertus verò Megapolensis, quod progenies esset Regum Scandicorum, & sua atque Palatini conjux forent amitina, regionemque Scandia aliquam certus indè expectaret, Dachio lubens opem adferre voluit. Ac proinde nactus Friderici literas, Magnum induxit Episcopum, ad scribendum una
secum

secum Smalandis, & in Regem Gustavum magnoperè invehendum, suggerendumque rebellibus, quod subsidia propediem inde consecuturi forent.

Cum his porrò literis, quibus Imperatoris, Palatini, Perenoti, & quoddam horum diploma, quo nobilitatis insignia Dachio atque amplissimum feudum conferebantur, fuerant inclusa, transmittitur per Oceanum, quod tulit Johannes Bibliopegus, Sueonum unus exulantium, qui captus sub boreali Oelandiæ promontorio, ad Regemque perductus Gustavum, exquisitis necatur tormentis. Quod ignorans D. Albertus tabellionis infortunium, Friderico intereà rescripsit, de toto belli suscipiendi negotio; Et Palatinus de milite quantociùs destinando rogatus, X. vexilla peditum ætatis initio Bremam expedit, ut inde, vel Suerino, in Sueciam cum aliis cohortibus transmitterentur.

Quo tempore Conradus Sueciæ Cancellarius, ex Gallia reversus in Vandaliam, hanc Friderici & Alberti cognoscit molitionem, hujusque in Sueciam impediturus expeditionem, nomine sui Regis VIII. peditum turmas extemplo collegit, & DCC. accepit equites à Rege Christiano; Istitis que infestatus copiis D. Albertus, Luneburgum profugit, & ibi delituit aliquandiu, Sueciæ derelinquens impugnationem.

Simul etiam Danus navalem ex Belgio Friderici expeditionem demoraturus, XXVI. navium classem in occidentem ablegat Oceanum, quæ Palatini comprehendit tabellarios, per Norvegiam cum ipsius literis in Sueciam ituros, & rebellibus de subsidio mox affuturo significaturos, instigaturosque ad impugnandum alacriter Regem Gustavum. Quibus in Dania multatis, destinat Rex Christianus Sueco literas hostium, & navale obsecrat in eosdem subsidium. Atqui Rex Gustavus se magis auxilio indigere Dani, propter belli incendium domestici, opem ab eo flagitat, & nonnullum mutuò argentum, quod protinus obtinet, non militares statim suppetias.

Nihilominus Rex Gustavus suo aggressus Smalandos exercitu, multos illorum ad obedientiam revocat; non paucos profligat; & primarios captivat nonnullos, quos inter fuit Olaus Dachii patruus, in crucem deinceps actus, & filius Nicolai Dachii puer decennis, peste mortuus postmodum in carcere Stocholmensi. Itaque Smalandorum reliquos cœpit rebellionis pœnitere, præsertim promissa non adepti a Friderico & D. Alberto auxilia; Et factionem Dachio imputantes, eum perduellionis, homicidii, scortationis, aliorumque accusant criminum, ad necemque investigant.

Undè non securus apud suos commilitones, multò minùs hostes, in tota grassantes Smalandia, ad desertum profugit Blechingiæ; Ac quidam Petrus illius consiliarius potissimus, & Secretarius, veniã rebellionis impetratã, copiis se conjungit regiis, atque promittit se Dachium inquisiturum, vivumque aut mortuum ex Blechingia reducturum. Pro domandis quoque his rebellibus, in Gallia & Germania per suum congregavit Cancellarium Rex Gustavus copiosum militem, cujus fuerant ductores, Otto D. Lunenburgensis, & Johannes Solmsensium Comes.

Attamen Conradi hoc tempore in Sueciam redeuntis haud gratus erat adventus, quòd præter necessitatem Regi plurimum æris alieni hâc conflasset legatione, & eundem arrogantissima offendisset impudenter responsione. Quocircà perpetuis adjudicatur carceribus homuncio ille superbissimus, in quibus Arosiæ demùm morbo exhaustus pediculari, animam efflavit.

Interim V. Julii die, miles ab illo conductus in Sueciam appulit, illoque non indigens pro tempore Rex Gustavus, numerato ipsi salario, ratione fœderis, eum transmissit in Galliam. Deindè Stocholmiam advenit

nit Princeps Lunenburgensis, quem etiam bellè tractatum ac donatum Suecus remiserat. Verùm IX. Augusti, sublicius Ludosiensium corruit pons, & LX. homines ab illo oppressi ac submersi fuerunt. Eodem similiter mense, Dachius in Blechingia investigatus, & trucidatus, Calmarniam deportatur, ubi caput cupreâ redimitum coronâ, præcelso quercus trunco imponitur, & reliquum corpus rotis in circuitu collocatur. Hunc tribuunt exitum Nicolao Dachio veteres quidam scriptores; Sed recentiores asserunt, alium loco Dachii ita mactatum, & ipsum profugisse Dachium ad suos in Germaniam confortes, ibique ad regimen usque Regis Johannis permanisse, & illo reversum tempore in Smalandiam, à pristina proditum fuisse concubina, Stocholmiamque transmissum, & illic æneo redimitum aliquandiu diademate, per urbem incessisse; in nosocomio liberalem habuisse sustentationem, ac demùm circa annum MDLXXX. pestis obiisse contagione.

Verùm Principes Germaniæ protestantes, intellectâ Cæsaris de Gallo victoriâ, suis plurimum rebus diffidebant. Ideoque per legatum in Daniam expeditum, magnoperè Regem Christianum orabant, ut Regem Gustavum induceret ad subscribendum fœderi simul Smalcaldico, adversus Imperatorem & Catholicorum reliquos inito. Quare Danus suo ad Regem Gustavum Oratore transmissio, illorum insinuat petitionem, Suecumque vehementer instigat ad fœderis hujusmodi societatem. Simul etiam suadet, ut cum Duce Prussorum, Gedanensibus & Lubecensibus, amicitiam restauraret, & se offert sequestrum, quòd aliàs subverendum esset, nè hostibus accederent.

Præterea obsecrat, ut classem Sueticam unâ cum Danicâ, in occidentalem emitteret Oceanum, hostiles in Scandiam incurfiones prohiberetur. Et denique significat, Smalandis se scripsisse, quòd Rex Gustavus intercessione permotus Danorum, illis suam promississet gratiam, ac veterum confirmationem privilegiorum, dummodò fideles ipsi postmodum perseverare vellent; ac eos obedientiæ seriò admonuisse, prout ex literis intellecturus esset, quas illi destinaret, ut iis si opus uteretur. Quando pariter, vel post paululum temporis, petitas transmittit Sueco copias Danus auxiliares, nimirùm equites CC. & DCCC pedites; Ast fera nimium subsidia.

Fœderatio tamen cum protestantibus Regi Gustavo placuit, illamque complexus, suos protinus legatos ad Saxonem atque Lantgravium expedit. Quibus siquidem esset mandatum, ut super illa prius cum Dano consultarent, & ad præmissos darent ipsi responsum articulos, eum inprimis accesserunt. Ubi deliberatione absolutâ, porrò significant Regem Sueciæ non alienum ab honesta cum Prussis, Lubecensibus & Gedanensibus transactione; Sed nullam pro tempore classem emittere posse, quòd nec dum esset domesticum penitus incendium extinctum, & Moschus ruptis turpiter induciis, Finlandiam denuò infestaret. Literas quoque Regis Christiani ad Smalandos, velut modò haud necessarias, simul remissas, & exercitum pariter auxiliarem, commemorant; Quandoquidem antesignanus rebellium esset trucidatus, & propriis Rex Gustavus viribus, superstites valeret factionis primipilos suppressere. Id solum obsecrare, ut Dachii confortes Blechingiam inhabitantes, simul mulctarentur. In quos itaque factâ inquisitione, illorum ternos curavit Danus mactari, licet multò plures fuissent, Dachii illic sectatores, indeque magis se Rex Christianus hujus reddidit suspectum factionis.

Verùm Suecus, captis sequenti mense non paucis Dachianorum primariis bellatoribus, haud illis pepercit, quos initio Octobris, vario suppliciorum genere necavit, sicque Smalandorum rebellionem quodammodo

dò sedavit; Magis tamen arte quam marte, juxta quorundam sententiam Historicorum. Rex Christianus verò Cæsarem & Belgas, ad honestam cum Danis transactionem compulsurus faciendam, quolibet illorum detinet in Oeresundio naves, mercesque amplissimas, & publico demonstrat scripto, quanta passus esset ab illis per octennium detrimenta, & quoties frustra hanc cum ipsis controversiam transigere laboravisset, adeo ut summa cum impelleret necessitas, ad hujusmodi descendere pacis adminicula. Cumque XL navium propterea classem Danus Oceano immisisset, Anglus illo non viso libello promulgato, metuens nè hosti suo Gallorum Regi, ea vellet opitulari, literis hac de re Regem Christianum compellat, & memoratas intelligens causas, acquiescit.

Atqui tanto navali apparatu, classe tempestatibus fœdè jactatâ & quassatâ, nihil Danus effecerat. Quando Dux Clivensis, potentiâ Cæsaris adactus, à fœdere cum Rege Gustavo. & Rege Christiano, Regeque Francisco, nuper pacto, defecerat. Denique Septembri mense, lis Danum & Pomeranum inter de prisca ex Rugia proventibus, ad Rösschil densen quondam Episcopum pertinentibus, sic decisa fuit, quòd illos Rugiani Daniæ Regibus impostèrùm forent perfoluturi.

Anno MDXLIV. In Ordinum Arosiæ conventu, Gustavus rex crebram quibusdam Sueonum exprobrat rebellionem, & illam propter regio se abdicat officio; Quod tamen protinus, ipsis stabilem ac inviolabilem promittentibus obedientiam fidelitatemque, lubens resumit. Deindè thronum Sueciæ suis filiis & progeniei provisurus, sua in patriam merita luculenter exaggerat, obsecratque ut habito illorum respectu, pro hæreditariis suam propaginem masculam agnoscerent Regibus; decreto subscriberent, ante quinquennium Oerebrogiæ à Consiliariis regni hac de re fabricato roboratoque, & literis ac juramentis modò idem promitterent, hoc pacto regiam sibi familiam immortalibus obstringentes beneficio, & plurima patriæ detrimenta avertentes, quæ suo propemodum cum interitu prioribus sustinuisissent seculis in Regum designatione.

Quâ Sueones oratione persuasi, XIII. Januarii votis consentiunt regiis, unanimi statuentes approbatione, ut Ericus primogenitus, secundum ultima parentis fata, sceptrum Sueciæ hæreditario capefferet jure, illique mortuo filius itidem natus major succederet ipsius. Sin verò nullum linqueret, ad secundogenitum ejusdem fratrem, vel illo non, aut filio superstitite, ad tertio genitum, regalis devolveretur dignitas; Atque hoc reliqui ordine modoque Regis Gustavi filii & posterius, extinctis prioribus succederent, donec nullus illorum aut contribulium superesset. Quo demùm casu regia electio ad Senatuum recideret, qui Ordinum consensu, indigenam ex illustriori Optimatum Sueticorum profapia, Regem designaret, & superstitibus Regis Gustavi filiabus, neptibus, proneptibus abneptibus, atneptibus atque trineptibus, dotem assignaret honorificam.

Quamobrem hujus vigore constitutionis, mox circa horam ejusdem diei XI. sub claro fudoque cœlo, in area cœnobii Ericus undennis parenti hæreditarius in solio promulgatur successor, & quando coram Ordinibus Ecclesiam protinus ingressis doxalogium decantatur, gravissima foris intonat tempestas, ac iris in cœlo apparet portentosa. Quæ profectò ostenta, illam portenderunt calamitatem, quam sub nonnullis Regis Gustavi posteris, Sueones deinceps sustinuerunt, eamque simul felicitatem, quam sub reliquis hactenus Gustavidum habuerunt.

Posteà Rex Gustavus Arosiæ à profanis ad sacra conversus, se cum Ordinibus gravissimo obstringit jurejurando, quòd Evangelicæ mordicè adhæsurus esset doctrinæ; ipsam totis viribus defensurus; nullam in regno

aliam passurus. Ideoque abrogantur iterum Divorum invocatio; votiva peregrinatio; aquæ lustralis; luminum; salis; thuris, in Ecclesiis usurpatio; pro defunctis oratio & oblatio; sacrorum frequentatio conviviorum; sicut etiam crucifixorum demolitio; aliorumque sculptilium & imaginum devastatio; Gazophylaciorum ex templis exturbatio, mandantur; ac denique funerum antequam domo exportarentur, & cœmeteriis inferrentur, consueta benedictio antiquatur. Simul etiam hic promulgatur, ut decimæ persolverentur; juvenus literis imbuenda, ad scholas mitteretur; ipsi pristinam agricolæ largirentur eleemosynam; adulteri & fornicarii, virgis primum cæsi, à Præposito absolventur; veneficæ flammis absumerentur; Et non permanentes in Ecclesia, donec officia essent Divina absoluta, diris voverentur.

Finitis Arosiæ comitiis, Laurentius Upsalensium Archisuperintendens domum reversus, istud gnaviter statutum exequitur, & in primis ad vicinam profectus Suinegardiam, illam XXIII. Januarii demolitur ibi statuam Christi ex cruce pendentis, ad quam peregrinorum ingens quotannis ex Scandia fiebat permultis hætenus annis concursus, & Upsaliæ deinceps palam exurit; Quò dum in rheda transveheretur, nec per cancellatas obviarum sepium portas, ob protensa esset brachia, deportabilis, unum illi Sacellanus Archisuperintendens detruncavit; nec multum progressus, antequam ille met carpento delapsus, idem in suo corpore brachium ita luxaret, ut pristinum hujus usum non amplius recuperaret. Admiranda judicia vulgi prolata modò sunt, de quadam principis Johannis visione, qui, dum hoc anno per Sueciam alibi quoque regionum, hujusmodi subruerentur statuæ, puer in gynecæo lusitans, quandam conspicit crucifixi figuram sibi per fenestram vultu admodum torvo appropinquare, illaque propemodum exanimatus apparitione, ad maternum cucurrerat amplexum, vociferans, & reginæ Margaretae visionem, interrogatus, manifestans.

Arosiensium tempore comitorum, Europe regio Finlandiæ à Moschis infestatur Noteburgensibus, & XXII. Martii, luctatur Johannes Gothus Sueciæ quondam Archipræsul, cum mortis violentia, ab illaque superatus, moritur Romæ, anno ætatis LVII, exilii XIX, ac mansionis in urbe III, inque basilica sepelitur Vaticana honorifice. Prius verò quam in morbum incideret lethalem, scilicet faucium inflammationem, abutum indè meditabatur in Poloniam, reliquum vitæ transacturus Posnaniæ, ubi Olao fratri, Canonicum Sigismundus Rex beneficium contulisset, quod se impetraturum sperabat, quamvis Sebastianus plurimum reluctaretur peregrinis Episcopus.

Sed Hafniæ Joachimum Ronnovium Roschildensem mors abripuit Episcopum, anno captivitatis VIII, in qua reliquis diutius Præsulibus idè fuerat detentus, quò dixisset principio suæ captivationis, si liberaretur, vincetos se liberaturum alios regni Antistites. Ac proindè Rex Christianus sibi metuens, in fontem hætenus detinuit in carcere Præsulem, nunc denique ipsum libertati restitutus, ob cognatorum amicorumque intercessionem, & quò ipsemet paratus esset literis spondere subjectionem. Slesvici autem Episcopæ constituitur administrator Fridericus frater Regis Christiani, qui postea etiam Hildeshemensem consequitur cathedram. Is propterea fortassis in divisione bonorum paternorum, mobilium & immobilium, quam Rex Christianus hoc anno cum reliquis instituit fratribus, Johanne atque Adolpho, fuerat neglectus; Quem tamen promiserant se deinceps contentum reddituros.

Verùm modò Regi reconciliati Christiano Dithmersi, fædus deserunt; quod adversus ipsum cum Palatino & Lotharingo pepigissent. His porrò tres in Smalandia viri primarii, adhuc constanter adhærentes, initio ætatis, ad Principem fugiunt Megapolensem, ab illo ad Fridericum postea

postea forsitan abituri, opemque flagitaturi. Itaque contra horum, aliorumque hostium machinationes, Rex Gustavus potissimas regni arces magis muniturus, profundâ circumdat fossâ Stocholmensium acropolim, præcipuamque in ipsa turrim, à tribus Sueciæ coronis appellatam, multo reddit fortiorem, atque celsiorem; Castrum simul Calmarnense, limitaneum regni propugnaculum, vallo confirmat fortissimo.

In Dania verò Rex Christianus, haud ignorans Ecclesiarum patres cathedralium, plerosque adhuc doctrinâ adstipulari Catholicâ, ut illos quoque ad castra pertraheret Evangelicorum, publicam Hafniæ disputationem, de controversis fidei articulis, cum iisdem mandat instituendam. Quorum potissimi doctissimique fuerunt, Petrus Severus, Petrus Jareus, M. Jonas Thuronis, M. Bernhardus Arvidi, Lundenfès, Abbas Herevadensis, & Efferumensis, atque M. Erasmus Sartorius, Sorensis. Ast horum erant antagonista, Nicolaus Kragius, Olaus Chrysofostomus, & Johannes Seningius. Qui victoriâ ut fertur, potiti, post disputationem laureâ insigniuntur Theologiæ supremâ. Fuit porro acerrima concertatio, quæ VIII. ferbuit horis quotidie, per integram durans hebdomadè, illaque finitâ, perhibentur Catholici palmam Lutheranis concessisse, ac horum religioni subscripsisse.

Cæterum in Suecia M. Thorerus Lincopiæ Canonicus, quotidianas habens cum Evangelicis de religione concerrationes, haud illis cessit. Ideoque nisi Johannes, Lincopenfis quondam Episcopus, pro fratre, ceu imposterum non disputaturo, rigidam coram Rege, novas inde fidei turbas submetuente, deposuisset cautionem, graviter vapulasset. At tamen Thorerus mox sponfionis & discriminis oblitus, in solitam provocat æmulos arenam, & provocatus intrèpidè descendit.

Inchoatum anno priori bellum in Burgundiones, Rex Christianus modo etiam continuat, indeque Cæsar permotus, consentit transactioni cum Dano instituendæ. Quamobrem ex condicito suos destinat legatos Spiram Rex Christianus, ad generalia Imperii comitia, ubi post gravem utrinque altercationem, demum III. Junii die, pax inter Cæsarem & Danum, illorumque ditones, firmissima constituitur. Hujus autem conditiones fuerant; Quod Rex Christianus fidelis Caroli amicus, & Cæsareorum inimicus hostium, esset futurus; Illis nulla laturus subsidia clam palamvè; Fœdus cum Gallo, ceu Turcarum fœderato, percussum deserturus; Detentas Belgarum naves mercesque restitueret possessoribus; His damna compensaret irrogata; Amsterodamensibus, secundum vetera privilegia, Bergæ, pari cum mercatoribus Vandalicis liceret jure negotiari; Nec ibi, vel alibi regionum Danicarum, Belgica detinerentur navigia, nisi grandis urgeret belli necessitas, & Cæsar, possessoresque consentirent, quibus legitimè deinceps satisfaciendum; Opes Erii Valchendorpii, quondam Archiepiscopi Norvegici, Daventriæ relictas, Danus haud affectaret, sed Præfulis cederent creditoribus; Ut neque nomina illa, quæ vigore contractus cujusdam, à domo exigeret Burgundica; Regi Christiano honestiorem & liberiorem permetteret custodiam, ac hujus filiabus, dotem ex Scandia suam flagitantibus, ista in præjudicium non cederet transactio; Quarum causam, velut etiam parentis, amicè solum, non inimicè, directè vel indirectè, apud regem Christianum Imperator promoturus esset.

Qui non minus firmiter se Dano in his aliisque vicissim obligavit, atque huic pacificationi Anglum ex sua parte adnumeravit; Quem ideo si Scotus impugnaret, à Dano nulla habiturus esset subsidia. Verum Rex Christianus, Albertum Prussiæ Ducem, & præsertim Gustavum Sueciæ Regem, huic voluit includendum reconciliationi; Qui hanc ratificaturus erat transactionem intra semestre, & Danus ad Calendas Julias.

Nec segnes fuerant Reges Scandiæ ad subscribendum hujusmodi pactis, quod Bremæ fecit Danus, & alibi Suecus, expeditis ad Imperatorem protinus hoc super negotio legatis; Sed quibus transegerit conditionibus cum Cæsare Rex Gustavus, mihi necdum innotuit. Imperator autem, finitis Spiræ comitiis, movit in Franciscum Galliæ Regem, quem auxilio Suecorum, Danorum, & protestantium Principum nunc destitutum feliciter impugnavit, nec usque facilem in transigendo cum Scandiæ Regibus animum præbuisse, nisi hæc ipsum causa præcipue impulisset, Scandiosque metuisset.

Rex Christianus porrò, pace cum Cæsare firmatâ, militem extemplo peregrinum exautorat. Quod ipsum lubens quoque fecerat Rex Gustavus. Quando Romæ M. Olaus Gothus, videlicet XVI. Octobris, germano in cathedra subrogatur Upsalensi, & illic commoratur in ædibus S. Birgittæ, eodem quo frater salario fruens, & subindè Venetias excurrans, ubi Venetorum Patriarchæ Quirino, vicariam aliquandiu præstitit operam, hincque ad concilium proficiscens Tridentinum, quod anno sequenti fuit inchoatum.

Anno MDXLV. XXV. Martii, Regi Christiano filius Johannes, & IX. Junii, filia Regi Gustavo Anna, nascuntur. Sed in Aprili, prima jecit Suecus fundamenta castri Vastenensis apud Ostrogothos, quo loco prisca habuit seculis, Rex Sueonum Valdemarus, regiam prius habitationem, illique cesserunt ædificio aliquot dirutæ in vicinia Ecclesiæ ac cœnobii, & præsertim Scheningensia, non Vastenense, quod intactum voluit Princeps, ob structuræ præstantiam. In Smalandia quoque arcem circumdedit mœnibus Cronebergensem, quam Episcopi fuisse olim Wexionensis, quidam asserunt; alii cœnobium extitisse memorant, & Cronebeck nuncupatum. Etenim Rex Gustavus domi forisque otium à bellis nactus diuturnis, animum convertit ad ornandam firmandamque variis patriam ædificiis, ipsiusque pariter suavis & permissu, Ludosienles in Novembri, primum suam transferunt habitationem ad castrum propius Elsburgense. Nec his ille contentus, indigenis regni mercatoribus persuasit, ut fabricatis ac comparatis grandioribus navigiis, ipsimet per Oceanum adveherent Occiduum in Sueciam merces, idque lucri perciperent, quod illis Lubecenses, & alii Vandalicarum urbium negotiatores quotannis præripiunt.

Hujusmodi verò negotium & otium Regis Gustavi, Albertus Magnipolensis Princeps cupiens adhuc perturbare, ipsumque regno exturbare, quos fovit in sua aula profugos ex Smalandia, illos instinctu Palatini modò in patriam remisit, mandans ipsis, ut Blechingos atque Smalandos ad novam instigarent rebellionem, & auxilium spondens certissimum. Proindè quidam horum animosiores in Smalandiam reversi, regium in ea præfectum trucidant, & demùm probè animadvertentes, quòd incolæ promissis amplius non fiderent D. Alberti, Sundium quantocius remeant.

Itaque Megapolensis Regis Gustavi literis propterea increpatus, & rogatus, ut profugos in Sueciam remitteret, obtemperat, ipsosque sibi non amplius utiles, Stocholmiam vinctos ablegat; ubi horrendo afficiuntur supplicio, & sociorum unus Wexioniæ, Trotto appellatus. Hæc fuerat belli Smalandici catastrophe miserabilis!

Anno MDXLVI. Metropolis Finlandiæ Abogia, XXII. Martii, cum urbis basilica fortuito conflagravit incendio, & V. Aprilis, idem patitur infortunium Lincopia Ostrogothiæ metropolis, quodque flammæ voracitas modò non absumpsit, XVIII. Maji devoravit, adeoque inclementer & furenter grassata est, ut pontem etiam Stangensem eminens ab urbe sublicium popularetur, nec ulli parceret ædificio, sacro aut profano, præterquam curiæ illic regiæ, quæ olim fuerat Episcopalis.

Prænobile virginum in Nericia monasterium Riseberge, isto similiter

ter tempore à flammis vastatur, nec amplius restauratur, existimaturque ignem ab osoribus ac vitæ desertoribus monasticæ, huic cœnobio, & aliis in Suecia pluribus, fuisse injectum.

Quandò autem Vulcanus in Suecia furit, Mars Germaniam adurit, vel potius exurit. Etenim Cæsar, pactis cum Turca induciis, & pace cum Gallo Angloque confectâ, potentiam atque insolentiam Protestantium Principum, sibi nimis adversantium, decrevit castigare, Scondicos non ipsis Reges subsidium laturos probè sciens. Quocirca utrinque ad arma conclamatur, & Saxo Lantgraviusque, Regis Gustavi ac Regis Christiani opem implorant, & nullam impetrant, quòd nupera obstaret transactio cum Imperatore inita. Fridericus verò Palatinus ab iisdem rogatus, & Carolo uxoris avunculo, propter pacem cum Scondiis constitutam fortè iratus, equitum turmam Protestantibus auxilio submisit, quod non ignorans Cæsar, obtentâ nihilominus ab hoste victoria, lachrymis veniam obsecranti, difficulter condonavit.

Danus intereà pactis cum Imperatore porrò satisfactorius, & ipsum sibi magis devincturus, XIV. Julii Sunderburgi cum rege Christierno illius sororio itâ transegit, ut pro se ac hæredibus suæ in Scondiæ regna, & Holfatiæ Ducatum jurisdictioni resignaret; ipsam regi Christiano ac ipsius posteris universam assignaret, excepta Sueoniâ ad regem Gustavum & hujus progeniem pertinente, tantam ex Scandia & Holfatia dotem filibus duntaxat postulans, quantam sua quondam soror Elizabetha, Marchioni nupta Brandenburgensi, obtinuisse, ac simul cuique illarum monile, quod X. millium aureorum non excederet valorem, flagitans. Tum etiam quaslibet Scondiis Holfatisque offensas condonaret; imposterum liberiore ac honestiore fruiturus custodiâ Calenburgi; Hujus, & Samseogenensis castri, gavisurus proventibus, inque horum ditionibus liceret illi animum oblectari, venari, piscari, aliò non abiturus, citra regis Christiani assensum, neque cum advena quopiam, remotis arbitris, locuturus, aut Dano vel Sueco damna machinaturus.

Est XXIX. Junii die, Regi Christiano nascitur filia Dorothea, Vilhelmo Lunenburgensium Principi, deinceps matrimonio copulata. Tum verò temporis, videlicet XIV. secundum sollennia Pentecostes die, Rex Gustavus Calmarniæ, decennes cum primariis Vandalorum emporiis approbat inducias, nec ullas interim controversias movendas, liberamque utrobique conversationem & negotiationem futuras.

Menfibus denique Julii & Augusti, horrenda in portu grassatur Stocholmensi balæna, capite candida, & reliquo atra corpore, undas subindè copiosas ejaculans.

Anno MDXLVII. mense Februario, in comitiis Danorum Coldingensibus, suorum difficulter obtinent privilegiorum confirmationem negotiatores Vandalici, quòd Senatus regni contenderet, urbes Vandalicas Daniæ sæpenumerò hostibus adhærendo, hujusmodi se indignas immunitatibus reddidisse. Veruntamen quòd in nupera Lubeci obsidione, illarum promississet Rex Christianus roborationem, votis potiuntur mercatores præfati.

Ibidem XIV. ante Pascha diebus, seriò admoniti fratres Regis, Johannes & Adolphus, ut se vasallos agnoscerent Daniæ, ac Ducatum Slesvicensem, Fimbriamque, sub feudo susciperent, recusarunt, ac malè contenti domum indè festinarunt. Sub id fermè temporis spatium, Imperator Saxonum Principi congressus Johanni Friderico, XXIV. Aprilis, illo, & victoriâ potitur insigni. Nec multo post tempore captum quoque Hessiæ Lantgravium, custodiæ mancipat, victoriamque profequens

quens, adversantes sibi hætenus Germaniæ civitates, atque ditiones, compescuit; Sed Bremenses, Danici Regis intercessione, & Hamburgenses, multum pecuniæ numerando, ac suam Cæsaris clientelæ urbem submittendo, ipsius gratiam recuperarunt. Et hæc quidem sortita fuit exitum rebellio Protestantium.

Rex Christianus de filii apud Norvegos promotione certus evadere cupiens, principem Fridericum eo destinavit, qui mense Julio, Aslogiæ ab illis concorditer parenti successor designatur. Sed Islandorum permulti filium patremque averfati, ob veteris proscriptionem religionis, & crudelem nimis Danicorum illic præfeclorum dominationem, regno insulam Anglico subdere decreverunt. Horum fuit antesignanus, Jonas Arnæsonius, Præsul Holensium Catholicus, & acerrimus Martini Scaltholensium Superintendentis Lutherani adversarius, quod hic passim dogma pristinum abrogaret. Itaque Scaltholensis Superintendens suis diffusis rebus, ad Regem proficiscitur, & de Jona magnoperè queritur, ipsum simul vocans in suspicionem Islandiæ Anglis prodendæ.

Quando etiam Engelholmium civitas Scaniæ pervetusta, jure spoliata municipali, in villam redigitur, propolis Lanscronam inde migrantibus. Rex Gustavus interea sollicitatus super dote, filiabus regis Christiæ numeranda, Comitibus Stregnesiæ indictis, illic cum regni Ordinibus de hac re deliberat, horumque consensu demum pronunciat, Tyranni liberos nullam omnino dotem ex Suecia promeritos. Quam neque imposterum Cæsar urgebat, Palatino summoperè infestus, quod nuper dogma esset amplexus Lutheranum.

Atque Rex Gustavus insignem propriis comparaturus filiabus dotem, quarum una XXIX. Octob. in primas hujus lucis prodiit auras, nomine Sophia; Aliisque regni necessitatibus provisurus, quaslibet ex Oelandiæ modò Ecclesiis hierothecas sibi vendicat ablatas.

Anno MDXLVIII. Rex Christianus Martinum Islandiæ Superintendentem, fidelitatis juramento sibi obstrictum, sub regiam admisit protectionem, Islandis mandans, ut ipsi auscultarent in religionis negotio, & Jonam illius amulum, fide munitum publica, Hafniam peremptoriè citans. Is proinde magis adversario succensens, ipsum ex Dania reducem, cum CCC. invadit armatis; superatum custodiæ tradit; effossum ipsius antecessorem, velut Ecclesiasticâ indignum sepulturâ, foris loco tumulat profano; Insulæ Nomophylacem, novi dogmatis studiosum, privat officio; suum filium subrogat; & Regem accedere penitus recusat; priscaque religionis exercitia ubique restaurat.

Tantam Episcopi audaciam quidam David Gudmundus, captivi focer Superintendentis, ægerrimè ferens, & propter incestum, aliosque concubitus nefarios, à Præsule vehementer increpatus, bellum ipsi molitur. Hanc Danus ignorans Islandorum rebellionem, filiæ nuptias Annæ, Duci Saxonum Augusto desponsæ, apparat; & illas Coldingæ tribus ante Pascha septimanis celebrat; In his quod primum trina diademata, peculiaria regni Suetici insignia, sibi arrogaret, ac Daniæ stemmati conjuncta usurparet, hoc pacto nonnullam sibi competere jurisdictionem in Sueciæ regnum, machinans insinuare, multò graviorem, quam modò suborta in Islandia, in Scandia Suecos & Danos inter commovit dissensionem, copiosæque sanguinis humani occasionem præbuit effusioni, velut sequens testabitur historia.

Secundum conjugii hujus sollemnitatem, edicto per Daniam promulgato, declarat Rex Christianus, uxores decedentium hæredes maritorum existere in bonis quidem mobilibus ex semisse. Verum Cæsar hoc tem-

tempore in comitiis laborat Augustanis, ut collapsam in Germania restitueret religionem, animadvertensque idem lentè in concilio Tridenti procedere negotium, mediam quandam fidei normam Catholicos & Lutheranos inter, à tribus curat viris doctissimis, Augustæ conscribi, quam publicat XVIII. Maij, & mandat, ut ipsa uterentur in Ecclesiis Germaniæ, donec Concilii prodiret decretum, ac propterea inscribitur præfatus liber; Interim.

Imperatoris autem mandato, Princeps Saxonæ Mauritius, Vitebergenses ac Lipsenses Theologi, quorum primarius Philippus erat Melancthon, nonnullis præfati libelli articulis, se accommodant, divulgantes quandam religionis formulam in Mauritiæ ditione, ab omnibus servandam. Quamobrem his cum aliis Lutherani dogmatis assertoribus gravissimum oritur certamen, qui molles vocarunt illos ideò confessionistas. Neutrum porro scriptum Romanus approbavit Pontifex, ac proinde nec Catholici per Germaniam Episcopi, quorum unus Præsul Constantiensis Johannes Vaselius, qui Lundenfis olim fuerat Archimysta, modò diem clauserat supremum.

Presbyterium quoque Sueticum sub hoc religionis dissidio nonnihil facturum, denuò Agendum Enchiridion ceremoniarum in Ecclesia receptorum Suecana, publicat; In quo retinet exorcismum, crucis signaculum, salem, lumen, & vestem candidam in baptismo. In Missa verò Sacramenti non prohibetur elevatio; ut neque funerum consecratio, vel pro animabus illorum consueta oratio. Quando religionis & rituum maxima profectò fuit obtrusa metamorphosis Vastenensium cœnobitis. Nam initio Paschalis jejunii, præsentibus regni Consiliariis, de primariis fidei articulis, M. Georgius Normannus Patriarcha Sueonum, & Claudius Ostrogothiæ Proëpiscopus, cum Monachis, & M. Thorero Lincopiæ Canonico, decertantes, compellunt antagonistas, Regis percussos indignatione, tempori se accommodare, & Lutheranae consensum simulare fidei. Ideoque, cum post temporis paululum dogma propugnando Catholicum, acrius solito foret iterum proditus M. Thorerus, in squalidum Griphisholmiæ conicitur carcerem. Sed victores interim novam vitæ & ceremoniarum Vastenensibus obtrudunt formam, quam vix amplexos existimo, cum plerique cœnobarum Catholici ad extremum usque perseverarint halitum.

Rex Gustavus porro magis sollicitus de regni defensione, veris tempore prima jacet acropolis fundamenta Upsalensis, cui fabricæ non modico fuerunt adjumento, rudera Ecclesiarum in urbe subjecta passim dirutarum. Rex Christianus nec indormiens commodo Daniæ, perpendit Reipublicæ minus utile, quòd feudo Holfatiæ, Stormariæ & Dithmersiæ, nec dum esset ille, fratresque per Cæsarem investiti. Atque Imperatorem sibi addictum, propter Spirensē transactionem, & non latas Protestantibus ex Dania suppetias, quòdque Cæsari famularetur frater Adolphus, considerans; prout etiam fraternis laceffitus literis, in hoc statuit negotio, & dotis à regis Christierni filiabus postulatae, suos ad Carolum transmittere legatos. Ac propterea his simul mandat, ut Palatino & Lotharingo C. aut CC. thalerorum millibus ex Dania Norvegiaque promissis, conarentur omnem cum illis controversiam penitus transigere; non tamen excludendo Regem Sueciæ, vel his illum objiciendo hostibus; verum spondendo solum operam Danicam, in componenda similiter cum Rege Gustavo illorum discordia. Hac itaque Oratores commissione instructi, Bruxellæ Imperatorem conveniunt, qui V. Octobris suo diplomate, feudum Holfatiæ, Stormariæ ac Dithmersiæ, Regi Christiano, Johanni & Adolpho fratribus, multâ contulit sollennitate; Protestans tamen se juri

Lubecensium Præfulis illud conferendi, nolle per hujusmodi collationem quicquam derogatum. Postea legati, generis regis Christierni minus æqua poscentibus, congressi, nihil efficiunt, & nihilominus in Daniam cum tripudio redeunt.

Anno MDXLIX. Danus transactione Spirensi & Sunderburgensi, simulque Bruxellensi provocatus, admonitione per Oratores domum reversos insinuatâ, regem Christiernum patrualem ex castro deducit magnificè Sunderburgensi, XVII. Februarii; Quo cum in urbe collocutus Assensi, dignam Principe tanto pollicetur illi commoditatem, quâ etiam potitus Calenburgi rex Christiernus, captivo tamen similior, quam homini libero. Quoties nihilominus libuit venationi aliquandiu indulsit, donec in ea semel fugæ captasset occasionem, quando in latebris sylvarum difficulter investigatus, ad castrum perducitur, nec amplius venatum permittitur.

Verùm isto mense dum Rex Christianus Coldingæ adventum præstolatur regis Christierni, indè literas dirigit Islandis, quibus Jonam Holensium proscribit Antistitem, & prohibet Ecclesiasticis, juxta ac Politicis, illi præstare obedientiam, illoque apud Islandos diplomate subsedit per biennium illa rebellionis tempestas; Jonâ nihilominus interim in vinculis adversarium detinente; suo intrepidè officio fungente; utramque diœcesin administrante; priscum dogma restaurante; ac levibus subindè præliis excommunicati factiones Davidis opprimente.

Rex Christianus autem domi subditos habens morigeros, Lanscronam Scaniæ civitatem, castro illi imposito, magis firmavit. Et Rex Gustavus multò pacaciorem habens Sueciam, Stocholmiam illius regiam à peregrino securiorem hoste redditurus, quendam privatum in faucibus maritimis aditum, mersis in eo cisternis lapide oneratis, obstruit. Ast secus publicum navium ad urbem accessum, Vaxholmium, insigne construit propugnaculum, ducto etiam per fretum repagulo.

Sed illo pestis contagium non potuit excludere, quòd ex transmariis allatum emporiis, Summi Regis permissu, peccata Sueonum multantis, hoc anno per regnum horrendè grassatur.

Istâ reor pestiferâ lue prænobilem Regis socrum Ebbam simul extinctam fuisse, quæ mense Octobri deceffit in monialium clastro Wretensium, ubi libentius & frequentius fuit hætenus commorata, quod Romanæ amantior esset religionis quàm Lutherana; illumque ipsi gratulatus est zelum suis crebrò literis Olaus Gothus. Sepulta tamen fuit Lincopiæ, in summo Ecclesiæ choro, eximio decorata cenotaphio. Atqui prius Ebba viderat neptem, ex filia Margaretha Regis conjugè prognatam, in Martio, & Elizabetham nomine appellatam.

Quo tempore Rex Gustavus, à Cæsare vel Mauritio Saxonum Principe provocatus ad novæ dogmatis formulæ, Interim vocatæ, subscribendum, exemplar sibi destinatum, regni tradit Prebisterio examinandum; Quòd idcirco hæc æstare congregatum Upsaliæ, illam ponderat, & demùm condemnat, velut prodromum religionis Chatholicæ, postliminiò in Sueciam reducendæ. Eundem quoque libellum à Daniæ Clero ve itilatum fuisse, & jugulatum arbitror; cujus Doctores ac Professores, modò insudarunt bibliorum in linguam vernaculam translationi, veterum adhibitâ simul versione non nihil limata, in cœnobiorum bibliothecis reperta; sicut etiam Christierni Petri recentiore translatione, qui Seculi currentis exordio, Novum Christi Testamentum, & Davidis Psalterium, in Danicum transtulit ideoma. Verùm, primordiò hujus anni, princeps Fredericus Christiani regis frater, Slesvicensi contentus Episcopâ, suam illi portionem, & fratrum reliquis, ex Ducatu Holsatiæ assignavit, hu-
jus

jus nomine ab ipsis annuatim IX. millia Lubecensium marcarum accepturus, donec sibi pinguiorem procuraret diœcesin.

Anno MDL. Piscis capitur in Oeresundio monstruosus & portentosus, utpotè humano præditus capite, & in illo monachalem habens tonsuram, ac similiter in corpore reliquo, squammis, habitu velut monastico, undique obsitus; Quem Rex Christianus, summa meritò defixus proptereâ admiratione, sepeliendum curavit. Princeps Fridericus autem hujus frater, Episcopæ administrator Slesvicensis, VII. Martii, quælibet suo confirmat Capitulo privilegia; Quando Biblia Professores Hafnienses ex typis Danica publicant, Lutheri Germanicam in iis sequentes versionem.

In Germania interim Cæsar Scoto reconciliatus, non pacem modò, sed quoque fœdus cum illo pepigit, quo Danorum Rex, velut Jacobi cognatus, & utrique fœderatus, comprehenditur. Rex Gustavus etiam per suos apud Carolum oratores, initam nuper pacem magis corroborat, & novam cum Anglo fabricat, non formidans amplius infidias Palatini, vel Alberti Megapolensis, licet conjunctis hoc anno armis cum Georgio fratre, & Adolpho Holstatorum principe, Sueciam denuò impugnare decreverit; Verum postulato & non impetrato securo per Daniam cum copiis transitu, hac bellicâ cogitur supersedere iterum expeditione.

Lubecenses dubio procul cum his conspirarunt Principibus, quòd modò gloriati ferantur, se Stocholmiam non difficulter expugnatos, & regiam classem flammis tradituros. Proinde sedulas noctu diuque Stocholmiæ Rex Gustavus habet excubias; Nec magnoperè Dano etiam fidens, quòd Adolphus frater ipsius, cum Megapolensibus & Lubecensibus hanc simul in Suecos militiam suscepisset. Cæterum istâ fuit æstate permissu regio inchoatum in Nylandia Finlandiæ, Helsingforsium, & jure civitatis donatum. Sed intereâ Stocholmiæ, IV. Octobris, Margareta genuit filium Regi Gustavo marito Carolum; Qui primum Sudermanniæ, Noriciæ ac Vermelandiæ Dux paterno constituitur testamento, & deinde Sueciæ Gothiæque decernitur Monarcha.

Anno MDLI. Jonas Arnæsonius, Holensium in Islandia Episcopus, ut insulæ totius dominio potitus, fieret potentior ad resistendum copiis regiis propediem ibi affuturis, statuit in primis Davidem, capti Superintendentis locerum vel levirum, CCC. stipatum armatis, debellare. Itaque Februario mense, D. incolarum sub vexillo habens, adversarium aggreditur, qui suorum viribus diffusus, dolosâ utitur oratione, quâ commemorat sibi contra patriæ leges vim in proprio irrogari fundo, quam non impunitam laturos essent domesticæ immunitatis prævaricatores, & demonstrat se pro legitimo pugnare Rege adversus Episcopum, insulæ dominio inhiantem. Istoque Jonæ commilitones sermone persuasi, domum relicto Antistite certatim dilabuntur. Quem mox sociorum armis destitutum, astutus ille David aggressus, ipsum cum filio Nomophylace & altero Presbytero, captivum abduxit Scaltholmiam; Martinum generum aut sororium ex vinculis eduxit, & subveritus nè propter captum Præsulem, atque Nomophylacem, periculosior multò insurgeret tumultus, & plerique Islandorum, armis resumptis, captos libertati restituerent, suorumque penitus delerent antagonistas, ex consilio regii Præfecti. Jonam cum utroque filio, securi feriendos submisit. Tertium verò habuit Episcopus filium superstitem, qui parentis & fratrum illegitimam vindicaturus mortem, suaforem, ac XIII. hujus servitores, trucidavit.

De hoc tragico autem rebellionis Islandicæ exitu, nec dum Rex Christianus certior factus, initio veris binas illuc expedit naves D. armatas militibus, Islandos ad pristinam compulsurus obedientiam; Jonam cum filiis captivaturus; Superintendentem liberaturus; & Lutheranum ibi dogma propagaturus.

Harum porrò ductores copiarum in Junio Islandiam ingressi, rebellium

cognoscunt interitum; Davidis approbant facinus; Paulum Hialterum Scalholtia ordinant Superintendentem; & sententiam ab insulâ judicibus impetrant, quâ Episcopi trucidati filiorumque bona mobilia & immobilia regio assignarentur fisco. Præfatos autem filios, existimo Jonam ex legitimo sortitum conjugio, antequam sacerdotali ac Episcopali potitus esset officio; Siquidem à multis seculis matrimonium Presbyterio Islandico non fuerit usitatum, velut præcedens attestatur Historia.

Atqui disputatum acriter hoc tempore in Tridentina synodo, de hujusmodi sacerdotum cælibatu, unusque in concilio fuit Assessor modò, M. Olaus Gothus, exulans Sueciæ Archiepiscopus. Sed auditorum primarius erat Johannes Comes Hojensis, Gustavi regis sorore natus, vir sanè omni disciplinarum liberalium genere ornatissimus; Qui propterea horum suffragio Patrum insulâ donatur Monasteriensi. Hujus per id temporis spacium avunculus, translationi fuerat intentus nosocomii Stocholmensis ex cœnobio insulano ad Dannevichiam, salubriori expositam aurâ, propè suburbium australe.

Tum etiam multi Sueticarum urbium negotiatores, consummatis hætenus ex regio instinctu navigiis, cum grandi rerum suarum incremento, per Oceanum cæperunt velificare occidentalem, & merces indè nobilissimas, non Lubeco, in regnum apportare. Ita suis, & subditorum rebus, bellè admodum in Suecia ubique modò ordinatis, felicissimum se Rex Gustavus reputavit. Quam tamen felicitatem actutum vehementer conturbavit dilectissimæ conjugis obitus Margareta, qui in XVI. Augusti diem incidit, illumque non homines solum magnoperè luxerunt; sed illustrissima mundi facula sol eundem deflevere visus, cum mortis tempore deliquium ille fuerit passus. Tumulata verò fuit Margareta primum in parochiali Stocholmiæ templo basilicè, & postmodum indè translata Upsaliam unà cum funere mariti.

Funestus quoque extitit hic annus Lundensibus, quòd foris, videlicet Colonia, Catholicum ipsis Præfulem M. Georgium Scorborg fatorum violentia XV. Decemb. abstulerit; & domi Evangelicum subtraxerit iis Superintendentem Franciscum Vormundum. Quos tamen fors melior consolata, M. Nicolaum Palladium, II. ibi Superintendentem, ipsis providerat. Verùm XXX. Aprilis, mortis quoque succubuit tyrannidi, D. Tilemannus Hufenus, Slesvicensium Superintendens Lutheranus, natione Clivensis.

Anno M. DLII. Rex Christianus à redeuntibus informatus Optimatibus de Islandiæ statu, illuc destinat Paulum Huitfeldium, qui superstitem Jonæ filium, & reliquos, à quibus cædes præfecti regii servitorumque perpetrata esset, morte mulctavit; fidem restauravit Evangelicam; & triviales Scalholtia atque Holæ scholas restituit.

Sed qui primum hanc in Sueonia propagarunt doctrinam, M. Olaus Petri, & M. Laurentius Andrea, interim de vita migrarunt; ille quidem Stocholmiæ XIV. & hic septuagenarius XIX. Aprilis Stregnesiæ, Lundiæ autem Scanorum, XXVII. Decembris, M. Thorbernus Bilde, postremus illic Præfulem Catholicorum, mundo valedixit; Non tamen illi, verum Francisco Vormundo, ibi subrogatur M. Nicolaus Palladius, qui octiduo secundum Pascha inauguratus, Johannem Albertum, Roschildensibus consecrat Episcopum. Gustavus Sueonum Rex, nihil minus quam de morte adhuc cogitans, tertio se accingit conjugio, quod, XXI. Augusti, Vasteni cum venusta admodum virgine, & familiæ oppidò pervetustæ, Catharina, illustris herois Gustavi Olai in Westrogothia gubernatoris filia, consummavit.

Illi Præfules regni matrimonio, & præsertim Archiepiscopus, Upsalensis, & Bothvidus Antistes Stregnensis, magnoperè inprimis reluctabantur; Quòd Catharina esset sorore nuper defunctæ conjugis regiæ progenita, & Gustavo Johannis ab Haga legitime desponsata. Vicit tamen regis Gustavi flagrans erga virginem amor, qui adversariorum contumaciam carceribus

bus etiam compescuisse dicitur, & priori satisfacisse sponso, Ceciliam novæ conjugis sororem illi procurando uxorem. Interea non amoris potentiâ, sed ignis vehementiâ flagrantibus Stocholmia & Abogia, universæ propemodum consumuntur. Quo tempore Germania horrendo martis incendio iterum flagravit, Gallo & Saxone Imperatorem ardentem oppugnantibus, imperiumque affectantibus.

Anno MDLIII. XXI. Januarii. Funus M. Thorberni sepulchro Lundia commendatur, & frequentissimus Hafniæ Ordinum conventus celebratur. In quo etiam Oratores Lubecensium, ac reliquorum in Vandalia mercatorum comparentes, queruntur, quod Bergæ, juxta privilegiorum non liceret tenorem, Hansaticis institoribus negotiari. Nec alio potiuntur responso, quam illic hoc super negotio inquirendum, & quod justitia suaderet, tunc statuendum esse.

Suecus autem haud ignorans pactas cum Lubecensibus inducias modo ad finem properare, ut tempestivè ipsorum exploret animos, suum ad illos expedit Secretarium Olavum Laurentium, & per reducem intelligens ipsos, non nisi veteribus negotiandi in Suecia receptis privilegiis regno intolerabilibus; Ablatis nupero bello mercibus restitutis; & impensis prælio sumptibus adversus regem Christiernum pro Sueciâ simul gesto solutis, ad ulteriorem propensos pacem, suæ invigilat defensionem. Ericum quoque filium, proximum throni hæredem, destinat Lincopiam, ubi cum Presbyterio Ostrogothiæ & Smalandiæ illic convocato colloquens, illud servandæ admonet fidelitatis, ipsumque parenti magis devincturus, consuetas ei decimas confirmat Ecclesiasticas.

Moschus verò, ruptis denuò LX. annorum induciis, Finlandiam incurfat, bello quod postea sequebatur, largam præbens occasionem. Quod tres in cælo visi soles, XXII. Aprilis, aliaque portenderant regni procul dubio infortunia. Flammæ etiam plurimis in Dania locis cælitus delapsæ, incolis nihil fausti prænuñciaverant.

Denique Johannes à Lascho, natione Polonus, & religione Calvinianus, cum multis pulsus ex Anglia fociis Sacramentariis, à Maria regina illic dogma Catholicum restaurante, binis defertur navibus in Daniam, ubi, quod aliam à Luthero de Sacramentis adportaret sententiam, non potuit obtinere hospitium; nè quidem per brumæ tempus severioris. Undè Oceanum repetere coactus, post multos errores ac pericula, in oppido Frisiæ orientalis Embdano, commodum nanciscitur diversorium. Ab illo tamen paulisper in Dania morante, isti fortassis seducti concionatores in Fionia bini, qui Ottoniensi postea Superintendenti M. Georgio, multum in religione faceffiverant negotii, & propter hæresin contumaciter defensam, perpetuis fuerant carceribus adjudicati.

Istoque tempore publicavit Olaus Gothus vitam Birgittæ, & Cathariæ hujus filia, in adibus impressam Romæ Brigittinis, seu Suecorum xenodochio.

Anno MDLIV. Ut memorati Dania concionatores, dogma Calvinianum, seu Arrianum, propugnauerant, ita M. Thorerus Magni Catholicum hætenus acerrimè defenderat, & propterea cum aliquot detentus fuisset annis in carcere Griphisholmensi, XVII. Junii, cum M. Michaële Agricola, & Paulo Justen, ex Finlandia idè à Rege accitis, illic luculenter ac ferventer de religione disputat, & demum ut inde liberaretur, se victum fortassis fatetur. Quietus autem postea vixit in cœnobio, & nosocomio consenuit obiitque Vastensium. Sed victores à M. Bothvido Stregnensium Episcopo initiatos, Finlandiâ in binas divisâ Episcopas, nempe Abogensem & Viburgensem, illius constituit Superintendentes, Michaëlem quidem Abogiæ; verum Viburgo Paulum præficiens. Ille porrò quod reversus domum primis fuisset operatus facris

cum infula pedoque, pro veterum consuetudine Episcoporum, Rex ipsi magnoperè succensuit.

Præfatus quoque Bothvidus non modico hæctenus tempore incarceratus simul Gripsholmiæ, quò regimini & matrimonio Regis esset reluctatus; suo minus fideliter officio functus; & Historiam Patriæ cum M. Olao Petri corrupisset, XIX. Januarii, culpam deprecatur, & marci D. regi Gustavo promissis, spondens quòd non ægre laturus foret exantlatos custodiæ squalores, liberatur. Paululum verò fidelius, quam Olaus aut Bothvidus, Sueciæ conscripserat Chronicon olim Johannes Gothus, quòd modò Romæ publicam aspexerat lucem, in domo excusum Brigittina.

Cum priori anno nonnulla glisceret dissensio Suecum & Danum inter, & præsertim ratione limitum, ac trium Coronarum, consentit uterque colloquio Elsburgi, XXV. Maji, inter Proceres hac super re habendo. Hoc proinde anno illuc Dani profecti, quòd componendæ invigilant discordiæ, à rege Christiano domum revocantur, quòd bellum Cæsaris cum Gallo, nonnullam Danis incutteret quoque formidinem.

Quocircà conventu in annum sequentem prorogato, & quibusdam utrinque viris spectatæ fidei ordinatis, qui regnorum interea limitem ferent perscrutaturi, & legitimum condicito tempore perhibitori testimonium veritati, in Daniam remeant. Quorum consilio, aliorumque Procerum, Danus Oceanum, & sua regna ab infestatione Gallorum Scotorumque liberaturus, XIII. Junii, classem in mare instructissimam expedit, quæ nullis in Oceano piratis conspectis, portum repetit Hafniensem.

Cognoscens etiam rex Christianus non paucos Danorum ex mutuata indigentibus pecunia, impium levare scenus, adhibitis in consilium Ecclesiasticis & Politicis Optimatibus, publico statuit edicto, nè sceneratorum ulus imposterus plus usuræ caperet ex C. aureis, quam unum duntaxat.

Is quoque filio jam adultiori provisorius principi Friderico, castrum Malmogense & ditionem illi subjectam, propriamque aulam & aulicos assignavit. Ac eodem circiter tempore vitam morte commutavit in Sielandia, M. Christiernus Petri, Canonicus quondam Lundia, & peculiaris in bello cum Lubecensibus Georgii Mynteri consiliarius. Indeque malè de patria; Sed quòd non paucos pro illius commodo libros publicasset, bene de eadem promeritus censetur. Exiguam tamen gratiam à candidis horum æstimatoribus reportat; Præsertim quòd Latinam Saxonis Historiam ex typis primum divulgando, ipsam plurimis vitiaverit locis, mutilaveritque; Sicut etiam Danicam hujus editionem numeris adstrictam, mendaciis passim in obsequium patriæ foedissimis conspurcaverit.

Sed in Sueciam redeat oratio, quò Livones Moschi timentes jugum, legatis expeditis, Regem Gustavum invitant, ut conjunctis secum viris & viribus, tyrannum impugnare non gravaretur. Consentit Suecus postulationi, & bello se accingit Moschovitico. Interim XXVII. Junii, suburbium Stocholmiæ australe, fortuito conflagravit incendio.

Anno MDLV. Rex Christianus edicto vetat per Daniam undequaque promulgato, nè quis incolarum præsumeret hospitio suscipere Anabaptistas & Calvinistas. Huc autem permovit Regem, quòd Johannes Laschius, & Carolus Utenhofvius, cum CC. delati sectatoribus in Daniam, MDLIII. prout memoratum est, antequam ex regno secederent, quosdam Danorum suo inescavissent dogmate, qui modò aliis illud sensim conarentur instillare. Ac his potissimum adversatus, ipsique Laschio, M. Henricus Buscoducensis, Professor Hafniensis, Regem Christianum impulit ad hujus promulgationem nunc decreti, & Laschii antea cum sociorum colluvie expulsionem; de qua postmodum Utenhofvius, libro edito, graviter cum Danis expostulavit, ipsosque fugillavit. Sed Vif-

maria, XXV. Februarii, nuptias celebrat Johannes Magnipolensium Princeps, cum filia Ducis ex Prussia Alberti, quas Rex Christianus, velut sponsæ avunculus, cohonestaturus, suos illuc expedit legatos. Qui, quòd in publica illic chorea Poloni Oratoribus non essent prælati, indignabundi domum protinus abeunt, protestantes Daniam multò antiquius ac illustrius esse regnum quam Poloniam, non ità pridem regni titulo decoratam, illaque sollennitate nuptiarum plus avunculo sponsæ ideò tribuendum honoris fuisse, quam Sigismundo regi peregrino. Quod frustra excusat factum sponsus, illius se vasallum affirmans, & proinde obligatum ad hanc deferendam ipsius legatis prærogativam.

Verùm XVIII. Januarii, Moschus Suecum provocaturus ad bellum, & aliquot Finlandiæ ditiones subjugaturus, velut à suo multis ante seculis dominio avulsas, quasque olim promississet Magnus Sueonum Monarcha Moschoviæ restituendas, & meritò non restituit, per triduum oppugnat Viburgum conatu irritò. Itaque solutâ obsidione, finitimam devastat regionem, atque prædis onustus in Moschoviam remeat, indeque reversus in Martio non tanta cum potentia, à præsidio limitaneo agricolis stipato, aliquoties profligatur, & præsertim XI. hujus mensis die, atque XVI; quanquam XII. millia bellatorum sub signis haberet.

Intelligens porrò Sigismundus Polonorum Rex, Gustavum Regem Moscho propterea bellum moliri, & cupiens simul eundem impugnare ditionum prædonem, misso in Sueciam legato Hieronymo Machiovecis, amicè postulat, ut secum fœdus in hostem communem Suecus percutteret, & vicissim de illo rogatus, promittit se effecturum, quòd Principes & negotiatores mare accolentes Balticum, interim non essent Sueciam bello molestaturi, hacque cum ipso conditione Rex Gustavus modò fœderatur.

Et quandoquidem nunc instaret dies III. Maji, colloquio destinatus Elsburgensi, Proceres illuc XV. expedit Rex Gustavus. qui cum Danis ibi congressi, queruntur quòd Blechingiani proximo cum Smalandis bello, Dachio & commilitonibus, refugium & præsidium, subsidiumque præbuisserunt; Velut etiam, quòd Vernerus Pasbergerus, Blechingiæ gubernator, à profugis ex Suecia dono sæpè accepto, securam ipsis concessisset ibi commorationem; Illaque cum fœderi regnorum adversarentur, Danos prævaricationis accusant.

Hi autem objectionibus responsuri, flagitant, ut, siquidem ipsi VI. numero solum essent, totidem ex Sueonibus, qui XV. fuerant, secum considerent, non plures. Idque abnuunt Sueci, velut suæ contrarium instructioni, & aliud Dani; Itaque negotio infecto utrinque disceditur. Prius tamen hanc attulerunt prævaricationis excusationem Dani, afferentes, quòd hujusmodi hominum facinora privatorum, citra Regis scitum admissa, publicas regnorum constitutiones haud infringere, & promittentes in fontes inquirendum, atque deinceps legitimè animadvertendum esse.

Quapropter nullum conciverat ista tumultum controversia; Verùm quòd princeps Fridericus Christiani filius, trina auri diademata, insignia Suecorum peculiaria, suo nunc annulo insculpta signatorio, occæperit usurpare, ac quampiam hoc pacto sibi jurisdictionem in Sueciæ regnum quodammodo arrogare, primò nonnullam inter Suecos & Danos commoverat animorum dissensionem, ac deinceps horrendam sanguinis effusionem. Principio quidem calamo certatum, postquam anno priori Historia Johannis Gothi, & isto fratris Olai volumen, prodiissent, quibus Sueonum causa vehementer propugnaretur; Atque Petrus Rosfontanus his antigramma opposuisset. Sed postmodum cruentissimo pugnatum gladio, prout ex Historiæ progressu fiet manifestum.

Quod verò ad præfatum Olai Magni opus attinet, Scandianorum ritus

graphicè picturis atque scripturis commemorans, externis fuit illud nationibus propter materiæ varietatem & raritatem jucunditatemque adeò gratum, ut quædam illud gentes crebro excuderint, aliæ in varias redegerint Epitomas, reliquæ in vernaculum transfulerint sermonem. Nec alii mortaliū istud mendacii arguunt, quam qui Scandianorum ignorant antiquitates, & admirandam præcorum ætatem ex moderna imprudenter æstimant.

Præterea Stocholmiam isto anno flammæ iterum populantur, occidentalem urbis plateam ædificiis orbantes. Quo ibi Rex Gustavus tempore, latiore & augustiore præparaturus accessum ad acropolim, non modicam de parochiali Stocholmensium Ecclesia sustulit vicina portionem. Immo hoc templum, velut castro nimis propinquum, & captâ per hostes urbe, valde periculofum, decrevit Rex omnino demoliri; Sed à quodam sibi familiari admonitus, fat multas hæctenus Stocholmiæ subverfas esse Ecclesias; Et timendum, nisi desisteret, nè Deus graviter hanc vindicaret injuriam, animum mutavit. Postea in gratiam filii principis Erici, qui bona matris vitalitiâ, ut vocant, nempe Calmarniam & Borcholmium, cum ditionibus eslet consecuturus subjacentibus, peculiarem horum incolis Superintendentem assignat Petrum Caroli, licet multis seculis ad diœcesin spectavissent Lincopensem atque Wexionensem.

Interea temporis comitia celebrat Hafniæ rex Christianus, in quibus legati Vandalicarum urbium denuo queruntur de suorum prævaricatione privilegiorum in Scania Norvegiaque, & non alio responso potiuntur, quam ubi sua propediem Lubecæ monstrassent regiis Commissariis autographa hujusmodi immunitatum, & illi probè ea examinassent, cumque apographis remeassent inde legitimis, se Regem quantocius resoluturum. Quod tamen haud servatum, sed ad tempora principis Friderici, hoc prorogatum fuerat promissum.

Huic non adfuit Ordinum conventui, Uffo Bilde, Catholicus Arhusiensium Episcopus, quod vitam hæctenus ageret privatam, illique finem hoc anno imponeret, in cænobio sepultus Antvorschogensi.

Denique Rex Gustavus clades à Moscho acceptas vindicaturus, & patris cum Polono Magistroque Livonum initis satisfactorius, immensum comparat exercitum, cumque non modica illius parte Junio mense Viburgum versus præmisit Jacobum Bagge, hostium consilia exploraturum. Qui XVIII. Julii, Viburgensem ingreditur portum, cum XIV. liburnis, eodemque ipsemet Rex mense, cum reliquo solvens Stocholmiâ exercitu, VI. Augusti, Abogiam incolumis appulit. Sueciæ porrò, filio Erico, ac quibusdam Optimatum, in sua commendaverat absentia gubernaculum, atque secum acceperat Johannem filium alterum, annos natum XVIII. eximia Principem indole, & parenti chariorem longè, quam esset princeps Ericus. Atque hujus non ignarus bellicæ Magister Livonum expeditionis, nihilominus contra fidem domi sedet ab armis otiosus, & verbis cum Rigensium Episcopo contentiosus. Quam excusaturus perfidiam & defidiam, Oratores ad Suecum expedit, quos ipsum Abogiæ convenientes, nec competenti honoris titulo appellantes, Dux Johannes egregiè suggillavit. Etenim cum pro Durchleutigste Regem Gustavum vocarent Erlcutigste, & quærenti postmodum Johanni, quid Erlcuten significaret? Responderentque; illuminare, indignatus Princeps Legatorum inscitia, subintulit; Regem Sueciæ non adeò obfuscatum esse, ut tenebrionum indigeret Livonum illuminatione!

Indè Suecus, Magistri excusatione contemptâ, & solutione Legatorum neglectâ, propriis Moschum viribus decrevit invadere, Regisque mandato Baggius Noteburgum expugnaturus, relicto Viburgo, cum navalibus copiis X. Septembris per Nynam fluvium eò properat, Quò terrestres simul

duce-

ducebant cohortes, Henricus Claudii à Canchas; Claudius Christierni ab Amine; atque Claudius Boyus; mavortii omninò heröes.

Porrò cum iter triduo continuassent, ingentes illis occurrunt Moschorum phalanges, quibus profligatis, pergunt, & distantes solum sesqui milliari Noteburgo, missis obviam nunciis, interrogat illius Castellanus; Quamobrem illi citra fidem publicam Principis Moschovitici ditionem ausi essent ingredi, & num Legati essent? Ac dato responso, quòd feciales & bellatores, non caduceatores, forent à Sueonum Rege destinati, ad vindicandam Moschi perfidiam, & crebras Finlandiæ vastationes; sub Noteburgum castra movent, illudque obsident.

Interim Rex Gustavus Abogiâ cum grandioribus Viburgum properat cohortibus, quò delatus XXV. Septembris, obsidionem intelligit Noteburgensem, quam Sueones tamen post triduum deserere compelluntur, quòd castro hostium propter interjectas paludes invias, locique distantiam, nihil possent illi inferre nocementi. Remeantes autem inde Sueones, à XX. hostium millibus impugnantur, & cum illis in multam præliantur noctem, quæ demùm pugnam diremit, hujusque beneficio profugiunt Moschi; Quos sequenti luce nimirùm II. Octobris die, tribus frustra insequuntur milliariibus Sueones, & victores ad classem revertuntur. Hæc IV. Octob. Nyno egressa, Viburgum repetit, quo magis firmato, Rex militem ad hyberna transmittit, & ipsemet Abogiam secedit.

Angli verò bellis inter Suecos & Moschos flagrantibus, non permitti cum his negotiari, haud minus audaci, quam olim Iafon, se navigationi accingunt. Etenim Oeresundium prætergressi, & septentrionem versus in Oceano progressi Norico cum tribus navigiis, extrema Norvegiæ, Tilemarchiæ, ac Lapponiæ legunt litora, illorumque unum, velut argos altera, duobus amissis, ad portum, & urbem S. Nicolai Moschoviticam, post infinita appulit discrimina; Indeque sequenti vere in Angliam reversum, hujusmodi navigationis in Russiam compendium, cum maximo Danicorum vectigalium dispendio, suam & alias docuit nationes.

Anno MDLVI. Moschus sibi persuadens Regem Gustavum in Sueciam cum universis remeasse copiis, & multiplices prioris anni clades vindicare cupiens, frequentissimum congregat exercitum, & cum illo Viburgum versus properat. Verum Sueones præfidiarii, uno exploratorum hostilium capto, Moschi cognoscunt adventum, & socia evocant ex hybernis quantocius agmina fortissima, constituuntque D. medio ab urbe milliari excubitores. Hi præcurrentes hostium cohortes viriliter exceperunt, seque defenderunt, donec integro Moschorum exercitu superveniente, terga verterent. Quos nonnulli hostium sub mœnia urbis insecuti, grandioribus repelluntur tormentis.

Sequenti tamen nocte Moschus beneficio tenebrarum sub ipsa castra metatur civitate, & illuciente die XXII. Januarii, occæpit urbem globis saxisque diverberare; cumque ad meridiem usque vanum librasset fulmen, & Præses insuper armamentarii peritissimus, nostratium telis occubisset, ac commilitonum plurimi, de urbis consultaturus expugnatione hostium Polemarcha, cum primariis agminum ductoribus, in subiectam eques descendit glaciem; Ista verò à subterlabente attenuata flumine, sensim subsedit, & Dux copiarum, ceterique exercitus Capitanei, vorticibus repenti obruti submerguntur universi.

Quamobrem superstites Moschorum cohortes ductoribus orbatae, con sternataeque, inde proximâ dilabuntur nocte. Quibus à tergo inhærens hostis, multos trucidavit fugientium, victorque reversus, submersos indagavit Moschos, & amplissimas exuvias reportavit. Plurima deinceps quoque Russo- rum agmina Finlandiam passim obvagia & populantia interimuntur, hosteque tandem amplius nusquam comparente, Suetica secessit classis Helsingorsium Nylandiæ. Sed Rex Gustavus in sequentem usque ætatem

Abogiæ commoratur, & Polonum, Livonesque execratur, quod Moschum ex pacto simul non invasissent; Sed Suecos hostili turpiter gladio objecissent. Ac interea cognoscens Principem Ruffiæ ad pacem propendere, V. Junii missò ad ipsum nuncio, se non minùs transactionis studiosum significat, ac inde beneplacitum nactus responsum, pro legatis illuc expediendis, in Sueciam velificat.

Ità Martis incendium in Finlandia extinguitur, & protinùs in Livonia accenditur, utpotè quæ multos hoc tempore habuit procos, nempe Suecum, Danum, Polonum & Moschum; Provinciamque Ordinis Magister Theutonici. Henricus à Calen, sibimet conservare conatur. Proinde cognoscens, falsò ne an verè, non disputo, quòd Vilhelmus Marchio Brandenburgensis, Archiepiscopus Rigenfis, frater Alberti Ducis Pruffiæ, Sigismundum Poloniae regem, velut sanguine junctum, in Livoniam pro Domino inducere medicaretur, armis extemplo correptis, eum impugnavit, & demum in arce captum Cachenhufensi, annuæ custodiæ mancipavit.

Danus porrò Vilhelmi commiseratus, (quo cum potius collusisset Archiepiscopus, quàm Polono, idque propter consanguinitatem & affinitatem inter utrumque arctissimas,) transmissis in Livoniam legatis, illum Magistro reconciliare, ac liberare, frustra conatur, quòd Polonus transactionis nollet articulis subscribere, sed armis vellet captivum libertati restituere; Quibus ille, atque Prufforum Dux, Henricum mox impugnarunt, nec tamen iis capto libertatem impetrarunt. Hæc Moschus domesticâ Livonum dissensione, & sua cum Suecis pacificatione instituendâ propediem, animatus, Livoniam reliquis aucupibus, ceu avem prænobilem à se non difficulter capiendam, postea existimavit.

Upsaliæ in Sueonia, XX. Augusti, frequens celebratur Synodus, in qua taxatur quantum parochò mercedis, pro sponforum benedictione, atque funerum tumulatione effret largiendum. Roschildensibus autem in Dania Canonicis XI. Novembis prohibuit Rex Christianus, ab Andrea Barby quodam persuasus ardellione, nè consueto amplius pelliceo induti amiculo, suis in Ecclesia muneribus fungerentur.

Verùm XXVII. Octobris, princeps Fridericus Regis frater, fatis succubuit, & Adolphus fratrum tertius, Slesvicensem occupat Cathedram, vicarium habens D. Paulum ab Eifen, Hamburgensem. Fridericum quoque Palatinum hoc anno mors abripuit, quo cum omnis exulantium spes Scandianorum, in patriam deinceps redeundi, fuit simul contumulata. Hos inter Magnus erat, Scarenfium Episcopus, quem reor in cœnobio propè Rostochium consenuisse, ac demum obiisse.

Nec quicquam tristitiæ hujus, atque Palatini obitus, Gustavo Sueonum regi attulit, qui VII. Novembris die, suos ex condicto mittit Legatos in Moschoviam, videlicet illustrem virum Stenonem Erici; Benedictum Gylta; M. Laurentium regni Archipræfulem; M. Michaëlem Agricola, Finlandiæ Antistitem; & Olaum Secretarium; stabilem cum hoste pacem confecturos.

Anno MDLVII. Legati Sueonum securum nacti com meatum, XVIII. Januarii, Ruffiam ingrediuntur, & Novogardiam post VII. venientes diem, illic honorificè suscipiuntur, atque VI. Februarii, Mosquam inde perducuntur, ubi XXI. Martii, quadrilustrem cum Moscho pacem ineunt, & redeunt Stocholmiam.

Quò ipsos postmodum subsecuti Oratores Moschovitici, mense Augusto, usitatis confirmant pacem sacramentis, & per regem Gustavum juramento literisque vicissim confirmatur. Sed in reditu nostratium ex Ruffia, præsubitâ occubuit morte illorum unus, scilicet M. Michaël Agricola, IX Aprilis, qui Abogiam perlatus, sepulchro commendatur.

In Dania eodem circiter tempore, mors quoque diem dixit Doctori Johanni Machabæo, Hafniensium Professori, hujusque Rex funus ad tumulum

mulum, honoris ergo fuit comitatus. Deinde cum ante triennium Episcopus Slesvicensis, ab Instigatore delatus esset Cæsareo ad tribunal Spirense, ac vehementer ibi accusatus, quod licet Imperio foret immediatè subjectus, tamen ipsi hæcenus nulla præstitisset obsequia. Ideoque rex Christianus in subsidium ab Episcopo fratre advocatus, modo suos expedit legatos ad Cæsarem, Ratisbonæ agentem. A quo impetrat, ut Spiræ imprimis examinaretur, num Dania majorem non haberet jurisdictionem, quam Imperium, in ditionem Slesvicensium, seu Iutiam australem; illaque actio postquam nonnullis ibi annis ventilata esset, tandem sub rege Friderico determinatur, & regio Danis adjudicatur.

Verum modò in Livonia, Ferdinando Cæsare sequestro, aliisque Europæ Principibus suas partes interponentibus, ita reconciliatur Magister Crucigerorum Polono, quod huic impensas belli refusurus esset; Archiepiscopum libertati, dignitati, ditionibus, & munitionibus restitutus esset. Quod Henricus decretum protinùs exequitur, & paucò post tempore moritur; Cui Vilhelmus à Furstenberg successit, postremus Crucigerorum in Livonia Magister. Gustavus quoque Sueonum Rex, capulo jam proximus, VII. die Septembris suum occæpit condere Testamentum, in quo regnum inter filios divisurus, Principi Erico primogenito, Smalandiam & Oelandiam, harumque munitiones, Calmarniam, Cronebergum, atque Borcholmium deputat; Principi Johanni Finlandiam; Magno Ostrogothiam; & Principi Carolo Sudermanniam, Nericiam Vermelandiamque destinat. Filiabus etiam provisurus, cuique illarum præter paraphernalia, C. millia thalerorum assignat. Princeps Ericus verò suum propediem accepturus Ducatum, illoque quoad pater esset superstes fruiturus, & deinceps in throno successurus, VI. Decembris, juramento literisque spondet Parenti, patriæ, & fratribus fideliatè, promittens quod limitem defenderet; Intellectas fortè hostium insidias Patri tempestivè suggereret; In illos D. ferret subsidium equitibus, & II. peditum millibus; Cum nullo pangeret fœdus Parente inconsulto, ipsique literas quas aliundè acciperet, monstraret; Arces fartas & tectas cum armamentis, classeque, conservaret; Superintendentem & vasallos cum paterno assensu ordinaret, ac mercium precia taxaret; Mortuoque patre, fratribus & sororibus, novercæque consilio & auxilio adstare, haud gravabitur.

Anno MDLVIII ineunte. Livonum redeunt ex Moschovia Oratores. Etenim priori exeunte, Livones Moschovitici Principis literas nacti clarificationis, præfatis ad ipsum legatis protinùs expeditis, ita cum illo conveniunt, ut acceptis ex Livonia XL. millibus thalerorum, & M. deinceps, annuatim Ungaricis ex sola Dorpatensium provincia, vendicato sibi in Livoniam juri renunciaret in perpetuum universo.

Sed cum Moschus promissum mox à legatis flagitaret argentum, nec essent in præsentia solvendo, jubet eos remeare, armaque parare, se exemplo subsecuturum affirmans. Itaque reversis modò Livoniæ Oratoribus, Russus cum XXX. millibus armatorum, XXII. Januarii, Dorpatensem invadit provinciam, quam, velut quoque reliquas ditiones Livoniæ nonnullas, immanissimâ devastat crudelitate, ac opimis onustus spoliis, in Moschoviam accelerat reditum. Livones verò hostem secundæ accinctum incursioni cognoscentes, ab illo aliquantulas impetrant inducias, ut intereà cum ipso pacem restaurarent, illique dum negotio Legati fideliter invigilant, stolidus Narviæ Livonicæ Castellanus, oppositam cœpit Moschoviticam tormentis diverberare arcem. Hac Princeps vehementer offensus perfidiâ, Oratores plurimum objurgatos dimisit, & suum remisit in Livoniam exercitum.

Interim Polonus primâ in Livoniam Moscorum irruptione intellectâ, subveretur nè dominium illius adepti, Lithuaniam infestarent; Ac proinde

dè XXVIII. Januarii, Marschalco hujus Nicolao Radivillio per literas mandavit, ut adversus tantam crudelissimi hostis potentiam, fœdus inter Sueciam & Poloniam quantocius impetraret. Radivillius autem fideliter Regis executus mandatum, permovit regem Gustavum ad consentiendum fœderi, subscribendumque. Quando, ut existimo, de matrimoniis inter Sueci filios, & Poloni forores contrahendis, fuerat nonnihil deliberatum, ac quoad Principes Johannem & Catharinam, fortassis approbatum, ut ille Princeps Finlandiæ futurus, contra finitimum Moschoviæ Tyrannum, à Rege affine identidem consequeretur subsidium, ipsique vicissim largiretur.

Verum alter regis Gustavi filius, Princeps Ericus, IV. Martii, suum obtinet à Parente Ducatum, Calmarniamque, veris initio, materna illius avia Catharina, Magni Lunenburgensium quondam Principis vidua superstes profecta, nepoti fortunam summoperè gratulatur, & ad illustre hortatur conjugium. Quo etiã spontè Princeps propendebat, ut si quidquam fratres, potentiã & opulentiã suorum in Suecia cognatorum animosi, à parentis obitu rebellionis molirentur, ipsemet quoque à cognatis & affinibus auxilium impetraret externis.

Nec fratrum tamen ullum tantoperè metuebat, quantoperè Principem Johannem, quo cum à pueritia rixas habuit primum de crepundiis; postea de latifundiis; ac demum super toto Sueciæ imperio, quod huic fratrem inhiare existimaret. Præterea ut Principi Johanni secundum fata Patris prævaleret, secreto passim incolas regni, sibi fidelitatis obstringebat sacramento, & primarios parentis servitores sibi arctius devinciebat.

Hanc porro Principis Erici molitionem, homines quidam maligni rebellionem in patrem interpretati perperam, vanis senem complent suspitionibus, filioque reddunt infestum. Illi tamen, fraude ardelionum intellectâ, ille offensas paternè condonavit, & in successione firmavit.

Ast in Livonia hoc temporis intervallo, Moschus crudeliter grassans, Narviam XII. Maji, & Dorpatum XVIII. Julii, dedita sibi, occupat, aliasque Livoniæ non paucas expugnat munitiones, ac regiones devastat; Præcipue verò Dorpatensem sibi provinciam subjugat, & captum illius Episcopum in Moschoviam ablegat, in carcere illic mortuum. Deinde Revaliam pariter damnis afficiendam, ac propinquam ipsi ditionem, civibus huc Dorpatensibus transmissis, horrendum incolis minatur, nisi ultrò sese dederent.

Quocirca Gubernator metu perculsus inde profugit, & quidam Livonum Daniæ Regem ad opem rebus ferendam desperatis provocaturi, Revaliam regis Christiani nomine occupant, & missis ad ipsum nunciis, illud significant; auxilium implorant; ac obedientiam Danis, ceu primis conditoribus, rectoribusque deferunt.

Danus quanquam urbis & regionis esset cupidissimus, tamen Moschi potentiam subveritus, insignem duntaxat commeatum, & bellicum defendendæ civitatis apparatus, non exercitum ullum, huc destinavit. Quo Revalienses subsidio, & singulari quodam animati ex Dania promisso, sua instaurant propugnacula, & adeò firmant, ut Moschi non amplius formidarent impugnationem.

Alii Livonum captant refugium apud Polonum; Reliqui solatium querunt apud Suecum, hicque competitorum deterritus multitudine, & martis incertitudine, prudentius dominium Estoniæ recusavit, quam filius postmodum acceptavit, quod copioso Sueonum sanguine fuit occupatum, & copiosiori hactenus conservatum. Quintus dubio procul fuisset Carolus Cæsar, Livoniæ candidatus, nisi prius se imperio abdicasset, qui XXI. Septembris mundo, sceproque valedixit, fratri relinquens Ferdinando augustum diadema. Rex Gustavus porro Caroli obitum cognoscens, illa lætitiæ signa edidit, quæ affatim indicarent, Suecum hujus Imperatoris fortunam sibi vehementer formidandam semper existimasse.

Atqui Calendis Augusti, Olaus Magnus Gothus, postremus Sueo-
num Catholicus Archipræsul, Romæ de vita migravit, in Vaticana propè fra-
trem sepultus basilica. Quorum fuerant hæredes Magnus & Olaus, Laurentio
Antistitum fratre geniti; Qui studiis deinceps liberalium artium nuncio re-
misso, Belgicam aliquandiu sequuntur militiam, & tandem ad servitia promo-
ventur Johannis ac Sigismundi, Regum Sueticorum, in iisque moriuntur.

In Islandia denique IX erant cœnobîa, annuis gaudentia proventibus,
quæ modò Paulus Stygotus insulæ Præfectus, laicis elocavit, Regi indè census
persoluturis, & monachos, monachasque ex priscis hujusmodi domiciliis
exturbavit. Ita vetus ex Islandia migravit religio, postquam DCCL
circiter annos illic floruisse.

Anno MDLIX Calendis Januariis, Coldingæ mortem oppetiit Prin-
ceps Christianus, III. Danorum rex, & Ottoniæ illius paulisper funus deponi-
tur, quod Roschildiam deinceps fuit translatum, illic sollenniter humatur,
& cenotaphio marmoreo alabastrinoque pereleganter decoratur. Rex Chri-
stiernus, obitu patruelis cognito, illum lacrymis fertur profecutus; Sed ut
arbitror, Crocodylinæ fuerunt, ipsemetque post XXIII. à morte agnati diem,
nempe XXIV. Januarii, anno captivitatis XXVII, ac ætatis LXX, in fata
illum subsecutus ultima, in paterno tumulatur Ottoniæ sepulchro.

In throno autem Daniæ parenti succedens princeps Fridericus II. ani-
madvertit regni plebeculam propensioribus esse animis in regem Christi-
ernum, quàm erga suam esset promotionem. Ideoque graves quidam scriptum
reliquere Historici, ab illo contribulem præsentissimo sublatum fuisse veneno
Christiernum. Talis profectò, per æquissimum Dei iudicium, Tyranno conti-
git interitus, qui innumeros quondam sustulit infontes veneno, laqueo, & aliis
sexcentis suppliciorum generibus, ac præcipue in Sueonia, Norvegiaque.

Adolphus autem Dux & Episcopus Slesvicensis, exequiis fratri per-
solutis, bellum pro Dithmersorum subjugatione cœpit clanculum moliri,
huic infestus nationi, quod nullius subjecta dominio viveret; Jugum Daniæ
& Holsatiæ detrectaret; Veteri Cæsaris donationi, se Danis subjicientium,
obedire abnueret; Propter insignem de Johanne & Friderico Danorum Re-
gibus victoriam ante LIX. annos reportatam, adhuc immodicè triumphar-
et; Holsatiæ limitem subindè infestaret, atque crebris Holsatiæ Princi-
pes incesset maledictis.

Quamobrem his de causis, velut etiam ob dominandi libidinem, prin-
ceps Adolphus dudum impugnasset Dithmersos, nisi frater rex Christianus,
paternum subveritus infortunium, bellisque defatigatus, hanc disvasisset
frequenter ipsi militiam, quo nunc mortuo, Principem Adolphum nemo
potuit à Dithmersorum deflectere oppugnatione.

In hunc porrò finem, ineunte vere. dum Princeps Adolphus, Principe
Johanne germano in commilitium adhibito, bellum secretò appararet, &
rex Fridericus patruorum ignoraret molitionem, delatorum præterea ser-
mone seductus, illorum cœpit militiam subvereri, donec secus à principe
Adolpho informatus, ipsam non modò approbaret, sed copiis etiam conscri-
ptis, ad eandem festinaret tertiam subactæ Dithmersiæ portionem habiturus &
reliquum princeps Adolphus, princeps Johannesque, illius provinciæ divisuri.

Antequam verò invaderent adversarios, misso in Dithmersiam feciali,
bellum incolis pro more denunciant, se non alienos à pace simul intimantes,
dummodo velint sponte Danis ac Holsatis præstare obedientiam, hancque
contumaciter abnuentes XXII. Maji aggrediuntur.

Nec imparatos offendunt Dithmersos, illorum tamen præsidio ad limi-
tem profligato, Meldorpam, civitatem australis Dithmersiæ nunitissimam, in-
primis oppugnant, & expugnant. Deinde Heidam non minus firmam, borea-
lis Dithmersiæ urbem, aggressi, illà non incruentè potiuntur; Quandoquidem

sub ipsa multi Danorum & Holfatorum sint trucidati atque fauciati, horumque fuit unus ipsemet princeps Adolphus, qui graviter vulneratus, ex conflictu deportatur, fideliumque operâ chirurgorum sanatur.

Incolæ autem longè majoribus affecti cladibus, & potissimis provinciæ munitionibus amissis, in Prædensis nemoribus ac inviis modò latitantes paludibus, de suaque & suorum desperantes incolumitate, tandem XV. Junii expeditis ad Principes Oratoribus, supplices veniam obsecrant. Itaque receptui cantatur; De responso supplicibus dando paulisper deliberatur; Et demum hujusmodi promulgatur: Victis ignoscetur Dithmersis, si positis armis subjectionem spondeant fidelissimam Daniæ & Holfatiæ Principibus. Hos pro legitimis agnoscant impostero dominis; Tormenta & ornamenta instrumentaque militaria, olim Regibus Johanni atque Friderico, aliisque ablata Magnatibus, restituant; Vetera Pontificum & Imperatorum diplomata, quotquot supersunt, libertatem Dithmerforum asserentium, victoribus tradant; Fœderibus cum populo finitimo percussis, renuncient; Trinās in Dithmeria faciant suis dominis potestatem arces extruendi; Tanta pendeant his annuatim tributa, quanta Stormarienses; Si denique XXIV traditis obsidibus, firmiorem promissis fidem adstruant; sua quælibet arma victoribus assignent; Proprias in regione munitiones solo adæquent universas; Et XX Junii, superstes incolarum omnis multitudo, ad locum confluens præfixum, sanctè præfata exequat.

Has pacis condiciones ex reducibus intelligunt caduceatoribus Dithmersi, & illis, licet durissimam continentibus servitutem, subscribunt; condicto miseri conveniunt loco; ex victorum arbitrio se obstringunt; promissa faciunt, & gratiam impetrant, ad nullam deinceps rebellionem aspirantes, sed pacta fideliter observantes.

Hanc Danis & Holfatis victoriam de pugnacissima Dithmerforum gente relatam, finitimæ inviderunt nationes, ac præsertim Lubecenses, qui hujus initio belli, misso in Dithmersiam legato, frustra inter incolas & Principes sunt conati pacem restaurare. Nec tam facilis Dithmerforum fuisset subjugatio, si aliquantò citius gens planè mavortia secretas hostium rescivisset molitiones, & subsidium a fœderatis populis admittere ipsi licuisset. Hinc tamen rex Fridericus & patrum plurimum elati, Sueciæ somniant æque facilem fore subactionem.

Verum principio anni in demortuæ locum Mariæ, Angli substituunt Elizabetham, quam rex Henricus ex Anna Bolenia suscepisset, hujusque amore captus Princeps Sueonum Ericus, suasu potissimum Dionysii præceptoris, natione Galli, & religione Calviniani, qui suum ita Suecis dogma obtrusum iri confidebat, illam expetivit uxorem.

Hæc regni sceptrum Anglici nacta, veterem eliminavit doctrinam, & Calvinianam postliminio revocavit. Istam rex Gustavus magnoperè detestabatur religionem, ad quam nihilominus ipsum nuper Calvinus suis hortatus erat literis suscipiendam. Ideoque senex subveritus nè cum nova nupta illud in Sueciam dogma penetraret, sicut etiam expertus ipsemet, peregrinam minus utilia regno matrimonia, huic filii voto consensum diu abnuebat.

Sed tandem precibus illius inclinatus, ipsum expedit Dionysium, conubii hujus authorem, primo vere in Angliam, Reginae mentem exploratum. Nec tamen Princeps Ericus illo contentus legato, ipsemet Elizabetham hoc super negotio statuit convenire, securum propterea comitatum per Daniam à consobrino flagitans rege Friderico Angliam versus. Ac interim parentis in se animum intelleturus, suos destinat Stocholmiam exploratores, qui Maio mense Calmarniam reversi, non satis sibi addictum significant. Eri postea Rex Gustavus excusationem adeptus, sicut etiam literas Dionysii, quibus memorabat solam illustris sponsi præsentiam conubio deesse, Calen-

dis Juniis per literas admonet filium, ne hujusmodi fideret delatoribus, contestans se paterno in illum esse affectu, simulque hortans, ut quantocius Stocholmiam advolaret, illic porrò de Anglica secum deliberaturus profectio. Cui obtemperat Princeps admonitioni, & paternum festinat ad conspectum.

Hoc tempore Vilhelmus Ordinis Livonici Magister, ob ætatem nimis provectam, bello contra Moschum gerendo minus sanè idoneus, resignat provinciam suo coadjutori Gothardo Ketlero. Qui protinus de Revaliæ sollicitus recuperatione, per legatos ipsam à Dano repetit, nec illam duntaxat obtinet, sed etiam XX millia thalerorum in subsidium, pro reliqua à Moschis Livonia bello recuperanda. Atque contra potentem adeò hostem copiosorem requirens belli nervum, destinatis quoque in Sueciam Oratoribus, flagitat auxilium. Qui acerbius indè responsum secum reportant, quòd Vilhelmus & Gothardus regem Gustavum ad expeditionem impulissent ante quadriennium Moschoviticam, & promissâ ipsum ope turpiter destituisent. Simul advenerat in Sueciam legatus Poloni, Christopherus Conarcius, in negotio Livonico & Moschovitico; Sed responsum quale reportaverit, id in Historiis non invenio.

Ex Chronico autem Daniæ comperio, quòd Johannes Munichusius, Oeseliensium & Curlandorum Episcopus, irruptiones horrescens Moschorum, utramque nunc Friderico Danorum regi assignaverit diœcesin. Itaque Danus illas ab infestatione hostis securas redditurus, legatos extemplo in Moschoviam destinavit, ac Episcopas deinceps Magno fratri, pro ipsius in Ducatibus portione hæreditaria, deputavit.

Divulgaverat hæctenus fama per Europæorum Principum aulas, quam Gustavus Sueonum Rex largam filiabus dotem assignasset, & non paucos illorum impulerat ad expetenda conjugia virginum. Quorum unus illustris dominus Ezardus, Frisiæ orientalis Comes, IX Julii, Stocholmiam delatus, Catharinam Regis filiam expetiverat conjugem, consensuque virginis & parentis impetrato, Frisiam repetit, nuptiis comparaturus necessaria, ac mox in Sueciam ad earundem sollempnia rediturus.

Interea temporis Stocholmiam quoque profectus Princeps Ericus, sui pariter apud patrem urget conjugii promotionem, ac nolens ullo modo rex Gustavus filium primogenitum, nominatum sibi in throno successorem, ex regno in Angliam dimittere, alterum illuc filium principem Johannem, & prænobilem virum Stenonem Erici, Principis hujus avunculum, liberalissimo illis viatico donato, mense Augusto destinaverat.

Per idem verò temporis spacium rex Fridericus, in Daniæ suæ invigilat coronationi, ipsamque Hafniæ XX Augusti, quâ decuit solennitate celebrat. At Septembri mense in Sueoniam reversus Comes Ezardus, secum adduxit Johannem fratrem; Franciscum Saxoniam principem; & Johannem ab Hoija Comitem, virginis ametinum, quam ingenti festivitate consequitur sponsum uxorem, Calendis Octobris, amplissimasque cum ipsa divitias.

Verùm in Livonia hoc anno non Venus, sed Mars dominatur horribilis, & Moschus pro consuetis apportat mercibus amplissimis arma cruentissima, quæ condit in viscera incolarum. Ideoque Lubecenses pristinam Revaliæ negotiationem intermittentes, Narviam velificare, ibique cum Moschis occurrerunt modò imprimis mercari. Quorum vestigia insculti protinus alii Vandalicarum urbium institores; sicut etiam ex Anglia, Scotia, Hispania, Gallia, & Hollandia, mercatores, Narviam quoque contenderunt. Quam Revalienses classe in Balticum emissâ Oceanum, frustra impedire conati sunt navigationem, quæ sibi consueta eriperet lucra.

Nec minus Gothardum Livoniæ Magistrum, ista prisca negotiationis commovit translatio, quam velut innumera incolis alia nuper detrimenta copiose ac luctuose illata, Moschis expensa referens, insigni collecto exercitu & Christophero Megapolensium Comite, atque Rigensis Archiepiscopæ coadjutore,

in commilitium adscripto, illos Novembri mensē acriter impugnavit, plurimasque ipsorum copias prostravit; Non tamen Dorpatum recuperavit, aliquandiu vehementer obsidione divexatum.

Anno MDLX. Hostis inde magis irritatus, majoribus longē copiis Livoniam pervadit, non paucās illius munitiones occupans, quas præsidarii nimio perculsi timore, citra necessitatem plerumque dederunt. Etenim Januario mensē, capto itā Marienburgo, Rigensem & Curonensem infestat regiones Moschus, quas populatus non fuisset, si Magnus Dux Holfatiæ illic adfuisset, qui primum feriis Paschæ Arnsburgum perveniens, Oeseliensem ac Semigallensem, modicoque post tempore etiam Revaliensem à Mauritio Vrangeli hujus Præsule sibi traditam, suscepit Episcopas administrandas.

Sonnenburgensem quoque provinciam illi quidam Henricus Vulphius assignavit. Totque idcirco ditiones adeo promptè submitunt incolæ Principi Magno, quod hujus dominio subjectas, à Moschi excursionibus, Dano fœderati, securas fore arbitrarentur. Magister Gothardus autem fortunæ invidens Magni, suæque timens, expeditis ad illum legatis, interrogat, cum tot subjugaret Livoniæ provincias, & Moscho frater esset fœderatus Estoniam infestanti, quid ab illo esset expectandum? Hujusmodi reportant Oratores responsum, quod ipsemet Magister, & afflictissima Livonum natio, præsentissimum à Principe advena subsidium essent habituri. Indeque Livones magnoperè exhilarati, negligentius suis invigilant rebus, & certatim Nobilium filii ad Magni convolant aulam, quorum ille princeps juvenis, nec dum XX. ingressus annum, præposteris consiliis, ad nimiam denique calamitatem perducitur.

Hactenus aliquot commoratus in Anglia mensibus Dux Johannes, per benignum ab Elizabetha fratris nomine obtinet responsum, sicut etiam de quadam inter Suecos & Anglos negotiatione instituenda Stocholmiæ, Londinoque patriam versus initio veris egrediens, illustri admodum pompâ, plurimum auri & argenti signati, quâ per urbem incederet, inter plebeculam ad spectaculum effusum, ejiciendum curavit.

Atque sub finem Aprilis, Elsburgum Westrogothiæ incolumis appellens, Wastenum contendit; Quò Princeps Ericus prior adveniens, fratrem XI. Maij die, ibi magno suscepit honore ac amore. Indeque post biduum cum ipso Princeps Johannes, ad parentem Gripsholmiæ morantem profectus, fortunatum Legationis exponit successum, asseverans connubio nihil aliud deesse, quam proci præsentiam. Sed quò Legati nullas tanti matrimonii adferrent conditiones suspiciosus magnoperè admiratur Cremes, & subverrens fraudem huic subesse negotio, cum gemitu affirmat, se isti velle lubenter impendere dimidios regni census hornotinos profectioni, modò illam patriæ sciret profuturam.

Quamobrem hac super re cum Ordinibus consultaturus, illos ad XXIII. Junii diem Stocholmiæ jubet comparere, quò ipsemet cum filiis abiit festinus. Isto autem tempore in prædio Regis Suartesiogeni, horribilis sub terrâ lamentatio audiebatur, in primis virili, deinde puerili voce miserabiliter prolata, de qua multifarium fuerat hominum iudicium!

In comitiis porro Stocholmensibus, decreto iterum Arosiensi, de hæreditaria regionum filiorum in throno regni successione, Ordines subscripserunt, & regis Gustavi testamentum, modo consummatum, approbarunt. Quo ille proprias filiis assignavit ditiones, & dotem filiabus, simulque qua vellet ratione post mortem gubernari regnum, prudenter ordinavit. Deinde prolixis ultrò citroque deliberationibus super Anglica habitis profectione, illi Rex Gustavus, & Sueonum reliqui, difficulter tamen consentiunt, insignemque viatici promittunt contributionem.

Quæ omnia XI. Julii contigerunt, quando vicissim Princeps Ericus ritu solenni in Ecclesia Stocholmensium parochiali, se parenti, fratribus, & statibus obligavit, quod cum Anglico matrimonio plurimum hæcenus de regni thesauro, in defensionem patriæ diu congregato, esset impensum, & modò non minùs impendendum, Angliæ nactus dominium, inde subsidium Sueciæ in hostes foret quoslibet promptissimum laturus. II. Sin connubium non procederet ob conditiones fortassis minùs tolerabiles ab Anglis præscribendas, tantum sibi in divisione subtrahendum vellet hæreditatis paternæ, quantum huic insumptum constaret negotio, cohæredibusque attribuendum. III. Conditionibus patriæ in perniciem vergentibus, & illam servituti Anglorum quodammodò subjicientibus, matrimonium non iniret; Sueciæ regimen alienigenis haud permetteret; Sed fratrum uni in sua vel filii committeret absentia. IV. Anglis bellum Suecis non inconsultis gerentibus, tantum subsidii hinc ferendum esset, quantum indè contra Sueoniæ hostes expectandum. Immò si Sueciam nervo belli propter hanc conjugii promotionem vehementer exhaustam, Danus, Moschus, aliusve impugnaret hostis, efficeret Princeps Ericus, ut totis Angli viribus illi opitularentur. V. Vivo parente, non tantas de thesauro flagitaret amplius summas, proventibus sui Ducatus hinc exportatis contentus futurus; Grandia nec contraheret nomina à patre solvenda; neque quicquam Sueciæ oppignoraret, vel quoquo modo alienaret, citra paternum & fraternum assensum; Nec etiam his inconsultis, vetera in regno alienigenis confirmaret privilegia, vel nova donaret. VI. Paternas fratribus & sororibus servaret donationes; Nec cum Danis patriæ machinantibus perniciem, & peculiaria illius violenter insignia usurpantibus, ulla comprobaret nova pacta; Sed jura regni vetusta omni conatu impofterum esset defenturus.

Hoc temporis intervallo Moschus Livoniæ intentus subjugationi, propè sollemnia Pentecostes, Harigiam devastat, ipsique Crucigerorum superstites congressi, profligantur, trucidantur, & in durissimam vivi abducuntur servitutem.

Quocirca Gothardus illorum Magister, seram patriæ excidio laturus opem, mense Julio, Parnaviæ de illa cum Wilhelmo Rigensium Archiepiscopo, & Magno Oeseliensis, Semigallensis, Revaliensisque dioecesium administratore, ac Christophero Magnipolensium Principe & Rigensi coadjutore illic præsentibus, maturanda consultavit.

Verum isti cognoscentes hostem Velino imminere, ac illud jam grandi exercitu obsidere, posthabitâ deliberatione, provinciæque neglectâ defensione, trepide hinc diffugiunt. Ibi tamen prius D. Magno cœnobium Padisense fuerat adjudicatum. Moscho autem post unius mensis obsidionem, Velinum à perfidissimo proditur milite præfidiario, & emeritus Ordinis Magister Vilhelmus Furstenberger indè captivus in Moschoviam abducitur, cum aliis Livonum plurimis, pariterque eximio Estoniæ thesauro, ac insigni Livonum apparatu bellico, ibi velut arce munitissima deposito.

Moschus Velino potitus, exercitum in turmas divisit ternas; Quarum unâ Volmariam Vendamque infestavit; Alterâ Vichiam incurfavit, quod Magnus hujus dominus, nupero Parnoviæ conventui adversus Russos celebrato, interfuisset; Et tertiâ, illaque maximâ, septimanis aliquot frustrâ oppugnavit Vitenstenium. Illâ porrò in Vichiam excursione, fratrisque obsecratione permotus Danorum Rex, secundâ compellat Moschum nunc legatione, & Magno prudenter excusato, pacem impetrat. Ast cohors hostilis, Vichiâ interim direptâ, ditionem spoliat Revaliensem, & copias mercatorum erumpentes, ac incautiùs pugnantes, ingenti clade cumulat, indeque ad commilitones se contulit sub Vitenstenium.

Danus quoque sollicitus de retinendâ nuper subactâ Dithmersia, per suos & Holsaticos apud Cæsarem Ferdinandum Legatos, novæ obtinet subjugationis modò confirmationem, ac perpetuam hujus regionis possessionem. Deindè suam demonstratur jurisdictionem similiter, non in Scaniam & Gotlandiam solum, veteres Gothiæ provincias, sed etiam in regnum Sueciæ universum, quam hæcenus usurpando Sueonum terna diademata, obliquè tantum insinuaverat, suasu Johannis Frisii Daniæ Cancellarii, & conatu Petri Rosenfontani librum quendam adversus Johannem Gothum, causâ Sueticæ patrocinantem, hoc tempore censuit publicandum, ac velut primum Suetico classicum ità bello canendum esse.

Verum inchoatâ Sueonum cum Anglis fœderatione Danus perculsus, receptui fermè cecinisset, nisi Vandalicas urbes veterum confirmationem privilegiorum nactas, indubium sibi auxilium laturas certò certius sperasset. Ideoque in Comitibus Ordinum nunc Ottoniæ celebratis, præscam mercatoribus Hansaticis immunitatem in Da-

Dania & Norvegia negotiandi roboravit, & ipsos ad opem sibi ferendam obligavit, licet hujusmodi parens ipsis abnuisset privilegia,

Non minora Sueones subsidia ab Anglis per Erici connubium sperantes, viaticum ipsi alacres contribuunt, illique præterea rex Gustavus XX millia librarum argenti defæcati donavit, ex quo plurimum in Angliam præmisit, necessaria nuptiarum festivitati ornamenta inde comparaturus, & mense Augusto subsequens Stocholmiâ, Calmarniam versus festinavit.

Fratrem verò honoris & amoris ergò, præter alios contribulium haud paucos, soror comitabatur Cecilia Vastenum usque, Comesque Frisonum Johannes, quibus Princeps Ericus hujusmodi obsequium non satis humaniter compensavit. Quo rex Gustavus nuncio, velut quoque filii charissimi habitu, senioque magis deinceps quotidie debilitatus, demum XXX. Septembris die horam circiter VIII. temporis matutini, exhalavit animam. Interim filius Princeps Ericus Calmarniâ properavit Ludosiam, cum splendor admodum comitatu atque apparatu, ut inde navigaret in Angliam non aliunde, nè Cymbricum non satis amicum cogere fretum pertransire. Ibi autem vento detentus adverso septimanis aliquot, paternum intelligit obitum, & IX. Octob. Elsburgo Stocholmiam expedit prænobilem virum Gabrielem Christierni, ac Johannem Kyle, ut suo nomine regiam orbam occuparent, & ab arcium præsidio quarumlibet juramentum fidelitatis acciperent, donec ipsemet eò adveniret. Quò etiam modò intermissâ pro tempore Anglica profectio, quod fraternas timeret molitiones, reditum maturaverat.

Atqui Princeps Johannes magis forsitan de pompa funebri sollicitus apparanda, funus paternum & maternum tumulo erutum, sicut quoque maternum fratris Erici, ornatissimis imponit oculis, omniaque parentationi necessaria solerter disponit. Tandem XXII. Novembris, Rex novus centum stipatus comitibus Stocholmiam ingreditur. Quò etiam XII. exinde die, Legatus Moschi Fedderus Gregorivitus advenit, Ceciliam regis Gustavi filiam suo petito Principi conjugem. Sed intricato ipsius statu cognito, parentisque obitu, subitavit negotium, & rediit.

Atqui mox post regis Erici reditum, Oratores ipsum convenerunt illic Revaliensem, nervum flagitantes belli defensivi adversus Moschum gerendi, & quid illis præterea solatii ex Suecia foret expectandum, si ab hoste cingerentur, cognoscere desiderantes?

Quibus responsum, quod suo Suecia argento non posset ita carere; Verum quandoquidem Revalienses omnium essent ope destituti, & sicut præda in hostium faucibus constituti, ipsisque si Moschus potiretur, magis quam hæcenus foret Sueconibus quoque formidandus; Ideò si Revalienses Sueciæ collum vellent submittere, ipsis pecuniam, arma, comæatum, & protectionem hinc non defuturam esse. Tanto illi promisso magnoperè exhilarati, illud cum nobilibus Harrigiæ ac Virlandiæ communicant, inique cum his consilio, per Legatos Ordinis Magistro subjectionem adhuc deferunt, dummodò se ab hostibus valerent defendere; Sin minùs, alium sibi dominum provisuros esse.

Quà ille consternatus oratione, dissuasit defectionem, & Revaliensem suscipiens defensionem, aliquantulam ex Polonis cohortem ipsis destinavit. Quæ cum incolis plus esset offensionis quam defensionis, dato illi salario ac honorario, ipsam exauctorant, & propriis armis se corroborant, auxiliaria in necessitate à Sueconibus præstolantes.

Gothardus autem Chetlerus Ordinis Magister, se Livoniam contra Moschi potentiam deinceps non posse ullo modo defendere, liquidò animadvertens, illam & semetipsum imperio submitit Polonorum, ac Curlandiam Livoniæ portionem exiguam jure hæreditario adeptus, illius Dux, & Comes Semigalliæ, à rege Sigismundo Augusto designatur.

Quo pacto dignitas Magistrorum Theutonicorum, ordinisque Crucigeri auctoritas in Livonia cessavit. In Suecia medio tempore funebri Regis mortui apparatu confecto, ille XVII. Decembris cum binis conjugibus, Catharina & Margareta, ex urbe Stocholmensi Upsalensem versus pompâ omninò regali deportatur, ac sacro D. Thomæ Apostoli festo, in choro Basilicæ Upsalensis parthenico, sub alabastrino elegantissime laborato humatur cenotaphio, indeque rex Ericus peractis exequiis Stocholmiam revertitur, quam XXIV. Decemb. die, mœstus ingrediebatur.

Deo sit laus gloriaque perennes.